

ПРАЦЭСУАЛЬНА-ВЫКАНАЎЧЫ КОДЭКС РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ АБ
АДМІНІСТРАЦЫЙНЫХ ПРАВАПАРУШЭННЯХ
20 снежня 2006 г. № 194-3

*Прыняты Палатай прадстаўнікоў 9 лістапада 2006 года
Адобраны Саветам Рэспублікі 1 снежня 2006 года*

Змяненні і дапаўненні:

[Закон Рэспублікі Беларусь ад 7 мая 2007 г. № 210-3](#) (Нацыянальны рэестр прававых актаў Рэспублікі Беларусь, 2007 г., № 118, 2/1307) <Н10700210>;

[Закон Рэспублікі Беларусь ад 10 мая 2007 г. № 222-3](#) (Нацыянальны рэестр прававых актаў Рэспублікі Беларусь, 2007 г., № 119, 2/1318) <Н10700222>;

[Закон Рэспублікі Беларусь ад 15 мая 2007 г. № 228-3](#) (Нацыянальны рэестр прававых актаў Рэспублікі Беларусь, 2007 г., № 120, 2/1325) <Н10700228>;

[Закон Рэспублікі Беларусь ад 17 мая 2007 г. № 229-3](#) (Нацыянальны рэестр прававых актаў Рэспублікі Беларусь, 2007 г., № 121, 2/1326) <Н10700229>;

[Закон Рэспублікі Беларусь ад 18 мая 2007 г. № 231-3](#) (Нацыянальны рэестр прававых актаў Рэспублікі Беларусь, 2007 г., № 123, 2/1328) <Н10700231>;

[Закон Рэспублікі Беларусь ад 18 мая 2007 г. № 233-3](#) (Нацыянальны рэестр прававых актаў Рэспублікі Беларусь, 2007 г., № 132, 2/1330) <Н10700233>;

[Закон Рэспублікі Беларусь ад 12 чэрвеня 2007 г. № 235-3](#) (Нацыянальны рэестр прававых актаў Рэспублікі Беларусь, 2007 г., № 146, 2/1332) <Н10700235>;

[Закон Рэспублікі Беларусь ад 27 чэрвеня 2007 г. № 246-3](#) (Нацыянальны рэестр прававых актаў Рэспублікі Беларусь, 2007 г., № 160, 2/1343) <Н10700246>;

[Закон Рэспублікі Беларусь ад 20 ліпеня 2007 г. № 273-3](#) (Нацыянальны рэестр прававых актаў Рэспублікі Беларусь, 2007 г., № 175, 2/1370) <Н10700273>;

[Закон Рэспублікі Беларусь ад 20 ліпеня 2007 г. № 274-3](#) (Нацыянальны рэестр прававых актаў Рэспублікі Беларусь, 2007 г., № 175, 2/1371) <Н10700274>;

[Закон Рэспублікі Беларусь ад 29 кастрычніка 2007 г. № 279-3](#) (Нацыянальны рэестр прававых актаў Рэспублікі Беларусь, 2007 г., № 263, 2/1376) <Н10700279>;

[Закон Рэспублікі Беларусь ад 26 снежня 2007 г. № 300-3](#) (Нацыянальны рэестр прававых актаў Рэспублікі Беларусь, 2007 г., № 305, 2/1397) <Н10700300>;

[Закон Рэспублікі Беларусь ад 27 снежня 2007 г. № 304-3](#) (Нацыянальны рэестр прававых актаў Рэспублікі Беларусь, 2007 г., № 305, 2/1401) <Н10700304>;

Закон Рэспублікі Беларусь ад 4 студзеня 2008 г. № 309-3 (Нацыянальны рэестр прававых актаў Рэспублікі Беларусь, 2008 г., № 6, 2/1406) <Н10800309> - Закон Рэспублікі Беларусь уступіў у сілу 12 красавіка 2008 г.;

Закон Рэспублікі Беларусь ад 5 студзеня 2008 г. № 320-3 (Нацыянальны рэестр прававых актаў Рэспублікі Беларусь, 2008 г., № 14, 2/1417) <Н10800320>;

Закон Рэспублікі Беларусь ад 2 мая 2008 г. № 337-3 (Нацыянальны рэестр прававых актаў Рэспублікі Беларусь, 2008 г., № 119, 2/1434) <Н10800337>- Закон Рэспублікі Беларусь уступіў у сілу 1 снежня 2008 г.;

Закон Рэспублікі Беларусь ад 10 лістапада 2008 г. № 451-3 (Нацыянальны рэестр прававых актаў Рэспублікі Беларусь, 2008 г., № 277, 2/1547) <Н10800451>- Закон Рэспублікі Беларусь уступіў у сілу 5 снежня 2008 г.;

Закон Рэспублікі Беларусь ад 15 чэрвеня 2009 г. № 26-3 (Нацыянальны рэестр прававых актаў Рэспублікі Беларусь, 2009 г., № 148, 2/1578) <Н10900026>;

Закон Рэспублікі Беларусь ад 28 снежня 2009 г. № 98-3 (Нацыянальны рэестр прававых актаў Рэспублікі Беларусь, 2010 г., № 16, 2/1651) <Н10900098> - Закон Рэспублікі Беларусь уступіў у сілу 23 лютага 2010 г.;

Закон Рэспублікі Беларусь ад 31 снежня 2009 г. № 114-3 (Нацыянальны рэестр прававых актаў Рэспублікі Беларусь, 2010 г., № 15, 2/1666) <Н10900114>;

Закон Рэспублікі Беларусь ад 1 ліпеня 2010 г. № 146-3 (Нацыянальны рэестр прававых актаў Рэспублікі Беларусь, 2010 г., № 162, 2/1701) <Н11000146>;

Закон Рэспублікі Беларусь ад 15 ліпеня 2010 г. № 166-3 (Нацыянальны рэестр прававых актаў Рэспублікі Беларусь, 2010 г., № 183, 2/1718) <Н11000166>;

Закон Рэспублікі Беларусь ад 30 лістапада 2010 г. № 198-3 (Нацыянальны рэестр прававых актаў Рэспублікі Беларусь, 2010 г., № 300, 2/1750) <Н11000198>;

Закон Рэспублікі Беларусь ад 25 лістапада 2011 г. № 317-3 (Нацыянальны рэестр прававых актаў Рэспублікі Беларусь, 2011 г., № 134, 2/1869) <Н11100317> - Закон Рэспублікі Беларусь уступіў у сілу 6 студзеня 2012 г.;

Закон Рэспублікі Беларусь ад 13 снежня 2011 г. № 325-3 (Нацыянальны рэестр прававых актаў Рэспублікі Беларусь, 2011 г., № 140, 2/1877) <Н11100325>;

Закон Рэспублікі Беларусь ад 30 снежня 2011 г. № 334-3 (Нацыянальны рэестр прававых актаў Рэспублікі Беларусь, 2012 г., № 2, 2/1884) <Н11100334> - Закон Рэспублікі Беларусь уступіў у сілу 6 красавіка 2012 г.;

Закон Рэспублікі Беларусь ад 26 мая 2012 г. № 376-3 (Нацыянальны рэестр прававых актаў Рэспублікі Беларусь, 2012 г., № 62, 2/1928) <Н11200376> - Закон Рэспублікі Беларусь уступіў у сілу 5 верасня 2012 г.;

[Закон Рэспублікі Беларусь ад 13 ліпеня 2012 г. № 409-3](#) (Нацыянальны прававы Інтэрнэт-партал Рэспублікі Беларусь, 19.07.2012, 2/1961) <Н11200409>;

[Закон Рэспублікі Беларусь ад 12 ліпеня 2013 г. № 64-3](#) (Нацыянальны прававы Інтэрнэт-партал Рэспублікі Беларусь, 27.07.2013, 2/2062) <Н11300064>;

[Закон Рэспублікі Беларусь ад 4 студзеня 2014 г. № 120-3](#) (Нацыянальны прававы Інтэрнэт-партал Рэспублікі Беларусь, 12.01.2014, 2/2118) <Н11400120>;

[Закон Рэспублікі Беларусь ад 30 чэрвеня 2014 г. № 165-3](#) (Нацыянальны прававы Інтэрнэт-партал Рэспублікі Беларусь, 03.07.2014, 2/2163) <Н11400165> - [Закон Рэспублікі Беларусь уступае ў сілу 4 студзеня 2015 г.](#);

[Закон Рэспублікі Беларусь ад 11 ліпеня 2014 г. № 176-3](#) (Нацыянальны прававы Інтэрнэт-партал Рэспублікі Беларусь, 17.07.2014, 2/2174) <Н11400176> - унесены змяненні і дапаўненні, якія ўступілі ў сілу 28 ліпеня 2014 г., за выключэннем змяненняў і дапаўненняў, якія ўступаць у сілу 18 кастрычніка 2014 г.;

[Закон Рэспублікі Беларусь ад 11 ліпеня 2014 г. № 176-3](#) (Нацыянальны прававы Інтэрнэт-партал Рэспублікі Беларусь, 17.07.2014, 2/2174) <Н11400176> - унесены змяненні і дапаўненні, якія ўступілі ў сілу 28 ліпеня 2014 г. і 18 кастрычніка 2014 г.;

[Закон Рэспублікі Беларусь ад 24 кастрычніка 2014 г. № 197-3](#) (Нацыянальны прававы Інтэрнэт-партал Рэспублікі Беларусь, 06.11.2014, 2/2195) <Н11400197>;

[Закон Рэспублікі Беларусь ад 5 студзеня 2015 г. № 241-3](#) (Нацыянальны прававы Інтэрнэт-партал Рэспублікі Беларусь, 17.01.2015, 2/2239) <Н11500241>;

[Закон Рэспублікі Беларусь ад 10 студзеня 2015 г. № 242-3](#) (Нацыянальны прававы Інтэрнэт-партал Рэспублікі Беларусь, 22.01.2015, 2/2240) <Н11500242> - [Закон Рэспублікі Беларусь уступае ў сілу 23 ліпеня 2015 г.](#);

[Закон Рэспублікі Беларусь ад 10 студзеня 2015 г. № 243-3](#) (Нацыянальны прававы Інтэрнэт-партал Рэспублікі Беларусь, 22.01.2015, 2/2241) <Н11500243>;

[Закон Рэспублікі Беларусь ад 15 ліпеня 2015 г. № 305-3](#) (Нацыянальны прававы Інтэрнэт-партал Рэспублікі Беларусь, 23.07.2015, 2/2303) <Н11500305>;

[Закон Рэспублікі Беларусь ад 4 студзеня 2016 г. № 351-3](#) (Нацыянальны прававы Інтэрнэт-партал Рэспублікі Беларусь, 14.01.2016, 2/2349) <Н11600351>;

[Закон Рэспублікі Беларусь ад 20 красавіка 2016 г. № 358-3](#) (Нацыянальны прававы Інтэрнэт-партал Рэспублікі Беларусь, 22.04.2016, 2/2356) <Н11600358>;

[Закон Рэспублікі Беларусь ад 19 ліпеня 2016 г. № 407-3](#) (Нацыянальны прававы Інтэрнэт-партал Рэспублікі Беларусь, 22.07.2016, 2/2403) <Н11600407> - унесены змяненні і дапаўненні, якія

ўступілі ў сілу 23 жніўня 2016 г., за выключэннем змяненняў і дапаўненняў, якія ўступяць у сілу 1 ліпеня 2017 г.;

[Закон Рэспублікі Беларусь ад 19 ліпеня 2016 г. № 407-3](#) (Нацыянальны прававы Інтэрнэт-партал Рэспублікі Беларусь, 22.07.2016, 2/2403) <Н11600407> - унесены змяненні і дапаўненні, якія ўступілі ў сілу 23 жніўня 2016 г. і 1 ліпеня 2017 г.;

[Закон Рэспублікі Беларусь ад 24 кастрычніка 2016 г. № 439-3](#) (Нацыянальны прававы Інтэрнэт-партал Рэспублікі Беларусь, 15.11.2016, 2/2437) <Н11600439>;

[Закон Рэспублікі Беларусь ад 8 студзеня 2018 г. № 95-3](#) (Нацыянальны прававы Інтэрнэт-партал Рэспублікі Беларусь, 20.01.2018, 2/2533) <Н11800095>;

[Закон Рэспублікі Беларусь ад 17 ліпеня 2018 г. № 129-3](#) (Нацыянальны прававы Інтэрнэт-партал Рэспублікі Беларусь, 28.07.2018, 2/2567) <Н11800129> - унесены змяненні і дапаўненні, якія ўступілі ў сілу 8 жніўня 2018 г., за выключэннем змяненняў і дапаўненняў, якія ўступяць у сілу 1 снежня 2018 г.;

[Закон Рэспублікі Беларусь ад 17 ліпеня 2018 г. № 129-3](#) (Нацыянальны прававы Інтэрнэт-партал Рэспублікі Беларусь, 28.07.2018, 2/2567) <Н11800129> - унесены змяненні і дапаўненні, якія ўступілі ў сілу 8 жніўня 2018 г. і 1 снежня 2018 г.;

[Закон Рэспублікі Беларусь ад 17 ліпеня 2018 г. № 131-3](#) (Нацыянальны прававы Інтэрнэт-партал Рэспублікі Беларусь, 28.07.2018, 2/2569) <Н11800131> - унесены змяненні і дапаўненні, якія ўступілі ў сілу 29 кастрычніка 2018 г., за выключэннем змяненняў і дапаўненняў, якія ўступяць у сілу 29 студзеня 2019 г.;

[Закон Рэспублікі Беларусь ад 17 ліпеня 2018 г. № 131-3](#) (Нацыянальны прававы Інтэрнэт-партал Рэспублікі Беларусь, 28.07.2018, 2/2569) <Н11800131> - унесены змяненні і дапаўненні, якія ўступілі ў сілу 29 кастрычніка 2018 г. і 29 студзеня 2019 г.;

[Закон Рэспублікі Беларусь ад 9 студзеня 2019 г. № 171-3](#) (Нацыянальны прававы Інтэрнэт-партал Рэспублікі Беларусь, 18.01.2019, 2/2609) <Н11900171> - унесены змяненні і дапаўненні, якія ўступілі ў сілу 19 лютага 2019 г., за выключэннем змяненняў і дапаўненняў, якія ўступяць у сілу 19 ліпеня 2019 г.;

[Закон Рэспублікі Беларусь ад 9 студзеня 2019 г. № 171-3](#) (Нацыянальны прававы Інтэрнэт-партал Рэспублікі Беларусь, 18.01.2019, 2/2609) <Н11900171> - унесены змяненні і дапаўненні, якія ўступілі ў сілу 19 лютага 2019 г. і 19 ліпеня 2019 г.;

[Закон Рэспублікі Беларусь ад 17 ліпеня 2019 г. № 232-3](#) (Нацыянальны прававы Інтэрнэт-партал Рэспублікі Беларусь, 02.08.2019, 2/2670) <Н11900232> - унесены змяненні і дапаўненні, якія ўступілі ў сілу 3 жніўня 2019 г., за выключэннем змяненняў і дапаўненняў, якія ўступяць у сілу 1 студзеня 2020 г.

ЗМЕСТ

ПРАЦЭСУАЛЬНАЯ ЧАСТКА

РАЗДЗЕЛ I. АГУЛЬНЫЯ ПАЛАЖЭННІ

ГЛАВА 1. АСНОЎНЫЯ ПАЛАЖЭННІ

Артыкул 1.1. Заканадаўства, якое вызначае парадак адміністрацыйнага працэсу

Артыкул 1.2. Задачы Працэсуальна-выканаўчага кодэкса Рэспублікі Беларусь аб адміністрацыйных правапарушэннях

Артыкул 1.3. Дзеянне Працэсуальна-выканаўчага кодэкса Рэспублікі Беларусь аб адміністрацыйных правапарушэннях

Артыкул 1.4. Растлумачэнне асобных тэрмінаў Працэсуальна-выканаўчага кодэкса Рэспублікі Беларусь аб адміністрацыйных правапарушэннях

ГЛАВА 2. ЗАДАЧЫ І ПРЫНЦЫПЫ АДМІНІСТРАЦЫЙНАГА ПРАЦЭСУ

Артыкул 2.1. Задачы адміністрацыйнага працэсу

Артыкул 2.2. Законнасць пры ажыццяўленні адміністрацыйнага працэсу

Артыкул 2.3. Забеспячэнне абароны праў і свабод

Артыкул 2.4. Недатыкальнасць асобы

Артыкул 2.5. Павага гонару і годнасці асобы, дзелавой рэпутацыі

Артыкул 2.6. Недатыкальнасць жылля і іншых законных уладанняў

Артыкул 2.7. Прэзумпцыя невінаватасці

Артыкул 2.8. Забеспячэнне права на абарону фізічнай асобы, у дачыненні да якой вядзецца адміністрацыйны працэс

Артыкул 2.9. Публічнасць адміністрацыйнага працэсу

Артыкул 2.10. Усебаковае, поўнае і аб'ектыўнае даследаванне абставін справы

Артыкул 2.11. Мова, на якой вядзецца адміністрацыйны працэс

Артыкул 2.12. Роўнасць перад законам, роўнасць абароны праў, свабод і законных інтарэсаў

Артыкул 2.13. Незалежнасць суддзі і службовай асобы органа, які вядзе адміністрацыйны працэс

Артыкул 2.14. Адкрыты разгляд справы аб адміністрацыйным правапарушэнні

Артыкул 2.15. Пракурорскі нагляд за выкананнем законаў пры вядзенні адміністрацыйнага працэсу

Артыкул 2.16. Права абскарджання працэсуальных дзеянняў, пастаноў

РАЗДЗЕЛ II. УДЗЕЛЬНІКІ АДМІНІСТРАЦЫЙНАГА ПРАЦЭСУ. ДОКАЗЫ

ГЛАВА 3. СУД, ОРГАНЫ, ЯКІЯ ВЯДУЦЬ АДМІНІСТРАЦЫЙНЫ ПРАЦЭС, І ІХ СЛУЖБОВЫЯ АСОБЫ. ПАДВЕДАМНАСЦЬ СПРАЎ АБ АДМІНІСТРАЦЫЙНЫХ ПРАВАПАРУШЭННЯХ

Артыкул 3.1. Суд, орган, які вядзе адміністрацыйны працэс, упаўнаважаныя разглядаць справы аб адміністрацыйных правапарушэннях

Артыкул 3.2. Суд

Артыкул 3.3. Сельскі, пасялковы выканаўчы камітэт

Артыкул 3.4. Адміністрацыйная камісія

Артыкул 3.5. Камісія па справах непаўналетніх

Артыкул 3.6. Органы ўнутраных спраў

Артыкул 3.7. Органы Камітэта дзяржаўнага кантролю Рэспублікі Беларусь

Артыкул 3.8. Дзяржаўная інспекцыя аховы жывёльнага і расліннага свету пры Прэзідэнце Рэспублікі Беларусь

Артыкул 3.9. Органы дзяржаўнага пажарнага нагляду Міністэрства па надзвычайных сітуацыях Рэспублікі Беларусь

- Артыкул 3.10. Органы дзяржаўнага санітарнага нагляду
- Артыкул 3.11. Органы пагранічнай службы Рэспублікі Беларусь
- Артыкул 3.12. Мытныя органы
- Артыкул 3.13. Падатковыя органы
- Артыкул 3.14. Выключаны
- Артыкул 3.15. Органы Міністэрства фінансаў Рэспублікі Беларусь і фінансавыя кіраўніцтвы (аддзелы) мясцовых выканаўчых і распарадчых органаў
- Артыкул 3.16. Нацыянальны банк Рэспублікі Беларусь
- Артыкул 3.17. Органы Міністэрства транспарту і камунікацый Рэспублікі Беларусь
- Артыкул 3.18. Органы чыгуначнага транспарту
- Артыкул 3.19. Органы Міністэрства лясной гаспадаркі Рэспублікі Беларусь
- Артыкул 3.20. Органы Міністэрства прыродных рэсурсаў і аховы навакольнага асяроддзя Рэспублікі Беларусь
- Артыкул 3.21. Дэпартамент па каштоўных паперах Міністэрства фінансаў Рэспублікі Беларусь
- Артыкул 3.22. Органы дзяржаўнага энергетычнага і газавага нагляду Міністэрства энергетыкі Рэспублікі Беларусь
- Артыкул 3.23. Органы Дэпартамента дзяржаўнай інспекцыі працы Міністэрства працы і сацыяльнай абароны Рэспублікі Беларусь
- Артыкул 3.24. Органы Міністэрства сельскай гаспадаркі і харчавання Рэспублікі Беларусь
- Артыкул 3.25. Органы дзяржаўнай бяспекі
- Артыкул 3.26. Дзяржаўныя прыродаахоўныя ўстановы, якія кіруюць запаведнікамі і нацыянальнымі паркамі
- Артыкул 3.27. Органы Міністэрства юстыцыі Рэспублікі Беларусь
- Артыкул 3.27¹. Органы Дзяржаўнага камітэта па маёмасці Рэспублікі Беларусь
- Артыкул 3.27². Органы, якія ажыццяўляюць дзяржаўнае рэгуляванне ў галіне стандартызацыі
- Артыкул 3.28. Парадак утварэння калегіяльных органаў, упаўнаважаных разглядаць справы аб адміністрацыйных правапарушэннях
- Артыкул 3.29. Паўнамоцтвы службовых асоб органаў, якія вядуць адміністрацыйны працэс
- Артыкул 3.30. Асобы, упаўнаважаныя складаць пратаколы аб адміністрацыйных правапарушэннях
- Артыкул 3.31. Месца вядзення адміністрацыйнага працэсу
- Артыкул 3.32. Накіраванне справы аб адміністрацыйным правапарушэнні па падведанасці
- ГЛАВА 4. УДЗЕЛЬНІКІ АДМІНІСТРАЦЫЙНАГА ПРАЦЭСУ, ЯКІЯ АБАРАНЯЮЦЬ СВАЕ АБО ПРАДСТАЎЛЕНЫЯ ПРАВЫ І ІНТАРЭСЫ, ІНШЫЯ УДЗЕЛЬНІКІ АДМІНІСТРАЦЫЙНАГА ПРАЦЭСУ**
- Артыкул 4.1. Правы і абавязкі асобы, у дачыненні да якой вядзецца адміністрацыйны працэс
- Артыкул 4.2. Правы і абавязкі пацярпелага
- Артыкул 4.3. Законны прадстаўнік фізічнай асобы

Артыкул 4.4. Прадстаўнік юрыдычнай асобы

Артыкул 4.5. Абаронца і прадстаўнік

Артыкул 4.6. Сведка

Артыкул 4.7. Эксперт

Артыкул 4.8. Спецыяліст

Артыкул 4.9. Перакладчык

Артыкул 4.10. Паняты

ГЛАВА 5. АБСТАВІНЫ, ЯКІЯ ВЫКЛЮЧАЮЦЬ МАГЧЫМАСЦЬ УДЗЕЛУ Ў АДМІНІСТРАЦЫЙНЫМ ПРАЦЭСЕ

Артыкул 5.1. Падставы для адводу суддзі, службовай асобы органа, які вядзе адміністрацыйны працэс, сакратара судовага пасяджэння (сакратара судовага пасяджэння – памочніка суддзі)

Артыкул 5.2. Падставы для адводу эксперта, спецыяліста, перакладчыка, панятога, прадстаўніка, абаронцы

Артыкул 5.3. Парадак заявы самаадводу і адводу

Артыкул 5.4. Парадак вырашэння самаадводу і адводу

ГЛАВА 6. ПРАДМЕТ ДАКАЗВАННЯ. ДОКАЗЫ. АЦЭНКА ДОКАЗАЎ

Артыкул 6.1. Даказванне

Артыкул 6.2. Абставіны, якія падлягаюць даказванню па справе аб адміністрацыйным правапарушэнні

Артыкул 6.3. Доказы

Артыкул 6.4. Тлумачэнне асобы, у дачыненні да якой вядзецца адміністрацыйны працэс

Артыкул 6.5. Тлумачэнне пацярпелага

Артыкул 6.6. Тлумачэнне сведкі

Артыкул 6.7. Заключэнне эксперта

Артыкул 6.8. Рэчавыя доказы

Артыкул 6.9. Захоўванне рэчавых доказаў

Артыкул 6.10. Пратакол працэсуальнага дзеяння

Артыкул 6.11. Іншыя дакументы і іншыя носьбіты інфармацыі

Артыкул 6.12. Збіранне доказаў

Артыкул 6.13. Праверка доказаў

Артыкул 6.14. Ацэнка доказаў

ГЛАВА 7. АБСКАРДЖАННЕ ДЗЕЯННЯЎ І РАШЭННЯЎ СУДДЗІ, СЛУЖБОВАЙ АСОБЫ ОРГАНА, ЯКІ ВЯДЗЕ АДМІНІСТРАЦЫЙНЫ ПРАЦЭС

Артыкул 7.1. Права абскарджання дзеянняў і рашэнняў суддзі, службовай асобы органа, які вядзе адміністрацыйны працэс

Артыкул 7.2. Парадак абскарджання

Артыкул 7.3. Тэрміны падачы скарг і парадак іх разгляду

Артыкул 7.4. Тэрмін разгляду скаргі

Артыкул 7.5. Рашэнне аб скарге

РАЗДЗЕЛ III. АДМІНІСТРАЦЫЙНЫ ПРАЦЭС

ГЛАВА 8. МЕРЫ ЗАБЕСПЯЧЭННЯ АДМІНІСТРАЦЫЙНАГА ПРАЦЭСУ

Артыкул 8.1. Меры забеспячэння адміністрацыйнага працэсу

Артыкул 8.2. Адміністрацыйнае затрыманне фізічнай асобы

Артыкул 8.3. Службовыя асобы, упаўнаважаныя ажыццяўляць адміністрацыйнае затрыманне фізічнай асобы

Артыкул 8.4. Тэрміны адміністрацыйнага затрымання фізічнай асобы

Артыкул 8.5. Пратакол адміністрацыйнага затрымання фізічнай асобы

Артыкул 8.6. Асабісты вобыск затрыманага

Артыкул 8.7. Накладанне арышту на маёмасць

Артыкул 8.8. Пратакол вопісу арыштаванай маёмасці

Артыкул 8.9. Адабранне рэчаў і дакументаў

Артыкул 8.10. Затрыманне і прымусовая адбуксіроўка (эвакуацыя) транспартнага сродку

Артыкул 8.11. Адхіленне ад кіравання транспартным сродкам

Артыкул 8.11¹. Блукіроўка колаў транспартнага сродку

Артыкул 8.12. Прывод

Артыкул 8.13. Выдаленне з памяшкання, у якім разглядаецца справа аб адміністрацыйным правапарушэнні

ГЛАВА 9. ПАЧАТАК АДМІНІСТРАЦЫЙНАГА ПРАЦЭСУ

Артыкул 9.1. Нагоды і падставы для пачатку адміністрацыйнага працэсу

Артыкул 9.2. Заява фізічнай асобы

Артыкул 9.3. Паведамленне службовай асобы дзяржаўнага органа, грамадскага аб'яднання, іншай арганізацыі

Артыкул 9.4. Адміністрацыйны працэс па патрабаванні

Артыкул 9.5. Пачатак адміністрацыйнага працэсу

Артыкул 9.6. Абставіны, якія выключаюць адміністрацыйны працэс

ГЛАВА 10. ПАДРЫХОЎКА СПРАВЫ АБ АДМІНІСТРАЦЫЙНЫМ ПРАВАПАРУШЭННІ ДА РАЗГЛЯДУ

Артыкул 10.1. Тэрміны падрыхтоўкі справы аб адміністрацыйным правапарушэнні да разгляду

Артыкул 10.2. Пратакол аб адміністрацыйным правапарушэнні

Артыкул 10.3. Выпадкі, калі пратакол аб адміністрацыйным правапарушэнні не складаецца

Артыкул 10.4. Прымяненне тэхнічных сродкаў

Артыкул 10.5. Засведчанне факта адмовы ад падпісання працэсуальнага дакумента

Артыкул 10.6. Абавязковасць растлумачэння праў і абавязкаў удзельнікам адміністрацыйнага працэсу

Артыкул 10.7. Дазвол хадайніцтваў

Артыкул 10.8. Недапушчальнасць выдавання звестак, якія ўтрымліваюцца ў справе аб адміністрацыйным правапарушэнні

Артыкул 10.9. Парадак выкліку ўдзельнікаў адміністрацыйнага працэсу

Артыкул 10.10. Парадак апытання асоб, якія бяруць удзел у адміністрацыйным працэсе

Артыкул 10.11. Парадак апытання непаўналетняга

Артыкул 10.12. Пратакол апытання

Артыкул 10.13. Агляд

Артыкул 10.14. Асведчанне

Артыкул 10.15. Падстава для прызначэння экспертызы

- Артыкул 10.16. Парадак прызначэння экспертызы
- Артыкул 10.17. Правядзенне экспертызы ў экспертнай установе
- Артыкул 10.18. Атрыманне ўзораў для параўнальнага даследавання
- Артыкул 10.19. Правы асобы, у дачыненні да якой вядзецца адміністрацыйны працэс, пры прызначэнні і правядзенні экспертызы
- Артыкул 10.20. Змест заключэння эксперта
- Артыкул 10.21. Апытанне эксперта
- Артыкул 10.22. Правядзенне дадатковай і паўторнай экспертызы
- Артыкул 10.23. Камісійная экспертыза
- Артыкул 10.24. Комплексная экспертыза
- Артыкул 10.25. Сумы, якія падлягаюць выплаце сведкам, экспертам, спецыялістам, перакладчыкам і панятым
- Артыкул 10.26. Заканчэнне падрыхтоўкі справы аб адміністрацыйным правапарушэнні да разгляду
- Артыкул 10.27. Пастанова аб спыненні справы аб адміністрацыйным правапарушэнні
- Артыкул 10.28. Азнаямленне з матэрыяламі справы аб адміністрацыйным правапарушэнні
- Артыкул 10.29. Азнаямленне законнага прадстаўніка асобы, у дачыненні да якой вядзецца адміністрацыйны працэс, з матэрыяламі справы аб адміністрацыйным правапарушэнні
- Артыкул 10.30. Накіраванне справы аб адміністрацыйным правапарушэнні
- Артыкул 10.31. Прапановы аб ліквідацыі прычын адміністрацыйнага правапарушэння і ўмоў, якія садзейнічалі яго здзяйсненню
- ГЛАВА 11. РАЗГЛЯД СПРАЎ АБ АДМІНІСТРАЦЫЙНЫХ ПРАВАПАРУШЭННЯХ**
- Артыкул 11.1. Пытанні, якія вырашаюцца пры падрыхтоўцы да разгляду справы аб адміністрацыйным правапарушэнні
- Артыкул 11.2. Тэрміны разгляду справы аб адміністрацыйным правапарушэнні
- Артыкул 11.3. Вяртанне справы аб адміністрацыйным правапарушэнні
- Артыкул 11.3¹. Злучэнне спраў аб адміністрацыйных правапарушэннях
- Артыкул 11.4. Асобы, якія бяруць удзел у разглядзе справы аб адміністрацыйным правапарушэнні
- Артыкул 11.5. Парадак разгляду справы аб адміністрацыйным правапарушэнні
- Артыкул 11.6. Абставіны, якія падлягаюць высвятленню пры разглядзе справы аб адміністрацыйным правапарушэнні
- Артыкул 11.7. Пракакол пасяджэння калегіяльнага органа
- Артыкул 11.8. Пракакол судовага пасяджэння
- Артыкул 11.9. Змест пастановы па справе аб адміністрацыйным правапарушэнні
- Артыкул 11.10. Віды пастаноў
- Артыкул 11.11. Абвяшчэнне пастановы па справе аб адміністрацыйным правапарушэнні і ўручэнне копіі пастановы
- Артыкул 11.12. Уступленне ў законную сілу пастановы па справе аб адміністрацыйным правапарушэнні
- ГЛАВА 12. АБСКАРДЖАННЕ І АПРАТЭСТАВАННЕ ПАСТАНОВЫ ПА СПРАВЕ АБ АДМІНІСТРАЦЫЙНЫМ ПРАВАПАРУШЭННІ**

Артыкул 12.1. Права абскарджання і апратэставання пастановы па справе аб адміністрацыйным правапарушэнні

Артыкул 12.1¹. Змест скаргі на пастанову па справе аб адміністрацыйным правапарушэнні

Артыкул 12.2. Парадак абскарджання і апратэставання пастановы па справе аб адміністрацыйным правапарушэнні

Артыкул 12.3. Суды, якія разглядаюць скаргі (пратэсты) на пастанову па справе аб адміністрацыйным правапарушэнні

Артыкул 12.4. Тэрмін абскарджання і апратэставання пастановы па справе аб адміністрацыйным правапарушэнні

Артыкул 12.5. Аднаўленне тэрміну на абскарджанне або апратэставанне пастановы па справе аб адміністрацыйным правапарушэнні

Артыкул 12.6. Прыпыненне выканання пастановы па справе аб адміністрацыйным правапарушэнні

Артыкул 12.7. Тэрмін разгляду скаргі (пратэсту) на пастанову па справе аб адміністрацыйным правапарушэнні

Артыкул 12.8. Разгляд скаргі (пратэсту) на пастанову па справе аб адміністрацыйным правапарушэнні, якая не ўступіла ў законную сілу

Артыкул 12.9. Рашэнне суда, службовай асобы, якія разглядаюць скаргу (пратэст)

Артыкул 12.10. Уступленне ў законную сілу пастановы па скарге (пратэсце)

Артыкул 12.11. Перагляд пастановы па справе аб адміністрацыйным правапарушэнні, якая ўступіла ў законную сілу

Артыкул 12.12. Выпатрабаванне справы аб адміністрацыйным правапарушэнні

Артыкул 12.13. Тэрмін разгляду скаргі (пратэсту) на пастанову па справе аб адміністрацыйным правапарушэнні, якая ўступіла ў законную сілу

Артыкул 12.14. Разгляд скаргі (пратэсту) на пастанову па справе аб адміністрацыйным правапарушэнні, якая ўступіла ў законную сілу

Артыкул 12.14¹. Падставы да адмены або змянення пастановы па справе аб адміністрацыйным правапарушэнні

Артыкул 12.14². Змест пастановы, якая выносіцца па выніках разгляду скаргі (пратэсту)

Артыкул 12.15. Наступствы адмены пастановы па справе аб адміністрацыйным правапарушэнні са спыненнем справы аб адміністрацыйным правапарушэнні

ГЛАВА 13. ВЫКАНАННЕ ПАСТАНОВЫ АБ НАКЛАДАННІ АДМІНІСТРАЦЫЙНАГА СПАГНАННЯ

Артыкул 13.1. Абавязковасць пастановы аб накладанні адміністрацыйнага спагнання

Артыкул 13.2. Накіраванне пастановы да выканання

Артыкул 13.3. Выкананне пастановы аб накладанні адміністрацыйнага спагнання

Артыкул 13.4. Спыненне выканання пастановы аб накладанні адміністрацыйнага спагнання

Артыкул 13.5. Заканчэнне выканання пастановы аб накладанні адміністрацыйнага спагнання

Артыкул 13.6. Даўнасьць выканання пастановы аб накладанні адміністрацыйнага спагнаньня

Артыкул 13.7. Вырашэньне пытаньняў, звязаных з выкананьнем пастановы

Артыкул 13.8. Кантроль за выкананьнем пастановы аб накладанні адміністрацыйнага спагнаньня

ГЛАВА 13¹. ПАКРЫЦЦЁ ШКОДЫ, ПРЫЧЫНЕНАЙ ФІЗІЧНАЙ АБО ЮРЫДЫЧНАЙ АСОБЕ НЕЗАКОННЫМІ ДЗЕЯННЯМІ СУДА, ОРГАНА, ЯКІ ВЯДЗЕ АДМІНІСТРАЦЫЙНЫ ПРАЦЭС

Артыкул 13¹.1. Шкода, якая падлягае пакрыццю

Артыкул 13¹.2. Асобы, якія маюць права на пакрыццё шкоды

Артыкул 13¹.3. Парадак пакрыцця шкоды

Артыкул 13¹.4. Ліквідацыя наступстваў маральнай шкоды

ВЫКАНАЎЧАЯ ЧАСТКА

РАЗДЗЕЛ IV. ВЫКАНАННЕ АДМІНІСТРАЦЫЙНАГА СПАГНАННЯ

ГЛАВА 14. АГУЛЬНЫЯ ПАЛАЖЭННІ

Артыкул 14.1. Заканадаўства аб выкананні адміністрацыйных спагнаньняў

Артыкул 14.2. Заканадаўства аб выкананні адміністрацыйных спагнаньняў і міжнародна-прававыя акты

Артыкул 14.3. Дзеянне заканадаўства аб выкананні адміністрацыйных спагнаньняў

Артыкул 14.4. Падстава для выканання адміністрацыйнага спагнаньня

Артыкул 14.5. Прынцыпы заканадаўства аб выкананні адміністрацыйных спагнаньняў

Артыкул 14.6. Пракурорскі нагляд за выкананьнем заканадаўства органамі, якія выконваюць пастановы аб накладанні адміністрацыйных спагнаньняў

Артыкул 14.7. Адтэрміноўка, растэрміноўка выканання пастановы аб накладанні адміністрацыйнага спагнаньня

Артыкул 14.8. Вызваленне ад адміністрацыйнага спагнаньня поўнасьцю або часткова

ГЛАВА 15. ВЫКАНАННЕ ПАСТАНОВЫ АБ ВЫНЯСЕННІ ПАПЯРЭДЖАННЯ, НАКЛАДАННІ ШТРАФУ

Артыкул 15.1. Выкананне пастановы аб вынясенні папярэджання

Артыкул 15.2. Органы, якія выконваюць пастанову аб накладанні адміністрацыйнага спагнаньня ў выглядзе штрафу

Артыкул 15.3. Тэрміны і парадак выканання пастановы аб накладанні адміністрацыйнага спагнаньня ў выглядзе штрафу

Артыкул 15.4. Прымусовае спагнаньне штрафу

Артыкул 15.5. Выкананне пастановы аб накладанні штрафу, які спаганяецца на месцы

ГЛАВА 16. ВЫКАНАННЕ ПАСТАНОЎ АБ КАНФІСКАЦЫІ, СПАГНАННІ КОШТУ

Артыкул 16.1. Органы, якія выконваюць пастановы аб канфіскацыі, спагнанні кошту

Артыкул 16.2. Парадак выканання пастановы аб канфіскацыі

Артыкул 16.3. Парадак спагнання кошту канфіскаванай маёмасці ў выпадку прыняцця рашэння аб яго вяртанні асобе, падвергнутай адміністрацыйнаму спагнанню

Артыкул 16.4. Парадак выканання пастановы аб спагнанні кошту

ГЛАВА 17. ВЫКАНАННЕ ПАСТАНОВЫ АБ ПАЗБАЎЛЕННІ СПЕЦЫЯЛЬНАГА ПРАВА

Артыкул 17.1. Органы, якія выконваюць пастанову аб пазбаўленні спецыяльнага права

Артыкул 17.2. Парадак выканання пастановы аб пазбаўленні права кіравання транспартнымі сродкамі

Артыкул 17.3. Парадак выканання пастановы аб пазбаўленні права кіравання суднамі

Артыкул 17.4. Парадак выканання пастановы аб пазбаўленні права палявання

Артыкул 17.5. Падлік тэрмінаў пазбаўлення спецыяльнага права

ГЛАВА 18. ВЫКАНАННЕ ПАСТАНОВЫ АБ АДМІНІСТРАЦЫЙНЫМ АРЫШЦЕ

Артыкул 18.1. Выкананне пастановы аб адміністрацыйным арышце

Артыкул 18.2. Парадак адбывання адміністрацыйнага арышту

Артыкул 18.3. Асновы прававога палажэння адміністрацыйна арыштаваных

Артыкул 18.4. Асноўныя абавязкі адміністрацыйна арыштаваных

Артыкул 18.5. Асноўныя правы адміністрацыйна арыштаваных

Артыкул 18.6. Расходы на ўтрыманне і харчаванне адміністрацыйна арыштаваных

Артыкул 18.7. Парадак і ўмовы выканання пакарання ў выглядзе адміністрацыйнага арышту

Артыкул 18.8. Прыцягненне да працы

Артыкул 18.9. Выкарыстанне фізічнай сілы і спецыяльных сродкаў

Артыкул 18.10. Віды дысцыплінарных спагнанняў

Артыкул 18.11. Парадак накладання дысцыплінарных спагнанняў

Артыкул 18.12. Утрыманне ў карцары або адзіночнай камеры

ГЛАВА 19. ВЫКАНАННЕ ПАСТАНОВЫ АБ ПАЗБАЎЛЕННІ ПРАВА ЗАЙМАЦЦА ПЭЎНАЙ ДЗЕЙНАСЦЮ

Артыкул 19.1. Органы, якія выконваюць пастанову аб пазбаўленні права займацца пэўнай дзейнасцю

Артыкул 19.2. Парадак выканання пастановы аб пазбаўленні права займацца пэўнай дзейнасцю

Артыкул 19.3. Падлік тэрмінаў пазбаўлення права займацца пэўнай дзейнасцю

ГЛАВА 20. ВЫКАНАННЕ ПАСТАНОВЫ АБ ДЭПАРТАЦЫІ

Артыкул 20.1. Выкананне пастановы аб дэпартацыі

Артыкул 20.2. Расходы на выкананне пастановы аб дэпартацыі

Артыкул 20.3. Выкананне пастановы аб дэпартацыі ў добраахвотным парадку

Артыкул 20.4. Прыпыненне дэпартацыі

ГЛАВА 21. ВЫКАНАННЕ ПАСТАНОВЫ АБ ПАПРАЎЧЫХ РАБОТАХ

Артыкул 21.1. Выкананне пастановы аб папраўчых работах

Артыкул 21.2. Тэрмін адбывання папраўчых работ

Артыкул 21.3. Абавязак адміністрацыі арганізацыі, у якой асоба адбывае папраўчыя работы

Артыкул 21.4. Наступствы ўхілення ад папраўчых работ

ГЛАВА 21¹. ВЫКАНАННЕ ПАСТАНОВЫ АБ АДМІНІСТРАЦЫЙНАЙ ЗАБАРОНЕ НА НАВЕДВАННЕ ФІЗКУЛЬТУРНА-СПАРТЫЎНЫХ ЗБУДАВАННЯЎ

Артыкул 21¹.1. Выкананне пастановы аб адміністрацыйнай забароне на наведванне фізкультурна-спартыўных збудаванняў

Артыкул 21¹.2. Падлік тэрмінаў адміністрацыйнай забароны на наведванне фізкультурна-спартыўных збудаванняў

ГЛАВА 22. ВЫКАНАННЕ ПАСТАНОВЫ Ў ЧАСТЦЫ ПАКРЫЦЦЯ МАЁМАСНАГА ўРОНУ

Артыкул 22.1. Парадак і тэрміны выканання пастановы ў частцы пакрыцця маёмаснага ўрону

Артыкул 22.2. Наступствы невыканання пастановы ў частцы пакрыцця маёмаснага ўрону

РАЗДЗЕЛ V. ЗАКЛЮЧНЫЯ ПАЛАЖЭННІ

ГЛАВА 23. ЗАКЛЮЧНЫЯ ПАЛАЖЭННІ

Артыкул 23.1. Парадак увядзення ў дзеянне гэтага Кодэкса

ПРАЦЭСУАЛЬНАЯ ЧАСТКА

РАЗДЗЕЛ I

АГУЛЬНЫЯ ПАЛАЖЭННІ

ГЛАВА 1

АСНОЎНЫЯ ПАЛАЖЭННІ

Артыкул 1.1. Заканадаўства, якое вызначае парадак адміністрацыйнага працэсу*

*Артыкулы ў гэтым Кодэксе абазначаюцца некалькімі арабскімі лічбамі, падзеленымі кропкамі. Лічбы да кропкі абазначаюць нумар главы, а пасля кропкі – парадкавы нумар артыкула ў межах главы; часткі артыкулаў і заўваг (за выключэннем артыкулаў, якія маюць адну частку) нумаруюцца арабскімі лічбамі з кропкай, пункты частак – арабскімі лічбамі з дужкай.

Примечание [N1]: спусціць у ніз старонкі? як падрадкавую заўвагу?

1. Працэсуальна-выканаўчы кодэкс Рэспублікі Беларусь аб адміністрацыйных правапарушэннях устанаўлівае парадак адміністрацыйнага працэсу, правы і абавязкі яго ўдзельнікаў, а таксама парадак выканання адміністрацыйнага спагнання.

2. Гэты Кодэкс з'яўляецца адзіным законам, які ўстанаўлівае парадак адміністрацыйнага працэсу, што дзейнічае на тэрыторыі Рэспублікі Беларусь. Нормы іншых заканадаўчых актаў, якія ўстанаўліваюць парадак адміністрацыйнага працэсу, правы і абавязкі яго ўдзельнікаў, падлягаюць уключэнню ў гэты Кодэкс.

3. Працэсуальна-выканаўчы кодэкс Рэспублікі Беларусь аб адміністрацыйных правапарушэннях грунтуецца на **Канстытуцыі Рэспублікі Беларусь** і агульнапрызнаных прынцыпах міжнароднага права. Калі міжнароднымі дагаворамі Рэспублікі Беларусь, якія ўступілі ў сілу, прадугледжаны іншыя правілы, чым тыя, якія вызначаны гэтым Кодэксам, прымяняюцца правілы міжнародных дагавораў.

4. Парадак адміністрацыйнага працэсу, устаноўлены гэтым Кодэксам, з'яўляецца адзіным і абавязковым для ўсіх дзяржаўных органаў, іншых арганізацый і службовых асоб, якія вядуць адміністрацыйны працэс, а таксама для іншых яго ўдзельнікаў.

Артыкул 1.2. Задачы Працэсуальна-выканаўчага кодэкса Рэспублікі Беларусь аб адміністрацыйных правапарушэннях

1. Задачамі Працэсуальна-выканаўчага кодэкса Рэспублікі Беларусь аб адміністрацыйных правапарушэннях з'яўляюцца ўстанаўленне прававой працэдуры ажыццяўлення адміністрацыйнага працэсу, рэгуляванне выканання пастановы аб накладанні адміністрацыйнага спагнання, забеспячэнне праў і законных інтарэсаў фізічных і юрыдычных асоб, якім адміністрацыйным правапарушэннем прычынены шкода жыццю ці здароўю або маёмасная ці маральная шкода, а таксама абарона праў, свабод і законных інтарэсаў асоб, падвергнутых адміністрацыйнаму спагнанню.

2. Працэсуальна-выканаўчы кодэкс Рэспублікі Беларусь аб адміністрацыйных правапарушэннях прызначаны спрыяць фарміраванню ў грамадстве павагі да праў і свабод чалавека і грамадзяніна, усталяванню справядлівасці.

Артыкул 1.3. Дзеянне Працэсуальна-выканаўчага кодэкса Рэспублікі Беларусь аб адміністрацыйных правапарушэннях

1. Адміністрацыйны працэс на тэрыторыі Рэспублікі Беларусь вядзецца ў адпаведнасці з гэтым Кодэксам незалежна ад месца здзяйснення адміністрацыйнага правапарушэння.

2. Пры вядзенні адміністрацыйнага працэсу прымяняецца закон, які дзейнічае адпаведна падчас пачатку вядзення адміністрацыйнага працэсу, падрыхтоўкі справы аб адміністрацыйным правапарушэнні да разгляду, разгляду справы аб адміністрацыйным правапарушэнні і выканання адміністрацыйнага спагнання.

3. Дзеянне гэтага Кодэкса распаўсюджваецца на грамадзян Рэспублікі Беларусь, замежных грамадзян, асоб без грамадзянства, індывідуальных прадпрыемстваў, дзяржаўныя органы і іх службовых асоб, а таксама на юрыдычныя асобы.

4. У дачыненні да асоб, якія валодаюць правам дыпламатычнай недатыкальнасці, працэсуальныя дзеянні, устаноўленыя гэтым Кодэксам, праводзяцца толькі па іх просьбе або з іх згоды. Згода на вядзенне гэтых дзеянняў запрошваецца праз Міністэрства замежных спраў Рэспублікі Беларусь.

Артыкул 1.4. Растлумачэнне асобных тэрмінаў Працэсуальна-выканаўчага кодэкса Рэспублікі Беларусь аб адміністрацыйных правапарушэннях

Для мэт аднастайнага і дакладнага прымянення тэрмінаў, якія выкарыстоўваюцца ў гэтым Кодэксе, прымаюцца наступныя іх азначэнні:

адміністрацыйна арыштаваныя – фізічныя асобы, якія падвергнутыя адміністрацыйнаму спагнанню ў выглядзе адміністрацыйнага арышту і адбываюць яго ў месцах, што вызначаюцца органам, які загадвае выкананнем адміністрацыйных спагнанняў;

адміністрацыйны працэс – устаноўлены гэтым Кодэксам парадак дзейнасці яго ўдзельнікаў па справе аб адміністрацыйным правапарушэнні;

блізкія сваякі – бацькі, дзеці, усынавіцелі, усыноўленыя (удачароныя), родныя браты і сёстры, дзед, бабуля, унукі, а таксама муж (жонка) пацярпелага, фізічнай асобы, у дачыненні да якой вядзецца адміністрацыйны працэс, сведкі;

шкода – шкода жыццю ці здароўю або маёмасная ці маральная шкода, якая падлягае грашоваму вымярэнню;

справа аб адміністрацыйным правапарушэнні – адасобленае судаводства, якое ўключае ў сябе заяву, паведамленне аб адміністрацыйным правапарушэнні, пратакол аб адміністрацыйным правапарушэнні, пастанову аб накладанні адміністрацыйнага спагнання і іншыя матэрыялы, якія датычацца да адміністрацыйнага правапарушэння;

скарга – патрабаванне аб аднаўленні праў, свабод і законных інтарэсаў, парушаных пры ажыццяўленні адміністрацыйнага працэсу;

жыллё – памяшканне, прызначанае для пастаяннага або часовага пражывання людзей (індывідуальны дом, кватэра, пакой у гасцініцы, дача, садовы домік і да т.п.), а таксама тыя яго састаўныя часткі, якія выкарыстоўваюцца для адпачынку, захоўвання маёмасці або для задавальнення іншых патрэбнасцей чалавека (балконы, зашклёныя веранды, кладоўкі і да т. п.);

законныя прадстаўнікі – бацькі, усынавіцелі, апекуны, папярэднікі пацярпелага, фізічнай асобы, у дачыненні да якой вядзецца адміністрацыйны працэс, прадстаўнікі арганізацый, на якіх заканадаўствам ускладзена выкананне абавязкаў апекуноў і папярэдніц над пацярпелым, фізічнай асобай, у дачыненні да якой вядзецца адміністрацыйны працэс;

абарона – працэсуальная дзейнасць, якая ажыццяўляецца ў мэтах забеспячэння праў, свабод і законных інтарэсаў фізічнай асобы, у дачыненні да якой вядзецца адміністрацыйны працэс;

заяўнік – фізічная або юрыдычная асоба, якая звярнулася ў суд, орган, які вядзе адміністрацыйны працэс, у парадку, прадугледжаным гэтым Кодэксам, за абаронай свайго рэчаіснага або меркаванага права, або якая паведаміла аб вядомым ёй рыхтаваным або здзейсненым адміністрацыйным правапарушэнні, прадугледжаным Кодэксам Рэспублікі Беларусь аб адміністрацыйных правапарушэннях;

асоба, у дачыненні да якой вядзецца адміністрацыйны працэс, – фізічная або юрыдычная асоба, у дачыненні да якой судом, органам, які вядзе адміністрацыйны працэс, выяўляецца вінаватасць у здзяйсненні адміністрацыйнага правапарушэння;

асоба, падвергнутая адміністрацыйнаму спагнанню, – фізічная або юрыдычная асоба, у дачыненні да якой ўступіла ў законную сілу пастанова аб накладанні адміністрацыйнага спагнання;

матэрыялы – прадметы і дакументы, якія з'яўляюцца састаўной часткай справы аб адміністрацыйным правапарушэнні або пададзеныя для далучэння да яго;

начны час – прамежак часу з 22 да 6 гадзін;

орган, які вядзе адміністрацыйны працэс, – дзяржаўны орган, які разглядае справы аб адміністрацыйным правапарушэнні, службовая асоба, якая ў межах сваёй кампетэнцыі складае пратакол аб адміністрацыйным правапарушэнні і вядзе падрыхтоўку справы аб адміністрацыйным правапарушэнні або накладвае адміністрацыйнае спагнанне;

павестка – пісьмовае паведамленне аб выкліку ў суд, орган, які вядзе адміністрацыйны працэс, для вядзення працэсуальных дзеянняў;

пастанова – рашэнне, вынесенае суддзёй або органам, які вядзе адміністрацыйны працэс;

прадстаўнікі – блізкія сваякі, іншыя члены сям’і пацярпелага, фізічнай асобы, у дачыненні да якой вядзецца адміністрацыйны працэс, іх законныя прадстаўнікі, адвакаты, прадстаўнікі юрыдычнай асобы, індывідуальнага прадпрымальніка;

прывод – прымуовае дастаўленне фізічнай асобы, якая не з’явілася без уважлівай прычыны па выкліку ў суд, орган, які вядзе адміністрацыйны працэс;

працэсуальны дзеянні – прадугледжаныя гэтым Кодэксам дзеянні ўпаўнаважаных на тое службовых асоб, якія праводзяцца ў адпаведнасці з яго палажэннямі і здзяйсняюцца ў ходзе адміністрацыйнага працэсу;

працэсуальны тэрмін – перыяд часу, які пачынаецца на наступны дзень пасля каляндарнай даты або наступлення адпаведна даты або падзеі. Калі апошні дзень працэсуальнага тэрміну прыпадае на нерабочы дзень, то апошнім днём тэрміну лічыцца першы наступны за ім рабочы дзень, акрамя выпадкаў падліку тэрміну пры затрыманні, адміністрацыйным арышце, кароткатэрміновым выездзе адміністрацыйна арыштаванага за межы месца адбывання адміністрацыйнага арышту;

сваякі – асобы, якія знаходзяцца ў блізкай сувязі, маюць агульных продкаў да прадзеда і прабабкі ўключна, а таксама муж (жонка), блізкія сваякі мужа (жонкі);

суд – утвораны ва ўстаноўленым заканадаўствам парадку суд, які разглядае і які вырашае справы аб адміністрацыйных правапарушэннях;

суддзя – прафесійны суддзя суда агульнай юрысдыкцыі;

удзельнікі адміністрацыйнага працэсу – суддзя, службовая асоба органа, які вядзе адміністрацыйны працэс, асоба, у дачыненні да якой вядзецца адміністрацыйны працэс, абаронца, пацярпелы, законны прадстаўнік, прадстаўнік, сакратар судовага пасяджэння, сведка, эксперт, спецыяліст, перакладчык, паняты;

хадаўніцтва – вусная або пісьмовая просьба, звернутая да суда, органа, які вядзе адміністрацыйны працэс;

члены сям’і – блізкія сваякі, іншыя сваякі, непрацаздольныя ўтрыманцы і іншыя фізічныя асобы, якія пражываюць сумесна з удзельнікамі адміністрацыйнага працэсу і вядуць з ім агульную гаспадарку.

ГЛАВА 2

ЗАДАЧЫ І ПРЫНЦЫПЫ АДМІНІСТРАЦЫЙНАГА ПРАЦЭСУ

Артыкул 2.1. Задачы адміністрацыйнага працэсу

Задачамі адміністрацыйнага працэсу з’яўляюцца абарона асобы, яе праў, свабод і законных інтарэсаў, інтарэсаў юрыдычных асоб, грамадства і дзяржавы шляхам своєчасовага, усебаковага, поўнага і аб’ектыўнага разгляду спраў аб адміністрацыйных правапарушэннях, вырашэнне іх у адпаведнасці з законам, забеспячэнне выканання вынесенай пастановы, а таксама папярэджанне адміністрацыйных правапарушэнняў.

Артыкул 2.2. Законнасць пры ажыццяўленні адміністрацыйнага працэсу

1. Суд, орган, які вядзе адміністрацыйны працэс, пры вядзенні адміністрацыйнага працэсу абавязаны выконваць патрабаванні гэтага Кодэкса.

2. Парушэнне палажэнняў гэтага Кодэкса пры вядзенні адміністрацыйнага працэсу цягне за сабой устаноўленую законам адказнасць і прызнанне таго, што рашэнні, прынятыя па справе аб адміністрацыйным правапарушэнні, не маюць юрыдычнай сілы.

3. Доказы, атрыманыя з парушэннем парадку, устаноўленага гэтым Кодэксам, не маюць юрыдычнай сілы і не могуць з'яўляцца падставай для прыняцця рашэння па справе аб адміністрацыйным правапарушэнні.

Артыкул 2.3. Забеспячэнне абароны праў і свабод

1. Суд, орган, які вядзе адміністрацыйны працэс, абавязаны забяспечыць абарону праў, свабод і законных інтарэсаў удзельнікаў адміністрацыйнага працэсу, стварыць устаноўленыя гэтым Кодэксам умовы для яе ажыццяўлення, своечасова прымаць меры для задавальнення іх законных патрабаванняў.

2. Абмежаванне праў і свабод удзельнікаў адміністрацыйнага працэсу дапускаецца толькі на падставах і ў парадку, устаноўленым гэтым Кодэксам.

3. Ніхто не можа быць прымушаны да выканання абавязкаў, не ўстаноўленых гэтым Кодэксам, або да адмовы ад сваіх праў.

4. Ніхто не павінен прымушацца да дачы тлумачэнняў супраць самога сябе, членаў сваёй сям'і, блізкіх сваякоў.

5. У выпадку прычынення адміністрацыйным правапарушэннем маёмаснай шкоды суд, орган які вядзе адміністрацыйны працэс, абавязаны прыняць меры да яе пакрыцця.

6. Шкода, прычыненая асобе ў выніку парушэння яе праў і свабод пры вядзенні адміністрацыйнага працэсу, падлягае пакрыццю ў прадугледжаным заканадаўствам парадку.

Артыкул 2.4. Недатыкальнасць асобы

1. Ніхто не можа быць затрыманы за здзяйсненне адміністрацыйнага правапарушэння пры адсутнасці на тое законных падстаў і ў парушэнне парадку, устаноўленага гэтым Кодэксам.

2. Суддзя, пракурор, орган, які вядзе адміністрацыйны працэс, абавязаны неадкладна вызваліць усялякага незаконна затрыманага, адміністрацыйна арыштаванага звыш за тэрмін, прадугледжаны законам або пастановай аб накладанні адміністрацыйнага спагнання.

3. Ніхто з удзельнікаў у адміністрацыйным працэсе – фізічных асоб не павінен падвяргацца насіллю, іншаму жорсткаму або зневажальнаму для чалавечай годнасці абыходжанню.

4. Утрыманне фізічнай асобы, затрыманай за адміністрацыйнае правапарушэнне або адміністрацыйна арыштаванай, павінна ажыццяўляцца ва ўмовах, якія выключаюць пагрозу для яе жыцця і здароўя.

Артыкул 2.5. Павага гонару і годнасці асобы, дзелавой рэпутацыі

Пры вядзенні адміністрацыйнага працэсу забараняюцца дзеянні і рашэнні, якія зневажаюць гонар і прыніжаюць годнасць асобы, або няславяць дзелавую рэпутацыю фізічнай або юрыдычнай асобы, або ствараюць небяспеку для жыцця і здароўя ўдзельнікаў адміністрацыйнага працэсу.

Артыкул 2.6. Недатыкальнасць жылля і іншых законных уладанняў

1. Недатыкальнасць жылля і іншых законных уладанняў гарантуецца законам. Ніхто не мае права ўвайсці ў жыллё і іншае законнае ўладанне асобы супраць яе волі.

2. Працэсуальныя дзеянні, звязаныя з уварваннем у жыллё і іншыя законныя ўладанні, ажыццяўляюцца па падставах і ў парадку, устаноўленым гэтым Кодэксам.

Артыкул 2.7. Прэзумцыя невінаватасці

1. Асоба не можа быць прыцягнута да адміністрацыйнай адказнасці, пакуль у парадку, устаноўленым гэтым Кодэксам, не будзе выяўлена яе вінаватасць у здзяйсненні правапарушэння, прадугледжанага Кодэксам Рэспублікі Беларусь аб адміністрацыйных правапарушэннях.

2. Абавязак даказваць вінаватасць асобы, у дачыненні да якой вядзецца адміністрацыйны працэс, ускладаецца на службовую асобу органа, які вядзе адміністрацыйны працэс, за выключэннем выпадку, прадугледжанага часткай 5 гэтага артыкула. Асоба, у дачыненні да якой вядзецца адміністрацыйны працэс, не абавязана даказваць сваю невінаватасць.

3. Абставіны, выкладзеныя ў пратаколе аб адміністрацыйным правапарушэнні, у пастанове аб накладанні адміністрацыйнага спагнання, не могуць грунтавацца на меркаваннях.

4. Сумненні ў абгрунтаванасці высновы аб вінаватасці асобы, у дачыненні да якой вядзецца адміністрацыйны працэс, тлумачацца на яе карысць.

5. Службовая асоба органа, які вядзе адміністрацыйны працэс, не абавязана даказваць вінаватасць асобы ў перавышэнні ім хуткасці руху, парушэнні правіл прыпынку або стаянкі транспартнага сродку, зафіксаваных працуючымі ў аўтаматычным рэжыме спецыяльнымі тэхнічнымі сродкамі, якія маюць функцыі фота- і кіназдымкі, відэазапісу (далей – працуючыя ў аўтаматычным рэжыме спецыяльныя тэхнічныя сродкі).

Артыкул 2.8. Забеспячэнне права на абарону фізічнай асобы, у дачыненні да якой вядзецца адміністрацыйны працэс

1. Фізічная асоба, у дачыненні да якой вядзецца адміністрацыйны працэс, мае права на абарону. Гэта права яна можа ажыццяўляць як асабіста, так і з дапамогай абаронцы ў парадку, устаноўленым гэтым Кодэксам.

2. Суддзя, службовая асоба органа, які вядзе адміністрацыйны працэс, абавязаны растлумачыць фізічнай асобе, у дачыненні да якой вядзецца адміністрацыйны працэс, дадзеныя яму правы і прыняць меры да таго, каб яна мела фактычную магчымасць выкарыстоўваць усе ўстаноўленыя гэтым Кодэксам сродкі і спосабы для сваёй абароны.

3. Парушэнне права фізічнай асобы, у дачыненні да якой вядзецца адміністрацыйны працэс, на абарону з'яўляецца падставай для адмены вынесенай у дачыненні да яе пастановы аб накладанні адміністрацыйнага спагнання.

Артыкул 2.9. Публічнасць адміністрацыйнага працэсу

Дзяржаўныя органы, службовыя асобы ў межах сваёй кампетэнцыі абавязаны прымаць меры для выяўлення адміністрацыйнага правапарушэння, выяўлення асоб, якія яго ўчынілі.

Артыкул 2.10. Усебаковае, поўнае і аб'ектыўнае даследаванне абставін справы

1. Суд, орган, які вядзе адміністрацыйны працэс, абавязаны прыняць усе прадугледжаныя законам меры для ўсебаковага, поўнага і аб'ектыўнага даследавання абставін адміністрацыйнага правапарушэння, выяўляючы як выкрывальныя, так і апраўдальныя, як памякчальныя, так і абцяжваючыя адказнасць абставіны, а таксама іншыя абставіны, якія маюць значэнне для правільнага вырашэння справы, абароны праў і законных інтарэсаў асоб, якія удзельнічаюць у адміністрацыйным працэсе.

2. Забараняецца прымус да дачы тлумачэнняў шляхам насілля, пагроз і прымянення іншых незаконных мер.

Артыкул 2.11. Мова, на якой вядзецца адміністрацыйны працэс

1. Адміністрацыйны працэс у Рэспубліцы Беларусь вядзецца на беларускай або рускай мове.

2. Удзельніку адміністрацыйнага працэсу, які не валодае або які недастакова валодае мовай, на якой вядзецца адміністрацыйны працэс, забяспечваецца права вусна або пісьмова рабіць заявы, даваць тлумачэнні, заяўляць хадайніцтвы, падаваць скаргі, выступаць пры разглядзе справы аб адміністрацыйным правапарушэнні на роднай мове або на мове, якой ён валодае. У гэтых выпадках, а таксама пры азнаямленні са справай аб адміністрацыйным правапарушэнні ён мае права бясплатна карыстацца дапамогай перакладчыка ў парадку, устаноўленым гэтым Кодэксам.

3. Пастанова суда, органа, які вядзе адміністрацыйны працэс, ва ўстаноўленым гэтым Кодэксам парадку ўручаецца асобе, у дачыненні да якой вядзецца адміністрацыйны працэс, яе законнаму прадстаўніку, абаронцу, прадстаўніку ў перакладзе на іх родную мову або на мову, якой яны валодаюць.

Артыкул 2.12. Роўнасць перад законам, роўнасць абароны праў, свабод і законных інтарэсаў

1. Усе асобы, якія бяруць удзел у адміністрацыйным працэсе, роўныя перад законам і маюць права без усялякай дыскрымінацыі на роўную абарону іх праў, свабод і законных інтарэсаў.

2. Адміністрацыйны працэс ажыццяўляецца на аснове роўнасці фізічных асоб перад законам незалежна ад полу, расы, нацыянальнасці, мовы, паходжання, маёмаснага і службовага становішча, месца жыхарства або месца знаходжання, адносін да рэлігіі, перакананняў, прыналежнасці да грамадскіх аб'яднанняў, а таксама іншых абставін.

3. Адміністрацыйны працэс ажыццяўляецца на аснове роўнасці юрыдычных асоб перад законам незалежна ад формы ўласнасці, месца знаходжання, арганізацыйна-прававых форм, падпарадкаванасці, а таксама іншых абставін.

4. Ніхто не можа карыстацца перавагамі і прывілеямі, якія супярэчаць закону. Асабліваасці парадку вядзення адміністрацыйнага працэсу ў дачыненні да асобных катэгорый асоб або асобных катэгорый спраў аб адміністрацыйных правапарушэннях устаўляюцца гэтым Кодэксам.

Артыкул 2.13. Незалежнасць суддзі і службовай асобы органа, які вядзе адміністрацыйны працэс

1. Суддзя, службовая асоба органа, які вядзе адміністрацыйны працэс, незалежны і прымаюць рашэнне аб справе толькі ў адпаведнасці з заканадаўствам.

2. Умяшанне ў якой бы то ні было форме ў дзейнасць суддзі, службовай асобы органа, які вядзе адміністрацыйны працэс, у мэтах перашкоды ўсебаковаму, поўнаму і аб'ектыўнаму даследаванню абставін адміністрацыйнага правапарушэння або з мэтай дабіцца прыняцця незаконнага рашэння цягне за сабой устаноўленую законам адказнасць.

Артыкул 2.14. Адкрыты разгляд справы аб адміністрацыйным правапарушэнні

1. Справа аб адміністрацыйным правапарушэнні разглядаецца адкрыта.

2. Закрыты разгляд справы аб адміністрацыйным правапарушэнні дапускаецца ў мэтах прадукцыйнага выдавання звестак аб інтымных баках жыцця фізічных асоб, якія ўдзельнічаюць у адміністрацыйным працэсе, або звестак, што з'яўляюцца дзяржаўнымі сакрэтамі ці іншай тайнай, якая ахоўваецца законам.

3. Закрыты разгляд справы аб адміністрацыйным правапарушэнні ажыццяўляецца з захаваннем усіх правіл адміністрацыйнага працэсу.

Артыкул 2.15. Пракурорскі нагляд за выкананнем законаў пры вядзенні адміністрацыйнага працэсу

1. Пракурор ажыццяўляе нагляд за выкананнем заканадаўчых актаў пры вядзенні адміністрацыйнага працэсу.

2. Ажыццяўляючы нагляд за вядзеннем адміністрацыйнага працэсу, пракурор у межах сваёй кампетэнцыі:

1) патрабуе ад службовай асобы органа, які вядзе адміністрацыйны працэс, прадстаўленне матэрыялаў аб адміністрацыйным правапарушэнні;

2) дае органу, які вядзе адміністрацыйны працэс, пісьмовыя ўказанні па справе аб адміністрацыйным правапарушэнні;

3) санкцыянуе вядзенне працэсуальных дзеянняў і прымяненне мер забеспячэння адміністрацыйнага працэсу ў выпадках і парадку, устаноўленых гэтым Кодэксам;

4) правярае законнасць прымянення адміністрацыйнага затрымання фізічнай асобы, у дачыненні да якой вядзецца адміністрацыйны працэс, і іншых мер забеспячэння адміністрацыйнага працэсу, а таксама накладання адміністрацыйных спагнанняў;

5) вызваляе сваёй пастановай фізічную асобу, незаконна падвергнутую адміністрацыйнаму затрыманню;

6) адмяняе сваёй пастановай супярэчныя заканадаўчым актам пастановы аб вядзенні працэсуальных дзеянняў і прымяненні мер забеспячэння адміністрацыйнага працэсу, за выключэннем пастаноў, вынесеных судом;

7) апрагэстоўвае супярэчныя заканадаўчым актам пастановы па справах аб адміністрацыйных правапарушэннях;

8) даручае органу, які вядзе адміністрацыйны працэс, падрыхтоўку справы аб адміністрацыйным правапарушэнні да разгляду (па адміністрацыйных правапарушэннях, пратаколы па якіх не складаюцца пракурорам);

9) выпатрабуе з адпаведных суда, органа, які вядзе адміністрацыйны працэс, справы аб адміністрацыйных правапарушэннях;

10) прыпыняе выкананне пастановы па справе аб адміністрацыйным правапарушэнні, якая ўступіла ў законную сілу, за выключэннем пастаноў аб накладанні адміністрацыйнага спагнання ў выглядзе адміністрацыйнага арышту або дэпартацыі;

11) адмяняе сваёй пастановай у выпадках, прадугледжаных гэтым Кодэксам, пастанову аб спыненні справы аб адміністрацыйным правапарушэнні, вынесеную органам, які вядзе адміністрацыйны працэс, пасля заканчэння падрыхтоўкі справы аб адміністрацыйным правапарушэнні да разгляду;

12) правярае тэрміны падрыхтоўкі справы аб адміністрацыйным правапарушэнні да разгляду;

13) адмяняе сваёй пастановай пастанову аб накладанні адміністрацыйнага спагнання, якая вынесена ў прадугледжаным часткай 3 [артыкула 10.3](#) гэтага Кодэкса парадку і супярэчыць заканадаўчым актам,

3. Даручэнні, пастановы і ўказанні пракурора па справе аб адміністрацыйным правапарушэнні накіроўваюцца органу, які вядзе адміністрацыйны працэс, і падлягаюць разгляду і выкананню ў тэрмін, устаноўлены пракурорам.

Артыкул 2.16. Права абскарджання працэсуальных дзеянняў, пастаноў

Асоба, у дачыненні да якой вядзецца адміністрацыйны працэс, абаронца, пацярпелы, законны прадстаўнік, прадстаўнік, сведка, эксперт, спецыяліст, перакладчык, паняты, іншыя асобы, якія ўдзельнічаюць у адміністрацыйным працэсе, маюць права абскардзіць працэсуальнае дзеянне або пастанову, прынятую па справе аб адміністрацыйным правапарушэнні, у парадку, устаноўленым гэтым Кодэксам.

РАЗДЗЕЛ II

УДЗЕЛЬНІКІ АДМІНІСТРАЦЫЙНАГА ПРАЦЭСУ. ДОКАЗЫ

ГЛАВА 3

СУД, ОРГАНЫ, ЯКІЯ ВЯДУЦЬ АДМІНІСТРАЦЫЙНЫ ПРАЦЭС, І ІХ СЛУЖБОВЫЯ АСОБЫ. ПАДВЕДАМНАСЦЬ СПРАЎ АБ АДМІНІСТРАЦЫЙНЫХ ПРАВАПАРУШЭННЯХ

Артыкул 3.1. Суд, орган, які вядзе адміністрацыйны працэс, у паўнаважаныя разглядаць справы аб адміністрацыйных правапарушэннях

1. Справы аб адміністрацыйных правапарушэннях разглядаюцца:
  - 1) судом;
  - 2) выключаны;
  - 3) сельскім, пасялковым выканаўчым камітэтам;
  - 4) адміністрацыйнай камісіяй раённага (гарадскога) выканаўчага камітэта або адміністрацыі раёна ў горадзе;
  - 5) раённай (гарадской), раённай у горадзе камісіяй па справах непаўналетніх;
  - 6) органамі ўнутраных спраў;
  - 7) органамі Камітэта дзяржаўнага кантролю Рэспублікі Беларусь;
  - 8) Дзяржаўнай інспекцыяй аховы жывёльнага і расліннага свету пры Прэзідэнце Рэспублікі Беларусь;
  - 9) органамі дзяржаўнага пажарнага нагляду Міністэрства па надзвычайных сітуацыях Рэспублікі Беларусь;
  - 10) органамі дзяржаўнага санітарнага нагляду;
  - 11) органамі пагранічнай службы Рэспублікі Беларусь;
  - 12) мытнымі органамі;
  - 13) падатковымі органамі;
  - 14) выключаны;
  - 15) органамі Міністэрства фінансаў Рэспублікі Беларусь і фінансавымі кіраўніцтвамі (аддзелаў) мясцовых выканаўчых і распарадчых органаў;
  - 16) Нацыянальным банкам Рэспублікі Беларусь;
  - 17) органамі Міністэрства транспарту і камунікацый Рэспублікі Беларусь;
  - 18) органамі чыгуначнага транспарту;
  - 19) органамі Міністэрства лясной гаспадаркі Рэспублікі Беларусь;
  - 20) органамі Міністэрства прыродных рэсурсаў і аховы навакольнага асяроддзя Рэспублікі Беларусь;
  - 21) Дэпартаментам па каштоўных паперах Міністэрства фінансаў Рэспублікі Беларусь;
  - 22) органамі дзяржаўнага энергетычнага і газавага нагляду Міністэрства энергетыкі Рэспублікі Беларусь;
  - 23) органамі Дэпартамента дзяржаўнай інспекцыі працы Міністэрства працы і сацыяльнай абароны Рэспублікі Беларусь;

24) органамі Міністэрства сельскай гаспадаркі і харчавання Рэспублікі Беларусь;

25) органамі дзяржаўнай бяспекі;

26) дзяржаўнымі прыродаахоўнымі ўстановамі, якія кіруюць запаведнікамі і нацыянальнымі паркамі;

27) органамі Міністэрства юстыцыі Рэспублікі Беларусь;

28) органамі Дзяржаўнага камітэта па маёмасці Рэспублікі Беларусь;

29) органамі, якія ажыццяўляюць дзяржаўнае рэгуляванне ў галіне стандартызацыі.

2. Справы аб адміністрацыйных правапарушэннях разглядаюць службовыя асобы органаў, якія вядуць адміністрацыйны працэс, упаўнаважаныя складаць пратаколы аб адміністрацыйных правапарушэннях, у выпадках, устаноўленых гэтым Кодэксам.

3. Справы аб адміністрацыйных правапарушэннях, разгляд якіх адносіцца да кампетэнцыі раённага (гарадскога) суда і ў матэрыялах якіх утрымліваюцца звесткі, што з'яўляюцца дзяржаўнымі сакрэтамі, разглядае асабіста суддзя абласнога (Мінскага гарадскога) суда.

Артыкул 3.2. Суд

1. Справы аб адміністрацыйных правапарушэннях, прадугледжаных [артыкуламі 9.1–9.3, 9.5–9.16, 9.18](#), часткамі 1, 3 і 4 [артыкула 9.19, артыкуламі 9.21, 9.22](#), часткай 2 [артыкула 9.23](#), артыкуламі [9.26, 9.28, 10.1–10.7, 10.9, 11.1](#) (за правапарушэнні, учыненыя фізічнымі асобамі), часткамі 1 і 4 [артыкула 11.2](#), часткай 2 [артыкула 11.4, артыкулам 11.5](#), часткай 2 (пратаколы аб якой складзены службовымі асобамі органаў Міністэрства абароны Рэспублікі Беларусь) і часткамі 4 і 5 [артыкула 11.16, артыкуламі 11.18, 11.24, 11.33, 11.54, 11.61](#), часткай 2 [артыкула 11.72](#), часткамі 1–3 [артыкула 12.10](#), часткай 7 [артыкула 12.11, артыкулам 12.14](#), часткай 1 [артыкула 12.15, артыкулам 12.16](#), часткамі 1–3 і 10 [артыкула 12.17, артыкуламі 12.21–12.27, 12.29](#), часткай 3 [артыкула 12.30, артыкуламі 12.31, 12.43, 12.46](#), часткамі 1 і 2 [артыкула 12.49, артыкуламі 13.13, 14.1](#), часткамі 1 і 2 [артыкула 14.2, артыкуламі 14.3–14.5, 14.7, 15.2, 15.4–15.7](#), часткай 2 [артыкула 15.8, артыкуламі 15.9–15.12, 15.18, 15.19](#), часткамі 1 і 2 [артыкула 15.22, артыкуламі 15.26, 15.30, 15.32, 15.33, 15.35](#) (за правапарушэнні, учыненыя фізічнымі асобамі), [15.36, 15.37](#) (за правапарушэнні, учыненыя фізічнымі асобамі), [15.40, 15.41, 15.45](#), часткай 2 [артыкула 15.46](#), часткай 2 [артыкула 15.47, артыкуламі 15.51–15.53](#), часткамі 2 і 3 [артыкула 15.54, артыкуламі 15.55, 15.56, 15.61](#), часткай 2 [артыкула 15.63](#), артыкуламі [16.2–16.8](#), часткамі 2 і 3 [артыкула 16.10, артыкуламі 17.1, 17.2](#), часткамі 2–6 [артыкула 17.3, артыкуламі 17.5, 17.6, 17.8, 17.10, 17.11, 17.14, 17.15](#), часткамі 1 і 2 [артыкула 18.5, артыкуламі 18.12](#) (пратаколы аб якіх складзены службовымі асобамі органаў Міністэрства абароны Рэспублікі Беларусь, органаў дзяржаўнага нагляду Міністэрства сельскай гаспадаркі і харчавання Рэспублікі Беларусь, якія кантралююць тэхнічны стан машын і абсталявання), [18.13–18.16](#) (пратаколы аб якіх складзены службовымі асобамі органаў Міністэрства абароны Рэспублікі Беларусь), часткай 2 [артыкула 18.19](#), часткай 3 [артыкула 18.20, артыкуламі 18.24](#) (пратаколы аб якіх складзены службовымі асобамі органаў Міністэрства абароны Рэспублікі Беларусь, органаў дзяржаўнага нагляду Міністэрства сельскай гаспадаркі і харчавання Рэспублікі Беларусь, што кантралююць тэхнічны стан машын і абсталявання), [18.26–](#)

18.29, 18.36, 18.37, 18.40, 18.41, 19.1, 19.2, 19.8, 19.9, 20.1–20.3, 20.5, 20.8, 20.12, часткамі 3–6 артыкула 21.6, артыкуламі 21.9–21.12, 21.16, 21.20–21.25, 22.2, 22.6, часткамі 1 і 3 артыкула 22.7, часткамі 1, 2, 3¹–4 артыкула 22.9, артыкуламі 22.10, 22.11, 22.13, 22.14, часткамі 4 і 5 артыкула 22.16, артыкуламі 23.1–23.5, 23.8, часткай 2 артыкула 23.9, часткамі 1–4 і 7 артыкула 23.11, часткамі 1–4 артыкула 23.12, артыкуламі 23.13, 23.14, 23.16, 23.18, 23.20, 23.21, 23.23–23.28, 23.33–23.37, 23.39–23.44, часткамі 2 і 3 артыкула 23.45, артыкуламі 23.46–23.48, 23.51, часткай 2 артыкула 23.52, часткай 1 артыкула 23.56, часткай 1 артыкула 23.58, артыкуламі 23.59–23.61, 23.65, 23.69–23.71, 23.77, 23.81–23.83, часткай 3 артыкула 23.84 (за правапарушэнні, учыненыя фізічнымі асобамі, якія не з’яўляюцца індывідуальнымі прадпрымальнікамі), артыкуламі 23.85, 23.87, 24.1–24.13, 25.1–25.4, 25.8 Кодэкса Рэспублікі Беларусь аб адміністрацыйных правапарушэннях, а таксама справы аб адміністрацыйных правапарушэннях, пратаколы аб здзяйсненні якіх склаў пракурор, разглядае асабіста суддзя раённага (гарадскога) суда.

2. Справы аб адміністрацыйных правапарушэннях, прадугледжаных часткай 1 артыкула 9.23, артыкулам 11.1 (за правапарушэнні, учыненыя юрыдычнымі асобамі і індывідуальнымі прадпрымальнікамі), часткай 3 артыкула 11.4, артыкуламі 11.8, 11.18, 11.25, 11.26, 11.32, 11.65, часткай 1 артыкула 11.72, артыкулам 12.4, часткамі 1–2 і 4 артыкула 12.7, часткамі 4 і 5 артыкула 12.10, часткамі 2–5 артыкула 12.11, артыкулам 12.13, часткай 2 артыкула 12.15, часткай 4 артыкула 12.17, часткай 1 артыкула 12.30, артыкулам 12.35, часткай 2 артыкула 12.37, артыкулам 12.41, часткамі 3–7 артыкула 12.49, артыкуламі 15.35 (за правапарушэнні, учыненыя юрыдычнымі асобамі і індывідуальнымі прадпрымальнікамі), 15.37 (за правапарушэнні, учыненыя юрыдычнымі асобамі і індывідуальнымі прадпрымальнікамі), часткай 4 артыкула 21.7, артыкулам 21.17, часткамі 2 і 4 артыкула 22.7, артыкулам 22.8, часткай 3 артыкула 22.9, часткай 1 артыкула 23.45, артыкуламі 23.57, 23.67, часткай 3 артыкула 23.84 (за правапарушэнні, учыненыя юрыдычнымі асобамі і індывідуальнымі прадпрымальнікамі), артыкуламі 24.1, 24.3, 24.6–24.8, часткай 1 артыкула 24.9, артыкулам 24.10 Кодэкса Рэспублікі Беларусь аб адміністрацыйных правапарушэннях, а таксама справы аб адміністрацыйных правапарушэннях, пратаколы аб здзяйсненні якіх склаў пракурор, разглядае асабіста суддзя эканамічнага суда вобласці (горада Мінска).

3. Справы аб адміністрацыйных правапарушэннях супраць экалагічнай бяспекі, навакольнага асяроддзя і парадку прыродакарыстання, учыненых на тэрыторыі індустрыяльнага парка рэзідэнтамі, інвестарамі індустрыяльнага парка, сумеснай кампаніяй, у тым ліку іх службовымі асобамі, а таксама справы аб адміністрацыйных правапарушэннях у галіне архітэктурнай, горадабудаўнічай і будаўнічай дзейнасці, учыненых заказчыкамі, падрадчыкамі ў будаўнічай дзейнасці, інжынернымі арганізацыямі, у тым ліку іх службовымі асобамі, у сувязі з будаўніцтвам аб’ектаў індустрыяльнага парка, разглядае асабіста суддзя эканамічнага суда.

Заўвага. 1. Пад індустрыяльным паркам у гэтым артыкуле і артыкуле 10.30 гэтага Кодэкса разумеецца асобная эканамічная зона – Кітайска-беларускі індустрыяльны парк «Вялікі камень».

2. Пад сумеснай кампаніяй у гэтым артыкуле і артыкуле 10.30 гэтага Кодэкса разумеецца сумесная беларуска-кітайская кампанія па развіцці індустрыяльнага парка.

Артыкул 3.3. Сельскі, пасялковы выканаўчы камітэт

Сельскі, пасялковы выканаўчы камітэт разглядае справы аб адміністрацыйных правапарушэннях, прадугледжаных [артыкуламі 15.14–15.17](#), часткамі 3 і 4 [артыкула 15.22](#), [артыкуламі 15.24, 15.44, 21.14, 21.15](#), часткай 1 [артыкула 23.74](#) (за правапарушэнні, учыненыя пры аказанні паслуг у сферы аграэкатурызму без паведамлення адпаведнаму Савету дэпутатаў першаснага тэрытарыяльнага ўзроўню і (або) без заключэння дагавора на аказанне паслуг у сферы аграэкатурызму), [артыкуламі 23.78, 23.86](#) Кодэкса Рэспублікі Беларусь аб адміністрацыйных правапарушэннях.

Артыкул 3.4. Адміністрацыйная камісія

Адміністрацыйная камісія раённага (гарадскога) выканаўчага камітэта або адміністрацыі раёна ў горадзе разглядае справы аб адміністрацыйных правапарушэннях, прадугледжаных [артыкуламі 9.24, 10.8, 11.83](#), часткамі 6–8 [артыкула 12.17](#), часткай 1 [артыкула 15.8](#), [артыкуламі 15.13, 15.16, 15.17, 15.20, 15.21](#), часткамі 3 і 4 [артыкула 15.22](#), [артыкуламі 15.25, 15.28, 15.29, 15.31](#), часткамі 2 і 3 [артыкула 15.35](#), часткамі 2–9 [артыкула 15.37](#), [артыкуламі 15.38, 15.39, 15.42–15.44](#), часткай 1 [артыкула 15.46](#), часткай 1 [артыкула 15.47](#), часткай 1 [артыкула 15.54](#), [артыкуламі 15.57, 15.58, 15.65, 17.4, 18.2–18.4](#), часткамі 3 і 4 [артыкула 18.5](#), [артыкуламі 18.6–18.8, 18.10, 18.11, 18.30–18.34, 18.35](#) (за выключэннем правапарушэнняў, учыненых вадзіцелямі транспартных сродкаў), [18.39, 19.3–19.7, 20.7, 20.9, 20.10, 21.1–21.5](#), часткамі 1 і 2 [артыкула 21.6](#), [артыкуламі 21.8, 21.13–21.15, 21.26, 22.3–22.5](#), часткай 1 [артыкула 23.38](#), часткай 2 [артыкула 23.56](#), часткай 2 [артыкула 23.58](#), [артыкуламі 23.62, 23.63, 23.78, 23.86](#) Кодэкса Рэспублікі Беларусь аб адміністрацыйных правапарушэннях.

Артыкул 3.5. Камісія па справах непаўналетніх

Раённая (гарадская), раённая ў горадзе камісія па справах непаўналетніх разглядае справы аб адміністрацыйных правапарушэннях, учыненых непаўналетнімі (за выключэннем правапарушэнняў, учыненых непаўналетнімі замежнымі грамадзянамі і асобамі без грамадзянства, якія пастаянна не пражываюць у Рэспубліцы Беларусь, а таксама выпадкаў, калі санкцыяй [артыкула Асаблівай часткі](#) Кодэкса Рэспублікі Беларусь аб адміністрацыйных правапарушэннях прадугледжана канфіскацыя), а таксама справы аб адміністрацыйных правапарушэннях, прадугледжаных [артыкуламі 9.4, 17.4](#) (за правапарушэнні, учыненыя бацькамі непаўналетніх або асобамі, якія іх замяняюць), [17.12, 17.13](#) Кодэкса Рэспублікі Беларусь аб адміністрацыйных правапарушэннях.

Артыкул 3.6. Органы ўнутраных спраў

1. Органы ўнутраных спраў разглядаюць справы аб адміністрацыйных правапарушэннях, прадугледжаных [артыкуламі 9.27, 10.5](#), часткамі 1 і 3 [артыкула 11.4](#), [артыкуламі 11.79, 12.2, 12.3](#), часткай 9 [артыкула 12.17](#), часткамі 5 і 6 [артыкула 12.30](#), [артыкулам 16.1](#), часткай 1 [артыкула 16.10](#), [артыкуламі 17.1, 17.3, 17.6, 17.9, 18.1, 18.3, 18.4, 18.9, 18.12–18.17](#), часткай 1 [артыкула 18.19](#), [артыкуламі 18.20–18.26, 18.29, 18.35–18.38, 18.43, 21.14](#), часткамі 1–3 [артыкула 22.16](#), [артыкуламі 23.1, 23.30, 23.35](#), часткай 1 [артыкула 23.48](#), [артыкуламі 23.49, 23.50](#), часткай 1 [артыкула 23.52](#), [артыкуламі 23.53–23.55, 23.85, 23.88](#) Кодэкса Рэспублікі Беларусь аб адміністрацыйных правапарушэннях, пратаколы аб здзяйсненні якіх складзены службовымі асобамі органаў унутраных спраў.

2. Ад імя органаў унутраных спраў справы аб адміністрацыйных правапарушэннях маюць права разглядаць кіраўнікі тэрытарыяльных органаў унутраных спраў і іх намеснікі.

3. Ад імя органаў унутраных спраў справы аб адміністрацыйных правапарушэннях, прадугледжаных часткамі 1 і 3 [артыкула 18.9](#), [артыкуламі 18.12–18.17](#), часткай 1 [артыкула 18.19](#), [артыкуламі 18.20–18.26](#), [18.29](#), [18.35–18.38](#), [18.43](#), [21.14](#), [23.1](#) Кодэкса Рэспублікі Беларусь аб адміністрацыйных правапарушэннях, маюць права разглядаць начальнік, намеснікі начальніка спецыяльнага падраздзялення дарожна-патрульнай службы «Страла» Міністэрства ўнутраных спраў Рэспублікі Беларусь, начальнікі, намеснікі начальнікаў кіраўніцтваў, аддзелаў, аддзяленняў Дзяржаўнай аўтамабільнай інспекцыі, а пры адсутнасці ў аддзелах унутраных спраў выканаўчых камітэтаў аддзелаў і аддзяленняў Дзяржаўнай аўтамабільнай інспекцыі – старшыя дзяржаўныя аўтамабільныя інспектары.

4. Ад імя органаў унутраных спраў справы аб адміністрацыйных правапарушэннях, прадугледжаных [артыкуламі 18.9](#), [18.12](#), часткамі 1–3 [артыкула 18.13](#), часткамі 1–7, 11, 12 [артыкула 18.14](#), [артыкулам 18.15](#), часткай 1 [артыкула 18.19](#), [артыкулам 18.20](#), часткай 1 [артыкула 18.21](#), [артыкуламі 18.22–18.24](#) Кодэкса Рэспублікі Беларусь аб адміністрацыйных правапарушэннях, маюць права разглядаць камандзіры (начальнікі), намеснікі камандзіраў (начальнікаў) страйвых падраздзяленняў дарожна-патрульнай службы Дзяржаўнай аўтамабільнай інспекцыі.

5. Ад імя органаў унутраных спраў справы аб адміністрацыйных правапарушэннях, прадугледжаных часткай 9 [артыкула 12.17](#), [артыкуламі 23.53](#), [23.55](#) Кодэкса Рэспублікі Беларусь аб адміністрацыйных правапарушэннях, маюць права разглядаць начальнікі, намеснікі начальнікаў аддзелаў па грамадзянстве і міграцыі, начальнікі аддзяленняў па грамадзянстве і міграцыі тэрытарыяльных органаў унутраных спраў, начальнік аддзялення па кантролі за знаходжаннем замежных грамадзян на тэрыторыі Рэспублікі Беларусь аддзела ўнутраных спраў на паветраным транспарце.

Артыкул 3.7. Органы Камітэта дзяржаўнага кантролю Рэспублікі Беларусь

1. Органы Камітэта дзяржаўнага кантролю Рэспублікі Беларусь разглядаюць справы аб адміністрацыйных правапарушэннях, прадугледжаных [артыкуламі 9.6](#), [9.13](#), часткай 1 [артыкула 9.19](#), [артыкуламі 9.20](#), [9.24–9.26](#), [10.1–10.4](#), [10.7](#), [10.9](#), часткамі 2 і 3 [артыкула 11.2](#), [артыкулам 11.3](#), часткамі 1 і 3 [артыкула 11.4](#), [артыкуламі 11.5–11.11](#), [11.16–11.18](#), [11.21](#), [11.24–11.26](#), [11.32](#), [11.36–11.40](#), [11.42–11.45](#), [11.47](#), [11.59–11.61](#), [11.64–11.70](#), [11.72–11.74](#), [11.76–11.79](#), [11.81](#), [11.82](#), [12.1–12.4](#), часткай 3 [артыкула 12.7](#), [артыкуламі 12.8](#), [12.10](#), часткамі 1, 6–10 [артыкула 12.11](#), часткамі 1–4, 6, 7 і 9 [артыкула 12.13](#), [артыкулам 12.14](#), часткай 2 [артыкула 12.15](#), часткамі 1–3, 9 і 10 [артыкула 12.17](#), [артыкуламі 12.18–12.20](#), часткамі 1–4 [артыкула 12.21](#), [артыкулам 12.22](#), часткай 8 [артыкула 12.23](#), [артыкулам 12.24](#), часткай 4 [артыкула 12.25](#), часткамі 1–5 і 7 [артыкула 12.26](#), [артыкулам 12.28](#), часткамі 5 і 6 [артыкула 12.30](#), [артыкуламі 12.33](#), [12.36](#), часткай 1 [артыкула 12.37](#), [артыкуламі 12.39](#), [12.41](#), [12.42](#), [12.44](#), [12.45](#), часткай 2 [артыкула 12.46](#), [артыкуламі 12.47](#), [12.48](#), [13.1–13.11](#), [13.13](#), [13.14](#), [14.6](#), [14.8](#), [15.1](#), [15.3](#), [15.6](#), [15.9–15.12](#), [15.14](#), [15.15](#), [15.18](#), [15.20–15.24](#), часткамі 1 і 2 [артыкула 15.26](#), часткамі 2–9 [артыкула 15.37](#), [артыкуламі 15.38–15.40](#), [15.52](#), [15.55](#), [15.56](#), [15.61](#), [15.63](#), [16.8](#), [18.32](#), [18.33](#),

20.1, 20.2, 21.1–21.6, часткамі 1–3 артыкула 21.7, артыкуламі 21.8, 21.12, 21.14, 21.15, 21.17–21.26, часткамі 1 і 3 артыкула 22.7, артыкуламі 22.10, 22.11, часткамі 1–3 артыкула 22.16, артыкуламі 23.1, 23.2, 23.5, 23.7, 23.8, часткай 1 артыкула 23.9, часткамі 1–4 і 7 артыкула 23.11, часткамі 1, 3–5 артыкула 23.12, артыкуламі 23.13, 23.16, 23.18, 23.20, 23.21, часткамі 1 і 3 артыкула 23.23, артыкуламі 23.25, 23.27, 23.28, 23.35–23.37, 23.41, 23.42, 23.64, 23.72, 23.73, 23.75, часткай 2 артыкула 23.77, артыкуламі 23.78–23.83, часткамі 1, 2 і 4 артыкула 23.84, артыкуламі 24.3, 24.5, 24.10 Кодэкса Рэспублікі Беларусь аб адміністрацыйных правапарушэннях, пратаколы аб здзяйсненні якіх складзены службовымі асобамі органаў Камітэта дзяржаўнага кантролю Рэспублікі Беларусь.

2. Ад імя органаў Камітэта дзяржаўнага кантролю Рэспублікі Беларусь справы аб адміністрацыйных правапарушэннях маюць права разглядаць Старшыня Камітэта дзяржаўнага кантролю Рэспублікі Беларусь і яго намеснікі, дырэктар Дэпартаменту фінансавага маніторынгу Камітэта дзяржаўнага кантролю Рэспублікі Беларусь і яго намеснікі, начальнікі галоўных кіраўніцтваў (кіраўніцтваў) і іх намеснікі, старшыні камітэтаў дзяржаўнага кантролю абласцей і іх намеснікі, старшыні міжраённых камітэтаў дзяржаўнага кантролю і асобы, якія іх замяшчаюць, начальнікі органаў фінансавых расследаванняў і іх намеснікі.

Артыкул 3.8. Дзяржаўная інспекцыя аховы жывёльнага і расліннага свету пры Прэзідэнце Рэспублікі Беларусь

1. Дзяржаўная інспекцыя аховы жывёльнага і расліннага свету пры Прэзідэнце Рэспублікі Беларусь разглядае справы аб адміністрацыйных правапарушэннях, прадугледжаных артыкулам 10.4, часткамі 1, 3, 8 і 10 артыкула 12.17, артыкуламі 15.1, 15.8, 15.9, 15.21, часткамі 1, 2 і 4 артыкула 15.22, артыкулам 15.24, часткамі 1 і 2 артыкула 15.26, артыкуламі 15.28–15.30, 15.32, часткамі 2 і 3 артыкула 15.35, часткамі 2–9 артыкула 15.37, артыкулам 15.51, часткай 2 артыкула 15.52, артыкулам 15.53, часткай 1 артыкула 15.54, артыкуламі 15.57, 15.58 Кодэкса Рэспублікі Беларусь аб адміністрацыйных правапарушэннях, пратаколы аб здзяйсненні якіх складзены службовымі асобамі Дзяржаўнай інспекцыі аховы жывёльнага і расліннага свету пры Прэзідэнце Рэспублікі Беларусь.

2. Ад імя Дзяржаўнай інспекцыі аховы жывёльнага і расліннага свету пры Прэзідэнце Рэспублікі Беларусь справы аб адміністрацыйных правапарушэннях маюць права разглядаць начальнік Дзяржаўнай інспекцыі і яго намеснікі, начальнікі абласных і міжраённых інспекцый аховы жывёльнага і расліннага свету і іх намеснікі.

Артыкул 3.9. Органы дзяржаўнага пажарнага нагляду Міністэрства па надзвычайных сітуацыях Рэспублікі Беларусь

1. Органы дзяржаўнага пажарнага нагляду Міністэрства па надзвычайных сітуацыях Рэспублікі Беларусь разглядаюць справы аб адміністрацыйных правапарушэннях, прадугледжаных часткамі 1 і 2 артыкула 10.8, артыкуламі 15.29, 15.57, 15.58, 18.11, часткамі 1, 4 і 7 артыкула 23.11, часткамі 1, 3 і 4 артыкула 23.12, артыкулам 23.35, часткай 1 артыкула 23.48 (за правапарушэнні, учыненыя пры абыходжанні з лёгкімі на загараанне рэчывамі і піратэхнічнымі вырабамі), часткай 1 артыкула 23.56 Кодэкса Рэспублікі Беларусь аб адміністрацыйных правапарушэннях, пратаколы аб здзяйсненні якіх складзены службовымі асобамі органаў дзяржаўнага пажарнага нагляду Міністэрства па надзвычайных сітуацыях Рэспублікі Беларусь.

2. Ад імя органаў дзяржаўнага пажарнага нагляду Міністэрства па надзвычайных сітуацыях Рэспублікі Беларусь справы аб адміністрацыйных правапарушэннях маюць права разглядаць Галоўны дзяржаўны інспектар Рэспублікі Беларусь па пажарным наглядзе і яго намеснікі, старшыя дзяржаўныя інспектары Рэспублікі Беларусь па пажарным наглядзе, галоўныя дзяржаўныя інспектары абласцей і горада Мінска па пажарным наглядзе і іх намеснікі, старшыя дзяржаўныя інспектары абласцей і горада Мінска па пажарным наглядзе, галоўныя дзяржаўныя інспектары гарадоў і раёнаў па пажарным наглядзе, дзяржаўныя інспектары гарадоў і раёнаў па пажарным наглядзе.

Артыкул 3.10. Органы дзяржаўнага санітарнага нагляду

1. Органы дзяржаўнага санітарнага нагляду разглядаюць справы аб адміністрацыйных правапарушэннях, прадугледжаных часткай 2 [артыкула 12.17](#), [артыкуламі 15.51–15.53](#), часткай 2 [артыкула 15.63](#), [артыкулам 16.8](#), часткай 2 [артыкула 21.14](#), часткай 1 [артыкула 21.16](#) Кодэкса Рэспублікі Беларусь аб адміністрацыйных правапарушэннях, пратаколы аб здзяйсненні якіх складзены службовымі асобамі органаў дзяржаўнага санітарнага нагляду.

2. Ад імя органаў дзяржаўнага санітарнага нагляду справы аб адміністрацыйных правапарушэннях маюць права разглядаць Галоўны дзяржаўны санітарны ўрач Рэспублікі Беларусь, галоўны дзяржаўны санітарны ўрач Кіраўніцтва справамі Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь, галоўныя дзяржаўныя санітарныя ўрачы абласцей, гарадоў, раёнаў, раёнаў у гарадах і іх намеснікі.

Артыкул 3.11. Органы пагранічнай службы Рэспублікі Беларусь

1. Органы пагранічнай службы Рэспублікі Беларусь разглядаюць справы аб адміністрацыйных правапарушэннях, прадугледжаных часткамі 1, 2 і 4 [артыкула 18.20](#), [артыкуламі 23.29–23.32](#), [23.55](#) Кодэкса Рэспублікі Беларусь аб адміністрацыйных правапарушэннях, пратаколы аб здзяйсненні якіх складзены службовымі асобамі органаў пагранічнай службы Рэспублікі Беларусь.

2. Ад імя органаў пагранічнай службы Рэспублікі Беларусь справы аб адміністрацыйных правапарушэннях маюць права разглядаць Старшыня Дзяржаўнага пагранічнага камітэта Рэспублікі Беларусь і яго намеснікі, начальнікі пагранічных кіраўніцтваў, груп, атрадаў, каменданты пагранічных камендатур, начальнікі аддзелаў пагранічнай службы (берагавой аховы), аддзелаў, аддзяленняў пагранічнага кантролю, пагранічных застаў, пастоў і іх намеснікі.

Артыкул 3.12. Мытныя органы

1. Мытныя органы разглядаюць справы аб адміністрацыйных правапарушэннях, прадугледжаных [артыкулам 11.44](#), часткай 9 [артыкула 13.6](#), [артыкуламі 13.10](#), [13.11](#), часткай 3 [артыкула 14.2](#), [артыкуламі 14.6](#), [14.8–14.16](#), часткай 1 [артыкула 16.10](#), часткамі 1 і 4 [артыкула 18.20](#), часткай 1 [артыкула 18.42](#), [артыкуламі 18.43](#), [23.16](#), [23.32](#) Кодэкса Рэспублікі Беларусь аб адміністрацыйных правапарушэннях, пратаколы аб здзяйсненні якіх складзены службовымі асобамі мытных органаў.

2. Ад імя мытных органаў справы аб адміністрацыйных правапарушэннях маюць права разглядаць начальнікі мытных органаў і іх намеснікі.

3. Ад імя мытных органаў справы аб адміністрацыйных правапарушэннях, прадугледжаных [артыкулам 23.32](#) Кодэкса Рэспублікі Беларусь аб адміністрацыйных правапарушэннях, маюць права разглядаць начальнікі мытных пастоў мытняў і іх намеснікі.

Артыкул 3.13. Падатковыя органы

1. Падатковыя органы разглядаюць справы аб адміністрацыйных правапарушэннях, прадугледжаных [артыкуламі 9.24, 11.3, 11.7, 11.32, 11.59–11.61, 11.72, 11.74, 12.1, 12.8](#), часткамі 1, 6, 8–10 [артыкула 12.11](#), [артыкуламі 12.18–12.20, 12.22, 12.24](#), часткай 4 [артыкула 12.25](#), часткай 4 [артыкула 12.26](#), [артыкулам 12.28](#), часткай 5 [артыкула 12.30](#), [артыкулам 12.33](#), часткай 1 [артыкула 12.37](#), часткай 2 [артыкула 12.39](#), [артыкуламі 12.48, 13.1–13.5](#), часткамі 1–8 і 10 [артыкула 13.6](#), [артыкуламі 13.7–13.11, 13.13, 13.14](#), часткай 1 [артыкула 15.63](#), [артыкуламі 18.32, 18.33](#), часткамі 1–3 [артыкула 22.16](#), [артыкулам 23.2](#), часткай 2 [артыкула 23.8](#), часткай 1 [артыкула 23.9](#), [артыкуламі 23.16, 23.20, 23.64, 23.68, 23.73, 23.74](#) (за выключэннем правапарушэнняў, учыненых пры аказанні паслуг у сферы агражатарызму без паведамлення адпаведнаму Савету дэпутатаў першаснага тэрытарыяльнага ўзроўню), часткамі 1, 2 і 4 [артыкула 23.84](#) Кодэкса Рэспублікі Беларусь аб адміністрацыйных правапарушэннях, пратаколы аб здзяйсненні якіх складзены службовымі асобамі падатковых органаў.

2. Ад імя падатковых органаў справы аб адміністрацыйных правапарушэннях маюць права разглядаць Міністр па падатках і зборах Рэспублікі Беларусь і яго намеснікі, начальнікі інспекцый Міністэрства па падатках і зборах Рэспублікі Беларусь і іх намеснікі.

Артыкул 3.14. Выключаны

Артыкул 3.15. Органы Міністэрства фінансаў Рэспублікі Беларусь і фінансавыя кіраўніцтвы (аддзелы) мясцовых выканаўчых і распарадчых органаў

1. Органы Міністэрства фінансаў Рэспублікі Беларусь разглядаюць справы аб адміністрацыйных правапарушэннях, прадугледжаных часткай 3 [артыкула 11.4](#), [артыкуламі 11.7, 11.16](#), часткамі 1 і 2 [артыкула 11.17](#), [артыкуламі 11.21, 11.64, 11.66, 11.72, 11.77, 12.1](#), часткамі 4 і 5 [артыкула 12.10](#), часткамі 1 і 3 [артыкула 12.39](#), [артыкуламі 12.44, 12.45](#), часткамі 1–3 [артыкула 21.7](#), [артыкуламі 23.1, 23.20, 23.75](#) Кодэкса Рэспублікі Беларусь аб адміністрацыйных правапарушэннях, пратаколы аб здзяйсненні якіх складзены службовымі асобамі органаў Міністэрства фінансаў Рэспублікі Беларусь, фінансавых кіраўніцтваў (аддзелаў) мясцовых выканаўчых і распарадчых органаў.

2. Фінансавыя кіраўніцтвы (аддзелы) мясцовых выканаўчых і распарадчых органаў разглядаюць справы аб адміністрацыйных правапарушэннях, прадугледжаных [артыкулам 11.7](#), часткамі 1, 2, 4 і 5 [артыкула 11.16](#), часткамі 1 і 2 [артыкула 11.17](#), [артыкуламі 11.77, 12.1](#), часткамі 4 і 5 [артыкула 12.10](#), часткамі 1–3 [артыкула 21.7](#), [артыкулам 21.17](#) Кодэкса Рэспублікі Беларусь аб адміністрацыйных правапарушэннях, пратаколы аб здзяйсненні якіх складзены службовымі асобамі органаў Міністэрства фінансаў Рэспублікі Беларусь, фінансавых кіраўніцтваў (аддзелаў) мясцовых выканаўчых і распарадчых органаў.

3. Ад імя органаў Міністэрства фінансаў Рэспублікі Беларусь справы аб адміністрацыйных правапарушэннях маюць права разглядаць Міністр фінансаў Рэспублікі Беларусь і яго намеснікі, упаўнаважаныя на тое службовыя асобы органаў Міністэрства фінансаў Рэспублікі Беларусь, ад імя фінансавых кіраўніцтваў (аддзелаў) мясцовых выканаўчых і распарадчых органаў – кіраўнікі кіраўніцтваў (аддзелаў) і іх намеснікі.

Артыкул 3.16. Нацыянальны банк Рэспублікі Беларусь

1. Нацыянальны банк Рэспублікі Беларусь разглядае справы аб адміністрацыйных правапарушэннях, прадугледжаных часткамі 2 і 3 [артыкула 11.2](#), [артыкуламі 11.3, 11.5, 11.7, 11.30–11.32, 11.70, 11.72, 11.75, 12.1, 12.19, 23.16, 23.20](#) Кодэкса Рэспублікі Беларусь аб адміністрацыйных правапарушэннях, пратаколы аб здзяйсненні якіх складзены службовымі асобамі Нацыянальнага банка Рэспублікі Беларусь.

2. Ад імя Нацыянальнага банка Рэспублікі Беларусь справы аб адміністрацыйных правапарушэннях маюць права разглядаць Старшыня Праўлення Нацыянальнага банка Рэспублікі Беларусь і яго намеснікі, упаўнаважаныя на тое службовыя асобы Нацыянальнага банка Рэспублікі Беларусь, начальнікі галоўных кіраўніцтваў Нацыянальнага банка Рэспублікі Беларусь па абласцях, іх намеснікі.

Артыкул 3.17. Органы Міністэрства транспарту і камунікацый Рэспублікі Беларусь

1. Органы Міністэрства транспарту і камунікацый Рэспублікі Беларусь разглядаюць справы аб адміністрацыйных правапарушэннях, прадугледжаных часткай 1 [артыкула 11.65](#), [артыкуламі 15.1, 15.50, 17.9, 18.2](#), часткамі 3 і 4 [артыкула 18.5](#), [артыкуламі 18.7, 18.9, 18.11](#), часткамі 6 і 8 [артыкула 18.12](#), часткамі 5 і 12 [артыкула 18.14](#), [артыкуламі 18.20, 18.22, 18.24–18.26, 18.30–18.33, 18.35–18.37, 18.39, 18.42, 18.43](#) Кодэкса Рэспублікі Беларусь аб адміністрацыйных правапарушэннях, пратаколы аб здзяйсненні якіх складзены службовымі асобамі Транспартнай інспекцыі Міністэрства транспарту і камунікацый Рэспублікі Беларусь, органаў унутранага воднага транспарту, органаў пасажырскага аўтамабільнага і гарадскога электрычнага транспарту, арганізацый дзяржаўнай дарожнай гаспадаркі.

2. Ад імя органаў Міністэрства транспарту і камунікацый Рэспублікі Беларусь маюць права разглядаць справы аб адміністрацыйных правапарушэннях, прадугледжаных:

1) часткай 1 [артыкула 11.65](#), [артыкуламі 15.1, 15.50, 17.9, 18.2](#), часткамі 3 і 4 [артыкула 18.5](#), [артыкулам 18.9](#), часткамі 6 і 8 [артыкула 18.12](#), часткамі 5 і 12 [артыкула 18.14](#), [артыкуламі 18.20, 18.22, 18.24–18.26, 18.30–18.33, 18.35, 18.42, 18.43](#), – начальнік Транспартнай інспекцыі Міністэрства транспарту і камунікацый Рэспублікі Беларусь і яго намеснікі, начальнікі філіялаў Транспартнай інспекцыі Міністэрства транспарту і камунікацый Рэспублікі Беларусь і іх намеснікі, начальнікі рэгіянальных аддзелаў кантролю аўтамабільнага транспарту, начальнікі кантрольных пунктаў – пастоў вагагабарытнага кантролю філіялаў Транспартнай інспекцыі Міністэрства транспарту і камунікацый Рэспублікі Беларусь;

2) [артыкуламі 18.2, 18.7, 18.11, 18.24, 18.39](#), – начальнік Беларускай інспекцыі рачнога суднаходства;

3) [артыкуламі 17.9, 18.9, 18.30–18.32](#), – кіраўнікі дзяржаўных арганізацый аўтамабільнага або гарадскога электрычнага транспарту, дзяржаўных аператараў аўтамабільных перавозак пасажыраў, кіраўнікі адасобленых падраздзяленняў, начальнікі кантрольна-рэвізорскіх службаў гэтых арганізацый, іх намеснікі;

4) [артыкуламі 18.11, 18.35–18.37, 18.43](#), – кіраўнікі арганізацый дзяржаўнай дарожнай гаспадаркі.

Артыкул 3.18. Органы чыгуначнага транспарту

1. Органы чыгуначнага транспарту разглядаюць справы аб адміністрацыйных правапарушэннях, прадугледжаных [артыкуламі 17.9, 18.2–18.4, 18.11, 18.29–](#)

18.32, 18.34, 18.35 Кодэкса Рэспублікі Беларусь аб адміністрацыйных правапарушэннях, пратаколы аб здзяйсненні якіх складзены службовымі асобамі органаў чыгуначнага транспарту.

2. Ад імя органаў чыгуначнага транспарту справы аб адміністрацыйных правапарушэннях маюць права разглядаць Начальнік Беларускай чыгункі і яго намеснікі, начальнікі аддзяленняў Беларускай чыгункі і іх намеснікі.

3. Ад імя органаў чыгуначнага транспарту маюць права разглядаць справы аб адміністрацыйных правапарушэннях, прадугледжаных:

1) [артыкуламі 17.9, 18.4, 18.30, 18.31](#), – начальнік кантрольна-рэвізійнай службы Кіраўніцтва Беларускай чыгункі і яго намеснікі, начальнікі кантрольна-рэвізійных аддзелаў аддзяленняў Беларускай чыгункі і іх намеснікі;

2) часткай 5 [артыкула 18.3](#), часткай 1 [артыкула 18.4, артыкулам 18.34](#), – начальнік ваенізаванай аховы Беларускай чыгункі і яго намеснікі, начальнікі атрадаў (каманд) ваенізаванай аховы Беларускай чыгункі і іх намеснікі;

3) [артыкулам 17.9](#), часткамі 4 і 5 [артыкула 18.3](#), часткамі 2 і 3 [артыкула 18.29, артыкулам 18.34](#) (за правапарушэнні, учыненыя на чыгуначным транспарце), – начальнікі станцый і іх намеснікі;

4) [артыкулам 18.4](#), часткай 3 [артыкула 18.30](#) (за правапарушэнні, учыненыя на чыгуначным транспарце), [артыкуламі 18.31, 18.32](#), – начальнікі вагонных участкаў;

5) часткамі 1–3 [артыкула 18.3, артыкулам 18.35](#), – начальнікі дыстанцый пуці, дыстанцый сігналацыі і сувязі і іх намеснікі;

6) [артыкулам 18.11](#) (за правапарушэнні, учыненыя на чыгуначным транспарце), – начальнікі пажарных аварыйна-выратавальных цягнікоў аддзяленняў Беларускай чыгункі.

Артыкул 3.19. Органы Міністэрства лясной гаспадаркі Рэспублікі Беларусь

1. Органы Міністэрства лясной гаспадаркі Рэспублікі Беларусь разглядаюць справы аб адміністрацыйных правапарушэннях, прадугледжаных [артыкуламі 15.25, 15.28, 15.29](#), часткай 1 [артыкула 15.30](#), [артыкулам 15.31](#), часткамі 2–9 [артыкула 15.37](#), [артыкулам 15.58](#) Кодэкса Рэспублікі Беларусь аб адміністрацыйных правапарушэннях, пратаколы аб здзяйсненні якіх складзены службовымі асобамі органаў Міністэрства лясной гаспадаркі Рэспублікі Беларусь.

2. Ад імя органаў Міністэрства лясной гаспадаркі Рэспублікі Беларусь справы аб адміністрацыйных правапарушэннях маюць права разглядаць Міністр лясной гаспадаркі Рэспублікі Беларусь і яго намеснікі, генеральныя дырэктары, галоўныя ляснічыя і начальнікі аддзелаў аховы і абароны лесу і паляўнічай гаспадаркі абласных органаў лясной гаспадаркі, кіраўнікі і галоўныя ляснічыя лясгасаў і іншых лесагаспадарчых прадпрыемстваў і арганізацый.

Артыкул 3.20. Органы Міністэрства прыродных рэсурсаў і аховы навакольнага асяроддзя Рэспублікі Беларусь

1. Органы Міністэрства прыродных рэсурсаў і аховы навакольнага асяроддзя Рэспублікі Беларусь разглядаюць справы аб адміністрацыйных правапарушэннях, прадугледжаных [артыкуламі 11.78, 15.1–15.3](#), часткай 2 [артыкула 15.4, артыкуламі 15.7–15.9](#), часткай 2 [артыкула 15.10, артыкуламі 15.18, 15.22–15.24](#), часткамі 1 і 2 [артыкула 15.26, артыкуламі 15.28, 15.29](#), часткай 2 [артыкула 15.30, артыкуламі 15.31, 15.32](#), часткамі 2 і 3 [артыкула 15.35](#), часткамі 2–9 [артыкула 15.37, артыкуламі 15.48–15.50](#), часткай 2 [артыкула 15.51, артыкуламі 15.52, 15.53](#), часткамі 1 і 2 [артыкула 15.54, артыкуламі 15.57, 15.58, 15.60–15.64, 23.1, 23.16](#) Кодэкса

Рэспублікі Беларусь аб адміністрацыйных правапарушэннях, пратаколы аб здзяйсненні якіх складзены службовымі асобамі органаў Міністэрства прыродных рэсурсаў і аховы навакольнага асяроддзя Рэспублікі Беларусь.

2. Ад імя органаў Міністэрства прыродных рэсурсаў і аховы навакольнага асяроддзя Рэспублікі Беларусь справы аб адміністрацыйных правапарушэннях маюць права разглядаць Міністр прыродных рэсурсаў і аховы навакольнага асяроддзя Рэспублікі Беларусь і яго намеснікі, начальнікі кіраўніцтваў гэтага Міністэрства і іх намеснікі, старшыні абласных (Мінскіх гарадскіх) камітэтаў прыродных рэсурсаў і аховы навакольнага асяроддзя і іх намеснікі, начальнікі кіраўніцтваў, самастойных аддзелаў гэтых камітэтаў і іх намеснікі, начальнікі гарадскіх і раённых інспекцый прыродных рэсурсаў і аховы навакольнага асяроддзя і іх намеснікі.

Артыкул 3.21. Дэпартамент па каштоўных паперах Міністэрства фінансаў Рэспублікі Беларусь

1. Дэпартамент па каштоўных паперах Міністэрства фінансаў Рэспублікі Беларусь разглядае справы аб адміністрацыйных правапарушэннях, прадугледжаных [артыкуламі 11.9–11.11](#), часткай [5 артыкула 11.17](#), [артыкуламі 11.59, 11.72, 11.73, 11.76, 23.1, 23.16, 23.20, 23.73](#) Кодэкса Рэспублікі Беларусь аб адміністрацыйных правапарушэннях, пратаколы аб здзяйсненні якіх складзены службовымі асобамі Дэпартамента па каштоўных паперах Міністэрства фінансаў Рэспублікі Беларусь, а таксама органаў, якія ажыццяўляюць кантроль і нагляд за выпускам і абарачэннем каштоўных папер, прафесійнай дзейнасцю па каштоўных паперах.

2. Ад імя Дэпартамента па каштоўных паперах Міністэрства фінансаў Рэспублікі Беларусь справы аб адміністрацыйных правапарушэннях маюць права разглядаць дырэктар Дэпартамента па каштоўных паперах Міністэрства фінансаў Рэспублікі Беларусь і яго намеснікі.

Артыкул 3.22. Органы дзяржаўнага энергетычнага і газавага нагляду Міністэрства энергетыкі Рэспублікі Беларусь

1. Органы дзяржаўнага энергетычнага і газавага нагляду Міністэрства энергетыкі Рэспублікі Беларусь разглядаюць справы аб адміністрацыйных правапарушэннях, прадугледжаных [артыкуламі 20.3–20.6, 20.9–20.12, 23.35, 23.61](#) Кодэкса Рэспублікі Беларусь аб адміністрацыйных правапарушэннях, пратаколы аб здзяйсненні якіх складзены службовымі асобамі органаў дзяржаўнага энергетычнага і газавага нагляду Міністэрства энергетыкі Рэспублікі Беларусь.

2. Ад імя органаў дзяржаўнага энергетычнага і газавага нагляду Міністэрства энергетыкі Рэспублікі Беларусь справы аб адміністрацыйных правапарушэннях маюць права разглядаць Галоўны дзяржаўны інспектар Рэспублікі Беларусь па энергетычным наглядзе і яго намеснікі, старшыя дзяржаўныя інспектары па энергетычным наглядзе, Галоўны дзяржаўны інспектар Рэспублікі Беларусь па газавым наглядам і яго намеснікі, старшыя дзяржаўныя інспектары па газавым наглядам.

Артыкул 3.23. Органы Дэпартамента дзяржаўнай інспекцыі працы Міністэрства працы і сацыяльнай абароны Рэспублікі Беларусь

1. Органы Дэпартаменту дзяржаўнай інспекцыі працы Міністэрства працы і сацыяльнай абароны Рэспублікі Беларусь разглядаюць справы аб адміністрацыйных правапарушэннях, прадугледжаных артыкуламі [9.17](#), [9.18](#), часткамі 1 і 4 [артыкула 9.19](#), [артыкуламі 9.20, 9.25, 23.16](#) Кодэкса Рэспублікі Беларусь аб адміністрацыйных правапарушэннях, пратаколы аб здзяйсненні якіх складзены службовымі асобамі органаў Дэпартаменту дзяржаўнай інспекцыі працы Міністэрства працы і сацыяльнай абароны Рэспублікі Беларусь.

2. Ад імя органаў Дэпартаменту дзяржаўнай інспекцыі працы Міністэрства працы і сацыяльнай абароны Рэспублікі Беларусь справы аб адміністрацыйных правапарушэннях маюць права разглядаць дырэктар, начальнікі кіраўніцтваў, аддзелаў гэтага Дэпартаменту і іх намеснікі, начальнікі міжраённых аддзелаў абласных кіраўніцтваў гэтага Дэпартаменту і іх намеснікі.

Артыкул 3.24. Органы Міністэрства сельскай гаспадаркі і харчавання Рэспублікі Беларусь

1. Органы Міністэрства сельскай гаспадаркі і харчавання Рэспублікі Беларусь разглядаюць справы аб адміністрацыйных правапарушэннях, прадугледжаных часткай 2 [артыкула 11.65](#), [артыкуламі 15.7, 15.15](#), часткамі 2 і 3 [артыкула 15.35](#), [артыкуламі 15.38, 15.42, 15.43](#), часткай 1 [артыкула 15.46](#), [артыкуламі 15.53, 15.54](#) Кодэкса Рэспублікі Беларусь аб адміністрацыйных правапарушэннях, пратаколы аб здзяйсненні якіх складзены службовымі асобамі органаў Міністэрства сельскай гаспадаркі і харчавання Рэспублікі Беларусь.

2. Ад імя органаў Міністэрства сельскай гаспадаркі і харчавання Рэспублікі Беларусь справы аб адміністрацыйных правапарушэннях маюць права разглядаць Міністр сельскай гаспадаркі і харчавання Рэспублікі Беларусь і яго намеснікі.

Артыкул 3.25. Органы дзяржаўнай бяспекі

1. Органы дзяржаўнай бяспекі разглядаюць справы аб адміністрацыйных правапарушэннях, прадугледжаных [артыкулам 11.80](#), часткамі 3 і 4 [артыкула 22.7](#), [артыкулам 22.15](#), часткамі 1–3 [артыкула 22.16](#), [артыкулам 23.1](#), часткай 1 [артыкула 23.52](#), [артыкуламі 23.55, 25.3, 25.4](#) Кодэкса Рэспублікі Беларусь аб адміністрацыйных правапарушэннях, пратаколы аб здзяйсненні якіх складзены службовымі асобамі органаў дзяржаўнай бяспекі.

2. Ад імя органаў дзяржаўнай бяспекі справы аб адміністрацыйных правапарушэннях маюць права разглядаць начальнік органа дзяржаўнай бяспекі і яго намеснікі.

Артыкул 3.26. Дзяржаўныя прыродаахоўныя ўстановы, якія кіруюць запаведнікамі і нацыянальнымі паркамі

1. Дзяржаўныя прыродаахоўныя ўстановы, якія кіруюць запаведнікамі і нацыянальнымі паркамі, разглядаюць справы аб адміністрацыйных правапарушэннях, прадугледжаных [артыкуламі 15.8, 15.9, 15.21](#), часткай 1 [артыкула 15.22](#), [артыкулам 15.25](#), часткамі 1 і 2 [артыкула 15.26](#), [артыкуламі 15.28–15.30](#), часткай 1 [артыкула 15.32](#), часткамі 2 і 3 [артыкула 15.35](#), часткамі 2–9 [артыкула 15.37](#), [артыкуламі 15.57, 15.58](#) Кодэкса Рэспублікі Беларусь аб адміністрацыйных правапарушэннях, пратаколы аб здзяйсненні якіх складзены службовымі асобамі дзяржаўных прыродаахоўных устаноў, якія кіруюць запаведнікамі і нацыянальнымі паркамі.

2. Ад імя дзяржаўных прыродаахоўных устаноў, якія кіруюць запаведнікамі і нацыянальнымі паркамі, справы аб адміністрацыйных правапарушэннях маюць права разглядаць дырэктар (генеральны дырэктар) дзяржаўнай прыродаахоўнай установы і яго намеснікі.

Артыкул 3.27. Органы Міністэрства юстыцыі Рэспублікі Беларусь

1. Органы Міністэрства юстыцыі Рэспублікі Беларусь разглядаюць справы аб адміністрацыйных правапарушэннях, прадугледжаных артыкуламі 11.72, 11.74, 12.36, 23.20, часткай 2 артыкула 23.38, артыкулам 23.88 Кодэкса Рэспублікі Беларусь аб адміністрацыйных правапарушэннях, пратаколы аб здзяйсненні якіх складзены службовымі асобамі органаў Міністэрства юстыцыі Рэспублікі Беларусь.

2. Ад імя органаў Міністэрства юстыцыі Рэспублікі Беларусь справы аб адміністрацыйных правапарушэннях маюць права разглядаць Міністр юстыцыі Рэспублікі Беларусь і яго намеснікі, упаўнаважаныя на тое начальнікі структурных падраздзяленняў Міністэрства юстыцыі Рэспублікі Беларусь і іх намеснікі, начальнікі галоўных кіраўніцтваў юстыцыі абласных, Мінскага гарадскога выканаўчых камітэтаў і іх намеснікі.

Артыкул 3.27¹. Органы Дзяржаўнага камітэта па маёмасці Рэспублікі Беларусь

1. Органы Дзяржаўнага камітэта па маёмасці Рэспублікі Беларусь разглядаюць справы аб адміністрацыйных правапарушэннях, прадугледжаных артыкуламі 11.72, 23.20, 23.27 Кодэкса Рэспублікі Беларусь аб адміністрацыйных правапарушэннях, пратаколы аб здзяйсненні якіх складзены службовымі асобамі Дзяржаўнага камітэта па маёмасці Рэспублікі Беларусь і яго тэрытарыяльных органаў.

2. Ад імя органаў Дзяржаўнага камітэта па маёмасці Рэспублікі Беларусь справы аб адміністрацыйных правапарушэннях маюць права разглядаць Старшыня Дзяржаўнага камітэта па маёмасці Рэспублікі Беларусь і яго намеснікі, кіраўнікі тэрытарыяльных органаў Дзяржаўнага камітэта па маёмасці Рэспублікі Беларусь і іх намеснікі.

Артыкул 3.27². Органы, якія ажыццяўляюць дзяржаўнае рэгуляванне ў галіне стандартызацыі

1. Органы, якія ажыццяўляюць дзяржаўнае рэгуляванне ў галіне стандартызацыі, разглядаюць справы аб адміністрацыйных правапарушэннях, прадугледжаных часткамі 4–6 артыкула 23.11, часткай 5 артыкула 23.12 Кодэкса Рэспублікі Беларусь аб адміністрацыйных правапарушэннях, пратаколы аб здзяйсненні якіх складзены службовымі асобамі органаў, якія ажыццяўляюць дзяржаўнае рэгуляванне ў галіне стандартызацыі.

2. Ад імя органаў, якія ажыццяўляюць дзяржаўнае рэгуляванне ў галіне стандартызацыі, справы аб адміністрацыйных правапарушэннях маюць права разглядаць Старшыня Дзяржаўнага камітэта па стандартызацыі Рэспублікі Беларусь і яго намеснікі, начальнікі інспекцый дзяржаўнага нагляду за прытрымліваннем патрабаванняў тэхнічных рэгламентаў і стандартаў і дзяржаўнага метралагічнага нагляду і іх першыя намеснікі.

Артыкул 3.28. Парадак утварэння калегіяльных органаў, упаўнаважаных разглядаць справы аб адміністрацыйных правапарушэннях

1. Парадак утварэння калегіяльных органаў, упаўнаважаных разглядаць справы аб адміністрацыйных правапарушэннях, вызначаецца заканадаўствам.

2. Калегіяльныя органы маюць права разглядаць справы аб адміністрацыйных правапарушэннях пры наяўнасці не менш паловы членаў іх складу.

Артыкул 3.29. Паўнамоцтвы службовых асоб органаў, якія вядуць адміністрацыйны працэс

1. Службовыя асобы органаў, якія вядуць адміністрацыйны працэс, складаюць пратаколы аб адміністрацыйных правапарушэннях, разглядаюць справы аб адміністрацыйных правапарушэннях, накладваюць прадугледжаныя [Кодэксам Рэспублікі Беларусь](#) аб адміністрацыйных правапарушэннях адміністрацыйныя спагнанні ў межах дадзеных ім паўнамоцтваў і толькі пры выкананні службовых абавязкаў. Службовая асоба органа, які вядзе адміністрацыйны працэс, які накіраваў справу аб адміністрацыйным правапарушэнні на разгляд, можа ўдзельнічаць у яе разглядзе, калі хадайнічае аб гэтым, а таксама даваць тлумачэнні і прадстаўляць доказы па справе аб адміністрацыйным правапарушэнні.

2. Службовыя асобы органаў, якія вядуць адміністрацыйны працэс, надзяляюцца паўнамоцтвамі на складанне пратаколаў аб адміністрацыйных правапарушэннях і падрыхтоўку спраў аб адміністрацыйных правапарушэннях да разгляду рашэннем адпаведнага дзяржаўнага органа.

3. Асобы, упаўнаважаныя ў адпаведнасці з гэтым [Кодэксам](#) складаць пратаколы аб адміністрацыйных правапарушэннях і рыхтаваць справы аб адміністрацыйных правапарушэннях да разгляду, у выпадках, прадугледжаных часткамі 3 і 3¹ [артыкула 10.3](#) гэтага [Кодэкса](#), маюць права накласці адміністрацыйнае спагнанне за здзяйсненне адміністрацыйнага правапарушэння.

Артыкул 3.30. Асобы, упаўнаважаныя складаць пратаколы аб адміністрацыйных правапарушэннях

1. Пратаколы аб адміністрацыйных правапарушэннях маюць права складаць упаўнаважаныя на тое службовыя асобы:

1) органаў унутраных спраў (па [артыкулах 9.1–9.4, 9.7, 9.11, 9.21, 9.23, 9.27, 10.5–10.7, 10.9, 11.1](#), частках 1 і 4 [артыкула 11.2](#), [артыкулах 11.4, 11.33, 11.79, 12.2, 12.3](#), частках 1–2 [артыкула 12.7](#), частцы 7 [артыкула 12.11](#) (у частцы допуску ў ігральную ўстанову асоб, якія не дасягнулі васьмнаццацігадовага ўзросту), [артыкуле 12.16](#), частках 6, 7 і 9 [артыкула 12.17](#), [артыкулах 12.23, 12.24](#), частках 1–3 [артыкула 12.25](#), частках 1–6 [артыкула 12.26](#), [артыкулах 12.27, 12.29, 12.30, 12.35, 12.43, 12.49, 15.45, 15.47, 16.1–16.3, 16.10, 17.1–17.6, 17.8–17.15, 18.1–18.4, 18.9, 18.10, 18.12–18.29, 18.35–18.38, 18.43, 19.8, 19.9, 21.14, 22.6](#), частках 1–3² [артыкула 22.9](#), [артыкулах 22.13, 22.16, 23.14, 23.16, 23.24, 23.30, 23.33–23.37](#), часткі 1 [артыкула 23.38](#), [артыкулах 23.39, 23.44–23.55, 23.57, 23.59, 23.63, 23.65, 23.71, 23.85, 23.88, 24.3, 24.11–24.13](#) [Кодэкса Рэспублікі Беларусь](#) аб адміністрацыйных правапарушэннях);

2) сельскіх, пасялковых, раённых, гарадскіх і абласных выканаўчых камітэтаў, адміністрацый раёнаў у гарадах (па [артыкулах 9.5–9.13, 9.22, 9.24, 9.28, 10.1–10.4, 10.8, 11.83](#), частках 1–3 [артыкула 12.10](#), частках 1–3, 6–8 і 10 [артыкула 12.17](#), [артыкулах 15.21–15.26, 15.28–15.31, 15.35, 15.37, 15.42–15.45, 15.54, 15.61, 16.7, 19.1–19.7, 21.1–21.5](#), частках 1–4 [артыкула 21.6](#), [артыкулах 21.9, 21.11–21.16, 23.26, 23.40, 23.41, 23.43](#), частцы 2 [артыкула 23.77](#), [артыкуле 23.78](#) [Кодэкса Рэспублікі Беларусь](#) аб адміністрацыйных правапарушэннях);

абласных і Мінскага гарадскога выканаўчых камітэтаў (па [артыкулах 9.14, 9.26](#), частках 4 і 5 [артыкула 11.16](#), [артыкулах 11.65, 12.15, 12.16, 12.23, 12.24](#),

частках 2 і 3 [артыкула 12.25](#), [артыкулах 12.26](#), [13.13](#), [21.26](#), [23.16](#) Кодэкса Рэспублікі Беларусь аб адміністрацыйных правапарушэннях);

раённых, гарадскіх выканаўчых камітэтаў, адміністрацый раёнаў у гарадах (па [артыкуле 9.14](#), частках 4 і 5 [артыкула 11.16](#), [артыкулах 12.15](#), [12.16](#), частцы 5 [артыкула 12.17](#), [артыкулах 12.23](#), [12.24](#), частках 2 і 3 [артыкула 12.25](#), [артыкулах 12.26](#), [12.49](#), [13.13](#), частках 1 і 3 [артыкула 21.20](#), [артыкулах 21.21](#), [21.22](#), [21.26](#), [23.16](#), [23.86](#) Кодэкса Рэспублікі Беларусь аб адміністрацыйных правапарушэннях);

сельскіх і пасялковых выканаўчых камітэтаў (па [артыкулах 15.47](#), [23.86](#) Кодэкса Рэспублікі Беларусь аб адміністрацыйных правапарушэннях);

3) органаў, якія ажыццяўляюць ведамасны кантроль за аховай і выкарыстаннем жывёльнага свету (па [артыкулах 10.4](#), [15.9](#), [15.26](#), [15.28–15.33](#), [15.45](#), [15.58](#) (за правапарушэнні, учыненыя падначаленымі арганізацыямі і іх службовымі асобамі) Кодэкса Рэспублікі Беларусь аб адміністрацыйных правапарушэннях);

4) органаў кіравання тэрыторый, якія асабліва ахоўваюцца (па [артыкулах 10.4](#), [15.8](#), [15.9](#), [15.32](#), [15.33](#), [15.35](#), [15.37](#), [16.3](#) Кодэкса Рэспублікі Беларусь аб адміністрацыйных правапарушэннях);

5) органаў Міністэрства аховы здароўя Рэспублікі Беларусь (па [артыкулах 16.2](#), [17.6](#), [23.12](#) (за правапарушэнні, звязаныя з неадпаведнасцю лекавых сродкаў патрабаванням стандартаў і тэхнічных умоў) Кодэкса Рэспублікі Беларусь аб адміністрацыйных правапарушэннях);

6) органаў, якія ажыццяўляюць дзяржаўны санітарны нагляд (па частцы 2 [артыкула 12.17](#), [артыкуле 12.46](#), частцы 1 [артыкула 15.4](#), [артыкулах 15.51–15.53](#), частцы 2 [артыкула 15.63](#), [артыкулах 16.7](#), [16.8](#), частцы 2 [артыкула 21.14](#), частцы 1 [артыкула 21.16](#), частцы 7 [артыкула 23.11](#), частцы 4 [артыкула 23.12](#) Кодэкса Рэспублікі Беларусь аб адміністрацыйных правапарушэннях);

7) органаў дзяржаўнага ветэрынарнага нагляду (па частцы 1 [артыкула 15.4](#), [артыкулах 15.38](#), [15.41–15.43](#), [15.46](#), [15.47](#), [15.65](#), частцы 7 [артыкула 23.11](#), частцы 4 [артыкула 23.12](#) Кодэкса Рэспублікі Беларусь аб адміністрацыйных правапарушэннях);

8) органаў, якія ажыццяўляюць каранцінны фітасанітарны кантроль (па [артыкулах 15.7](#), [15.55](#) Кодэкса Рэспублікі Беларусь аб адміністрацыйных правапарушэннях);

9) органаў Міністэрства культуры Рэспублікі Беларусь (па [артыкулах 19.1–19.7](#) Кодэкса Рэспублікі Беларусь аб адміністрацыйных правапарушэннях);

10) органаў, якія ажыццяўляюць дзяржаўны нагляд за рэцыянальным выкарыстаннем паліўна-энергетычных рэсурсаў (па [артыкулах 20.1](#), [20.2](#), [20.5](#) Кодэкса Рэспублікі Беларусь аб адміністрацыйных правапарушэннях);

11) органаў дзяржаўнага энергетычнага і газавага нагляду Міністэрства энергетыкі Рэспублікі Беларусь (па [артыкулах 20.3–20.7](#), [20.9–20.12](#), [23.35](#), [23.61](#) Кодэкса Рэспублікі Беларусь аб адміністрацыйных правапарушэннях);

12) арганізацый, якія ажыццяўляюць эксплуатацыю жыллёвага фонда і (або) аказваюць камунальныя паслугі (па частцы 3 [артыкула 15.22](#), [артыкулах 15.30](#), [15.47](#), [15.51–15.54](#), частцы 2 [артыкула 15.63](#), [артыкулах 21.12](#), [21.14–21.16](#) Кодэкса Рэспублікі Беларусь аб адміністрацыйных правапарушэннях);

13) Транспартнай інспекцыі Міністэрства транспарту і камунікацый Рэспублікі Беларусь (па частцы 1 [артыкула 11.65](#), частках 1 і 1¹ [артыкула 12.7](#), [артыкулах 15.1](#), [15.2](#), [15.4](#), [15.50](#), [17.9](#), [18.2](#), частках 2–4 [артыкула 18.5](#), [артыкуле 18.9](#), частках 6 і 8

артыкула 18.12, частках 5 і 12 артыкула 18.14 (у частцы парушэння асобай, якая кіруе транспартным сродкам, правіл перавозкі пасажыраў або грузаў), артыкулах 18.20, 18.22, 18.24–18.26, 18.29–18.33, 18.35, 18.42, 18.43, 23.16 Кодэкса Рэспублікі Беларусь аб адміністрацыйных правапарушэннях);

14) органаў Міністэрства сувязі і інфарматызацыі Рэспублікі Беларусь (па артыкулах 11.72, 22.2–22.5, 23.20 Кодэкса Рэспублікі Беларусь аб адміністрацыйных правапарушэннях);

15) выключаны;

16) органаў Камітэта дзяржаўнага кантролю Рэспублікі Беларусь (па артыкулах 9.6, 9.13, частцы 1 артыкула 9.19, артыкулах 9.20, 9.21, 9.24–9.26, 10.1–10.4, 10.7, 10.9, 11.1–11.11, 11.16–11.18, 11.21, 11.24–11.26, 11.32, 11.36–11.40, 11.42–11.45, 11.47, 11.59–11.61, 11.64–11.74, 11.76–11.79, 11.81, 11.82, 12.1–12.11, частках 1–4, 6, 7 і 9 артыкула 12.13, артыкуле 12.14, частцы 2 артыкула 12.15, артыкулах 12.16–12.30, 12.33–12.39, 12.41, 12.42, 12.44, 12.45, частцы 2 артыкула 12.46, артыкулах 12.47–12.49, 13.1–13.11, 13.13, 13.14, частцы 1 артыкула 14.2, артыкулах 14.3, 14.5–14.8, 15.1, 15.3, 15.6, 15.9–15.12, 15.14, 15.15, 15.18, 15.20–15.24, 15.26, 15.37–15.41, 15.52, 15.55, 15.56, 15.61, 15.63, 16.7, 16.8, 18.32, 18.33, 20.1, 20.2, 21.1–21.8, 21.12, 21.14, 21.15, 21.17–21.26, 22.7, 22.8, 22.10, 22.11, частках 1–3 артыкула 22.16, артыкулах 23.7–23.9, частках 1–4 і 7 артыкула 23.11, артыкулах 23.12, 23.13, 23.16–23.18, 23.20, 23.21, 23.23–23.25, 23.27, 23.28, 23.35–23.37, 23.41, 23.42, 23.64, 23.72, 23.73, 23.75, частцы 2 артыкула 23.77, артыкулах 23.78, 23.79 (за правапарушэнні, учыненыя службовымі асобамі кантрольных (наглядных) органаў), 23.80–23.84, 24.3, 24.10 Кодэкса Рэспублікі Беларусь аб адміністрацыйных правапарушэннях);

17) органаў, якія ажыццяўляюць дзяржаўнае рэгуляванне ў галіне стандартызацыі (па частцы 6 артыкула 12.21, частцы 11 артыкула 12.23, артыкуле 12.25, частцы 6 артыкула 12.26, артыкулах 12.46, 16.4, 16.7, частках 1 і 3–7 артыкула 23.11, артыкулах 23.12, 23.13, 23.16, 23.67 Кодэкса Рэспублікі Беларусь аб адміністрацыйных правапарушэннях);

18) органаў, у вядзенні якіх знаходзяцца электрычныя сеткі (па артыкулах 20.3, 20.10 (у частцы парушэння правіл карыстання электрычнай энергіяй) Кодэкса Рэспублікі Беларусь аб адміністрацыйных правапарушэннях);

19) органаў, якія эксплуатауюць магістральныя трубаправоды (па артыкуле 18.40 Кодэкса Рэспублікі Беларусь аб адміністрацыйных правапарушэннях);

20) ваенных камісарыятаў і адасобленых падраздзяленняў ваенных камісарыятаў (па артыкулах 23.16, 23.59, 23.60, 25.1–25.4, 25.8 Кодэкса Рэспублікі Беларусь аб адміністрацыйных правапарушэннях);

21) мытных органаў (па частках 2 і 3 артыкула 9.21, артыкулах 11.26, 11.44, частцы 4 артыкула 12.17, артыкуле 12.23, частках 1–3 артыкула 12.27, артыкуле 12.29, частках 1 і 3 артыкула 12.30, частцы 9 артыкула 13.6, артыкулах 13.10, 13.11, 14.1–14.16, 16.10, частцы 2 артыкула 17.11, частках 1 і 4 артыкула 18.20, частцы 1 артыкула 18.42, артыкулах 18.43 (у частцы кіравання цяжкавагавым і (або) буйнагабарытным транспартным сродкам без спецыяльнага дазволу, які выдаецца ў парадку, устаноўленым заканадаўствам, або з парушэннем умоў, вызначаных у такім дазволе, або адхілення ад маршрута, указанага ў гэтым дазволе), 23.16, частках 1 і 2 артыкула 23.23, артыкулах 23.32, 24.3 Кодэкса Рэспублікі Беларусь аб адміністрацыйных правапарушэннях);

22) органаў, упаўнаважаных выдаваць суб'ектам гаспадарання спецыяльныя дазволы (ліцэнзіі) на ажыццяўленне асобных відаў дзейнасці (па частцы 1 [артыкула 12.7](#) Кодэкса Рэспублікі Беларусь аб адміністрацыйных правапарушэннях (у частцы парушэння правіл і ўмоў ажыццяўлення відаў дзейнасці, прадугледжаных у спецыяльным дазволе (ліцэнзіі));

23) органаў дзяржаўнай статыстыкі (па частках 1 і 2 [артыкула 23.18](#) Кодэкса Рэспублікі Беларусь аб адміністрацыйных правапарушэннях);

24) органаў, якія ажыццяўляюць дзяржаўны нагляд і кантроль за прытрымліваннем заканадаўства аб працы (па [артыкулах 9.17–9.20, 9.25, 23.16](#) Кодэкса Рэспублікі Беларусь аб адміністрацыйных правапарушэннях);

25) Дзяржаўнай інспекцыі прабірнага нагляду Міністэрства фінансаў Рэспублікі Беларусь (па частцы 3 [артыкула 11.4](#) Кодэкса Рэспублікі Беларусь аб адміністрацыйных правапарушэннях);

26) падатковых органаў (па [артыкулах 9.24, 11.1](#), частках 1 і 4 [артыкула 11.2, артыкулах 11.3, 11.7, 11.32, 11.59–11.61, 11.72, 11.74, 12.1](#), частках 1–2 і 4 [артыкула 12.7, артыкулах 12.8, 12.11](#), частках 4 і 10 [артыкула 12.17, артыкулах 12.18–12.25](#), частках 4–6 [артыкула 12.26, артыкулах 12.27, 12.28](#), частках 1–5 [артыкула 12.30, артыкулах 12.33–12.35, 12.37](#), частцы 2 [артыкула 12.39, артыкулах 12.48, 12.49, 13.1–13.5](#), частках 1–8 і 10 [артыкула 13.6, артыкулах 13.7–13.11, 13.13, 13.14](#), частцы 1 [артыкула 15.63, артыкулах 18.32, 18.33](#), частках 1–3 [артыкула 22.16, артыкулах 23.2, 23.4](#), частцы 2 [артыкула 23.8, артыкулах 23.9, 23.16, 23.20](#), частках 1 і 3 [артыкула 23.21, частках 1 і 2 артыкула 23.23, артыкулах 23.24, 23.57, 23.64, 23.68, 23.73, 23.74](#) (за выключэннем правапарушэнняў, учыненых пры ажыццяўленні дзейнасці па аказанні паслуг у сферы аграэкатурызму без паведамлення адпаведнаму Савету дэпутатаў першаснага тэрытарыяльнага ўзроўню), [23.84](#) Кодэкса Рэспублікі Беларусь аб адміністрацыйных правапарушэннях);

27) Нацыянальнага банка Рэспублікі Беларусь (па [артыкуле 11.1](#), частках 2 і 3 [артыкула 11.2, артыкулах 11.3, 11.5–11.8, 11.30–11.32, 11.70, 11.72, 11.75, 12.1, 12.19, 12.31, 23.16, 23.20](#) Кодэкса Рэспублікі Беларусь аб адміністрацыйных правапарушэннях);

28) органаў Міністэрства прыродных рэсурсаў і аховы навакольнага асяроддзя Рэспублікі Беларусь (па [артыкулах 10.1–10.4, 11.78](#), частцы 1 [артыкула 12.7, артыкулах 15.1–15.4, 15.7–15.9](#), частцы 2 [артыкула 15.10, артыкулах 15.11, 15.18–15.26, 15.28–15.33, 15.35–15.37, 15.48–15.53](#), частках 1 і 2 [артыкула 15.54, артыкулах 15.57, 15.58, 15.60–15.64, 23.16](#), частках 3 і 4 [артыкула 23.18, артыкуле 23.25](#) Кодэкса Рэспублікі Беларусь аб адміністрацыйных правапарушэннях);

29) органаў, якія ажыццяўляюць дзяржаўны кантроль за выкарыстаннем і аховай зямель (па [артыкулах 15.6, 15.10, 15.12–15.15, 15.61, 23.41, 23.42](#), частцы 1 [артыкула 23.77](#) Кодэкса Рэспублікі Беларусь аб адміністрацыйных правапарушэннях);

30) органаў, якія ажыццяўляюць дзяржаўны нагляд за геадэзічнай і картаграфічнай дзейнасцю (па [артыкулах 15.16, 15.17](#) Кодэкса Рэспублікі Беларусь аб адміністрацыйных правапарушэннях);

31) органаў, якія ажыццяўляюць дзяржаўны кантроль у галіне выкарыстання, аховы, абароны і ўзнаўлення лясоў (па [артыкулах 10.3, 10.4, 15.8, 15.21](#), частках 1 і 2 [артыкула 15.22, артыкулах 15.24–15.26, 15.28–15.31, 15.37, 15.58, 15.61](#), частках 3 і 4 [артыкула 23.18](#) Кодэкса Рэспублікі Беларусь аб адміністрацыйных правапарушэннях);

32) Дзяржаўнай інспекцыі аховы жывёльнага і расліннага свету пры Прэзідэнце Рэспублікі Беларусь (па [артыкулах 10.3–10.5](#) (за правапарушэнні, звязаныя з крадзяжом рыбы, якая ўтрымліваецца ў сажалках рыбаводных арганізацый, драўніны ў нарыхтаваным выглядзе, якая знаходзіцца на землях ляснога фонду), частках 1–4, 8 і 10 [артыкула 12.17](#) (за правапарушэнні, звязаныя з рэалізацыяй, транспарціроўкай азёрна-рачнай рыбы, мяса дзікіх жывёл, дзікарослых раслін і іх частак, драўніны ў нарыхтаваным выглядзе), [артыкулах 15.1, 15.8, 15.9, 15.21](#), частках 1, 2 і 4 [артыкула 15.22](#), [артыкуле 15.24](#), частках 1 і 2 [артыкула 15.26](#), [артыкулах 15.28–15.30, 15.32, 15.35–15.37, 15.51](#), частцы 2 [артыкула 15.52](#), [артыкуле 15.53](#), частках 1 і 2 [артыкула 15.54](#), [артыкулах 15.57, 15.58, 23.41](#) Кодэкса Рэспублікі Беларусь аб адміністрацыйных правапарушэннях (за правапарушэнні, звязаныя з выкарыстаннем і аховай паверхневых вод, расліннага і жывёльнага свету, ляснога фонду, а таксама за парушэнне норм экалагічнай бяспекі));

33) арганізацый, якія вядуць паляўнічую і рыбалоўную гаспадарку ў паляўнічых і рыбалоўных угоддзях (па [артыкулах 10.4, 15.9, 15.32, 15.33, 15.35, 15.37, 15.51–15.53](#) Кодэкса Рэспублікі Беларусь аб адміністрацыйных правапарушэннях (за правапарушэнні, звязаныя з выкарыстаннем і аховай паверхневых вод, расліннага і жывёльнага свету, у тым ліку за парушэнне правіл вядзення рыбалоўнай гаспадаркі і рыбалоўства, правіл вядзення паляўнічай гаспадаркі і палявання, а таксама за парушэнне норм экалагічнай бяспекі));

34) органаў, якія рэгулююць адносіны ў галіне абароны насельніцтва і тэрыторый ад наступстваў катастрофы на Чарнобыльскай АЭС (па [артыкулах 15.5, 15.6, 15.35, 15.37, 16.3, 16.4](#) Кодэкса Рэспублікі Беларусь аб адміністрацыйных правапарушэннях);

35) органаў, якія ажыццяўляюць дзяржаўны нагляд у галіне прамысловай бяспекі і бяспекі перавозкі небяспечных грузаў (па частцы 1 [артыкула 11.65](#), [артыкулах 15.19, 18.29, 18.40, 20.7, 20.8, 21.4, 21.5](#), частцы 3 [артыкула 21.6](#), [артыкулах 21.9, 21.10, 23.2, 23.4](#), частках 1, 4 і 7 [артыкула 23.11](#), частках 1–4 [артыкула 23.12](#), [артыкулах 23.13, 23.35, 23.48, 23.61, 23.62](#) Кодэкса Рэспублікі Беларусь аб адміністрацыйных правапарушэннях);

36) органаў дзяржаўнага пажарнага нагляду Міністэрства па надзвычайных сітуацыях Рэспублікі Беларусь (па частках 1 і 2 [артыкула 10.8](#) (за правапарушэнні, учыненыя шляхам падпалу), [артыкулах 15.29, 15.57, 15.58, 18.11, 20.12](#), частках 1, 4 і 7 [артыкула 23.11](#), частках 1, 3 і 4 [артыкула 23.12](#), [артыкулах 23.35, 23.48](#) (за правапарушэнні, учыненыя пры абыходжанні з лёгкаўзгаральнымі рэчывамі і піратэхнічнымі вырабамі), [23.56, 24.3](#) Кодэкса Рэспублікі Беларусь аб адміністрацыйных правапарушэннях);

37) органаў і падраздзяленняў па надзвычайных сітуацыях (па [артыкулах 15.29, 15.57, 15.58, 17.6, 23.35, 23.56, 23.58, 23.59, 24.3](#) Кодэкса Рэспублікі Беларусь аб адміністрацыйных правапарушэннях);

38) органаў чыгуначнага транспарту (па [артыкулах 17.9, 18.2–18.4, 18.11, 18.29–18.32, 18.34](#) (за правапарушэнні, учыненыя на чыгуначным транспарце), [18.35](#) Кодэкса Рэспублікі Беларусь аб адміністрацыйных правапарушэннях);

39) органаў унутранага воднага транспарту (па [артыкулах 18.2, 18.7, 18.11, 18.24, 18.34](#) (за правапарушэнні, учыненыя на водным транспарце), [18.39, 23.2, 23.4](#) Кодэкса Рэспублікі Беларусь аб адміністрацыйных правапарушэннях);

40) органаў паветранага транспарту (па [артыкулах 18.2, 18.5](#) (за выключэннем правапарушэнняў, прадугледжаных часткамі 1, 3 і 4 дадзенага артыкула, учыненых

на аэрадромах, не падведаных Дэпартаменту па авіяцыі Міністэрства транспарту і камунікацый Рэспублікі Беларусь), 18.6, 18.11, 18.29–18.32, 18.34 (за правапарушэнні, учыненыя на паветраным транспарце), 18.41 Кодэкса Рэспублікі Беларусь аб адміністрацыйных правапарушэннях);

41) органаў пасажырскага аўтамабільнага і гарадскога электрычнага транспарту (па [артыкулах 17.9, 18.3, 18.9, 18.11, 18.29–18.34](#) (за правапарушэнні, учыненыя на пасажырскім аўтамабільным і гарадскім электрычным транспарце) Кодэкса Рэспублікі Беларусь аб адміністрацыйных правапарушэннях);

42) органаў метрапалітэна (па [артыкулах 17.9, 18.2–18.4, 18.10, 18.11, 18.29–18.31](#) (за правапарушэнні, учыненыя ў метрапалітэне) Кодэкса Рэспублікі Беларусь аб адміністрацыйных правапарушэннях);

43) Дзяржаўнай інспекцыі па маламерных суднах (па [артыкулах 18.8, 18.39](#) Кодэкса Рэспублікі Беларусь аб адміністрацыйных правапарушэннях);

44) арганізацый дзяржаўнай дарожнай гаспадаркі (па [артыкулах 18.11, 18.35–18.37, 18.43](#) Кодэкса Рэспублікі Беларусь аб адміністрацыйных правапарушэннях);

45) органаў дзяржаўнага нагляду Міністэрства сельскай гаспадаркі і харчавання Рэспублікі Беларусь, якія кантралююць тэхнічны стана машын і абсталявання (па частках 5 і 6 [артыкула 18.12, артыкуле 18.24](#) (за правапарушэнні, учыненыя на транспартных сродках, падкантрольных органам дзяржаўнага нагляду Міністэрства сельскай гаспадаркі і харчавання Рэспублікі Беларусь) Кодэкса Рэспублікі Беларусь аб адміністрацыйных правапарушэннях);

46) органаў дзяржаўнага нагляду Міністэрства сельскай гаспадаркі і харчавання Рэспублікі Беларусь, якія кантралююць выкананне тэхнічных патрабаванняў па эксплуатацыі меліяратыўных сістэм і гідратэхнічных збудаванняў сельскагаспадарчага прызначэння, за бяспечнай эксплуатацыі гідратэхнічных збудаванняў меліяратыўных сістэм і аб'ектаў воднай гаспадаркі сельскагаспадарчага прызначэння (па [артыкулах 15.15, 15.53, 15.54](#) Кодэкса Рэспублікі Беларусь аб адміністрацыйных правапарушэннях);

47) органаў, якія кантралююць выкананне заканадаўства ў галіне архіўнай справы і справаводства (па [артыкулах 22.10, 22.11, 23.37](#) Кодэкса Рэспублікі Беларусь аб адміністрацыйных правапарушэннях);

48) органаў, якія забяспечваюць ахову аб'ектаў інтэлектуальнай уласнасці (па [артыкуле 9.21](#) Кодэкса Рэспублікі Беларусь аб адміністрацыйных правапарушэннях);

49) органаў, якія ажыццяўляюць дзяржаўны будаўнічы нагляд (па [артыкулах 21.3–21.5, частках 1–6 артыкула 21.6, артыкулах 21.9–21.12, частцы 2 артыкула 21.20, артыкулах 21.23, 21.26](#) Кодэкса Рэспублікі Беларусь аб адміністрацыйных правапарушэннях);

50) выключаны;

51) органаў Міністэрства абароны Рэспублікі Беларусь (па частцы 2 [артыкула 11.16](#) (за правапарушэнні, учыненыя падначаленымі арганізацыямі і іх службовымі асобамі), [артыкулах 18.12–18.16, частцы 3 артыкула 18.20, артыкулах 18.24, 18.26, частцы 1 артыкула 18.29, частках 2, 4 і 5 артыкула 18.36](#) (за правапарушэнні, учыненыя службовымі асобамі і вадзіцелямі транспартных сродкаў Узброеных Сіл Рэспублікі Беларусь), [артыкулах 18.41, 23.16, 23.59, 23.60, 25.1–25.4, 25.8](#) Кодэкса Рэспублікі Беларусь аб адміністрацыйных правапарушэннях);

52) органаў пагранічнай службы Рэспублікі Беларусь (па [артыкулах 10.9, частках 1, 2 і 4 артыкула 18.20](#), [артыкулах 23.29–23.32, 23.55, 23.87, 24.3](#) Кодэкса Рэспублікі Беларусь аб адміністрацыйных правапарушэннях);

53) выключаны;

54) органаў, якія ажыццяўляюць дзяржаўнае рэгуляванне ў галіне распаўсюджвання інфармацыі (па [артыкулах 22.7, 22.8, 22.14, 23.36](#) Кодэкса Рэспублікі Беларусь аб адміністрацыйных правапарушэннях);

55) органаў дзяржаўнай службы занятасці насельніцтва (па [артыкулах 9.15, 9.16](#) Кодэкса Рэспублікі Беларусь аб адміністрацыйных правапарушэннях);

56) органаў дзяржаўнай экспертызы ўмоў працы (па [артыкуле 9.14](#), частцы 3 [артыкула 9.19](#) Кодэкса Рэспублікі Беларусь аб адміністрацыйных правапарушэннях);

57) органаў Фонда сацыяльнай абароны насельніцтва Міністэрства працы і сацыяльнай абароны Рэспублікі Беларусь (па [артыкулах 11.54, 11.61, 23.16](#) Кодэкса Рэспублікі Беларусь аб адміністрацыйных правапарушэннях);

58) выключаны;

59) органаў, якія ажыццяўляюць кантроль і нагляд за выпускам і абарачэннем каштоўных папер, прафесійнай дзейнасцю па каштоўных паперах (па [артыкулах 11.9–11.11](#), частцы 5 [артыкула 11.17](#), [артыкулах 11.59, 11.72, 11.73, 11.76, 12.31, 22.13, 23.16, 23.20, 23.73](#) Кодэкса Рэспублікі Беларусь аб адміністрацыйных правапарушэннях);

60) органаў дзяржаўнай бяспекі (па [артыкулах 11.80, 17.10, 17.11, 17.14](#), частках 3 і 4 [артыкула 22.7](#), частцы 2 [артыкула 22.8](#), частцы 4 [артыкула 22.9](#), [артыкулах 22.15, 22.16, 23.14](#), частках 1 і 2 [артыкула 23.23](#), [артыкулах 23.52, 23.55, 24.3, 25.3, 25.4, 25.8](#) Кодэкса Рэспублікі Беларусь аб адміністрацыйных правапарушэннях);

61) органаў, якія ажыццяўляюць дзяржаўны кантроль у галіне насенняводства (па [артыкуле 15.56](#) Кодэкса Рэспублікі Беларусь аб адміністрацыйных правапарушэннях);

62) органаў Міністэрства фінансаў Рэспублікі Беларусь і фінансавых кіраўніцтваў (аддзелаў) мясцовых выканаўчых і распарадчых органаў (па частцы 3 [артыкула 11.4](#), [артыкулах 11.7, 11.16](#), частках 1 і 2 [артыкула 11.17](#), [артыкулах 11.21, 11.64, 11.66, 11.72, 11.77, 12.1](#), частках 4 і 5 [артыкула 12.10](#), [артыкуле 12.31](#), частках 1 і 3 [артыкула 12.39](#), [артыкулах 12.44, 12.45, 21.7, 21.8, 21.17, 22.13, 23.20](#), частках 2 і 3 [артыкула 23.21](#), [артыкуле 23.75](#) Кодэкса Рэспублікі Беларусь аб адміністрацыйных правапарушэннях);

63) органаў Міністэрства эканомікі Рэспублікі Беларусь (па частцы 3 [артыкула 11.65](#), частцы 8 [артыкула 12.13](#), [артыкуле 23.16](#), частках 3 і 4 [артыкула 23.18](#) Кодэкса Рэспублікі Беларусь аб адміністрацыйных правапарушэннях);

64) органаў Міністэрства антыманапольнага рэгулявання і гандлю Рэспублікі Беларусь (па частках 4 і 5 [артыкула 11.16](#), [артыкулах 11.24–11.26, 11.72, 12.4](#), частцы 2 [артыкула 12.7](#), [артыкулах 12.14–12.16](#), частках 1–3, 6–8 і 10 [артыкула 12.17](#), [артыкулах 12.23, 12.24](#), частках 2–5 [артыкула 12.25](#), [артыкулах 12.26, 12.49, 13.13](#), частках 4 і 7 [артыкула 23.11](#), частцы 4 [артыкула 23.12](#), [артыкулах 23.16, 23.20](#) Кодэкса Рэспублікі Беларусь аб адміністрацыйных правапарушэннях);

65) дзяржаўных прыродаахоўных устаноў, якія кіруюць запаведнікамі і нацыянальнымі паркамі (па [артыкулах 10.4, 15.8, 15.9, 15.21](#), частцы 1 [артыкула](#)

15.22, [артыкулах 15.25, 15.26, 15.28–15.30, 15.32, 15.33, 15.35, 15.37, 15.57, 15.58](#) Кодэкса Рэспублікі Беларусь аб адміністрацыйных правапарушэннях);

66) ваенізаванай аховы (па [артыкулах 10.5, 10.9, 23.14, 23.35](#) Кодэкса Рэспублікі Беларусь аб адміністрацыйных правапарушэннях);

67) органаў Міністэрства юстыцыі Рэспублікі Беларусь (па [артыкулах 11.72, 11.74, 12.36](#) (у дачыненні да службовых асоб), [23.20](#), частцы 2 [артыкула 23.38](#), [артыкулах 23.69, 23.70, 23.88](#) Кодэкса Рэспублікі Беларусь аб адміністрацыйных правапарушэннях);

68) Дэпартамента па гуманітарнай дзейнасці Кіраўніцтва справамі Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь (па [артыкулах 23.8, 23.16](#), частках 1 і 2 [артыкула 23.23](#) Кодэкса Рэспублікі Беларусь аб адміністрацыйных правапарушэннях);

69) Саветаў дэпутатаў першаснага тэрытарыяльнага ўзроўню (па частцы 1 [артыкула 23.74](#) (за правапарушэнні, учыненыя пры аказанні паслуг у сферы аграэкатурызму без паведамлення адпаведнаму Савету дэпутатаў першаснага тэрытарыяльнага ўзроўню і (або) без заключэння дагавора на аказанне паслуг у сферы аграэкатурызму) Кодэкса Рэспублікі Беларусь аб адміністрацыйных правапарушэннях);

70) органаў Міністэрства сельскай гаспадаркі і харчавання Рэспублікі Беларусь (па частцы 2 [артыкула 11.65](#), частцы 6 [артыкула 12.21](#) (у частцы вытворчасці нехарчовай спіртазмяшчальнай прадукцыі, нехарчовага этылавага спірту ў выпадках, калі такая вытворчасць забаронена заканадаўчымі актамі), частцы 11 [артыкула 12.23](#), частках 1, 3 і 5 [артыкула 12.25](#), частцы 6 [артыкула 12.26](#), частцы 5 [артыкула 12.27](#), частцы 1 [артыкула 15.4](#), [артыкулах 15.7, 15.35, 15.65, 16.7](#) Кодэкса Рэспублікі Беларусь аб адміністрацыйных правапарушэннях);

71) Дзяржаўнага камітэта па маёмасці Рэспублікі Беларусь і яго тэрытарыяльных органаў (па [артыкулах 11.72, 12.41, 23.20, 23.27, 23.28](#) Кодэкса Рэспублікі Беларусь аб адміністрацыйных правапарушэннях);

72) Дзяржаўнага камітэта па навуцы і тэхналогіях Рэспублікі Беларусь (па [артыкуле 12.41](#) Кодэкса Рэспублікі Беларусь аб адміністрацыйных правапарушэннях);

73) Дэпартамента па ядзернай і радыяцыйнай бяспецы Міністэрства па надзвычайных сітуацыях Рэспублікі Беларусь (па частцы 1 [артыкула 15.4](#), [артыкулах 15.5, 16.4–16.6](#) Кодэкса Рэспублікі Беларусь аб адміністрацыйных правапарушэннях);

74) органа дзяржаўнай аховы (па [артыкуле 24.3](#) Кодэкса Рэспублікі Беларусь аб адміністрацыйных правапарушэннях);

75) органаў прымусовага выканання (па [артыкулах 11.18, 24.6, 24.8–24.10](#) Кодэкса Рэспублікі Беларусь аб адміністрацыйных правапарушэннях (за правапарушэнні, учыненыя ў сувязі з выкананнем выканаўчых дакументаў));

76) Дэпартамента па турызме Міністэрства спорту і турызму Рэспублікі Беларусь (па [артыкуле 23.16](#) Кодэкса Рэспублікі Беларусь аб адміністрацыйных правапарушэннях).

2. Права складаць пратаколы аб адміністрацыйных правапарушэннях маюць таксама:

1) службовая асоба, упаўнаважаная міністэрствам, іншым рэспубліканскім органам дзяржаўнага кіравання, у веданні якой знаходзяцца аэрадромы (па частках 1, 3 і 4 [артыкула 18.5](#) Кодэкса Рэспублікі Беларусь аб адміністрацыйных правапарушэннях (за правапарушэнні, учыненыя на аэрадромах, не падведаных

Дэпартаменту па авіяцыі Міністэрства транспарту і камунікацый Рэспублікі Беларусь, або ў раёне такіх аэрадромаў));

2) дзяржаўны інспектар па племянной справе (па [артыкулах 15.38–15.40](#) Кодэкса Рэспублікі Беларусь аб адміністрацыйных правапарушэннях);

3) выключаны;

4) сакратар судовага пасяджэння (сакратар судовага пасяджэння – памочнік суддзі) (па частках 5–8 [артыкула 12.13](#), [артыкулах 24.1–24.4](#), [24.6](#), [24.7](#) Кодэкса Рэспублікі Беларусь аб адміністрацыйных правапарушэннях);

5) следчы, асоба, якая праводзіць даследаванне (па [артыкулах 24.3–24.6](#) Кодэкса Рэспублікі Беларусь аб адміністрацыйных правапарушэннях);

6) аграном рэспубліканскай або мясцовай сельскагаспадарчай арганізацыі (па [артыкулах 15.7](#), [15.57](#) Кодэкса Рэспублікі Беларусь аб адміністрацыйных правапарушэннях);

7) пракурор (па [артыкулах 9.6](#), [9.10](#), [9.13](#), [9.16](#), [9.19](#), [17.11](#), [21.9](#), [21.10](#), [22.10](#), [23.16](#), [23.18](#), [23.25](#), частцы 2 [артыкула 23.26](#), [артыкулах 23.37](#), [23.38](#), частцы 1 [артыкула 23.54](#), частцы 2 [артыкула 23.58](#), [артыкулах 23.79–23.83](#), [24.3](#), частцы 3 [артыкула 24.10](#), [артыкулах 25.2–25.4](#), частцы 2 [артыкула 25.8](#) Кодэкса Рэспублікі Беларусь аб адміністрацыйных правапарушэннях; за іншыя адміністрацыйныя правапарушэнні – пры ажыццяўленні наглядных функцый);

8) службовыя асобы, пералічаныя ў частках 1 і 2 гэтага артыкула, упаўнаважаныя службовыя асобы Аператыўна-аналітычнага цэнтра пры Прэзідэнце Рэспублікі Беларусь (па [артыкулах 23.1–23.5](#), [24.4–24.6](#) Кодэкса Рэспублікі Беларусь аб адміністрацыйных правапарушэннях).

Артыкул 3.31. Месца выдання адміністрацыйнага працэсу

1. Адміністрацыйны працэс выдзецца па месцы здзяйснення адміністрацыйнага правапарушэння. У мэтах забеспячэння апэратыўнасці, аб'ектыўнасці і паўнаты адміністрацыйнага працэсу ён можа праводзіцца па месцы выяўлення правапарушэння, па месцы знаходжання органа, які выдзе адміністрацыйны працэс, а таксама па месцы жыхарства, месцы прабывання (месцы знаходжання) асобы, у дачыненні да якой выдзецца адміністрацыйны працэс, або большасці сведак. Пры накладанні адміністрацыйнага спагнання ў парадку, прадугледжаным часткай 3¹ [артыкула 10.3](#) гэтага Кодэкса, адміністрацыйны працэс выдзецца па месцы знаходжання органа, які выдзе адміністрацыйны працэс.

2. Справы аб адміністрацыйных правапарушэннях, прадугледжаных [артыкуламі 15.50](#), [17.3](#), [18.7](#), [18.9](#), [18.12–18.26](#), [18.29](#), [18.35](#), часткай 4 [артыкула 18.36](#), [артыкулам 18.38](#) Кодэкса Рэспублікі Беларусь аб адміністрацыйных правапарушэннях, разглядаюцца па месцы здзяйснення адміністрацыйнага правапарушэння або па месцы жыхарства, месцы прабывання (месцы знаходжання) асобы, у дачыненні да якой выдзецца адміністрацыйны працэс.

3. Камісіямі па справах непаўналетніх справы аб адміністрацыйных правапарушэннях разглядаюцца па месцы жыхарства або месцы знаходжання асобы, у дачыненні да якой выдзецца адміністрацыйны працэс, а ў дачыненні да непаўналетніх грамадзян, якія не пражываюць у Рэспубліцы Беларусь, – па месцы здзяйснення адміністрацыйнага правапарушэння.

4. Справы аб адміністрацыйных мытных правапарушэннях разглядаюцца судом па месцы размяшчэння мытнага органа, службовай асобай якой быў складзены пратакол аб адміністрацыйным правапарушэнні.

5. Справы аб адміністрацыйных правапарушэннях, якія цягнуць за сабой пазбаўленне права кіравання транспартным сродкам, могуць быць разгледжаны па месцы рэгістрацыі транспартнага сродку.

6. Справы аб адміністрацыйных правапарушэннях, прадугледжаных [артыкуламі 23.29–23.32, 23.55](#) Кодэкса Рэспублікі Беларусь аб адміністрацыйных правапарушэннях, пратаколы аб здзяйсненні якіх складзены службовымі асобамі органаў пагранічнай службы Рэспублікі Беларусь, разглядаюцца па месцы размяшчэння органаў пагранічнай службы Рэспублікі Беларусь і іх падраздзяленняў.

Артыкул 3.32. Накіраванне справы аб адміністрацыйным правапарушэнні па падведанасці

1. У выпадку, калі пры падрыхтоўцы справы аб адміністрацыйным правапарушэнні да разгляду суддзя, службовая асоба органа, які вядзе адміністрацыйны працэс, упаўнаважаныя разглядаць справы аб адміністрацыйных правапарушэннях, установаць, што разгляд такой справы не адносіцца да іх кампетэнцыі, яны накіроўваюць яго для разгляду ў суд, орган, які вядзе адміністрацыйны працэс, у кампетэнцыю якога ўваходзіць разгляд дадзенай справы.

2. Калі пры разгледзе справы аб адміністрацыйным правапарушэнні суд, орган, які вядзе адміністрацыйны працэс, упаўнаважаныя разглядаць справы аб адміністрацыйных правапарушэннях, прыйдуць да высновы, што ў правапарушэнні ўтрымліваюцца прыкметы злачынства, яны спыняюць справу аб адміністрацыйным правапарушэнні і перадаюць матэрыялы гэтай справы пракурору, органам, упаўнаважаным ажыццяўляць папярэдняе следства і даследаванне.

ГЛАВА 4

УДЗЕЛЬНІКІ АДМІНІСТРАЦЫЙНАГА ПРАЦЭСУ, ЯКІЯ АБАРАНЯЮЦЬ СВАЕ АБО ПРАДСТАЎЛЕННЫЯ ПРАВЫ І ІНТАРЭСЫ, ІНШЫЯ УДЗЕЛЬНІКІ АДМІНІСТРАЦЫЙНАГА ПРАЦЭСУ

Артыкул 4.1. Правы і абавязкі асобы, у дачыненні да якой вядзецца адміністрацыйны працэс

1. Фізічная асоба, у дачыненні да якой вядзецца адміністрацыйны працэс, мае права:

1) ведаць, здзяйсненне якога адміністрацыйнага правапарушэння ставіцца яму ў віну;

2) даваць тлумачэнні або адмовіцца ад дачы тлумачэнняў;

3) прадстаўляць доказы;

4) заяўляць адводы і хадайніцтвы;

5) мець абаронцу з пачатку адміністрацыйнага працэсу, а ў выпадку адміністрацыйнага затрымання – з моманту абвешчэння яму аб адміністрацыйным затрыманні;

6) бесперашкодна мець зносіны са сваім абаронцам сам-насам і канфідэнцыяльна, спыніць паўнамоцтвы свайго абаронцы, адмовіцца ад абаронцы, абараняць сябе самастойна;

7) карыстацца роднай мовай, або мовай, якой яна валодае, або паслугамі перакладчыка;

8) пярэчыць дзеянням суддзі, службовай асобы органа, які вядзе адміністрацыйны працэс, і патрабаваць унясення сваіх пярэчанняў у пратакол аб адміністрацыйным правапарушэнні або ў пратакол працэсуальнага дзеяння;

9) знаёміцца з пратаколам аб адміністрацыйным правапарушэнні, а таксама матэрыяламі справы аб адміністрацыйным правапарушэнні пасля заканчэння падрыхтоўкі яе да разгляду і ў іншых выпадках па сваім хадайніцтве, рабіць выпіскі з іх, з дазволу органа, які вядзе адміністрацыйны працэс, здымаць копіі з гэтых матэрыялаў;

10) удзельнічаць у разглядзе справы аб адміністрацыйным правапарушэнні;

11) атрымліваць ад суда, органа, які вядзе адміністрацыйны працэс, копію пастановы па справе аб адміністрацыйным правапарушэнні;

12) падаваць скаргі на дзеянні суддзі, службовай асобы органа, які вядзе адміністрацыйны працэс, у тым ліку абскардзіць пастанову па справе аб адміністрацыйным правапарушэнні;

13) атрымліваць пакрыццё шкоды, прычыненай незаконнымі дзеяннямі суда, органа, які вядзе адміністрацыйны працэс.

2. У парадку, устаноўленым гэтым Кодэксам, правы непаўналетняй асобы, у дачыненні да якой вядзецца адміністрацыйны працэс, нароўні з ёю або замест яе ажыццяўляюць яе законныя прадстаўнікі.

3. Фізічная асоба, у дачыненні да якой вядзецца адміністрацыйны працэс, абавязана:

1) з'яўляцца на выклікі суддзі, службовай асобы органа, які вядзе адміністрацыйны працэс;

1^а) паведамляць суду, органу, што вядзе адміністрацыйны працэс, якія яе выклікалі, аб наяўнасці ўважлівых прычын, што перашкаджаюць яе яўцы на выклік;

2) падпарадкоўвацца законным патрабаванням суддзі, службовай асобы органа, які вядзе адміністрацыйны працэс, у вядзенні якіх знаходзіцца справа аб адміністрацыйным правапарушэнні;

3) удзельнічаць у працэсуальных дзеяннях.

4. Фізічная асоба – індывідуальны прадпрымальнік, у дачыненні да якой вядзецца адміністрацыйны працэс, мае правы і абавязкі фізічнай асобы, за выключэннем права мець абаронцу, а таксама мае права мець прадстаўніка, спыняць паўнамоцтвы прадстаўніка.

5. Юрыдычная асоба, у дачыненні да якой вядзецца адміністрацыйны працэс, мае правы і абавязкі, прадугледжаныя пунктамі 1, 10–13 часткі 1, пунктам 3 часткі 3 гэтага артыкула. Юрыдычная асоба, у дачыненні да якой вядзецца адміністрацыйны працэс, рэалізуе свае правы і абавязкі праз свайго прадстаўніка, правы і абавязкі якога прадугледжаны пунктамі 2–9 часткі 1 і пунктамі 1 і 2 часткі 3 гэтага артыкула.

Артыкул 4.2. Правы і абавязкі пацярпелага

1. Пацярпелым з'яўляецца фізічная асоба, якой адміністрацыйным правапарушэннем прычынены шкода жыццю або здароўю ці маёмасная або маральная шкода, а таксама юрыдычная асоба, якой прычыненая маёмасная шкода або шкода дзелавой рэпутацыі.

2. Пацярпелы – фізічная асоба мае права:

1) даваць тлумачэнні;

2) не сведчыць супраць самога сябе, членаў сваёй сям'і, блізкіх сваякоў;

3) прадстаўляць доказы;

4) заяўляць адwoды і хадайніцтвы;

5) карыстацца роднай мовай або мовай, якой ён валодае, або паслугамі перакладчыка;

б) прычыць дзеянням суддзі, службовай асобы органа, які вядзе адміністрацыйны працэс, і патрабаваць унясення сваіх прэрэчанняў у пратакол аб адміністрацыйным правапарушэнні або ў пратакол працэсуальнага дзеяння;

б¹) знаёміцца з пратаколам аб адміністрацыйным правапарушэнні, а таксама матэрыяламі справы аб адміністрацыйным правапарушэнні пасля заканчэння падрыхтоўкі яе да разгляду і ў іншых выпадках па сваім хадайніцтве, рабіць выпіскі з іх, з дазволу органа, які вядзе адміністрацыйны працэс, здымаць копіі з гэтых матэрыялаў;

7) удзельнічаць у разглядзе справы аб адміністрацыйным правапарушэнні;

8) атрымліваць ад суда, органа, які вядзе адміністрацыйны працэс, паведамленне аб прынятым рашэнні па справе аб адміністрацыйным правапарушэнні, а па сваім хадайніцтве бясплатна атрымаць копію пастановы па справе аб адміністрацыйным правапарушэнні;

9) у выпадках, прадугледжаных Кодэксам Рэспублікі Беларусь аб адміністрацыйных правапарушэннях, памірыцца з асобай, у дачыненні да якой вядзецца адміністрацыйны працэс;

10) мець прадстаўніка і спыняць паўнамоцтвы прадстаўніка;

11) падаваць скаргі на дзеянні суддзі, службовай асобы органа, які вядзе адміністрацыйны працэс, у тым ліку абскардзіць пастанову па справе аб адміністрацыйным правапарушэнні.

3. Пацярпелы – фізічная асоба абавязаны:

1) з'яўляцца на выклікі суддзі, службовай асобы органа, які вядзе адміністрацыйны працэс;

1¹) паведамляць суду, органу, што вядзе адміністрацыйны працэс, якія яго выклікалі, аб наяўнасці ўважлівых прычын, што перашкаджаюць яго яўцы на выклік;

2) даваць тлумачэнні суду, органу, які вядзе адміністрацыйны працэс;

3) прадстаўляць прадметы, дакументы, якія ёсць у яго, а таксама ўзоры для параўнальнага даследавання па патрабаванні суддзі, службовай асобы органа, які вядзе адміністрацыйны працэс;

4) падпарадкоўвацца законным распараджэнням суддзі, службовай асобы органа, які вядзе адміністрацыйны працэс.

4. Пацярпелы – юрыдычная асоба мае права:

1) атрымліваць ад суда, органа, які вядзе адміністрацыйны працэс, паведамленне аб прынятым рашэнні па справе аб адміністрацыйным правапарушэнні, а па сваім хадайніцтве бясплатна атрымаць копію пастановы па справе аб адміністрацыйным правапарушэнні;

2) у выпадках, прадугледжаных Кодэксам Рэспублікі Беларусь аб адміністрацыйных правапарушэннях, памірыцца з асобай, у дачыненні да якой вядзецца адміністрацыйны працэс;

3) падаваць скаргі на дзеянні суддзі, службовай асобы органа, які вядзе адміністрацыйны працэс.

5. Пацярпелы – юрыдычная асоба абавязаны прадстаўляць прадметы, дакументы, якія ёсць у яго, а таксама ўзоры для параўнальнага даследавання па патрабаванні суддзі, службовай асобы органа, які вядзе адміністрацыйны працэс.

6. Пацярпелы – юрыдычная асоба свае правы і абавязкі рэалізуе праз свайго прадстаўніка.

7. Прадстаўнік пацярпелага – юрыдычнай асобы мае права памірыцца з асобай, у дачыненні да якой вядзецца адміністрацыйны працэс, калі ён надзелены такімі паўнамоцтвамі юрыдычнай асобай, інтарэсы якой прадстаўляе.

8. За адмову або ўхіленне без уважлівых прычын ад дачы тлумачэнняў або за дачу яўна лжывых тлумачэнняў пацярпелы – фізічная асоба нясе адказнасць, прадугледжаную Кодэксам Рэспублікі Беларусь аб адміністрацыйных правапарушэннях.

Артыкул 4.3. Законны прадстаўнік фізічнай асобы

1. Законны прадстаўнік фізічнай асобы, у дачыненні да якой вядзецца адміністрацыйны працэс, пацярпелага – фізічнай асобы прадстаўляе ў адміністрацыйным працэсе інтарэсы непаўналетніх або недзеяздольных удзельнікаў адміністрацыйнага працэсу. Пры адсутнасці ў фізічнай асобы, у дачыненні да якой вядзецца адміністрацыйны працэс, пацярпелага – фізічнай асобы законнага прадстаўніка суддзя, службовая асоба органа, які вядзе адміністрацыйны працэс, прызнае законным прадстаўніком орган апекі і папачыцельства.

2. Законны прадстаўнік фізічнай асобы карыстаецца ўсімі правамі асоб, інтарэсы якіх ён прадстаўляе.

2¹. Законны прадстаўнік фізічнай асобы, які з'яўляецца замежным грамадзянінам, асобай без грамадзянства або грамадзянінам Рэспублікі Беларусь, які пастаянна пражывае за граніцамі Рэспублікі Беларусь, мае права знаёміцца з матэрыяламі справы, якія ўтрымліваюць звесткі, што з'яўляюцца дзяржаўнымі сакрэтамі, пасля атрымання допуску ў парадку, устаноўленым заканадаўчымі актамі.

3. Законны прадстаўнік фізічнай асобы не мае права здзяйсняць якія-небудзь дзеянні супраць інтарэсаў удзельніка адміністрацыйнага працэсу, якога ён прадстаўляе.

4. Законны прадстаўнік фізічнай асобы абавязаны:

1) прад'яўляць суду, органу, які вядзе адміністрацыйны працэс, дакументы, якія пацвярджаюць яго права прадстаўляць у якасці законнага прадстаўніка інтарэсы пацярпелага, асобы, у дачыненні да якой вядзецца адміністрацыйны працэс;

2) з'яўляцца па выкліках суддзі, службовай асобы органа, які вядзе адміністрацыйны працэс, для абароны інтарэсаў асобы, якая прадстаўляецца;

3) прадстаўляць прадметы, дакументы, якія ёсць у яго, а таксама ўзоры для параўнальнага даследавання па патрабаванні суддзі, службовай асобы органа, які вядзе адміністрацыйны працэс;

4) падпарадкоўвацца законным распараджэнням суддзі, службовай асобы органа, які вядзе адміністрацыйны працэс.

5. Не могуць удзельнічаць у адміністрацыйным працэсе:

1) у якасці законнага прадстаўніка фізічнай асобы, у дачыненні да якой вядзецца адміністрацыйны працэс, – законны прадстаўнік пацярпелага – фізічнай асобы;

2) у якасці законнага прадстаўніка пацярпелага – фізічнай асобы – законны прадстаўнік фізічнай асобы, у дачыненні да якой вядзецца адміністрацыйны працэс.

Артыкул 4.4. Прадстаўнік юрыдычнай асобы

1. Абарону праў і законных інтарэсаў юрыдычнай асобы, у дачыненні да якой вядзецца адміністрацыйны працэс, або юрыдычнай асобы, якая з'яўляецца пацярпелым, ажыццяўляюць іх прадстаўнікі, якія дзейнічаюць у межах праў,

дадзеных ім заканадаўствам, устаноўчымі дакументамі або даверанасцю. Прадстаўляць інтарэсы юрыдычнай асобы, у дачыненні да якой вядзецца адміністрацыйны працэс, або юрыдычнай асобы, якая з'яўляецца пацярпелым, маюць права адвакаты, кіраўнік юрыдычнай асобы або работнік юрыдычнай асобы па справах гэтай асобы, іншыя асобы, якія ажыццяўляюць прадстаўніцтва ў выпадках, устаноўленых заканадаўчымі актамі.

2. Паўнамоцтвы прадстаўніка юрыдычнай асобы пацвярджаюцца даверанасцю, аформленай у адпаведнасці з заканадаўствам, або дакументамі, якія сведчаць яго службовае палажэнне і якія даюць права прадстаўляць інтарэсы юрыдычнай асобы без даверанасці.

3. Прадстаўнік юрыдычнай асобы, які з'яўляецца замежным грамадзянінам, асобай без грамадзянства або грамадзянінам Рэспублікі Беларусь, які пастаянна пражывае за граніцамі Рэспублікі Беларусь, мае права знаёміцца з матэрыяламі справы, якія ўтрымліваюць звесткі, што з'яўляюцца дзяржаўнымі сакрэтамі, пасля атрымання допуску ў парадку, устаноўленым заканадаўчымі актамі.

Артыкул 4.5. Абаронца і прадстаўнік

1. Аказанне юрыдычнай дапамогі, абарону праў, свабод і законных інтарэсаў фізічнай асобы, у дачыненні да якой вядзецца адміністрацыйны працэс, можа ажыццяўляць абаронца, аказанне юрыдычнай дапамогі пацярпеламу, а таксама фізічнай асобе – індывідуальнаму прадпрымальніку, у дачыненні да якой вядзецца адміністрацыйны працэс, – прадстаўнік.

2. У якасці абаронцы ў адміністрацыйным працэсе могуць удзельнічаць адвакаты, якія з'яўляюцца грамадзянамі Рэспублікі Беларусь; адвакаты, якія з'яўляюцца грамадзянамі іншых дзяржаў, – у адпаведнасці з міжнароднымі дагаворамі Рэспублікі Беларусь. На хадзініцтва фізічнай асобы, у дачыненні да якой вядзецца адміністрацыйны працэс, у якасці абаронцы па пастанове органа, які вядзе адміністрацыйны працэс, можа быць дапушчаны адзін з блізкіх сваякоў або законных прадстаўнікоў асобы, у дачыненні да якой вядзецца адміністрацыйны працэс.

3. Паўнамоцтвы адваката пацвярджаюцца пасведчаннем адваката і даверанасцю, аформленай у прастай пісьмовай форме, або ордэрам. Паўнамоцтвы іншай асобы, якая аказвае юрыдычную дапамогу, сведчацца даверанасцю, аформленай у адпаведнасці з заканадаўствам.

4. У якасці прадстаўніка пацярпелага, фізічнай асобы – індывідуальнага прадпрымальніка, у дачыненні да якой вядзецца адміністрацыйны працэс, у адміністрацыйным працэсе могуць удзельнічаць адвакаты, блізкія сваякі, законныя прадстаўнікі, іншыя асобы, якія ажыццяўляюць прадстаўніцтва ў выпадках, устаноўленых заканадаўчымі актамі.

5. Абаронца і прадстаўнік дапускаюцца да ўдзелу ў адміністрацыйным працэсе з пачатку адміністрацыйнага працэсу. У выпадку адміністрацыйнага затрымання фізічнай асобы ў сувязі з адміністрацыйным правапарушэннем абаронца дапускаецца да ўдзелу ў адміністрацыйным працэсе з моманту затрымання.

6. Абаронца і прадстаўнік, якія ўдзельнічаюць у адміністрацыйным працэсе, маюць права:

1) ведаць, па якім адміністрацыйным правапарушэнні вядзецца адміністрацыйны працэс;

2) прысутнічаць пры апытанні асобы, у дачыненні да якой вядзецца адміністрацыйны працэс;

3) прадстаўляць доказы;

4) заяўляць адводы і хадайніцтвы;

5) удзельнічаць у разглядзе справы;

6) знаёміцца з пратаколам і іншымі матэрыяламі справы аб адміністрацыйным правапарушэнні, рабіць выпіскі з іх, з дазволу органа, які вядзе адміністрацыйны працэс, здымаць копіі з гэтых матэрыялаў;

7) падаваць скаргі на працэсуальныя дзеянні і рашэнні, прынятыя па справе аб адміністрацыйным правапарушэнні;

8) карыстацца роднай мовай або мовай, якой яны валодаюць, або паслугамі перакладчыка;

9) здзяйсняць іншыя дзеянні, накіраваныя на абарону праў, свабод і законных інтарэсаў асобы, у дачыненні да якой вядзецца адміністрацыйны працэс.

б¹. Абаронца і прадстаўнік, якія з'яўляюцца замежнымі грамадзянамі, асобамі без грамадзянства або грамадзянамі Рэспублікі Беларусь, якія пастаянна пражываюць за граніцамі Рэспублікі Беларусь, маюць права знаёміцца з матэрыяламі справы, якія ўтрымліваюць звесткі, што з'яўляюцца дзяржаўнымі сакрэтамі, пасля атрымання допуску ў парадку, устаноўленым заканадаўчымі актамі.

7. Абаронца таксама мае права мець з асобай, у дачыненні да якой вядзецца адміністрацыйны працэс, сустрэчы сам-насам без абмежавання іх колькасці і працягласці.

8. Абаронца і прадстаўнік абавязаны:

1) прадстаўляць суддзі, службовай асобе органа, які вядзе адміністрацыйны працэс, дакументы, якія пацвярджаюць іх паўнамоцтвы;

2) з'яўляцца па выкліках суддзі, службовай асобы органа, які вядзе адміністрацыйны працэс, для абароны інтарэсаў асобы, якая прадстаўляецца;

3) падпарадкоўвацца законным распараджэнням суддзі, службовай асобы органа, які вядзе адміністрацыйны працэс.

Артыкул 4.6. Сведка

1. Сведкам з'яўляецца асоба, у дачыненні да якой маюцца падставы меркаваць, што ёй вядомыя якія-небудзь абставіны па справе аб адміністрацыйным правапарушэнні, выкліканая суддзёй, службовай асобай органа, які вядзе адміністрацыйны працэс, для дачы тлумачэнняў або якая дае тлумачэнні.

2. Сведкам не можа быць:

1) асоба, у дачыненні да якой вядзецца адміністрацыйны працэс;

2) асоба, якая з прычыны ўзросту, фізічных або псіхічных недахопаў не здольная правільна ўспрымаць абставіны, якія падлягаюць выяўленню па справе аб адміністрацыйным правапарушэнні, і даваць аб іх тлумачэнні;

3) абаронца і прадстаўнік пацярпелага, асобы, у дачыненні да якой вядзецца адміністрацыйны працэс, – адносна абставін, якія ім сталі вядомыя ў сувязі з выкананнем абавязкаў абаронцы або прадстаўніка;

4) свяшчэннаслужыцель – адносна абставін, вядомых яму са споведзі.

3. Сведка мае права:

1) не сведчыць супраць самога сябе, членаў сваёй сям'і і сваіх блізкіх сваякоў;

2) карыстацца роднай мовай, або мовай, якой ён валодае, або паслугамі перакладчыка;

2¹) прадстаўляць матэрыялы, якія ёсць у яго, што адносяцца да справы аб адміністрацыйным правапарушэнні;

3) заяўляць адвод перакладчыку;

4) уласнаручна пісьмова даваць свае тлумачэнні для далучэння да справы аб адміністрацыйным правапарушэнні;

5) заяўляць хадайніцтвы і падаваць скаргі на дзеянні суддзі, службовай асобы органа, які вядзе адміністрацыйны працэс;

6) атрымліваць пакрыццё выдаткаў, панесеных ім у сувязі з удзелам у адміністрацыйным працэсе.

4. Сведка абавязаны:

1) з'яўляцца на выклікі суддзі, службовай асобы органа, які вядзе адміністрацыйны працэс;

1¹) паведамляць суду, органу, які вядзе адміністрацыйны працэс, што яго выклікалі, аб наяўнасці ўважлівых прычын, якія перашкаджаюць яго яўцы па выкліку;

2) праўдзіва і поўна расказаць аб усім, што яму вядома па справе аб адміністрацыйным правапарушэнні, адказаць на пастаўленыя пытанні;

3) падпарадкоўвацца законным распараджэнням суддзі, службовай асобы органа, які вядзе адміністрацыйны працэс.

5. За адмову або ўхіленне без уважлівых прычын ад дачы тлумачэнняў або за дачу яўна лжывага тлумачэння сведка нясе адказнасць, прадугледжаную Кодэксам Рэспублікі Беларусь аб адміністрацыйных правапарушэннях.

Артыкул 4.7. Эксперт

1. Экспертам з'яўляецца не зацікаўленая ў выніку справы аб адміністрацыйным правапарушэнні асоба, што валодае спецыяльнымі ведамі ў навучы, тэхніцы, мастацтве, рамястве і іншых сферах дзейнасці, якой суддзя, службовая асоба органа, які вядзе адміністрацыйны працэс, даручыла правядзенне экспертызы.

2. Эксперт мае права:

1) знаёміцца з матэрыяламі, якія адносяцца да прадмета экспертызы, і выпісваць з іх неабходныя звесткі;

2) заяўляць хадайніцтвы аб даванні яму дадатковых матэрыялаў, неабходных для дачы заключэння, аб прыцягненні да правядзення экспертызы іншых экспертаў;

3) з дазволу суддзі, службовай асобы органа, які вядзе адміністрацыйны працэс, удзельнічаць у вядзенні асобных працэсуальных дзеянняў, задаваць удзельнікам працэсуальных дзеянняў пытанні, якія адносяцца да прадмета экспертызы;

4) даваць заключэнні як па пастаўленых пытаннях, так і па абставінах, якія ўваходзяць у яго кампетэнцыю, выяўленых пры правядзенні экспертызы;

5) падаваць скаргі на дзеянні суддзі, службовай асобы органа, які вядзе адміністрацыйны працэс, якія абмяжоўваюць яго правы пры правядзенні экспертызы;

6) атрымліваць пакрыццё выдаткаў, панесеных ім пры правядзенні экспертызы, і ўзнагароджанне за выкананую ім работу, якая не ўваходзіць у кола яго прамых службовых абавязкаў.

2¹. Эксперт, які з'яўляецца замежным грамадзянінам, асобай без грамадзянства або грамадзянінам Рэспублікі Беларусь, які пастаянна пражывае за граніцамі Рэспублікі Беларусь, мае права знаёміцца з матэрыяламі справы, якія ўтрымліваюць звесткі, што з'яўляюцца дзяржаўнымі сакрэтамі, пасля атрымання допуску ў парадку, устаноўленым заканадаўчымі актамі.

3. Эксперт не мае права весці перамовы з удзельнікамі адміністрацыйнага працэсу па пытаннях, звязаных з правядзеннем экспертызы, самастойна збіраць матэрыялы для даследавання, праводзіць даследаванні, якія могуць пацягнуць за сабой поўнае або частковае знішчэнне аб'ектаў экспертызы ці змяненне іх знешняга выгляду або асноўных уласцівасцей, калі на гэта не было спецыяльнага дазволу суддзі, службовай асобы органа, які вядзе адміністрацыйны працэс.

4. Эксперт абавязаны:

1) з'яўляцца на выклікі суддзі, службовай асобы органа, які вядзе адміністрацыйны працэс;

2) даваць абгрунтаванае і аб'ектыўнае заключэнне аб пастаўленых пытаннях;

3) адмовіцца ад дачы заключэння, калі прадстаўленыя матэрыялы недастатковыя або пастаўленае пытанне выходзіць за межы спецыяльных ведаў эксперта;

4) прадставіць суддзі, службовай асобе органа, які вядзе адміністрацыйны працэс, дакументы, якія пацвярджаюць яго спецыяльную кваліфікацыю;

5) паведаміць па патрабаванні суддзі, службовай асобы органа, які вядзе адміністрацыйны працэс, звесткі аб сваім прафесійным вопыце і дачыненні да асоб, якія ўдзельнічаюць у адміністрацыйным працэсе;

6) без дазволу суда, органа, які вядзе адміністрацыйны працэс, не выдаваць звесткі аб абставінах справы і іншыя звесткі, якія сталі яму выдомымі ў сувязі з правядзеннем экспертызы, у выпадку, калі ён быў папярэджаны аб гэтым суддзёй, службовай асобай органа, які вядзе адміністрацыйны працэс.

5. За дачу яўна лжывага заключэння, адмовы або ўхілення без уважлівых прычын ад выканання ўскладзеных на яго абавязкаў эксперт нясе адказнасць, прадугледжаную Кодэксам Рэспублікі Беларусь аб адміністрацыйных правапарушэннях.

Артыкул 4.8. Спецыяліст

1. Спецыялістам з'яўляецца не зацікаўленая ў выніку справы аб адміністрацыйным правапарушэнні асоба, якая валодае спецыяльнымі ведамі ў навуцы, тэхніцы, мастацтве, рамястве і іншых сферах дзейнасці, выкліканая суддзёй, службовай асобай органа, які вядзе адміністрацыйны працэс, для ўдзелу і аказання садзейнічання ў вядзенні працэсуальных дзеянняў. Педагагічны работнік або псіхолаг, якія удзельнічаючыць пры дачы тлумачэнняў непаўналетніх пацярпелага, асобы, у дачыненні да якой вядзецца адміністрацыйны працэс, таксама лічацца спецыялістамі.

2. Асоба, якая бярэ ўдзел у справе ў якасці спецыяліста, у далейшым можа ўдзельнічаць у гэтай справе ў якасці эксперта.

3. Спецыяліст мае права:

1) ведаць мэту выкліку;

2) з дазволу суддзі, службовай асобы органа, які вядзе адміністрацыйны працэс, задаваць пытанні ўдзельнікам працэсуальнага дзеяння;

3) падаваць скаргі на дзеянні суддзі, службовай асобы органа, які вядзе адміністрацыйны працэс;

4) атрымліваць пакрыццё панесеных ім выдаткаў і ўзнагароджанне за выкананую ім работу, якая не ўваходзіць у кола яго прамых службовых абавязкаў.

3¹. Спецыяліст, які з'яўляецца замежным грамадзянінам, асобай без грамадзянства або грамадзянінам Рэспублікі Беларусь, які пастаянна пражывае за граніцамі Рэспублікі Беларусь, мае права знаёміцца з матэрыяламі справы, якія

ўтрымліваюць звесткі, што з'яўляюцца дзяржаўнымі сакрэтамі, пасля атрымання допуску ў парадку, устаноўленым заканадаўчымі актамі.

4. Спецыяліст абавязаны:

1) з'яўляцца па выклікі суддзі, службовай асобы органа, які вядзе адміністрацыйны працэс;

2) прадставіць суддзі, службовай асобе органа, які вядзе адміністрацыйны працэс, дакументы, якія пацвярджаюць яго спецыяльную кваліфікацыю;

3) удзельнічаць у вядзенні працэсуальных дзеянняў, выкарыстоўваючы спецыяльныя веды, навыкі і навукова-тэхнічныя сродкі ў мэтах выяўлення, замацавання і выключэння доказаў;

4) засведчыць сваёй подпісам факт здзяйснення дзеянняў, прадугледжаных пунктам 3 гэтай часткі, іх змест і вынікі;

5) даваць тлумачэнні наконт дзеянняў, якія выконваюцца ім;

6) падпарадкоўвацца законным распараджэнням суддзі, службовай асобы органа, які вядзе адміністрацыйны працэс;

7) захоўваць парадак пры вядзенні працэсуальных дзеянняў і падчас разгляду справы аб адміністрацыйным правапарушэнні;

8) адмовіцца ад удзелу ў вядзенні працэсуальнага дзеяння або разгледзе справы аб адміністрацыйным правапарушэнні, калі ён не валодае неабходнымі ведамі.

Артыкул 4.9. Перакладчык

1. Перакладчыкам з'яўляецца не зацікаўленая ў выніку справы аб адміністрацыйным правапарушэнні дарослая асоба, што валодае мовамі, веданне якіх неабходна для перакладу, і ўдзельнічае ў працэсуальных дзеяннях у выпадках, калі асоба, у дачыненні да якой вядзецца адміністрацыйны працэс, пацярпелы, іх абаронцы, а таксама сведкі і іншыя ўдзельнікі адміністрацыйнага працэсу не валодаюць мовай, на якой вядзецца адміністрацыйны працэс, а таксама для перакладу пісьмовых дакументаў. Перакладчыкам у адпаведнасці з гэтым Кодэксам лічыцца таксама асоба, якая разумее знакі глухога або нямога і здольная размаўляць з імі знакамі.

2. Іншыя ўдзельнікі адміністрацыйнага працэсу не маюць права прымаць на сябе абавязкі перакладчыка, хоць бы яны і валодалі неабходнымі для перакладу мовамі.

3. Перакладчык мае права:

1) задаваць пытанні асобам, якія бяруць удзел у працэсуальным дзеянні, у мэтах удакладнення значэння слоў, выказаў і знакаў, якія перакладаюцца;

2) знаёміцца з дакументамі і іншымі матэрыяламі справы аб адміністрацыйным правапарушэнні, якія былі складзены з яго ўдзелам, рабіць заўвагі, якія падлягаюць унясенню ў адпаведны дакумент;

3) падаваць скаргі на дзеянні суддзі, службовай асобы органа, які вядзе адміністрацыйны працэс;

4) атрымліваць пакрыццё панесеных ім выдаткаў і ўзнагароджанне за выкананую ім работу, якая не ўваходзіць у кола яго прамых службовых абавязкаў.

3¹. Перакладчык, які з'яўляецца замежным грамадзянінам, асобай без грамадзянства або грамадзянінам Рэспублікі Беларусь, які пастаянна пражывае за граніцамі Рэспублікі Беларусь, мае права знаёміцца з матэрыяламі справы, якія ўтрымліваюць звесткі, што з'яўляюцца дзяржаўнымі сакрэтамі, пасля атрымання допуску ў парадку, устаноўленым заканадаўчымі актамі.

4. Перакладчык абавязаны:

- 1) з'яўляцца на выклікі суддзі, службовай асобы органа, які вядзе адміністрацыйны працэс;
- 2) адмовіцца ад удзелу ў адміністрацыйным працэсе, калі ён не валодае ведамі, неабходнымі для перакладу;
- 3) пры неабходнасці прадставіць суддзі, службовай асобе органа, які вядзе адміністрацыйны працэс, дакументы, якія пацвярджаюць яго кваліфікацыю перакладчыка;
- 4) дакладна і поўна выканаць даручаны яму пераклад;
- 5) засведчыць правільнасць перакладу сваім подпісам;
- 6) захоўваць парадак пры вядзенні працэсуальных дзеянняў з яго ўдзелам;
- 7) падпарадкоўвацца законным распараджэнням суддзі, службовай асобы органа, які вядзе адміністрацыйны працэс.

5. За яўна няправільны пераклад, адмову або ўхіленне без уважлівых прычын ад выканання ўскладзеных на яго абавязкаў перакладчык нясе адказнасць, прадугледжаную [Кодэксам](#) Рэспублікі Беларусь аб адміністрацыйных правапарушэннях.

Артыкул 4.10. Паняты

1. Панятым з'яўляецца не зацікаўленая ў выніку справы аб адміністрацыйным правапарушэнні дарослая асоба, якая ўдзельнічае ў вядзенні працэсуальнага дзеяння для засведчання яго факта, ходу і вынікаў.

2. Паняты мае права:

- 1) ведаць, у правядзенні якога працэсуальнага дзеяння ён удзельнічае, хто кіруе яго правядзеннем і хто ў ім удзельнічае;
- 2) рабіць накіонт працэсуальнага дзеяння, у якім ён удзельнічае, заявы і заўвагі, якія падлягаюць занясенню ў пратакол працэсуальнага дзеяння;
- 3) знаёміцца з пратаколам працэсуальнага дзеяння, у якім ён удзельнічаў, і патрабаваць унясення ў яго выпраўленняў і дапаўненняў;
- 4) падпісваць пратакол працэсуальнага дзеяння толькі ў той частцы, якая адлюстроўвае ўспрынятыя ім асабіста абставіны;
- 5) атрымліваць пакрыццё панесеных ім выдаткаў, звязаных з удзелам у вядзенні працэсуальнага дзеяння.

3. Паняты абавязаны:

- 1) паведаміць на патрабаванне службовай асобы органа, які вядзе адміністрацыйны працэс, звесткі аб адносінах з асобамі, якія ўдзельнічаюць у адміністрацыйным працэсе;
- 2) засведчыць сваім подпісам у пратаколе працэсуальнага дзеяння факт вядзення гэтага дзеяння, яго ход і вынікі;
- 3) захоўваць парадак пры вядзенні працэсуальнага дзеяння;
- 4) падпарадкоўвацца законным распараджэнням службовай асобы органа, які вядзе адміністрацыйны працэс.

4. Паняты можа быць апытаны ў якасці сведкі аб абставінах, звязаных з вядзеннем працэсуальнага дзеяння, у якім ён удзельнічаў.

ГЛАВА 5 АБСТАВІНЫ, ЯКІЯ ВЫКЛЮЧАЮЦЬ МАГЧЫМАСЦЬ УДЗЕЛУ ў АДМІНІСТРАЦЫЙНЫМ ПРАЦЭСЕ

Артыкул 5.1. Падставы для адводу суддзі, службовай асобы органа, які вядзе адміністрацыйны працэс, сакратара судовага пасяджэння (сакратара судовага пасяджэння – памочніка суддзі)

1. Суддзя, службовая асоба органа, які вядзе адміністрацыйны працэс, падлягаюць адводу:

1) калі яны ўдзельнічалі раней у гэтай жа справе ў якасці пацярпелага або асобы, у дачыненні да якой вёўся адміністрацыйны працэс, прадстаўніка або законнага прадстаўніка пацярпелага, законнага прадстаўніка асобы, у дачыненні да якога вёўся адміністрацыйны працэс, а таксама абаронцы, сведкі, эксперта, спецыяліста або перакладчыка;

2) калі яны з'яўляюцца сваякамі пацярпелага, асобы, у дачыненні да якой вядзецца адміністрацыйны працэс, або іх прадстаўнікоў;

3) калі маюцца іншыя абставіны, якія даюць падставы меркаваць, што яны (прама або ўскосна) асабіста зацікаўлены ў выніку гэтай справы.

2. Падставы для адводу, указаныя ў частцы 1 гэтага артыкула, распаўсюджваюцца таксама на сакратара судовага пасяджэння (сакратара судовага пасяджэння – памочніка суддзі).

Артыкул 5.2. Падставы для адводу эксперта, спецыяліста, перакладчыка, панятога, прадстаўніка, абаронцы

1. Эксперт, спецыяліст, перакладчык, паняты не мае права ўдзельнічаць у адміністрацыйным працэсе пры наяўнасці абставін, вызначаных часткай 1 артыкула 5.1 гэтага Кодэкса, а таксама з прычыны службовай або іншай залежнасці ад каго-небудзь з асоб, зацікаўленых у выніку справы.

2. Эксперт, спецыяліст, перакладчык падлягаюць адводу таксама ў выпадку выяўлення іх некампетэнтнасці.

3. Не з'яўляецца падставай для адводу эксперта яго ўдзел у гэтай справе ў якасці спецыяліста.

4. Прадстаўнік, абаронца падлягаюць адводу, калі раней яны ўдзельнічалі ў гэтай ж справе ў якасці іншых удзельнікаў працэсу.

Артыкул 5.3. Парадак заявы самаадводу і адводу

1. Пры наяўнасці абставін, указаных у частцы 1 [артыкула 5.1](#) і [артыкуле 5.2](#) гэтага Кодэкса, суддзя, службовая асоба органа, які вядзе адміністрацыйны працэс, сакратар судовага пасяджэння (сакратар судовага пасяджэння – памочнік суддзі), эксперт, спецыяліст, перакладчык, паняты, прадстаўнік, абаронца абавязаны ўстараніцца ад удзелу ў адміністрацыйным працэсе, заявіўшы самаадвод. Калі яны не заявілі самаадвод, ім на тых жа падставах можа быць заяўлены адвод іншымі ўдзельнікамі адміністрацыйнага працэсу, якія абараняюць свае або прадстаўленыя правы і інтарэсы. Суддзя, службовая асоба органа, які вядзе адміністрацыйны працэс, мае права пры выяўленні абставін, якія выключаюць магчымасць удзелу адпаведнай асобы ў адміністрацыйным працэсе, адхіляць яго ад удзелу ў адміністрацыйным працэсе па ўласнай ініцыятыве.

2. Самаадвод і адвод павінны быць матываваны і заяўлены да прыняцця рашэння па справе аб адміністрацыйным правапарушэнні.

Артыкул 5.4. Парадак вырашэння самаадводу і адводу

1. У выпадку заявы адводу суддзі, службовай асобе органа, які вядзе адміністрацыйны працэс, сакратару судовага пасяджэння (сакратару судовага пасяджэння – памочніку суддзі), эксперту, спецыялісту, перакладчыку або панятому

суддзя, службовая асоба органа, які вядзе адміністрацыйны працэс, абавязаны неадкладна вырашыць яго ў адпаведнасці з гэтым Кодэксам.

2. Пытанне аб самаадводзе або адводзе суддзі, які разглядае справу аб адміністрацыйным правапарушэнні, сакратара судовага пасяджэння (сакратара судовага пасяджэння – памочніка суддзі) вырашае суддзя, які разглядае справу аб адміністрацыйным правапарушэнні.

3. Пытанне аб адводзе эксперта, спецыяліста, перакладчыка або панятога вырашае суддзя, службовая асоба органа, які вядзе адміністрацыйны працэс.

4. Пытанне аб адводзе службовай асобы органа, які вядзе адміністрацыйны працэс, вырашаецца вышэйстаячай службовай асобай або вышэйстаячым дзяржаўным органам.

5. Па выніках разгляду пытання аб адводзе выносіцца пастанова аб задавальненні заявы аб адводзе ці аб адмове ў яе задавальненні.

ГЛАВА 6

ПРАДМЕТ ДАКАЗВАННЯ. ДОКАЗЫ. АЦЭНКА ДОКАЗАЎ

Артыкул 6.1. Даказванне

1. Даказванне заключаецца ў збіранні, праверцы і ацэнцы доказаў у мэтах выяўлення абставін, якія маюць значэнне для законнага, абгрунтаванага і справядлівага вырашэння справы аб адміністрацыйным правапарушэнні.

2. Абавязак даказвання наяўнасці падстаў для адміністрацыйнай адказнасці, віны асобы, у дачыненні да якой вядзецца адміністрацыйны працэс, і абставін, якія маюць значэнне для справы аб адміністрацыйным правапарушэнні, ляжыць на службовай асобе органа, які вядзе адміністрацыйны працэс.

3. Асоба, у дачыненні да якой вынесена пастанова аб накладанні адміністрацыйнага спагнання ў парадку, прадугледжаным часткай 3¹ артыкула 10.3 гэтага Кодэкса, мае права на працягу аднаго месяца з дня атрымання копіі такой пастановы прадставіць у Дзяржаўную аўтамабільную інспекцыю па месцы жыхарства доказы таго, што ў момант фіксацыі адміністрацыйнага правапарушэння транспартны сродак знаходзіўся ў валоданні або ў карыстанні іншай асобы ці да гэтага моманту выбыў з яе ўладання ў выніку проціпраўных дзеянняў іншых асоб.

Артыкул 6.2. Абставіны, якія падлягаюць даказванню па справе аб адміністрацыйным правапарушэнні

1. Па справе аб адміністрацыйным правапарушэнні падлягаюць даказванню:

1) наяўнасць дзеяння, прадугледжанага [Кодэксам](#) Рэспублікі Беларусь аб адміністрацыйных правапарушэннях (час, месца, спосаб і іншыя абставіны здзяйснення адміністрацыйнага правапарушэння);

2) вінаватасць фізічнай асобы ў здзяйсненні адміністрацыйнага правапарушэння;

3) вінаватасць юрыдычнай асобы ў выпадку, калі артыкулам Асаблівай часткі [Кодэкса](#) Рэспублікі Беларусь аб адміністрацыйных правапарушэннях прадугледжана адказнасць юрыдычнай асобы;

4) характар і памер шкоды, прычыненай адміністрацыйным правапарушэннем, а таксама іншыя абставіны, якія ўплываюць на від і памер адміністрацыйнага спагнання, што накладаецца на асобу, якая ўчыніла адміністрацыйнае правапарушэнне;

5) іншыя абставіны, якія маюць значэнне для прыняцця правільнага рашэння па справе аб адміністрацыйным правапарушэнні.

2. Па справе аб адміністрацыйным правапарушэнні, учыненым непаўналетнім, акрамя таго, падлягаюць выяўленню наступныя абставіны:

1) узрост непаўналетняга (дзень, месяц, год нараджэння);

2) наяўнасць паўналетніх саўдзельнікаў адміністрацыйнага правапарушэння.

3. Не падлягаюць даказванню факты, устаноўленыя прыгаворам, які ўступіў у законную сілу па крымінальнай справе, рашэннем суда па грамадзянскай або эканамічнай справе.

4. Па справе аб адміністрацыйным мытным правапарушэнні, за здзяйсненне якога прадугледжана канфіскацыя тавараў, што з'яўляюцца прадметам адміністрацыйнага мытнага правапарушэння, акрамя таго, падлягаюць высвятленню абставіны, указаныя ў частцы 3 [артыкула 6.10](#) Кодэкса Рэспублікі Беларусь аб адміністрацыйных правапарушэннях.

5. Па справе аб адміністрацыйным правапарушэнні ў галіне фінансаў, рынку каштоўных папер і банкаўскай дзейнасці, у галіне прадпрымальніцкай дзейнасці, супраць парадку падаткаабкладання, парадку мытнага рэгулявання, за здзяйсненне якога прадугледжана адміністрацыйная адказнасць індывідуальнага прадпрымальніка або юрыдычнай асобы, таксама падлягаюць высвятленню абставіны, указаныя ў пунктах 1–6 часткі 1 [артыкула 4.8](#) Кодэкса Рэспублікі Беларусь аб адміністрацыйных правапарушэннях.

Артыкул 6.3. Доказы

1. Доказамі з'яўляюцца любыя фактычныя даныя, атрыманыя ў прадугледжаным законам парадку, на падставе якіх суд, орган, які вядзе адміністрацыйны працэс, выяўляюць наяўнасць або адсутнасць адміністрацыйнага правапарушэння, прадугледжанага [Кодэксам](#) Рэспублікі Беларусь аб адміністрацыйных правапарушэннях, вінаватасць або невінаватасць асобы, якая прыцягваецца да адміністрацыйнай адказнасці, і іншыя абставіны, якія маюць значэнне для прыняцця правільнага рашэння па справе.

2. Да крыніц доказаў адносяцца тлумачэнні асобы, у дачыненні да якой вядзецца адміністрацыйны працэс, пацярпелага, сведкі, заключэнне эксперта, рэчавы доказ, пратакол аб адміністрацыйным правапарушэнні, пратакол працэсуальнага дзеяння, дакумент і іншы носьбіт інфармацыі, атрыманыя ў парадку, устаноўленым гэтым Кодэксам і іншымі заканадаўчымі актамі.

Артыкул 6.4. Тлумачэнне асобы, у дачыненні да якой вядзецца адміністрацыйны працэс

1. Тлумачэнне асобы, у дачыненні да якой вядзецца адміністрацыйны працэс, – звесткі аб абставінах, якія маюць значэнне для справы аб адміністрацыйным правапарушэнні, паведамленыя гэтай асобай пры апытанні, у тым ліку пры складанні пратакола аб адміністрацыйным правапарушэнні, а таксама пры вядзенні іншых працэсуальных дзеянняў з яе ўдзелам.

2. Асоба, у дачыненні да якой вядзецца адміністрацыйны працэс, мае права даваць тлумачэнні наконт адміністрацыйнага правапарушэння, іншых вядомых ёй абставін, якія маюць значэнне для справы, і доказаў, якія ёсць у справе.

Артыкул 6.5. Тлумачэнне пацярпелага

1. Тлумачэнне пацярпелага – звесткі аб абставінах, якія маюць значэнне для справы аб адміністрацыйным правапарушэнні, паведамленыя пацярпелым пры яго апытанні, а таксама пры вядзенні іншых працэсуальных дзеянняў з яго ўдзелам.

2. Пацярпелы можа быць апытаны аб любых абставінах, якія падлягаюць даказванню па справе аб адміністрацыйным правапарушэнні, а таксама аб сваіх узаемаадносінах з асобай, у дачыненні да якой вядзецца адміністрацыйны працэс. Не могуць служыць доказамі звесткі, якія паведамляе пацярпелы, калі ён не можа ўказаць крыніцу свайго ведання.

Артыкул 6.6. Тлумачэнне сведкі

1. Тлумачэнне сведкі – звесткі аб абставінах, якія маюць значэнне для справы аб адміністрацыйным правапарушэнні, паведамленыя сведкам пры яго апытанні, а таксама пры вядзенні іншых працэсуальных дзеянняў з яго ўдзелам.

2. Сведка можа быць апытаны аб любых абставінах, якія падлягаюць даказванню па справе аб адміністрацыйным правапарушэнні, а таксама аб сваіх узаемаадносінах з асобай, у дачыненні да якой вядзецца адміністрацыйны працэс, пацярпелым, іншымі сведкамі. Не могуць служыць доказамі звесткі, якія паведамляе сведка, калі ён не можа ўказаць крыніцу свайго ведання.

Артыкул 6.7. Заклучэнне эксперта

1. Заклучэнне эксперта – працэсуальны дакумент, які сведчыць факт, ход і вынікі даследавання экспертам матэрыялаў, прадстаўленых судом, органам, які вядзе адміністрацыйны працэс, і які ўтрымлівае высновы аб пастаўленых перад экспертам пытаннях, заснаваныя на спецыяльных ведах эксперта ў галіне навукі, тэхнікі, мастацтва, рамяства і іншых сферах дзейнасці.

2. Заклучэнне эксперта не з'яўляецца абавязковым для суда, органа, які вядзе адміністрацыйны працэс, аднак нязгода з заклучэннем эксперта павінна быць імі матывавана.

Артыкул 6.8. Рэчавыя доказы

Рэчавымі доказамі прызнаюцца прадмет або дакумент, якія служылі прыладамі або сродкамі здзяйснення адміністрацыйнага правапарушэння, або захавалі на сабе сляды адміністрацыйнага правапарушэння, або былі прадметамі процівапраўных дзеянняў, а таксама рэчы або іншыя каштоўнасці, здабытыя процівапраўным шляхам, і ўсе іншыя прадметы і дакументы, якія могуць служыць сродкамі для выяўлення адміністрацыйнага правапарушэння, выяўлення асоб, вінаватых у здзяйсненні адміністрацыйнага правапарушэння, і іншых абставін, якія маюць значэнне для прыняцця правільнага рашэння па справе аб адміністрацыйным правапарушэнні.

Артыкул 6.9. Захоўванне рэчавых доказаў

1. Рэчавы доказ павінны быць падрабязна апісаны ў пратаколе аб адміністрацыйным правапарушэнні або ў пратаколе працэсуальнага дзеяння і па магчымасці сфатаграфаваны.

2. Рэчавы доказ павінен захоўвацца пры справе аб адміністрацыйным правапарушэнні і перадавацца разам з ёй. Калі тыя ці іншыя прадметы з прычыны іх грувасткасці або іншых прычын не могуць захоўвацца пры справе аб адміністрацыйным правапарушэнні, яны павінны быць сфатаграфаваны, апячатаны і захоўвацца ў месцы, указаным судом, органам, які вядзе адміністрацыйны працэс.

Да справы можа быць дададзены ўзор рэчавага доказу. Аб месцы знаходжання рэчавых доказаў у справе павінна быць адпаведная даведка.

3. Рэчавы доказ захоўваецца да ўступлення пастановы па справе аб адміністрацыйным правапарушэнні ў законную сілу або да сканчэння тэрміну на абскарджанне пастановы па справе. У выпадках, калі спрэчка аб праве на прадмет або дакумент падлягае вырашэнню ў парадку, вызначаным грамадзянскім або гаспадарчым працэсуальным заканадаўствам, рэчавы доказ захоўваецца да ўступлення ў законную сілу рашэння суда.

4. Рэчавы доказ можа быць вернуты яго ўладальніку і да сканчэння тэрмінаў, указаных у частцы 3 гэтага артыкула, калі гэта магчыма без урону для адміністрацыйнага працэсу.

5. Рэчавы доказ, які падвяргаецца хуткаму псаванню, калі ён не можа быць вернуты ўладальніку, здаецца ў адпаведную арганізацыю для рэалізацыі або выкарыстання па прызначэнні, а ў выпадку непрымянення канфіскацыі пакрыццё выдаецца ўладальніку прадметамі тых жа роду і якасці або выплачваецца яго кошт.

Артыкул 6.10. Пратакол працэсуальнага дзеяння

Пратакол працэсуальнага дзеяння – дакумент, складзены службовай асобай органа, які вядзе адміністрацыйны працэс, у парадку, устаноўленым гэтым Кодэксам, які сведчыць абставіны і факты, устаноўленыя пры аглядзе, асведчання, адміністрацыйным затрыманні фізічнай асобы, адабранні рэчаў і дакументаў, а таксама складзеныя ў вызначаным парадку пратакол апытання, пратакол судовага пасяджэння або пратакол пасяджэння калегіяльнага органа.

Артыкул 6.11. Іншыя дакументы і іншыя носьбіты інфармацыі

1. Іншыя дакументы прызнаюцца крыніцамі доказаў, калі звесткі, выкладзеныя ў іх, засведчаны фізічнай асобай або службовай асобай юрыдычнай асобы і маюць значэнне для прыняцця рашэння па справе аб адміністрацыйным правапарушэнні. Акт праверкі прызнаецца крыніцай доказаў, калі ён складзены ў адпаведнасці з патрабаваннямі заканадаўства.

2. Да іншых носьбітаў інфармацыі адносяцца матэрыялы фота- і кіназдымкі, гука- і відэазапісы, носьбіты камп'ютарнай інфармацыі і іншыя носьбіты інфармацыі, атрыманыя, выпатрабаваныя або пададзеныя ў парадку, устаноўленым гэтым Кодэксам.

3. Іншыя дакументы і іншыя носьбіты інфармацыі дадаюцца да справы аб адміністрацыйным правапарушэнні і застаюцца пры ёй на працягу ўсяго тэрміну захоўвання. У выпадках, калі адабраныя і далучаныя да справы іншыя дакументы і іншыя носьбіты інфармацыі патрабуюцца для бягучага ўліку, справаздачнасці і іншых правамерных мэт, яны могуць быць вернуты законнаму ўладальніку або дадзены ў часовае карыстанне, калі гэта магчыма без урону для адміністрацыйнага працэсу. Пры гэтым у справе застаюцца копіі такіх дакументаў і носьбітаў інфармацыі.

4. У выпадках, калі іншыя дакументы і іншыя носьбіты інфармацыі маюць прыкметы, указанія ў [артыкуле 6.8](#) гэтага Кодэкса, яны прызнаюцца рэчавымі доказамі.

Артыкул 6.12. Збіранне доказаў

1. Збіранне доказаў у адміністрацыйным працэсе праводзіцца шляхам апытанняў, аглядаў, правядзення экспертыз і іншых працэсуальных дзеянняў, устаноўленых гэтым Кодэксам.

2. Суддзя, службовая асоба органа, які вядзе адміністрацыйны працэс, мае права:

1) выклікаць у парадку, устаноўленым гэтым Кодэксам, любую асобу для апытання або дачы заключэння ў якасці эксперта;

2) рабіць агляды і іншыя ўстаноўленыя гэтым Кодэксам працэсуальныя дзеянні;

3) патрабаваць ад фізічных і юрыдычных асоб прадстаўлення прадметаў, дакументаў, у тым ліку інфармацыі, якія маюць значэнне для справы;

4) патрабаваць правядзення праверак ад адпаведных органаў і службовых асоб.

3. Абаронца, прадстаўнік асобы, у дачыненні да якой вядзецца адміністрацыйны працэс, якія ўдзельнічаюць у адміністрацыйным працэсе, маюць права:

1) прадстаўляць доказы і збіраць шляхам апытання фізічных асоб звесткі, неабходныя для абароны праў асобы, у дачыненні да якой вядзецца адміністрацыйны працэс, і аказання яму юрыдычнай дапамогі;

2) запытваць даведкі, характарыстыкі і іншыя дакументы або іх копіі;

3) запытваць са згоды асобы, у дачыненні да якой вядзецца адміністрацыйны працэс, меркаванні спецыялістаў аб пытаннях, якія патрабуюць спецыяльных ведаў і якія ўзнікаюць у сувязі з ажыццяўленнем абароны. Пры гэтым абаронца, прадстаўнік асобы, у дачыненні да якой вядзецца адміністрацыйны працэс, не мае права аказваць незаконнае ўздзеянне на асоб пры атрыманні звестак у інтарэсах асобы, якую ён абараняе, прадстаўляе.

4. Доказы могуць быць прадстаўлены асобай, у дачыненні да якой вядзецца адміністрацыйны працэс, пацярпелым, любой фізічнай і юрыдычнай асобай і іх прадстаўнікамі.

5. Па патрабаванні службовай асобы органа, які вядзе адміністрацыйны працэс, юрыдычная асоба абавязана ў пяцідзённы тэрмін даць інфармацыю аб асобе, якая кіравала транспартным сродкам, прыналежным гэтай юрыдычнай асобе, пры фіксацыі перавышэння хуткасці руху, парушэння правіл прыпынку або стаянкі такім транспартным сродкам спецыяльнымі тэхнічнымі сродкамі, што працуюць у аўтаматычным рэжыме.

Артыкул 6.13. Праверка доказаў

1. Сабраныя па справе аб адміністрацыйным правапарушэнні доказы падлягаюць усебаковай, поўнай і аб'ектыўнай праверцы судом, органам, які вядзе адміністрацыйны працэс.

2. Праверка доказаў заключаецца ва ўстанаўленні іх крыніц, атрымання іншых доказаў, якія пацвярджаюць або абвяргаюць доказ, які правяраецца, у іх аналізе, параўнанні з іншымі доказамі, якія ёсць у справе аб адміністрацыйным правапарушэнні.

Артыкул 6.14. Ацэнка доказаў

1. Кожны доказ падлягае ацэнцы з пункта гледжання адноснасці, дапушчальнасці, дакладнасці, а ўсе сабраныя доказы ў іх сукупнасці – з пункта гледжання іх дастатковасці для прыняцця рашэння па справе аб адміністрацыйным правапарушэнні.

2. Доказамі, якія адносяцца да справы аб адміністрацыйным правапарушэнні, прызнаюцца доказы, пры дапамозе якіх выяўляюцца абставіны, што маюць значэнне для дадзенай справы. Не з'яўляюцца доказамі, якія адносяцца да справы,

доказы, не здольныя выяўляць або абвяргаць абставіны, якія падлягаюць даказванню.

3. Дапушчальнымі прызнаюцца доказы, атрыманыя ва ўстаноўленым гэтым Кодэксам парадку і з прадугледжаных законам крыніц.

4. Доказ прызнаецца недапушчальным, калі ён атрыманы з парушэннем канстытуцыйных праў і свабод грамадзяніна або патрабаванняў гэтага Кодэкса, звязаным з пазбаўленнем або абмежаваннем праў удзельнікаў адміністрацыйнага працэсу або парушэннем іншых правіл адміністрацыйнага працэсу.

5. Доказы, атрыманыя з парушэннем закона, не маюць юрыдычнай сілы і не могуць быць пакладзены ў аснову вынясення рашэння па справе аб адміністрацыйным правапарушэнні, а таксама выкарыстоўвацца для даказвання любых абставін, указаных у [артыкуле 6.2](#) гэтага Кодэкса.

6. Дакладнымі прызнаюцца доказы, калі яны адпавядаюць рэчаіснасці. У аснову працэсуальных рашэнняў, якія прымаюцца судом, органам, які вядзе адміністрацыйны працэс, могуць быць пакладзены толькі дакладныя доказы.

7. Дастатковымі прызнаюцца доказы, калі іх сукупнасць дазваляе выявіць абставіны, якія падлягаюць даказванню па справе аб адміністрацыйным правапарушэнні.

ГЛАВА 7

АБСКАРДЖАННЕ ДЗЕЯННЯЎ І РАШЭННЯЎ СУДДЗІ, СЛУЖБОВАЙ АСОБЫ ОРГАНА, ЯКІ ВЯДЗЕ АДМІНІСТРАЦЫЙНЫ ПРАЦЭС

Артыкул 7.1. Права абскарджання дзеянняў і рашэнняў суддзі, службовай асобы органа, які вядзе адміністрацыйны працэс

Дзеянні і рашэнні суддзі, службовай асобы органа, які вядзе адміністрацыйны працэс, акрамя пастановы па справе аб адміністрацыйным правапарушэнні, вынесенай у парадку, прадугледжаным [главой 11](#) гэтага Кодэкса, могуць быць абскарджаныя ва ўстаноўленым гэтым Кодэксам парадку ўдзельнікамі адміністрацыйнага працэсу, а таксама іншымі юрыдычнымі і фізічнымі асобамі, калі працэсуальныя дзеянні і рашэнні, якія праводзяцца, закранаюць іх правы і законныя інтарэсы.

Артыкул 7.2. Парадак абскарджання

1. Дзеянні і рашэнні службовай асобы органа, які вядзе адміністрацыйны працэс, могуць быць абскарджаныя вышэйстаячай службовай асобе, у вышэйстаячы дзяржаўны орган, пракурору або ў суд. Скарга, якая паступіла пасля накіравання справы аб адміністрацыйным правапарушэнні ў суд, орган, які вядзе адміністрацыйны працэс, упаўнаважаныя яе разглядаць, разглядаецца разам са справай аб адміністрацыйным правапарушэнні.

2. Дзеянні і рашэнні суддзі могуць быць абскарджаныя старшыні суда. Дзеянні і рашэнні старшыні суда могуць быць абскарджаныя старшыні вышэйстаячага суда.

3. Адміністрацыйнае затрыманне фізічнай асобы, у дачыненні да якой вядзецца адміністрацыйны працэс, можа быць абскарджана пракурору або ў раённы (гарадскі) суд.

Артыкул 7.3. Тэрміны падачы скарг і парадак іх разгляду

1. Скарга на дзеянні і рашэнні суддзі, службовай асобы органа, які вядзе адміністрацыйны працэс, можа быць пададзена на працягу тэрміну вядзення адміністрацыйнага працэсу і да вынясення пастановы па справе аб адміністрацыйным правапарушэнні. Скарга на пастанову аб спыненні справы аб адміністрацыйным правапарушэнні, вынесеную пасля заканчэння падрыхтоўкі

справы аб адміністрацыйным правапарушэнні да разгляду, можа быць пададзена на працягу пятнаццаці дзён з дня вынясення такой пастановы. Пастанова аб спыненні справы аб адміністрацыйным правапарушэнні, вынесена пасля заканчэння падрыхтоўкі справы аб адміністрацыйным правапарушэнні да разгляду, абскарджаная на працягу пятнаццаці дзён з дня яе вынясення, у далейшым можа быць абскарджана ў межах адпаведнага тэрміну, устаноўленага [артыкулам 7.6](#) Кодэкса Рэспублікі Беларусь аб адміністрацыйных правапарушэннях.

2. Забараняецца перадаваць скаргу для разгляду службовай асобе, дзеянні якой абскарджваюцца.

3. Скарга разглядаецца з удзелам асоб, указаных у [артыкуле 7.1](#) гэтага Кодэкса, калі яны заявілі хадайніцтва аб гэтым. Няяўка ўказаных асоб у суд, орган, які вядзе адміністрацыйны працэс, не перашкаджае разгляду скаргі.

4. Службовая асоба, якая разглядае скаргу, абавязана ў межах сваіх паўнамоцтваў неадкладна прыняць меры для аднаўлення парушаных праў і законных інтарэсаў удзельнікаў адміністрацыйнага працэсу, а таксама іншых асоб, указаных у [артыкуле 7.1](#) гэтага Кодэкса.

5. Выключана.

6. Калі неправамернымі дзеяннямі або рашэннямі, якія абскарджваюцца, прычыненая шкода ўдзельнікам адміністрацыйнага працэсу, а таксама іншым асобам, указаным у [артыкуле 7.1](#) гэтага Кодэкса, ім павінны быць растлумачаны права на пакрыццё або ліквідацыю шкоды і парадак ажыццяўлення гэтага права.

7. Суд, пракурор, дзяржаўны орган (службовая асоба), упаўнаважаныя разглядаць скаргу на дзеянні і рашэнні суддзі, службовай асобы органа, які вядзе адміністрацыйны працэс, маюць права выпатрабаваць справу аб адміністрацыйным правапарушэнні для разгляду скаргі.

Артыкул 7.4. Тэрмін разгляду скаргі

1. Скарга на дзеянні і рашэнні суддзі, службовай асобы органа, які вядзе адміністрацыйны працэс, разглядаецца ў пяцідзённы тэрмін з дня яе паступлення, за выключэннем выпадку, прадугледжанага часткай 2 гэтага артыкула.

2. Скарга на пастанову аб спыненні справы аб адміністрацыйным правапарушэнні, вынесеную пасля заканчэння падрыхтоўкі справы аб адміністрацыйным правапарушэнні да разгляду, у выпадку выпатрабавання справы разглядаецца ў пяцідзённы тэрмін з дня яго паступлення.

Артыкул 7.5. Рашэнне аб скарге

1. Суд, пракурор, дзяржаўны орган (службовая асоба), упаўнаважаныя разглядаць скаргу, пры разглядзе скаргі на дзеянні і рашэнні суддзі, службовай асобы органа, які вядзе адміністрацыйны працэс, прымаюць адно з наступных рашэнняў:

- 1) пакідаюць скаргу без задавальнення;
- 2) задавальняюць скаргу поўнасцю або часткова;

3) адмяняюць пастанову аб спыненні справы аб адміністрацыйным правапарушэнні, вынесеную пасля заканчэння падрыхтоўкі справы аб адміністрацыйным правапарушэнні да разгляду, і накіроўваюць матэрыялы на новую падрыхтоўку справы да разгляду, за выключэннем выпадкаў, калі па матэрыялах, якія маюць дачыненне да адміністрацыйнага правапарушэння, судом вынесена пастанова, прадугледжаная часткай 3 [артыкула 11.10](#) гэтага Кодэкса.

2. Копія рашэння аб скарге на працягу трох сутак высылаецца асобе, якая падала скаргу.

3. Рашэнне па скарзе, за выключэннем рашэння па скарзе на пастанову аб спыненні справы аб адміністрацыйным правапарушэнні, вынесеную пасля заканчэння падрыхтоўкі справы аб адміністрацыйным правапарушэнні да разгляду, з'яўляецца канчатковым і абскарджанню не падлягае.

РАЗДЗЕЛ III АДМІНІСТРАЦЫЙНЫ ПРАЦЭС

ГЛАВА 8

МЕРЫ ЗАБЕСПЯЧЭННЯ АДМІНІСТРАЦЫЙНАГА ПРАЦЭСУ

Артыкул 8.1. Меры забеспячэння адміністрацыйнага працэсу

1. У мэтах стрымання адміністрацыйных правапарушэнняў, высвятлення асобы фізічнай асобы, у дачыненні да якой вядзецца адміністрацыйны працэс, складання пратакола аб адміністрацыйным правапарушэнні, забеспячэння своечасовага і правільнага разгляду справы і выканання пастаноў па справе аб адміністрацыйным правапарушэнні дапускаецца прымяненне наступных мер забеспячэння адміністрацыйнага працэсу:

- 1) адміністрацыйнае затрыманне фізічнай асобы;
- 2) асабісты вобыск затрыманага;
- 3) накладанне арышту на маёмасць;
- 4) адабранне рэчаў і дакументаў;
- 5) затрыманне і прымусовая адбуксіроўка (эвакуацыя) транспартнага сродку;
- 6) адхіленне ад кіравання транспартным сродкам;
- 6¹) блакіроўка колаў транспартнага сродку;
- 7) прывод;
- 8) выдаленне з памяшкання, у якім разглядаецца справа аб адміністрацыйным правапарушэнні.

2. У дачыненні да юрыдычнай асобы могуць быць прыменены наступныя меры забеспячэння адміністрацыйнага працэсу:

- 1) адабранне дакументаў і маёмасці, прыналежных юрыдычнай асобе;
- 2) накладанне арышту на тавары, транспартныя сродкі і іншую маёмасць, якія належаць юрыдычнай асобе.

3. Меры забеспячэння адміністрацыйнага працэсу прымяняюцца суддзёй, службовай асобай органа, які вядзе адміністрацыйны працэс.

4. Прынятыя да пачатку адміністрацыйнага працэсу меры адміністрацыйнага прымусу, прадугледжаныя заканадаўчымі актамі, захоўваюць сваё дзеянне да адмены органам, якія іх прымянілі, або судом.

Артыкул 8.2. Адміністрацыйнае затрыманне фізічнай асобы

1. Адміністрацыйнае затрыманне фізічнай асобы заключаецца ў фактычным кароткачасовым абмежаванні свабоды фізічнай асобы, у дачыненні да якой вядзецца адміністрацыйны працэс, за здзяйсненне ёю адміністрацыйнага правапарушэння, у дастаўленні яе ў месца, вызначанае органам, які вядзе адміністрацыйны працэс, і ва ўтрыманні яе ў дадзеным месцы.

2. Адміністрацыйнае затрыманне фізічнай асобы прымяняецца ў мэтах:

- 1) стрымання проціпраўнай дзейнасці;
- 2) складання пратакола аб адміністрацыйным правапарушэнні, калі складанне яго на месцы выяўлення (здзяйснення) адміністрацыйнага правапарушэння не ўяўляецца магчымым;
- 3) высвятлення асобы;

4) забеспячэння ўдзелу пры разглядзе справы аб адміністрацыйным правапарушэнні;

5) стрымання ўтойвання або знішчэння доказаў;

6) забеспячэння выканання адміністрацыйнага спагнання ў выглядзе адміністрацыйнага арышту або дэпартацыі.

3. Па просьбе фізічнай асобы, затрыманай за здзяйсненне адміністрацыйнага правапарушэння, аб месцы яе знаходжання на працягу трох гадзін паведамляецца дарослым членам яе сям'і, блізкім сваякам, абаронцу, наймальніку, з якім затрыманы знаходзіцца ў працоўных адносінах, адміністрацыі ўстановы адукацыі, студэнтам або навучэнцам якой ён з'яўляецца. Аб затрыманні непаўналетняга паведамленне бацькам або асобам, якія іх замяняюць, абавязковае.

4. Замежныя грамадзяне або асобы без грамадзянства, затрыманыя за здзяйсненне адміністрацыйнага правапарушэння, без прамаруджання павінны быць інфармаваны на зразумелай ім мове аб прычынах іх затрымання і правах, якія яны маюць.

5. Фізічная асоба, у дачыненні да якой прыменена адміністрацыйнае затрыманне, тэрмін якога доўжыцца больш за тры гадзіны, утрымліваецца ў месцах, што вызначаюцца органамі, якія вядуць адміністрацыйны працэс. Парадак і ўмовы ўтрымання фізічнай асобы, у дачыненні да якой прыменена адміністрацыйнае затрыманне, устанаўлівае Савет Міністраў Рэспублікі Беларусь.

6. Адміністрацыйнае затрыманне не дапускаецца ў дачыненні да:

1) асобы, якая займае вышэйшую дзяржаўную пасаду Рэспублікі Беларусь, і асобы, пасада якой уключана ў кадравы рэестр Кіраўніка дзяржавы Рэспублікі Беларусь;

2) члена Савета Рэспублікі, дэпутата Палаты прадстаўнікоў Нацыянальнага схода Рэспублікі Беларусь і дэпутатаў мясцовых Саветаў дэпутатаў;

3) суддзі;

4) народнага засядацеля.

7. Асобы, указаныя ў частцы 6 гэтага артыкула, затрыманыя за здзяйсненне адміністрацыйнага правапарушэння, павінны быць вызвалены неадкладна пасля высвятлення іх асобы.

Артыкул 8.3. Службовыя асобы, упаўнаважаныя ажыццяўляць адміністрацыйнае затрыманне фізічнай асобы

Адміністрацыйнае затрыманне фізічнай асобы маюць права ажыццяўляць:

службовыя асобы органаў унутраных спраў – пры выяўленні адміністрацыйных правапарушэнняў, па справах аб якіх у адпаведнасці з пунктам 1 часткі 1 і пунктамі 5 і 8 часткі 2 [артыкула 3.30](#) гэтага Кодэкса органы ўнутраных спраў складаюць пратаколы аб адміністрацыйных правапарушэннях, а таксама пры выяўленні любых адміністрацыйных правапарушэнняў у выпадку звароту да іх службовых асоб, упаўнаважаных складаць пратаколы аб адміністрацыйных правапарушэннях;

службовыя асобы органаў пагранічнай службы Рэспублікі Беларусь – пры выяўленні адміністрацыйных правапарушэнняў, па справах аб якіх у адпаведнасці з пунктам 52 часткі 1 і пунктам 8 часткі 2 [артыкула 3.30](#) гэтага Кодэкса органы пагранічнай службы складаюць пратаколы аб адміністрацыйных правапарушэннях;

старшая ў месцы размяшчэння аб'екта, які ахоўваецца, службовая асоба ваенізаванай аховы – пры выяўленні адміністрацыйных правапарушэнняў, звязаных з замахам на аб'екты, якія ахоўваюцца, іншую маёмасць;

службовыя асобы Ваеннай аўтамабільнай інспекцыі Узброеных сіл Рэспублікі Беларусь – пры парушэнні асобамі, якія кіруюць транспартнымі сродкамі Узброеных сіл Рэспублікі Беларусь, правіл дарожнага руху;

службовыя асобы мытных органаў – пры выяўленні адміністрацыйных правапарушэнняў, па справах аб якіх у адпаведнасці з пунктам 21 часткі 1 і пунктам 8 часткі 2 [артыкула 3.30](#) гэтага Кодэкса мытныя органы складаюць пратаколы аб адміністрацыйных правапарушэннях;

службовыя асобы органаў дзяржаўнай бяспекі – пры выяўленні правапарушэнняў, па справах аб якіх у адпаведнасці з пунктам 60 часткі 1 і пунктамі 5 і 8 часткі 2 [артыкула 3.30](#) гэтага Кодэкса органы дзяржаўнай бяспекі складаюць пратаколы аб адміністрацыйных правапарушэннях;

службовыя асобы органаў фінансавых расследаванняў Камітэта дзяржаўнага кантролю Рэспублікі Беларусь – пры выяўленні адміністрацыйных правапарушэнняў, па справах аб якіх у адпаведнасці з пунктам 16 часткі 1 [артыкула 3.30](#) гэтага Кодэкса органы Камітэта дзяржаўнага кантролю Рэспублікі Беларусь складаюць пратаколы аб адміністрацыйных правапарушэннях;

службовыя асобы Дзяржаўнай інспекцыі аховы жывёльнага і расліннага свету пры Прэзідэнце Рэспублікі Беларусь – пры выяўленні адміністрацыйных правапарушэнняў, па справах аб якіх у адпаведнасці з пунктам 32 часткі 1 і пунктам 8 часткі 2 [артыкула 3.30](#) гэтага Кодэкса Дзяржаўная інспекцыя аховы жывёльнага і расліннага свету пры Прэзідэнце Рэспублікі Беларусь складае пратаколы аб адміністрацыйных правапарушэннях.

Артыкул 8.4. Тэрміны адміністрацыйнага затрымання фізічнай асобы

1. Адміністрацыйнае затрыманне фізічнай асобы, у дачыненні да якой выдзецца адміністрацыйны працэс, можа доўжыцца не больш трох гадзін, калі іншае не вызначана гэтым Кодэксам.

2. На тэрмін больш за тры гадзіны, але не больш чым на семдзесят дзве гадзіны могуць быць затрыманы:

1) фізічная асоба, калі ёй ставіцца ў віну здзяйсненне адміністрацыйнага правапарушэння, за якое ў якасці адміністрацыйнага спагнання прадугледжаны адміністрацыйны арышт або дэпартацыя;

2) фізічная асоба, якая знаходзіцца ў грамадскім месцы ў стане алкагольнага ап'янення або ў стане, выкліканым спажываннем наркатычных сродкаў, псіхатропных рэчываў, іх аналагаў, таксічных або іншых адурманьваючых рэчываў, якая абражае чалавечую годнасць і маральнасць, – да выпярэжвання;

3) ваеннаслужачы – да перадачы яго ваеннаму патрулю, ваеннаму каменданту, камандзіру (начальніку) воінскай часці або ваеннаму камісару;

4) фізічная асоба, якая мае прыкметы выражанага псіхічнага расстройтва і якая стварае сваімі дзеяннямі яўную небяспеку для сябе і навакольных, – да перадачы яе ў арганізацыю аховы здароўя;

5) фізічная асоба, якая парушыла пагранічны рэжым, рэжым Дзяржаўнай граніцы Рэспублікі Беларусь або рэжым у пунктах пропуску праз Дзяржаўную граніцу Рэспублікі Беларусь ці ўчыніла наўмыснае незаконнае перасячэнне, Дзяржаўнай граніцы Рэспублікі Беларусь, – да высвятлення асобы.

3. Тэрмін адміністрацыйнага затрымання фізічнай асобы лічыцца з моманту яе фактычнага затрымання.

3¹. Адміністрацыйнае затрыманне на тэрмін больш за тры гадзіны не можа быць прыменена да непаўналетніх, акрамя непаўналетніх, затрыманых за

здзяйсненне адміністрацыйнага правапарушэння, за якое прадугледжана адміністрацыйнае спагнанне ў выглядзе дэпартацыі.

4. Выключана.

5. Выключана.

6. Замежныя грамадзяне або асобы без грамадзянства, якія парушылі заканадаўства аб прававым становішчы замежных грамадзян і асоб без грамадзянства, або пагранічны рэжым, або рэжым Дзяржаўнай граніцы Рэспублікі Беларусь, або рэжым у пунктах пропуску праз Дзяржаўную граніцу Рэспублікі Беларусь ці ўчынілі наўмыснае незаконнае перасячэнне Дзяржаўнай граніцы Рэспублікі Беларусь, пры немагчымасці высветліць іх асобу на працягу сямідзесяці дзвюх гадзін могуць быць затрыманы з санкцыі пракурора на тэрмін, неабходны для высвятлення асобы. Орган, службовая асоба якой ажыццявіла затрыманне замежнага грамадзяніна або асобы без грамадзянства, па патрабаванні замежнага грамадзяніна або асобы без грамадзянства не пазней адных сутак з моманту затрымання паведамляе аб гэтым Міністэрству замежных спраў Рэспублікі Беларусь для паведамлення дыпламатычнаму прадстаўніцтву ці консульскай установе дзяржавы грамадзянскай прыналежнасці або звычайнага месца жыхарства затрыманага.

7. У мэтах забеспячэння выканання адміністрацыйнага спагнання ў выглядзе дэпартацыі фізічная асоба, у дачыненні да якой прыменена прызначаная мера адміністрацыйнага спагнання, з санкцыі пракурора можа быць затрымана на тэрмін, неабходны для выканання пастанова аб дэпартацыі.

8. Пасля сканчэння тэрмінаў, устаноўленых часткамі 1 і 2 гэтага артыкула, фізічныя асобы, затрыманыя за здзяйсненне адміністрацыйнага правапарушэння, падлягаюць неадкладнаму вызваленню, калі іншае не вызначана гэтым Кодэксам.

Артыкул 8.5. Пратакол адміністрацыйнага затрымання фізічнай асобы

Аб адміністрацыйным затрыманні фізічнай асобы складаецца пратакол, у якім указваюцца дата і месца яго складання, пасада, прозвішча, імя і імя па бацьку службовай асобы, якая склала пратакол, звесткі аб асобе затрыманага, падставы, месца і час яе фактычнага затрымання. Пры гэтым затрыманаму растлумачаецца ўстаноўленае пунктам 5 часткі 1 [артыкула 4.1](#) гэтага Кодэкса права запрасіць абаронцу. Пратакол падпісваюць асоба, якая яго склала, і затрыманы. У выпадку адмовы затрыманага ад падпісання пратакола ў ім робіцца адпаведны запіс з указаннем матываў адмовы. Копія пратакола ўручаецца затрыманаму па яго просьбе.

Артыкул 8.6. Асабісты вобшук затрыманага

1. У мэтах выяўлення на целе або ў адзенні затрыманага прылад і сродкаў адміністрацыйнага правапарушэння, прадметаў, дакументаў і каштоўнасцей, якія маюць значэнне для адміністрацыйнага працэсу, праводзіцца асабісты вобшук затрыманага. Асабісты вобшук затрыманага праводзіць асоба таго ж полу, што і затрыманы, з удзелам двух панятых таго ж полу. У выключных выпадках пры наяўнасці дастатковых падстаў меркаваць, што пры фізічнай асобе знаходзяцца зброя або іншыя прадметы, якія могуць быць выкарыстаны для прычынення шкоды жыццю і здароўю, асабісты вобшук можа быць праведзены без панятых.

2. Аб асабістым вобшuku затрыманага складаецца пратакол або робіцца адпаведны запіс у пратаколе аб адміністрацыйным правапарушэнні ці ў пратаколе адміністрацыйнага затрымання фізічнай асобы.

Артыкул 8.7. Накладанне арышту на маёмасць

1. У мэтах забеспячэння выканання пастановы аб накладанні адміністрацыйнага спагнання ў выглядзе штрафу, канфіскацыі або спагнання кошту суддзя, службовая асоба органа, якая вядзе адміністрацыйны працэс, мае права накласці арышт на маёмасць.

2. Накладанне арышту на маёмасць заключаецца ў абвяшчэнні яго ўласніку або асобе, у якой маёмасць знаходзіцца, забароны на распараджэнне ім, а ў неабходных выпадках – і на карыстанне гэтай маёмасцю.

3. Арышт маёмасці праводзіцца ў прысутнасці ўласніка або асобы, у якой маёмасць знаходзіцца, а пры адсутнасці гэтых асоб – у прысутнасці двух панятых.

4. Аб накладанні арышту на маёмасць выносіцца матываваная пастанова і складаецца пратакол вопісу арыштаванай маёмасці.

5. Арышт на маёмасць не можа быць накладзены на прадметы першай неабходнасці, пералік якіх утрымліваецца ў [дадатку](#) да гэтага Кодэкса.

6. Пры накладанні арышту на маёмасць можа ўдзельнічаць спецыяліст, які вызначае кошт маёмасці.

7. Кошт маёмасці, арыштаванай у мэтах забеспячэння выканання пастановы аб накладанні адміністрацыйнага спагнання ў выглядзе штрафу, не павінны перавышаць максімальнага памеру штрафу, прадугледжанага санкцыйнай артыкула Асаблівай часткі [Кодэкса](#) Рэспублікі Беларусь аб адміністрацыйных правапарушэннях, паводле якой фізічная або юрыдычная асоба прыцягваецца да адміністрацыйнай адказнасці.

8. Кошт маёмасці, арыштаванай ў мэтах забеспячэння выканання адміністрацыйнага спагнання ў выглядзе штрафу, можа перавышаць указаны памер, калі маёмасць адносіцца да непадзельных рэчаў і ў асобы, у дачыненні да якой вядзецца адміністрацыйны працэс, не выяўлена іншай маёмасці, на якую можа быць накладзены арышт і кошт якой дазваляў бы забяспечыць выкананне такога адміністрацыйнага спагнання.

9. Маёмасць, на якую накладзены арышт, можа быць адабрана і перададзена на захоўванне іншай асобе, якая павінна быць папярэджана аб адказнасці за захаванасць маёмасці, аб чым бярэцца падпіска.

10. Накладанне арышту на грашовыя сродкі, якія знаходзяцца на рахунках і ва ўкладах або на захоўванні ў банках і (або) нябанкаўскіх крэдытна-фінансавых арганізацыях, ажыццяўляецца ў парадку, устаноўленым заканадаўчымі актамі. Пры гэтым расходныя аперацыі па дадзеных рахунках спыняюцца ў межах сродкаў, на якія накладзены арышт, калі іншае не прадугледжана заканадаўчымі актамі.

11. Арышт накладаецца на грашовыя сродкі, атрыманыя ад рэалізацыі скорапсавальнай прадукцыі, на якую накладзены арышт, да прыняцця рашэння аб канфіскацыі.

12. Накладанне арышту на маёмасць адмяняецца пастановай суда, органа, які вядзе адміністрацыйны працэс, калі ў гэтай меры адпадае неабходнасць.

Артыкул 8.8. Пратакол вопісу арыштаванай маёмасці

У пратаколе вопісу арыштаванай маёмасці ўказваюцца дата і месца складання пратакола, прозвішча, імя і імя па бацьку асобы, якая склала пратакол, а таксама асоб, якія прысутнічалі пры яго складанні, прозвішча, імя і імя па бацьку (найменне) асобы, чья маёмасць апісваецца, найменне кожнага прадмета, што падлягае вопісу, яго адметныя прыкметы (якасць, колькасць, ступень зносу і да т.п.), ацэнка кожнага прадмета паасобку і кошт усёй маёмасці, уключанай у вопіс (калі гэта магчыма), якія прадметы апячатаны і колькасць пячатак, накладзеных на

кожны прадмет, калі апычатванне праводзілася, пазнака аб растлумачэнні асобам, якія прысутнічаюць пры вопісе арыштаванай маёмасці, парадку і тэрміне абскарджання дзеянняў асобы, якая склала пратакол, заўвагі і прапановы асоб, якія прысутнічалі пры вопісе, звесткі аб адабранні маёмасці, аб перадачы маёмасці на захоўванне, прозвішча, імя і імя па бацьку асобы, якой маёмасць перададзена на захоўванне, яе адрас, а таксама подпіс, які сведчыць папярэджанне аб адказнасці за псаванне, зрасходаванне, скрыванне або адчужэнне маёмасці, перададзенай ёй на захоўванне і падвергнутай вопісу.

Артыкул 8.9. Адабранне рэчаў і дакументаў

1. Выяўленыя пры адміністрацыйным затрыманні фізічнай асобы, асабістым вобыску, аглядзе або ў іншых выпадках пры ажыццяўленні службовых паўнамоцтваў дакументы, якія маюць значэнне для прыняцця рашэння па справе аб адміністрацыйным правапарушэнні, прадметы, якія захавалі на сабе сляды адміністрацыйнага правапарушэння, прылады або сродкі здзяйснення адміністрацыйнага правапарушэння; рэчы, забраныя з абарачэння; маёмасць або даходы, атрыманыя з прычыны здзяйснення адміністрацыйнага правапарушэння, а таксама прадметы адміністрацыйнага правапарушэння, за здзяйсненне якога прадугледжана іх канфіскацыя, могуць быць адабраны службовай асобай органа, які вядзе адміністрацыйны працэс, на тэрмін да ўступлення ў законную сілу пастановы па справе аб адміністрацыйным правапарушэнні. Забраныя прадметы і дакументы па пастанове органа, які вядзе адміністрацыйны працэс, могуць быць вернуты да накіравання справы на разгляд, калі ў гэтай меры адпадае неабходнасць.

2. Пры парушэнні правіл дарожнага руху, за якое ў адпаведнасці з [Асаблівай часткай](#) Кодэкса Рэспублікі Беларусь аб адміністрацыйных правапарушэннях можа быць накладзена адміністрацыйнае спагнанне ў выглядзе пазбаўлення права кіравання транспартнымі сродкамі, у вадзіцеля адбіраецца вадзіцельскае пасведчанне. Замест адабранага вадзіцельскага пасведчання выдаецца часовы дазвол на права кіравання транспартнымі сродкамі на тэрмін да выканання адміністрацыйнага спагнання, але не больш чым на адзін месяц з дня ўступлення ў законную сілу пастановы па справе аб адміністрацыйным правапарушэнні. У выпадку прыняцця рашэння аб пазбаўленні права кіравання транспартнымі сродкамі вадзіцельскае пасведчанне захоўваецца ў органе, які кантралюе бяспеку дарожнага руху, да выканання спагнання.

2¹. Пры парушэнні замежным грамадзянінам або асобай без грамадзянства (за выключэннем асоб, якія пастаянна пражываюць у Рэспубліцы Беларусь) правіл дарожнага руху, якое выявілася ў перавышэнні хуткасці руху, парушэнні правіл прыпынку або стаянкі транспартнага сродку, зафіксаваных спецыяльнымі тэхнічнымі сродкамі, што працуюць ў аўтаматычным рэжыме, у гэтай асобы адбіраецца вадзіцельскае пасведчанне на тэрмін да выканання адміністрацыйнага спагнання. Замест забранага вадзіцельскага пасведчання выдаецца часовы дазвол на права кіравання транспартнымі сродкамі.

2². Пры парушэнні правіл бяспекі руху або эксплуатацыі маламерных суднаў, за якое ў адпаведнасці з [Асаблівай часткай](#) Кодэкса Рэспублікі Беларусь аб адміністрацыйных правапарушэннях можа быць накладзена адміністрацыйнае спагнанне ў выглядзе пазбаўлення права кіравання маторнымі маламернымі суднамі, у суднавадзіцеля адбіраецца пасведчанне на права кіравання маторным маламерным суднам, магутнасць рухавіка якога перавышае 3,7 кілавата (5 конскіх сіл), міжнароднае пасведчанне на права кіравання прагулачным суднам. Замест

забранага пасведчання суднавадзіцелю на тэрмін да выканання адміністрацыйнага спагнання, але не больш чым на месяц з дня ўступлення ў законную сілу пастановы па справе аб адміністрацыйным правапарушэнні, выдаецца часовы дазвол на права кіравання маторным маламерным суднам, магутнасць рухавіка якога перавышае 3,7 кілавата (5 конскіх сіл), форма якога ўстанаўліваецца Міністэрствам па надзвычайных сітуацыях Рэспублікі Беларусь.

3. Аб адабранні рэчаў, прадметаў, маёмасці, даходаў і дакументаў, пералічаных у частках 1–2² гэтага артыкула, складаецца пратакол або робіцца адпаведны запіс у пратаколе аб адміністрацыйным правапарушэнні, у пратаколе агляду, у пратаколе аб асабістым вобшуку або ў пратаколе адміністрацыйнага затрымання фізічнай асобы.

4. Адабранне дакументаў, якія ўтрымліваюць звесткі, што з'яўляюцца дзяржаўнымі сакрэтамі або іншую тайну, што ахоўваецца законам, ажыццяўляе ў адпаведнасці з санкцыяніраванай пракурорам пастановай службовая асоба органа, які вядзе адміністрацыйны працэс.

Артыкул 8.10. Затрыманне і прымусовая адбуксіроўка (эвакуацыя) транспартнага сродку

1. Работнік Дзяржаўнай аўтамабільнай інспекцыі мае права праводзіць затрыманне і прымусовую адбуксіроўку транспартнага сродку і даставіць яго на стаянку, што ахоўваецца, калі асоба, якая кіруе транспартным сродкам, здзейсніла адміністрацыйнае правапарушэнне, прадугледжанае [артыкуламі 18.16 і 18.19](#) Кодэкса Рэспублікі Беларусь аб адміністрацыйных правапарушэннях, пры адсутнасці іншай магчымасці даставіць транспартны сродак да месца захоўвання. Пры здзяйсненні вадзіцелем адміністрацыйнага правапарушэння, прадугледжанага часткамі 1–4 [артыкула 18.22](#) Кодэкса Рэспублікі Беларусь аб адміністрацыйных правапарушэннях, у выніку якога створана перашкода для дарожнага руху або ўзнікла пагроза бяспекі грамадзян, работнікі Дзяржаўнай аўтамабільнай інспекцыі маюць права зрабіць прымусовую адбуксіроўку (эвакуацыю) такіх транспартных сродкаў на стаянку, што ахоўваецца, калі вадзіцель не знаходзіцца ў транспартным сродку або ў непасрэднай блізкасці ад яго.

2. Выключана.

3. Пры затрыманні і прымусовай адбуксіроўцы (эвакуацыі) транспартнага сродку ў адпаведнасці з часткай 1 гэтага артыкула праводзіцца агляд такога транспартнага сродку з выкананнем патрабаванняў [артыкула 10.13](#) гэтага Кодэкса, аб чым складаецца пратакол.

4. У пратаколе дадаткова ўказваюцца дата, час і месца (адрас), з якога праводзіцца прымусовая адбуксіроўка (эвакуацыя) транспартнага сродку, тып і марка (мадэль) транспартнага сродку, яго рэгістрацыйны знак, пералік наяўных бачных дэфектаў і пашкоджанняў транспартнага сродку, адрас стаянкі, што ахоўваецца, на якую будзе змешчаны дадзены транспартны сродак, пасада, прозвішча, імя і імя па бацьку работніка Дзяржаўнай аўтамабільнай інспекцыі, які склаў пратакол. Пры змяшчэнні транспартнага сродку на стаянку, якая ахоўваецца, ў пратаколе ўказваюцца найменне арганізацыі, прозвішча, імя і імя па бацьку асобы, якая прыняла дадзены транспартны сродак на захоўванне. Пратакол складаецца ў трох экзэмплярах, першы з якіх застаецца ў работніка Дзяржаўнай аўтамабільнай інспекцыі, які ажыццявіў прымусовую адбуксіроўку (эвакуацыю) транспартнага сродку, другі – на стаянцы, што ахоўваецца, трэці – ва ўласніка (уладальніка) транспартнага сродку.

5. Выключана.
6. Выключана.
7. Выключана.
8. Выключана.

Артыкул 8.11. Адхіленне ад кіравання транспартным сродкам

Фізічная асоба, якая кіруе транспартным сродкам, але не мае права кіравання гэтым транспартным сродкам або ў дачыненні да якой маюцца дастатковыя падставы меркаваць, што яна знаходзіцца ў стане алкагольнага ап'янення ці ў стане, выкліканым спажываннем наркатычных сродкаў, псіхатропных рэчываў, іх аналагаў, таксічных або іншых адурманьваючых рэчываў, адхіляецца ад кіравання транспартным сродкам да ліквідацыі прычыны адхілення ад кіравання транспартным сродкам.

Артыкул 8.11¹. Блакіроўка колаў транспартнага сродку

1. Пры здзяйсненні адміністрацыйнага правапарушэння, прадугледжанага часткамі 3 і 4 [артыкула 18.22](#) Кодэкса Рэспублікі Беларусь аб адміністрацыйных правапарушэннях, супрацоўнік Дзяржаўнай аўтамабільнай інспекцыі мае права скарыстаць блакіроўку колаў транспартнага сродку, калі вадзіцель не знаходзіцца ў транспартным сродку або ў непасрэднай блізкасці ад яго.

2. Аб прымяненні блакіроўкі колаў транспартнага сродку неадкладна інфармуецца апэратыўна-дзяжурная служба тэрытарыяльнага органа ўнутраных спраў па месцы здзяйснення адміністрацыйнага правапарушэння.

3. Зняцце блакіроўкі колаў транспартнага сродку ажыццяўляецца ў прысутнасці ўласніка (уладальніка) транспартнага сродку або ўпаўнаважанай ім асобы на першае патрабаванне.

Артыкул 8.12. Прывод

1. У выпадку няяўкі па выкліку без уважлівай прычыны фізічная асоба, у дачыненні да якой вядзецца адміністрацыйны працэс, пацярпелы – фізічная асоба, сведка могуць быць падвергнуты прыводу ў адпаведнасці з пастановай суддзі, службовай асобы органа, які вядзе адміністрацыйны працэс. Аб наяўнасці ўважлівых прычын, што перашкаджаюць яўцы па выкліку ў прызначаны тэрмін, асоба, якая атрымала павестку, абавязана паведаміць суду, органу, які вядзе адміністрацыйны працэс, якія яе выклікалі.

2. Прывод не можа праводзіцца ў начны час.

3. Не падлягаюць прыводу непаўналетнія ва ўзросце да шаснаццаці гадоў, цяжарныя жанчыны, хворыя, якія па стане здароўя не могуць або не павінны пакідаць месца свайго знаходжання, што засведчана ўрачом-спецыялістам, ці асобы, якія маюць яўна выражаныя прыкметы захворвання, што перашкаджае іх прыводу.

4. Прывод ажыццяўляюць ўпаўнаважаныя асобы органаў унутраных спраў па месцы жыхарства або месцы знаходжання асоб, указаных у частцы 1 гэтага артыкула. Аб немагчымасці прывода асоба, якая ажыццяўляе прывод, робіць запіс у пастанове аб прыводзе, якая дадаецца да справы аб адміністрацыйным правапарушэнні.

Артыкул 8.13. Выдаленне з памяшкання, у якім разглядаецца справа аб адміністрацыйным правапарушэнні

1. За парушэнне парадку пры разглядзе справы аб адміністрацыйным правапарушэнні, непадпарадкаванне законным распараджэнням суддзі або службовай асобы органа, які вядзе адміністрацыйны працэс, удзельнік адміністрацыйнага працэсу можа быць выдалены з памяшкання, у якім

разглядаецца справа аб адміністрацыйным правапарушэнні. Выдаленне не можа быць прыменена ў дачыненні да абаронцы.

2. Непаўналетні, у дачыненні да якога вядзецца адміністрацыйны працэс, можа быць выдалены з памяшкання, у якім разглядаецца справа аб адміністрацыйным правапарушэнні, на час разгляду абставін гэтай справы, абмеркаванне якіх можа адмоўна паўплываць на яго.

ГЛАВА 9

ПАЧАТАК АДМІНІСТРАЦЫЙНАГА ПРАЦЭСУ

Артыкул 9.1. Нагоды і падставы для пачатку адміністрацыйнага працэсу

1. Нагодамі да пачатку адміністрацыйнага працэсу з'яўляюцца:

- 1) заява фізічнай асобы;
- 2) паведамленне службовай асобы дзяржаўнага органа, грамадскага аб'яднання, іншай арганізацыі;
- 3) непасрэднае выяўленне прыкмет адміністрацыйнага правапарушэння судом, органам, які вядзе адміністрацыйны працэс.

2. Падставамі для пачатку адміністрацыйнага працэсу з'яўляюцца дастатковыя даныя, якія ўказваюць на прыкметы адміністрацыйнага правапарушэння, прадугледжанага артыкулам Асаблівай часткі [Кодэкса](#) Рэспублікі Беларусь аб адміністрацыйных правапарушэннях, калі пры гэтым адсутнічаюць абставіны, якія выключаюць адміністрацыйны працэс.

3. Асоба, упаўнаважаная ў адпаведнасці з гэтым Кодэксам складаць пратаколы аб адміністрацыйных правапарушэннях і рыхтуе справы аб адміністрацыйных правапарушэннях да разгляду, пры малазначнасці ўчыненага фізічнай асобай адміністрацыйнага правапарушэння мае права не пачынаць адміністрацыйны працэс і вызваліць такую асобу ад адміністрацыйнай адказнасці, абвясціўшы яму вусную заўвагу.

4. Палажэнне часткі 3 гэтага артыкула не прымяняецца:

- 1) да індывідуальнага прадпрымальніка, калі здзейсненае адміністрацыйнае правапарушэнне звязана з прадпрымальніцкай дзейнасцю, якая ажыццяўляецца ім;
- 2) да службовай асобы ў выпадку здзяйснення ім адміністрацыйнага правапарушэння ў сувязі з нездзяйсненнем або неналежным выкананнем сваіх службовых абавязкаў;
- 3) калі паўторнае здзяйсненне адміністрацыйнага правапарушэння цягне за сабой крымінальную адказнасць;
- 4) па справах аб адміністрацыйных правапарушэннях, указаных у [артыкуле 4.5](#) Кодэкса Рэспублікі Беларусь аб адміністрацыйных правапарушэннях.

Артыкул 9.2. Заява фізічнай асобы

1. Заява фізічнай асобы аб адміністрацыйным правапарушэнні можа быць вуснай або пісьмовай.

2. Вусная заява заносіцца ў пратакол, які падпісваюць заяўнік і асоба, якая прыняла заяву. Пратакол вуснай заявы павінен утрымліваць звесткі аб заяўніку. Калі заяўнік не можа прадставіць дакумент, які сведчыць яго асобу, павінны быць прыняты меры для праверкі звестак аб яго асобе.

3. Заяўнік папярэджваецца аб адміністрацыйнай адказнасці за яўна лжывую заяву, аб чым распісваецца ў пратаколе.

4. Пісьмовая заява павінна быць падпісана заяўнікам.

5. Ананімная заява не можа з'яўляцца нагодай да пачатку адміністрацыйнага працэсу.

6. Орган, які вядзе адміністрацыйны працэс, па просьбе заяўніка паведамляе яму аб прынятым па заяве рашэнні.

Артыкул 9.3. Паведамленне службовай асобы дзяржаўнага органа, грамадскага аб'яднання, іншай арганізацыі

Паведамленне службовай асобы дзяржаўнага органа, грамадскага аб'яднання, іншай арганізацыі аб адміністрацыйным правапарушэнні павінна быць зроблена ў пісьмовай форме і падпісана кіраўніком. Да яго могуць дадавацца дакументы і іншыя матэрыялы, якія пацвярджаюць дакладнасць паведамлення аб адміністрацыйным правапарушэнні.

Артыкул 9.4. Адміністрацыйны працэс па патрабаванні

1. Адміністрацыйны працэс па справах аб адміністрацыйных правапарушэннях, узказаных у [артыкуле 4.5](#) Кодэкса Рэспублікі Беларусь аб адміністрацыйных правапарушэннях, пачынаецца толькі па патрабаванні пацярпелага або законнага прадстаўніка прыцягнуць асобу, якая ўчыніла адміністрацыйнае правапарушэнне, да адміністрацыйнай адказнасці, выказаным у форме заявы, і падлягае спыненню ў выпадку прымірэння з асобай, у дачыненні да якой вядзецца адміністрацыйны працэс. У выпадку здзяйснення дзеянняў, прадугледжаных [артыкулам 9.1](#) Кодэкса Рэспублікі Беларусь аб адміністрацыйных правапарушэннях, адміністрацыйны працэс можа быць пачаты пракурорам або па яго пісьмовым даручэнні службовай асобай органа ўнутраных спраў пры адсутнасці ўказанага патрабавання і не падлягае спыненню ў выпадку прымірэння пацярпелага або законнага прадстаўніка з асобай, у дачыненні да якой вядзецца адміністрацыйны працэс.

2. Прымірэнне па справах аб адміністрацыйных правапарушэннях, узказаных у [артыкуле 4.5](#) Кодэкса Рэспублікі Беларусь аб адміністрацыйных правапарушэннях, дапускаецца да абвяшчэння пастановы па справе аб адміністрацыйным правапарушэнні.

Артыкул 9.5. Пачатак адміністрацыйнага працэсу

Пры наяўнасці нагод і падстаў для пачатку адміністрацыйнага працэсу адміністрацыйны працэс лічыцца пачатым з моманту:

складання пратакола аб адміністрацыйным правапарушэнні;

складання пратакола аб працэсуальным дзеянні;

вынясення пастановы аб мерах забеспячэння адміністрацыйнага працэсу;

вынясення пастановы аб накладанні адміністрацыйнага спагнання ў выпадках, калі ў адпаведнасці з часткамі 2–3¹ [артыкула 10.3](#) гэтага Кодэкса пратакол аб адміністрацыйным правапарушэнні не складаецца;

адміністрацыйнага затрымання фізічнай асобы.

Артыкул 9.6. Абставіны, якія выключаюць адміністрацыйны працэс

1. Абставінамі, якія выключаюць адміністрацыйны працэс у дачыненні да фізічнай асобы, з'яўляюцца:

1) адсутнасць падзеі адміністрацыйнага правапарушэння;

2) адсутнасць у дзеянні складу адміністрацыйнага правапарушэння;

3) сканчэнне тэрмінаў накладання адміністрацыйнага спагнання;

4) прыняцце заканадаўчага акта, які ліквідуе адміністрацыйную адказнасць, або акта заканадаўства, які ліквідуе проціпраўнасць дзеяння;

5) недасягненне фізічнай асобай на дзень здзяйснення дзеяння, прадугледжанага [артыкулам Асаблівай часткі Кодэкса](#) Рэспублікі Беларусь аб

адміністрацыйных правапарушэннях, узросту, з якога наступае адміністрацыйная адказнасць;

б) бессвядомасць фізічнай асобы, якая ўчыніла дзеянне, прадугледжанае артыкулам Асаблівай часткі [Кодэкса](#) Рэспублікі Беларусь аб адміністрацыйных правапарушэннях;

7) адсутнасць заявы пацярпелага ці яго законнага прадстаўніка, або прымірэнне пацярпелага з фізічнай асобай, у дачыненні да якой вядзецца адміністрацыйны працэс, або адмова пацярпелага ад агляду ці праходжання судова-медыцынскай экспертызы па адміністрацыйным правапарушэнні, прадугледжаным часткай 1 [артыкула 9.1](#) Кодэкса Рэспублікі Беларусь аб адміністрацыйных правапарушэннях;

8) смерць фізічнай асобы, у дачыненні да якой быў пачаты адміністрацыйны працэс, за выключэннем выпадкаў, устаноўленых гэтым Кодэксам, а таксама выпадкаў, калі адміністрацыйны працэс неабходны для рэабілітацыі фізічнай асобы;

9) наяўнасць па тым жа факце ў дачыненні да фізічнай асобы, у дачыненні да якой вядзецца адміністрацыйны працэс, пастановы аб накладанні адміністрацыйнага спагнання або неадменнай пастановы аб спыненні справы аб адміністрацыйным правапарушэнні, за выключэннем пастановы аб спыненні справы аб адміністрацыйным правапарушэнні пры невысвятленні асобы, якая падлягае прыцягненню да адміністрацыйнай адказнасці, а таксама наяўнасць па дадзеным факце крымінальнай справы;

10) недаказанасць вінаватасці фізічнай асобы, у дачыненні да якой вядзецца адміністрацыйны працэс, у здзяйсненні адміністрацыйнага правапарушэння;

11) наяўнасць падстаў для вызвалення ад адміністрацыйнай адказнасці, прадугледжаных артыкулам [Асаблівай часткі](#) Кодэкса Рэспублікі Беларусь аб адміністрацыйных правапарушэннях.

2. Абставінамі, якія выключаюць адміністрацыйны працэс у дачыненні да юрыдычнай асобы або індывідуальнага прадпрымальніка, з'яўляюцца:

1) адсутнасць падзеі адміністрацыйнага правапарушэння;

2) адсутнасць у дзеянні складу адміністрацыйнага правапарушэння;

3) сканчэнне тэрмінаў накладання адміністрацыйнага спагнання;

4) прыняцце заканадаўчага акта, які ліквідуе адміністрацыйную адказнасць, або акта заканадаўства, які ліквідуе проціпраўнасць дзеяння;

5) ліквідацыя юрыдычнай асобы, або спыненне дзейнасці індывідуальнага прадпрымальніка, або прызнанне іх эканамічна неплацежаздольнымі (банкрутамі), якія мелі месца да дня вынясення пастановы па справе аб адміністрацыйным правапарушэнні;

6) смерць індывідуальнага прадпрымальніка, у дачыненні да якога быў пачаты адміністрацыйны працэс;

7) наяўнасць па тым ж факце ў дачыненні да юрыдычнай асобы або індывідуальнага прадпрымальніка, у дачыненні да якіх вядзецца адміністрацыйны працэс, пастановы аб накладанні адміністрацыйнага спагнання або неадменнай пастановы аб спыненні справы аб адміністрацыйным правапарушэнні;

8) недаказанасць вінаватасці юрыдычнай асобы або індывідуальнага прадпрымальніка, у дачыненні да якіх вядзецца адміністрацыйны працэс, у здзяйсненні адміністрацыйнага правапарушэння;

9) наяўнасць падстаў для вызвалення ад адміністрацыйнай адказнасці, прадугледжаных артыкуламі **Асаблівай часткі** Кодэкса Рэспублікі Беларусь аб адміністрацыйных правапарушэннях.

3. Выключана.

ГЛАВА 10

ПАДРЫХТОўКА СПРАВЫ АБ АДМІНІСТРАЦЫЙНЫМ ПРАВАПАРУШЭННІ ДА РАЗГЛЯДУ

Артыкул 10.1. Тэрміны падрыхтоўкі справы аб адміністрацыйным правапарушэнні да разгляду

1. Падрыхтоўка справы аб адміністрацыйным правапарушэнні да разгляду павінна быць ажыццёўлена не пазней дзесяці сутак з дня пачатку адміністрацыйнага працэсу, а па справах аб адміністрацыйных мытных правапарушэннях, аб адміністрацыйных правапарушэннях супраць экалагічнай бяспекі, навакольнага асяроддзя і парадку прыродакарыстання і падаткаабкладання – не пазней двух месяцаў з дня пачатку адміністрацыйнага працэсу.

2. Падрыхтоўка справы аб адміністрацыйным правапарушэнні да разгляду можа быць прыпынена:

- 1) пры прызначэнні экспертызы – на тэрмін правядзення экспертызы;
- 2) пры накіраванні запыту ў кампетэнтныя органы замежных дзяржаў – да атрымання адказу на запыт;
- 3) пры правядзенні дзеянняў для высвятлення асобы, якая падлягае прыцягненню да адміністрацыйнай адказнасці, – да высвятлення ўказанай асобы;
- 4) пры страце фізічнай асобай, у дачыненні да якой вядзецца адміністрацыйны працэс, дзеяздольнасці – да прызначэння недзеяздольнай асобе прадстаўніка;
- 5) калі фізічная асоба, у дачыненні да якой вядзецца адміністрацыйны працэс, не можа ўдзельнічаць у адміністрацыйным працэсе па прычыне захворвання або маюцца іншыя ўважлівыя прычыны, якія перашкаджаюць яе ўдзелу ў адміністрацыйным працэсе, – да ліквідацыі адпаведных прычын.

3. Падрыхтоўка справы аб адміністрацыйным правапарушэнні да разгляду аднаўляецца, калі адпалі падставы для яе прыпынення.

4. Аб прыпыненні (аднаўленні) падрыхтоўкі справы аб адміністрацыйным правапарушэнні суддзя, службовая асоба органа, які вядзе адміністрацыйны працэс, выносіць матываваную пастанову.

Артыкул 10.2. Праатакол аб адміністрацыйным правапарушэнні

1. Аб здзяйсненні адміністрацыйнага правапарушэння, прадугледжанага **Асаблівай часткай Кодэкса** Рэспублікі Беларусь аб адміністрацыйных правапарушэннях, службовая асоба органа, які вядзе адміністрацыйны працэс, складае праатакол аб адміністрацыйным правапарушэнні.

2. Праатакол аб адміністрацыйным правапарушэнні павінен утрымліваць дату і месца яго складання, пасаду, прозвішча, імя і імя па бацьку асобы, якая склала праатакол; звесткі аб асобе, у дачыненні да якой вядзецца адміністрацыйны працэс; час, месца і абставіны здзяйснення адміністрацыйнага правапарушэння з указаннем на частку артыкула, артыкул **Асаблівай часткі Кодэкса** Рэспублікі Беларусь аб адміністрацыйных правапарушэннях, што прадугледжвае адказнасць за дадзенае правапарушэнне; прозвішчы, імёны і імёны па бацьку, адрасы пацярпелых і сведак, калі яны маюцца; адзнаку аб тым, што асобе, у дачыненні да якой вядзецца адміністрацыйны працэс, растлумачаны яе правы і абавязкі; пералік матэрыялаў,

якія дадаюцца да пратакола аб адміністрацыйным правапарушэнні; іншыя звесткі, неабходныя для вырашэння справы.

3. Пратакол падпісваюць асоба, якая яго склала, фізічная асоба, у дачыненні да якой вядзецца адміністрацыйны працэс, прадстаўнік юрыдычнай асобы, у дачыненні да якой вядзецца адміністрацыйны працэс. У выпадку адмовы ўказаных асоб ад падпісання пратакола або няўкі ў орган, які вядзе адміністрацыйны працэс, для падпісання пратакола ў ім робіцца адпаведны запіс.

4. Фізічная асоба, у дачыненні да якой вядзецца адміністрацыйны працэс, прадстаўнік юрыдычнай асобы, у дачыненні да якой вядзецца адміністрацыйны працэс, мае права рабіць заўвагі і даваць тлумачэнні аб змесце пратакола, якія ўносяцца ў пратакол.

5. Фізічнай асобе, у дачыненні да якой вядзецца адміністрацыйны працэс, прадстаўніку юрыдычнай асобы, у дачыненні да якой вядзецца адміністрацыйны працэс, копія пратакола ўручаецца пад распіску.

6. У выпадку няўкі фізічнай асобы, у дачыненні да якой вядзецца адміністрацыйны працэс, прадстаўніка юрыдычнай асобы, у дачыненні да якой вядзецца адміністрацыйны працэс, апавешчаных належным чынам, у орган, які вядзе адміністрацыйны працэс, для падпісання пратакола копія пратакола аб адміністрацыйным правапарушэнні накіроўваецца асобе, у дачыненні да якой ён складзены, на працягу трох дзён з дня складання ўказанага пратакола.

Заўвага. Пад звесткамі аб асобе ў гэтым артыкуле і [артыкулах 10.3, 10.27, 11.9 і 12.14²](#) гэтага Кодэкса разумеюцца звесткі, якія падлягаюць рэгістрацыі і ўліку ў адпаведнасці з заканадаўствам аб адзінай дзяржаўнай сістэме рэгістрацыі і ўліку правапарушэнняў.

Артыкул 10.3. Выпадкі, калі пратакол аб адміністрацыйным правапарушэнні не складаецца

1. Выключана.

2. Пры здзяйсненні адміністрацыйнага правапарушэння ў ходзе судовага разбору па крымінальных, грамадзянскіх, эканамічных справах або справах аб адміністрацыйных правапарушэннях пратакол аб адміністрацыйным правапарушэнні не складаецца, робіцца адпаведны запіс у пратаколе судовага пасяджэння і выносіцца пастанова аб накладанні адміністрацыйнага спагнання.

3. У выпадку, калі фізічная асоба прызнала сябе вінаватай у здзяйсненні адміністрацыйнага правапарушэння і выказала згоду на прымяненне да яе адміністрацыйнага спагнання без складання пратакола аб адміністрацыйным правапарушэнні, пратакол аб адміністрацыйным правапарушэнні не складаецца. Асоба, упаўнаважаная складаць пратакол аб адміністрацыйным правапарушэнні, выносіць пастанову аб накладанні адміністрацыйнага спагнання ў выглядзе папярэджання, штрафу або дэпартацыі (у адпаведнасці з санкцыяй артыкула [Асаблівай часткі](#) Кодэкса Рэспублікі Беларусь аб адміністрацыйных правапарушэннях), якая ўступае ў законную сілу з моманту яе вынясення. Пры гэтым штраф можа быць аплачаны на месцы. Палажэнні гэтай часткі не прымяняюцца пры наяўнасці абставін, указаных у частцы 7 [артыкула 6.5](#) Кодэкса Рэспублікі Беларусь аб адміністрацыйных правапарушэннях.

3¹. У выпадках фіксацыі перавышэння хуткасці руху, парушэння правіл прыпынку або стаянкі транспартнага сродку спецыяльнымі тэхнічнымі сродкамі, якія працуюць ў аўтаматычным рэжыме, пратакол аб адміністрацыйным правапарушэнні не складаецца. Службовая асоба, упаўнаважаная складаць пратакол аб адміністрацыйным правапарушэнні, выносіць пастанову аб накладанні

адміністрацыйнага спагнання без удзелу асобы, у дачыненні да якой вядзецца адміністрацыйны працэс. Дадзеная пастанова ўступае ў законную сілу з моманту яе вынясення.

4. Пастанова аб накладанні адміністрацыйнага спагнання, вынесеная ў адпаведнасці з часткай 3 гэтага артыкула, павінна ўтрымліваць дату і месца яе складання; найменне органа, пасаду, прозвішча, імя і імя па бацьку асобы, якая вынесла пастанову; звесткі аб асобе, якая прыцягваецца да адміністрацыйнай адказнасці; час, месца і абставіны здзяйснення адміністрацыйнага правапарушэння з указаннем на артыкул [Асаблівай часткі](#) Кодэкса Рэспублікі Беларусь аб адміністрацыйных правапарушэннях, які прадугледжвае адказнасць за дадзенае правапарушэнне; адзнаку аб тым, што асобе, якая прыцягваецца да адміністрацыйнай адказнасці, растлумачаны яе правы і абавязкі; прынятае рашэнне; рашэнне па хадайніцтве аб адтэрміноўцы, растэрміноўцы выканання пастанова аб накладанні адміністрацыйнага спагнання ў выпадку яго заявы; тэрмін забароны ўезду ў Рэспубліку Беларусь у выпадку прыняцця рашэння аб дэпартацыі; парадак выплаты штрафу ў выпадку прыняцця рашэння аб накладанні адміністрацыйнага спагнання ў выглядзе штрафу, у тым ліку падставы для павелічэння такога штрафу на дзве базавыя велічыні. Пастанова падпісваецца асобай, якая яе склала, і аб'яўляецца асобе, у дачыненні да якой яна вынесена.

4¹. Пастанова аб накладанні адміністрацыйнага спагнання, вынесеная ў адпаведнасці з часткай 3¹ гэтага артыкула, павінна ўтрымліваць дату і месца яе складання; найменне органа, пасаду і прозвішча асобы, якая вынесла пастанову; звесткі аб асобе, якая прыцягваецца да адміністрацыйнай адказнасці; час, месца і абставіны здзяйснення адміністрацыйнага правапарушэння з указаннем на частку артыкула, артыкул [Асаблівай часткі](#) Кодэкса Рэспублікі Беларусь аб адміністрацыйных правапарушэннях, які прадугледжвае адказнасць за дадзенае правапарушэнне; выяву транспартнага сродку, зафіксаваную спецыяльнымі тэхнічнымі сродкамі, якія працуюць ў аўтаматычным рэжыме, у момант здзяйснення правапарушэння; прынятае рашэнне. Пастанову аб накладанні адміністрацыйнага спагнання падпісвае асоба, якая яе склала. Копія пастанова на працягу трох дзён з дня яе вынясення ўручаецца або высылаецца заказным лістом асобе, у дачыненні да якой яна вынесена, або па хадайніцтве гэтай асобы накіроўваецца ёй пры дапамозе факсімільнай, электроннай або іншай сувязі, у тым ліку з выкарыстаннем глабальнай камп'ютарнай сеткі Інтэрнэт.

5. Выключана.

5¹. Калі фізічная асоба не згодна з прыцягненнем яе да адміністрацыйнай адказнасці ў парадку, прадугледжаным часткай 3¹ гэтага артыкула, і падала аб гэтым пісьмовую заяву ў Дзяржаўную аўтамабільную інспекцыю па месцы жыхарства на працягу аднаго месяца з дня атрымання копіі пастанова аб накладанні адміністрацыйнага спагнання, а таксама ў выпадку апрачэставання такой пастанова дадзеная пастанова губляе сілу ў дзень атрымання ўказанай заявы (пратэсту). У далейшым адміністрацыйны працэс па дадзеным факце вядзецца ў парадку, прадугледжаным гэтым Кодэксам, з улікам палажэнняў [артыкула 4.9](#) Кодэкса Рэспублікі Беларусь аб адміністрацыйных правапарушэннях і часткі [5 артыкула 2.7](#) гэтага Кодэкса.

6. Пратакол аб адміністрацыйным правапарушэнні не складаецца, калі асоба, якая падлягае прыцягненню да адміністрацыйнай адказнасці за здзейсненае адміністрацыйнае правапарушэнне, не вызначана.

Артыкул 10.4. Прымяненне тэхнічных сродкаў

1. Па рашэнні службовай асобы органа, які вядзе адміністрацыйны працэс, а таксама па хадайніцтве ўдзельнікаў адміністрацыйнага працэсу могуць прымяняцца гука- і відэазапіс, кіна- і фотаздымка, выкарыстоўвацца навукова абгрунтаваныя спосабы выяўлення, фіксацыі і адабрэння слядоў адміністрацыйнага правапарушэння і рэчавых доказаў.

2. Службовая асоба органа, які вядзе адміністрацыйны працэс, прымаючы рашэнне аб прымяненні тэхнічных сродкаў, паведамляе аб гэтым асобам, якія ўдзельнічаюць у вядзенні працэсуальнага дзеяння.

3. Аб прымяненні тэхнічных сродкаў робіцца адзнака ў пратаколе працэсуальнага дзеяння або ў пратаколе аб адміністрацыйным правапарушэнні.

Артыкул 10.5. Засведчанне факта адмовы ад падпісання працэсуальнага дакумента

1. Калі фізічная асоба, у дачыненні да якой вядзецца адміністрацыйны працэс, прадстаўнік юрыдычнай асобы, у дачыненні да якой вядзецца адміністрацыйны працэс, сведка, паняты, перакладчык або іншая асоба, якая ўдзельнічае ў вядзенні працэсуальнага дзеяння, адмовяцца падпісаць пратакол аб адміністрацыйным правапарушэнні, тлумачэнне або іншы працэсуальны дакумент, калі іх подпіс абавязковы, аб гэтым робіцца адзнака ў такім працэсуальным дакуменце, якая завяраецца подпісам асобы, якая яго склала. Асобе, якая адмовілася падпісаць працэсуальны дакумент, даецца магчымасць даць тлумачэнне аб прычынах адмовы, якое заносіцца ў гэты працэсуальны дакумент.

2. Калі адна з асоб, узгаданых у частцы 1 гэтага артыкула, з прычыны фізічных недахопаў, захворвання або непісьменнасці не можа ўласнаручна падпісаць працэсуальны дакумент, аб гэтым робіцца адзнака, якая завяраецца подпісамі асоб, што ўдзельнічаюць у вядзенні працэсуальнага дзеяння, з указаннем прычын, у выніку якіх працэсуальны дакумент не мог быць падпісаны ўласнаручна гэтай асобай.

Артыкул 10.6. Абавязковасць растлумачэння праў і абавязкаў удзельнікам адміністрацыйнага працэсу

Службовая асоба органа, які вядзе адміністрацыйны працэс, абавязана растлумачыць удзельнікам адміністрацыйнага працэсу іх правы і абавязкі, а таксама абавязкі ажыццяўлення гэтых праў. Адначасова ім павінны быць растлумачаны ўскладзеныя на іх абавязкі і наступствы іх невыканання. Аб растлумачэнні ўказаных праў робіцца адзнака ў пратаколе працэсуальнага дзеяння або ў пратаколе аб адміністрацыйным правапарушэнні.

Артыкул 10.7. Дазвол хадайніцтваў

1. Пісьмовыя хадайніцтвы ўдзельнікаў адміністрацыйнага працэсу дадаюцца да справы, вусныя заносзяцца ў пратакол працэсуальнага дзеяння, у пратакол аб адміністрацыйным правапарушэнні.

2. Хадайніцтва падлягае разгляду і вырашэнню непасрэдна пасля яго заявы. Калі неадкладнае прыняцце рашэння аб хадайніцтве немагчыма, яно павінна быць вырашана да разгляду справы аб адміністрацыйным правапарушэнні. Аб поўнай або частковай адмове ў задавальненні хадайніцтва паведамляецца асобе, якая заявіла хадайніцтва, а ў пратаколе робіцца адзнака з указаннем матываў адмовы.

Артыкул 10.8. Недапушчальнасць выдавання звестак, якія ўтрымліваюцца ў справе аб адміністрацыйным правапарушэнні

1. Звесткі, якія ўтрымліваюцца ў справе аб адміністрацыйным правапарушэнні, могуць быць даведзены да ведама публікі толькі з дазволу суддзі, службовай асобы органа, які вядзе адміністрацыйны працэс, а ў выпадку, калі такія звесткі закранаюць асабістае жыццё пацярпелага, – з дазволу пацярпелага і ў тым аб'ёме, у якім ён прызнае гэта магчымым.

2. У мэтах абароны звестак, якія з'яўляюцца дзяржаўнымі сакрэтамі або іншай тайнай, што ахоўваецца законам, якія ўтрымліваюцца ў матэрыялах справы аб адміністрацыйным правапарушэнні, суддзя, службовая асоба органа, які вядзе адміністрацыйны працэс, папярэджваюць асоб, якія ўдзельнічаюць у закрытым разглядзе справы, аб адказнасці за выдаванне такіх звестак, аб чым у іх бярэцца падпіска.

Артыкул 10.9. Парадак выкліку ўдзельнікаў адміністрацыйнага працэсу

1. Асоба, якая ўдзельнічае ў адміністрацыйным працэсе, выклікаецца ў суд, орган, які вядзе адміністрацыйны працэс, павесткай, якая ўручаецца дадзенай асобе пад распіску, а ў выпадку яе часовай адсутнасці – даросламу члену яе сям'і, наймальніку, з якім яна знаходзіцца ў працоўных дачыненнях, адміністрацыі ўстановы адукацыі, у якой яна праходзіць навучанне. Юрыдычнай асобе, якая ўдзельнічае ў адміністрацыйным працэсе, аб выкліку яе прадстаўніка ў суд, орган, які вядзе адміністрацыйны працэс, паведамляецца павесткай, якая накіроўваецца па месцы знаходжання юрыдычнай асобы. Выклік асоб, якія ўдзельнічаюць у адміністрацыйным працэсе, можа быць зроблены таксама павесткай, якая высылаецца поштай, тэлефанаграмай або з выкарыстаннем іншых сродкаў сувязі.

2. Выклік асоб, якія не дасягнулі шаснаццацігадовага ўзросту, праводзіцца праз іх бацькоў або іншых законных прадстаўнікоў.

3. У павестцы ўказваюцца, хто і ў якасці каго выклікаецца, куды і да каго, час яўкі, а таксама наступствы няяўкі без уважлівых прычын.

Артыкул 10.10. Парадак апытання асоб, якія бяруць удзел у адміністрацыйным працэсе

1. Апытанне асоб, якія бяруць удзел у адміністрацыйным працэсе, праводзіцца ў месцы вядзення адміністрацыйнага працэсу. Службовая асоба органа, які вядзе адміністрацыйны працэс, мае права, калі прызнае гэта неабходным, зрабіць апытанне ў месцы знаходжання апытанага.

2. Асобы, выкліканыя з-за адной і той ж справы, апытваюцца паасобку. Пры гэтым прымаюцца меры да таго, каб яны не маглі мець зносіны паміж сабой.

3. Перад апытаннем службовая асоба органа, які вядзе адміністрацыйны працэс, пераконваецца ў асобе апытанага, папярэджвае яго аб адказнасці за ўхіленне ад яўкі ў суд, орган, які вядзе адміністрацыйны працэс, у выпадках, устаноўленых гэтым Кодэксам, а пацярпелага – фізічную асобу, сведку – за адмову, ухіленне ад дачы тлумачэнняў або за дачу яўна лжывых тлумачэнняў, аб чым робіцца адзнака ў пратаколе апытання, якая сведчыцца подпісам апытанага. Сведку і пацярпеламу растлумачваецца таксама права не сведчыць супраць самога сябе, членаў сваёй сям'і і сваіх блізкіх сваякоў.

Артыкул 10.11. Парадак апытання непаўналетняга

1. Пры апытанні непаўналетняга ва ўзросце да чатырнаццаці гадоў, а паводле меркавання службовай асобы органа, які вядзе адміністрацыйны працэс, пры апытанні непаўналетняга ва ўзросце ад чатырнаццаці да шаснаццаці гадоў абавязковая прысутнасць педагагічнага работніка. У выпадку неабходнасці пры апытанні могуць прысутнічаць псіхалаг, а таксама бацькі або іншыя законныя прадстаўнікі непаўналетняга.

2. Перад пачаткам апытання асобам, указаным у частцы 1 гэтага артыкула, растлумачваюцца іх правы і абавязкі.

3. Асобы, указаныя ў частцы 1 гэтага артыкула, прысутнічаюць пры апытанні і могуць з дазволу асобы, якая ажыццяўляе апытанне, задаваць пытанні непаўналетняму, якія заносзяцца ў пратакол апытання. Пасля заканчэння апытання прысутныя сваімі подпісамі пацвярджаюць правільнасць запісу тлумачэнняў.

Артыкул 10.12. Пратакол апытання

1. Аб апытанні фізічнай асобы, у дачыненні да якой вядзецца адміністрацыйны працэс, пацярпелага – фізічнай асобы, сведкі складаецца пратакол апытання з выкананнем патрабаванняў гэтага Кодэкса.

2. Службовая асоба органа, які вядзе адміністрацыйны працэс, якая ажыццяўляе апытанне, тлумачэнне апытанага запісвае ў першай асобе і па магчымасці даслоўна. У выпадку неабходнасці запісваюцца зададзеныя пытанні і адказы, якія паступілі.

3. Пасля заканчэння апытання пратакол апытання прад'яўляецца для прачытання апытанаму або па яго просьбе зачытваецца асобай, якая ажыццяўляла апытанне. Фізічная асоба, у дачыненні да якой вядзецца адміністрацыйны працэс, пацярпелы – фізічная асоба, сведка мае права патрабаваць дапаўнення тлумачэння і ўнясення ў яго паправак. Гэтыя дапаўненні і папраўкі падлягаюць абавязковаму занясенню ў пратакол апытання. Пасля прачытання пратакола апытання апытаны сведчыць, што тлумачэнне запісана правільна, аб чым робіцца адзнака ў пратаколе перад яго подпісам. Таксама перад подпісам адзначаецца, прачытаны пратакол апытання асабіста або ён быў зачытаны. Калі пратакол апытання запісаны на некалькіх старонках, падпісваецца кожная старонка.

4. Пасля заканчэння апытання па просьбе апытанага яму павінна быць дадзена магчымасць напісаць тлумачэнне ўласнаручна, аб чым робіцца адзнака ў пратаколе апытання перад подпісам апытанага. Тлумачэнне таксама падпісвае асобай, якая ажыццяўляла апытанне.

5. У выпадку ўдзелу ў апытанні перакладчыка, спецыяліста пратакол тлумачэння падпісваюць і яны.

Артыкул 10.13. Агляд

1. Падставай для правядзення агляду месца здзяйснення адміністрацыйнага правапарушэння, памяшкання, жылля і іншага законнага ўладання, прадметаў і дакументаў з'яўляецца наяўнасць дастатковых падстаў меркаваць, што ў ходзе агляду могуць быць выяўлены сляды адміністрацыйнага правапарушэння, іншыя матэрыяльныя аб'екты, высветлены іншыя абставіны, якія маюць значэнне для справы аб адміністрацыйным правапарушэнні.

2. Агляд рэчаў, ручной паклажы, багажу, прылад палявання і здабычы рыбы або іншых водных жывёл і іншых прадметаў ажыццяўляецца ў прысутнасці асобы, ва ўласнасці або валоданні якой яны знаходзяцца. У выпадках, якія не церпяць адкладу, указаныя рэчы, прадметы могуць быць агледжаны з удзелам не менш двух панятых у адсутнасць уласніка (уладальніка).

3. Да ўдзелу ў аглядзе службовая асоба органа, які вядзе адміністрацыйны працэс, мае права прыцягнуць спецыяліста.

4. Агляд жылля і іншага законнага ўладання праводзіцца толькі са згоды ўласніка або дарослай асобы, якая пражывае ў ім, і ў іх прысутнасці, а пры адсутнасці згоды – на падставе пастановы органа, які вядзе адміністрацыйны працэс, з санкцыі пракурора або яго намесніка, якая павінна быць прад'яўлена да пачатку агляду, і з удзелам не менш двух панятых. У выключных выпадках, калі маецца рэальная боязь, што сляды адміністрацыйнага правапарушэння, іншыя матэрыяльныя аб'екты, якія маюць значэнне для справы аб адміністрацыйным правапарушэнні, могуць быць з-за прамаруджання з іх выяўленнем страчаны, пашкоджаны або выкарыстаны ў проціпраўных мэтах, агляд можа быць праведзены на падставе пастановы органа, які вядзе адміністрацыйны працэс, з удзелам не менш двух панятых без санкцыі пракурора або яго намесніка з наступным накіраваннем ім на працягу дваццаці чатырох гадзін паведамлення аб праведзеным аглядзе з указаннем даты, часу правядзення агляду, месца, асоб, у якіх ён праведзены, падстаў для правядзення агляду, пераліку выяўленых аб'ектаў.

5. Агляд памяшкання юрыдычнай асобы або індывідуальнага прадпрымальніка праводзіцца ў прысутнасці прадстаўніка юрыдычнай асобы або індывідуальнага прадпрымальніка, а памяшкання, дзе захоўваюцца матэрыяльныя каштоўнасці, – у прысутнасці матэрыяльна адказнай асобы. Пры немагчымасці забяспечыць прысутнасць указаных асоб агляд праводзіцца на падставе пастановы органа, які вядзе адміністрацыйны працэс, з санкцыі пракурора або яго намесніка і з удзелам не менш двух панятых. У выключных выпадках, калі маецца рэальная боязь, што сляды адміністрацыйнага правапарушэння, іншыя матэрыяльныя аб'екты, якія маюць значэнне для справы аб адміністрацыйным правапарушэнні, могуць быць з-за прамаруджання з іх выяўленнем страчаны, пашкоджаны або выкарыстаны ў проціпраўных мэтах, агляд можа быць праведзены на падставе пастановы органа, які вядзе адміністрацыйны працэс, з удзелам не менш двух панятых без санкцыі пракурора або яго намесніка з наступным накіраваннем ім на працягу дваццаці чатырох гадзін паведамлення аб праведзеным аглядзе з указаннем даты, часу правядзення агляду, месца, асоб, у якіх ён праведзены, падстаў для правядзення агляду, пераліку выяўленых аб'ектаў.

6. Агляд транспартнага сродку праводзіцца ў прысутнасці асобы, якая кіруе гэтым транспартным сродкам, або ўласніка, або прадстаўніка ўласніка, а пры немагчымасці забяспечыць іх удзел – у прысутнасці не менш двух панятых. Агляд маламернага судна праводзіцца ў прысутнасці асобы, якая кіруе гэтым маламерным суднам, або суднаўладальніка, або яго прадстаўніка, а пры немагчымасці забяспечыць іх удзел – у прысутнасці не менш двух панятых.

7. Асобы, якія бяруць удзел у аглядзе, маюць права звяртаць увагу службовай асобы органа, які вядзе адміністрацыйны працэс, на ўсё, што, па іх меркаванні, можа дапамагачь высвятленню абставін справы аб адміністрацыйным правапарушэнні.

8. Аб правядзенні агляду складаецца пратакол або рэзюм адпаведна запіс у пратаколе аб адміністрацыйным правапарушэнні ці ў пратаколе затрымання. Пры гэтым павінны быць адлюстраваны час і месца правядзення агляду, вынікі агляду, а таксама выказаныя ўдзельнікамі агляду заўвагі, калі гэтакія ёсць.

Артыкул 10.14. Асведчанне

1. Для выяўлення на целе чалавека асаблівых прыкмет, слядоў адміністрацыйнага правапарушэння, выяўлення стану ап'янення або іншых уласцівасцей і прыкмет, якія маюць значэнне для справы аб адміністрацыйным правапарушэнні, калі для гэтага не патрабуецца правядзенне экспертызы, можа быць праведзены агляд фізічнай асобы, у дачыненні да якой вядзецца адміністрацыйны працэс, пацярпелай фізічнай асобы.

2. Фізічная асоба, адхіленая ад кіравання транспартным сродкам або якая кіруе маламерным суднам, у дачыненні да якой ёсць дастатковыя падставы меркаваць, што яна знаходзіцца ў стане алкагольнага ап'янення або ў стане, выкліканым спажываннем наркатычных сродкаў, псіхатропных рэчываў, іх аналагаў, таксічных ці іншых адурваючых рэчываў, падлягае агляду ў парадку, які ўстанаўліваецца заканадаўствам.

3. Агляд праводзіць службовая асоба органа, які вядзе адміністрацыйны працэс, а пры неабходнасці – з удзелам урача-спецыяліста або іншага спецыяліста.

4. У выпадку адмовы асобы, у дачыненні да якой вядзецца адміністрацыйны працэс, ад асведчання яна можа быць асведчана ў прымусовым парадку.

Артыкул 10.15. Падстава для прызначэння экспертызы

Экспертыза прызначаецца ў выпадках, калі пры ажыццяўленні адміністрацыйнага працэсу неабходны спецыяльныя веды ў навуцы, тэхніцы, мастацтве, рамястве і іншых сферах дзейнасці.

Артыкул 10.16. Парадак прызначэння экспертызы

1. Прызнаўшы неабходным правядзенне экспертызы, службовая асоба органа, які вядзе адміністрацыйны працэс, выносіць пастанову аб яе прызначэнні, у якой указваюцца падставы для прызначэння экспертызы, прозвішча эксперта або найменне экспертнай установы, у якой павінна быць праведзена экспертыза, пытанні, пастаўленыя перад экспертам, і матэрыялы, якія даюцца ў распараджэнне эксперта. Пастанова аб прызначэнні экспертызы абавязковая для выканання экспертам, экспертнай установай, якой яна адрасавана і ў кампетэнцыю якіх уваходзіць правядзенне дадзенай экспертызы.

2. Экспертыза праводзіцца спецыялістамі экспертных устаноў або іншымі асобамі, якія валодаюць неабходнымі ведамі, з іх згоды.

3. Службовая асоба органа, які вядзе адміністрацыйны працэс, абавязана азнаёміць фізічную асобу, у дачыненні да якой вядзецца адміністрацыйны працэс, прадстаўніка юрыдычнай асобы, у дачыненні да якой вядзецца адміністрацыйны працэс, а таксама пацярпелага і сведкі з пастановай аб прызначэнні экспертызы і растлумачыць ім правы, устаноўленыя [артыкулам 10.19](#) гэтага Кодэкса, аб чым робіцца адзнака ў пастанове.

4. Пастанова аб прызначэнні судова-псіхіятрычнай экспертызы і заключэнне эксперта (экспертаў) не аб'яўляюцца асобе, у дачыненні да якой вядзецца адміністрацыйны працэс, сведку, пацярпеламу, калі іх псіхічны стан робіць гэта немагчымым.

Артыкул 10.17. Правядзенне экспертызы ў экспертнай установе

1. Пры даручэнні правядзення экспертызы экспертнай установе службовая асоба органа, які вядзе адміністрацыйны працэс, накіроўвае кіраўніку гэтай установы сваю пастанову і матэрыялы па справе аб адміністрацыйным правапарушэнні, неабходныя для правядзення экспертызы.

2. Пры атрыманні пастановы кіраўнік экспертнай установы даручае правядзенне экспертызы аднаму або некалькім экспертам дадзенай экспертнай

установы, растлумачвае ім правы і абавязкі, устаноўленыя гэтым Кодэксам, папярэджае іх аб адказнасці за дачу яўна лжывага заключэння, адмову або ўхіленне без уважлівых прычын ад выканання ўскладзеных на іх абавязкаў, аб чым бярэ у іх падпіску, якая разам з заключэннем эксперта накіроўваецца ў орган, які вядзе адміністрацыйны працэс.

Артыкул 10.18. Атрыманне ўзораў для параўнальнага даследавання

1. Службовая асоба органа, які вядзе адміністрацыйны працэс, мае права атрымаць узоры почырку або іншыя ўзоры для параўнальнага даследавання ў асобы, у дачыненні да якой вядзецца адміністрацыйны працэс, пацярпелага, а таксама ў сведкі з яго згоды.

2. Пры атрыманні ўзораў для параўнальнага даследавання складаецца пратакол. У неабходных выпадках атрыманне ўзораў для экспертнага даследавання праводзіцца з удзелам спецыяліста.

3. Пры атрыманні ўзораў для параўнальнага даследавання не павінны прымяняцца метады, небяспечныя для жыцця і здароўя чалавека або якія зневажаюць яго гонар і годнасць.

4. Калі атрыманне ўзораў для параўнальнага даследавання з'яўляецца часткай экспертнага даследавання, яно праводзіцца экспертам. У такім выпадку звесткі аб гэтым дзеянні эксперт адлюстроўвае ў сваім заключэнні.

Артыкул 10.19. Правы асобы, у дачыненні да якой вядзецца адміністрацыйны працэс, пры прызначэнні і правядзенні экспертызы

1. Пры прызначэнні і правядзенні экспертызы фізічная асоба, у дачыненні да якой вядзецца адміністрацыйны працэс, прадстаўнік юрыдычнай асобы, у дачыненні да якой вядзецца адміністрацыйны працэс, маюць права:

- 1) знаёміцца з пастановай аб прызначэнні экспертызы;
- 2) заяўляць адвод эксперту або хадайніцтва аб адхіленні экспертнай установы ад правядзення экспертызы ў выпадку выяўлення абставін, якія ставяць пад сумненне незацікаўленасць у зыходзе справы кіраўніка экспертнай установы, у якой працуе эксперт;
- 3) прасіць аб прыцягненні ў якасці экспертаў указаных імі асоб або спецыялістаў канкрэтных экспертных устаноў;
- 4) прадставіць дадатковыя пытанні для атрымання аб іх заключэнні эксперта;
- 5) прысутнічаць з дазволу службовай асобы органа, які вядзе адміністрацыйны працэс, пры правядзенні экспертызы, даваць тлумачэнні эксперту;
- 6) знаёміцца з заключэннем эксперта або паведамленнем аб немагчымасці даць заключэнне.

2. Правы, указаныя ў частцы 1 гэтага артыкула, маюць таксама пацярпелы, сведка, які падвяргаюцца экспертызе.

3. Экспертыза пацярпелага, сведак праводзіцца толькі з іх згоды, якую даюць пісьмова. Калі гэтыя асобы не дасягнулі паўналецця, пісьмовую згоду на правядзенне экспертызы даюць іх бацькі або іншыя законныя прадстаўнікі.

4. У выпадку задавальнення хадайніцтва, заяўленага асобамі, указанымі ў частках 1 і 2 гэтага артыкула, службовая асоба органа, які вядзе адміністрацыйны працэс, адпаведна змяняе або дапаўняе сваю пастанову аб прызначэнні экспертызы і

знаёміць з ёй асобу, якая заявіла хадайніцтва. У выпадку поўнай або частковай адмовы ў задавальненні хадайніцтва выносіцца матываваная пастанова, якая аб'яўляецца пад распіску асобе, якая заявіла гэта хадайніцтва, або на працягу трох дзён з моманту вынясення пастановы пісьмова паведамляецца гэтай асобе аб прынятым рашэнні.

Артыкул 10.20. Змест заключэння эксперта

1. Пасля правядзення даследавання з улікам яго вынікаў эксперт ад свайго імені складае заключэнне, у якім павінны быць указаны, калі, дзе, кім (прозвішча, імя, імя па бацьку, адукацыя, спецыяльнасць (напрамак спецыяльнасці, спецыялізацыя), стаж работы па спецыяльнасці (напрамку спецыяльнасці, спецыялізацыі), вучоная ступень, пасада, якая займаецца), на якой падставе праведзена экспертыза; адзнака, засведчаная подпісам эксперта, аб тым, што ён папярэджаны аб адказнасці за дачу яўна лжывага заключэння, адмову або ўхіленне без уважлівых прычын ад выканання ўскладзеных на яго абавязкаў; хто прысутнічаў пры правядзенні экспертызы і якія даваў тлумачэнні; якія матэрыялы выкарыстоўваў эксперт і якія правёў даследаванні; пастаўленыя эксперту пытанні і яго матываваныя адказы. Калі пры правядзенні экспертызы эксперт устанавіць абставіны, якія маюць значэнне для справы аб адміністрацыйным правапарушэнні, на конт якіх іх не былі пастаўлены пытанні, ён мае права указаць на іх у сваім заключэнні.

2. Заключэнне даецца ў пісьмовай форме і падпісваецца экспертам (экспертамі). Да заключэння павінны быць прыкладзены рэчавыя доказы, якія засталіся пасля даследавання, узоры, атрыманыя эксперыментальным шляхам і выкарыстаныя для параўнання, а таксама фатаграфіі, схемы, графікі, табліцы і іншыя дадатковыя матэрыялы, якія пацвярджаюць высновы эксперта. Дадатак да заключэння таксама падпісваецца экспертам.

3. Калі эксперт пераконваецца, што пастаўленыя пытанні выходзяць за межы яго спецыяльных ведаў або дадзеныя яму матэрыялы непрыдатныя або недастатковыя для дачы заключэння і не могуць быць дапоўнены, ці калі стан навукі і экспертнай практыкі не дазваляе адказаць на пастаўленыя пытанні, ён складае матываванае паведамленне аб немагчымасці дачы заключэння і накіроўвае яго ў орган, які вядзе адміністрацыйны працэс і прызначыў экспертызу.

Артыкул 10.21. Апытанне эксперта

1. Службовая асоба органа, які вядзе адміністрацыйны працэс, мае права апытаць эксперта для растлумачэння або ўдакладнення дадзенага ім заключэння. Эксперт мае права выкласці свае адказы ўласнаручна.

2. Атрыманне тлумачэння эксперта да прадстаўлення ім заключэння не дапускаецца.

Артыкул 10.22. Правядзенне дадатковай і паўторнай экспертызы

1. Пры недастатковай яснасці або непאўнаце заключэння, а таксама ў выпадку ўзнікнення новых пытанняў у дачыненні да раней даследаваных абставін можа быць прызначана дадатковая экспертыза, якая даручаецца таму ж або іншаму эксперту (экспертам).

2. У выпадку неабгрунтаванасці заключэння эксперта або сумненняў у яго правільнасці можа быць прызначана паўторная экспертыза, якая даручаецца іншаму эксперту (экспертам).

Артыкул 10.23. Камісійная экспертыза

1. Камісійная экспертыза праводзіцца некалькімі экспертамі адной спецыяльнасці (профілю) у выпадку неабходнасці правядзення складаных экспертных даследаванняў.

2. Пры правядзенні камісійнай экспертызы эксперты сумесна аналізуюць атрыманыя вынікі і, прыйшоўшы да адзінага меркавання (высновы), складаюць і падпісваюць адзінае заключэнне або акт аб немагчымасці даць заключэнне.

3. У выпадку рознагалосся паміж экспертамі кожны з іх або частка экспертаў даюць асобнае заключэнне або эксперт, меркаванне якога разыходзіцца з высновамі большасці, фармулюе яго ў заключэнні асобна.

Артыкул 10.24. Комплексная экспертыза

1. Комплексная экспертыза праводзіцца экспертамі розных спецыяльнасцей у межах іх кампетэнцыі ў выпадках, калі для правядзення даследаванняў неабходныя веды ў розных галінах ведаў.

2. У заключэнні комплекснай экспертызы павінна быць указана, якія даследаванні, у якім аб'ёме правёў кожны эксперт і да якія высноў прыйшоў. Кожны эксперт падпісвае тую частку заключэння, у якой утрымліваюцца яго даследаванні і высновы.

3. Агульную выснову (высновы) робяць эксперты, кампетэнтныя ў ацэнцы атрыманых вынікаў. Калі падставай для канчатковай высновы камісіі або яе часткі з'яўляюцца факты, устаноўленыя адным з экспертаў (асобнымі экспертамі), то аб гэтым павінна быць указана ў заключэнні. У выпадку рознагалосся экспертаў вынікі даследаванняў афармляюцца ў адпаведнасці з правіламі часткі 3 [артыкула 10.23](#) гэтага Кодэкса.

4. Калі правядзенне комплекснай экспертызы даручана экспертнай установе, то арганізацыя комплексных даследаванняў ускладаецца на яе кіраўніка.

Артыкул 10.25. Сумы, якія падлягаюць выплаце сведкам, экспертам, спецыялістам, перакладчыкам і панятым

1. Сведка, эксперт, спецыяліст, перакладчык і паняты маюць права на пакрыццё панесеных імі расходаў у сувязі з удзелам у адміністрацыйным працэсе.

2. Сумы, належныя сведкам, экспертам, спецыялістам, перакладчыкам і панятым, выплачваюцца судом, органам, які вядзе адміністрацыйны працэс, пасля выканання імі сваіх абавязкаў. Выплата сум праводзіцца за кошт сродкаў рэспубліканскага бюджэту не пазней пяці сутак з дня прадстаўлення ўказанымі асобамі адпаведных дакументаў.

3. Парадак выплаты і памеры сум, якія падлягаюць выплаце, вызначае Савет Міністраў Рэспублікі Беларусь.

Артыкул 10.26. Заканчэнне падрыхтоўкі справы аб адміністрацыйным правапарушэнні да разгляду

1. Падрыхтоўка справы аб адміністрацыйным правапарушэнні органам, які вядзе адміністрацыйны працэс, да разгляду заканчваецца:

1) складаннем пратакола аб адміністрацыйным правапарушэнні;

2) спыненнем справы аб адміністрацыйным правапарушэнні пры наяўнасці абставін, указаных у артыкуле 9.6 гэтага Кодэкса, або пры невысвятленні асобы, якая падлягае прыцягненню да адміністрацыйнай адказнасці, у тэрміны, вызначаныя [артыкулам 10.1](#) гэтага Кодэкса, або ў выпадку вызвалення асобы, якая ўчыніла адміністрацыйнае правапарушэнне, ад адміністрацыйнай адказнасці на падставах, прадугледжаных [артыкуламі 8.2, 8.3, 8.5, 8.7](#) Кодэкса Рэспублікі Беларусь аб адміністрацыйных правапарушэннях.

2. Аб заканчэнні падрыхтоўкі справы аб адміністрацыйным правапарушэнні да разгляду або аб спыненні справы аб адміністрацыйным правапарушэнні апавяшчаюцца асоба, у дачыненні да якой вядзецца адміністрацыйны працэс, асоба, у дачыненні да якой справа аб адміністрацыйным правапарушэнні спынена, пацярпелы, іх законныя прадстаўнікі або прадстаўнікі, абаронца. Указаным асобам растлумачваюцца іх права знаёміцца з матэрыяламі справы аб адміністрацыйным правапарушэнні, тэрмін і парадак абскарджання пастанова аб спыненні справы аб адміністрацыйным правапарушэнні.

Артыкул 10.27. Пастанова аб спыненні справы аб адміністрацыйным правапарушэнні

1. Пры наяўнасці падстаў, вызначаных пунктам 2 часткі 1 [артыкула 10.26](#) гэтага Кодэкса, орган, які вядзе адміністрацыйны працэс, выносіць пастанову аб спыненні справы аб адміністрацыйным правапарушэнні, якая ўступае ў законную сілу з моманту яе вынясення.

2. Пастанова аб спыненні справы аб адміністрацыйным правапарушэнні павінна ўтрымліваць найменне органа, які вядзе адміністрацыйны працэс (службовай асобы органа, які вядзе адміністрацыйны працэс), які вынес пастанову, дату разгляду справы; звесткі аб асобе, у дачыненні да якой вядзецца адміністрацыйны працэс, калі такая асоба выяўлена; указанне на частку артыкула, артыкул Асаблівай часткі [Кодэкса](#) Рэспублікі Беларусь аб адміністрацыйных правапарушэннях, які прадугледжвае адказнасць за дадзенае адміністрацыйнае правапарушэнне; прынятае па справе рашэнне з указаннем падставы спынення справы; тэрмін і парадак абскарджання пастанова.

3. У пастанове аб спыненні справы аб адміністрацыйным правапарушэнні павінна быць вырашана пытанне аб рэчавых доказах і іншай маёмасці і дакументах, адабраных пры ажыццяўленні адміністрацыйнага працэсу, у тым ліку:

1) аб накіраванні матэрыялаў, якія маюць дачыненне да адміністрацыйнага правапарушэння, у суд для прыняцця рашэння аб звароце ў даход дзяржавы рэчаў, выключаных з абарачэння;

2) аб знішчэнні прадметаў, якія не ўяўляюць каштоўнасці і не могуць быць выкарыстанымі, або аб выдачы гэтых прадметаў у выпадку іх выдачы па хадайніцтве зацікаўленых асоб або арганізацый;

3) аб звароце ва ўласнасць дзяржавы грашовых сум і іншых каштоўнасцей, незаконна атрыманых у выніку адміністрацыйнага правапарушэння, пры невысвятленні асобы, якой прычынена шкода. Іншыя рэчавыя доказы выдаюцца законным уладальнікам, а пры невысвятленні апошніх – звяртаюцца ў даход дзяржавы;

4) аб накіраванні матэрыялаў, якія маюць дачыненне да адміністрацыйнага правапарушэння, прадугледжанага [артыкулам 14.1](#) Кодэкса Рэспублікі Беларусь аб адміністрацыйных правапарушэннях, у суд, калі асоба, якая ўчыніла адміністрацыйнае правапарушэнне, не выяўлена, для прыняцця рашэння аб звароце

ў даход дзяржавы маёмасці, якая з'яўляецца прадметам адміністрацыйнага правапарушэння, за выключэннем выпадкаў, калі такая маёмасць належыць вызначанай асобе, якая не здзяйсняла гэта адміністрацыйнае правапарушэнне.

4. Пастанова аб спыненні справы аб адміністрацыйным правапарушэнні можа быць абскарджана ў тэрміны і парадку, вызначаныя [главой 7](#) гэтага Кодэкса.

Артыкул 10.28. Азняямленне з матэрыяламі справы аб адміністрацыйным правапарушэнні

1. Асобы, указаныя ў частцы 2 [артыкула 10.26](#) гэтага Кодэкса, маюць права азнаёміцца з усімі матэрыяламі справы аб адміністрацыйным правапарушэнні ў дзень заканчэння падрыхтоўкі справы аб адміністрацыйным правапарушэнні, заявіўшы аб гэтым хадайніцтва. Пры наяўнасці такога хадайніцтва службовая асоба органа, які вядзе адміністрацыйны працэс, абавязана прадставіць усе матэрыялы справы для азняямлення. Пры азняямленні са справай указаныя асобы могуць заяўляць хадайніцтвы аб правядзенні дадатковых працэсуальных дзеянняў, накіраваных на высвятленне абставін справы.

1¹. Пры наяўнасці ў матэрыялах справы аб адміністрацыйным правапарушэнні звестак, якія з'яўляюцца дзяржаўнымі сакрэтамі або іншай тайнай, якая ахоўваецца законам, службовая асоба органа, які вядзе адміністрацыйны працэс, папярэджвае асоб, указаныя ў частцы 2 [артыкула 10.26](#) гэтага Кодэкса, аб адказнасці за выдаванне такіх звестак, аб чым у іх бярэцца падпіска.

2. Аб азняямленні з матэрыяламі справы аб адміністрацыйным правапарушэнні робіцца запіс у пратаколе аб адміністрацыйным правапарушэнні або ў пастанове аб спыненні справы аб адміністрацыйным правапарушэнні.

Артыкул 10.29. Азняямленне законнага прадстаўніка асобы, у дачыненні да якой вядзецца адміністрацыйны працэс, з матэрыяламі справы аб адміністрацыйным правапарушэнні

1. Законны прадстаўнік асобы, у дачыненні да якой вядзецца адміністрацыйны працэс, мае права знаёміцца з матэрыяламі справы аб адміністрацыйным правапарушэнні, калі ён хадайнічае аб гэтым у парадку, прадугледжаным [артыкулам 10.28](#) гэтага Кодэкса.

2. Службовая асоба органа, які вядзе адміністрацыйны працэс, мае права не дапусціць законнага прадстаўніка да азняямлення з матэрыяламі справы, калі прызнае, што гэта можа ісці ва ўрон інтарэсам асобы, у дачыненні да якой вядзецца адміністрацыйны працэс, аб чым выносіцца матываваная пастанова.

Артыкул 10.30. Накіраванне справы аб адміністрацыйным правапарушэнні

1. Справа аб адміністрацыйным правапарушэнні накіроўваецца ў суд, орган, які вядзе адміністрацыйны працэс, упаўнаважаныя яго разглядаць:

па справах, якія разглядаюцца на працягу сутак, – неадкладна;

па справах, якія разглядаюцца ў іншыя тэрміны, – на працягу пяці сутак з моманту заканчэння падрыхтоўкі справы аб адміністрацыйным правапарушэнні да разгляду.

2. Справы аб адміністрацыйных правапарушэннях, прадугледжаных [артыкуламі 10.5, 17.1](#) і часткамі 2–6 [артыкула 17.3](#) Кодэкса Рэспублікі Беларусь аб адміністрацыйных правапарушэннях, падлягаюць накіраванню ў суд ва ўсіх выпадках, калі асоба не прызнала сябе вінаватай у

здзяйсненні адміністрацыйнага правапарушэння або адмовілася ад дачы тлумачэнняў (за выключэннем правапарушэнняў, здзейсненых непаўналетнімі).

3. Справы аб адміністрацыйных правапарушэннях супраць экалагічнай бяспекі, навакольнага асяроддзя і парадку прыродакарыстання падлягаюць накіраванню ў суд ва ўсіх выпадках, калі правапарушэнне здзейснена на тэрыторыі індустрыяльнага парка рэзідэнтамі, інвестарамі індустрыяльнага парка, сумеснай кампаніяй, у тым ліку іх службовымі асобамі.

4. Справы аб адміністрацыйных правапарушэннях у галіне архітэктурнай, горадабудаўнічай і будаўнічай дзейнасці падлягаюць накіраванню ў суд ва ўсіх выпадках, калі правапарушэнне здзейснена заказчыкамі, падрадчыкамі ў будаўнічай дзейнасці, інжынернымі арганізацыямі, у тым ліку іх службовымі асобамі, у сувязі з будаўніцтвам аб'ектаў індустрыяльнага парка.

Артыкул 10.31. Прапановы аб ліквідацыі прычын адміністрацыйнага правапарушэння і ўмоў, якія садзейнічалі яго здзяйсненню

Пры ўстанаўленні прычын адміністрацыйнага правапарушэння і ўмоў, якія садзейнічалі яго здзяйсненню, суддзя мае права вынесці прыватную пастанову, а орган, які вядзе адміністрацыйны працэс, – накіраваць прапановы ў адпаведныя дзяржаўныя органы і іншыя арганізацыі аб прыняцці мер для ліквідацыі гэтых прычын і ўмоў. Службовыя асобы дзяржаўных органаў і іншых арганізацый абавязаны на працягу месяца з дня паступлення прыватнай пастановы або прапановы паведаміць аб прынятых мерах суду, органу, які вядзе адміністрацыйны працэс, якія іх вынеслі і накіравалі.

ГЛАВА 11

РАЗГЛЯД СПРАЎ АБ АДМІНІСТРАЦЫЙНЫХ ПРАВАПАРУШЭННЯХ

Артыкул 11.1. Пытанні, якія вырашаюцца пры падрыхтоўцы да разгляду справы аб адміністрацыйным правапарушэнні

Суддзя, службовая асоба органа, які вядзе адміністрацыйны працэс, упаўнаважаныя разглядаць справы аб адміністрацыйных правапарушэннях, пры падрыхтоўцы да разгляду справы:

высвятляюць, ці датычыцца да іх кампетэнцыі разгляд дадзенай справы;

высвятляюць, ці ёсць абставіны, якія выключаюць адміністрацыйны працэс;

выпатрабуюць неабходныя дадатковыя матэрыялы;

паведамляюць асобам, якія бяруць удзел у разглядзе справы, аб часе і месцы яе разгляду.

Артыкул 11.2. Тэрміны разгляду справы аб адміністрацыйным правапарушэнні

1. Справа аб адміністрацыйным правапарушэнні разглядаецца ў пятнаццацідзённы тэрмін з дня атрымання суддзёй, службовай асобай органа, які вядзе адміністрацыйны працэс, упаўнаважанымі разглядаць справы аб адміністрацыйных правапарушэннях, пратакола аб адміністрацыйным правапарушэнні і іншых матэрыялаў справы.

2. Справа аб адміністрацыйным правапарушэнні ў дачыненні да фізічнай асобы, да якой прыменена адміністрацыйнае затрыманне і якая ўтрымліваецца ў месцы, вызначаным органам, які вядзе адміністрацыйны працэс, разглядаецца ў дзень атрымання пратакола аб адміністрацыйным правапарушэнні і іншых матэрыялаў справы.

3. Разгляд справы аб адміністрацыйным правапарушэнні можа быць прыпынены:

- 1) пры прызначэнні экспертызы – на тэрмін правядзення экспертызы;
- 2) пры страце фізічнай асобай дзеяздольнасці – да прызначэння недзеяздольнай асобе прадстаўніка;
- 3) калі фізічная асоба, у дачыненні да якой вядзецца адміністрацыйны працэс, не можа ўдзельнічаць у разглядзе справы з-за захворвання або ёсць іншыя ўважлівыя прычыны, якія перашкаджаюць яе ўдзелу ў разглядзе справы аб адміністрацыйным правапарушэнні, і калі ўказаная асоба не хадайнічае аб разглядзе справы ў яе адсутнасць, – да ліквідацыі адпаведных прычын.
4. Разгляд справы аб адміністрацыйным правапарушэнні аднаўляецца, калі адпалі падставы для яго прыпынення.
5. Аб прыпыненні (аднаўленні) разгляду справы аб адміністрацыйным правапарушэнні суддзёй, службовай асобай органа, які вядзе адміністрацыйны працэс, упаўнаважанымі разглядаць справы аб адміністрацыйных правапарушэннях, выносіцца матываваная пастанова.

Артыкул 11.3. Вяртанне справы аб адміністрацыйным правапарушэнні

1. Суддзя, службовая асоба органа, які вядзе адміністрацыйны працэс, у выпадку незахавання патрабаванняў да формы ці зместу пратакола аб адміністрацыйным правапарушэнні або да пераліку матэрыялаў, якія дадаюцца да яго, ў пяцідзённы тэрмін вяртаюць справу аб адміністрацыйным правапарушэнні органу, які вядзе адміністрацыйны працэс і які накіраваў справу аб адміністрацыйным правапарушэнні для разгляду, выносячы адпаведную пастанову. Пасля ліквідацыі недахопаў справа аб адміністрацыйным правапарушэнні зноў можа быць накіравана ў суд, орган, які вядзе адміністрацыйны працэс. Тэрмін разгляду справы аб адміністрацыйным правапарушэнні ў гэтым выпадку лічыцца з дня паўторнага атрымання суддзёй, службовай асобай органа, які вядзе адміністрацыйны працэс, упаўнаважанымі разглядаць справы аб адміністрацыйных правапарушэннях, пратакола аб адміністрацыйным правапарушэнні і іншых матэрыялаў справы.

2. Суддзя, службовая асоба органа, які вядзе адміністрацыйны працэс, накіроўваюць справу аб адміністрацыйным правапарушэнні на разгляд адпаведна падведкамнасці, калі будзе выяўлена, што разгляд дадзенай справы не адносіцца да іх кампетэнцыі.

Артыкул 11.3¹. Злучэнне спраў аб адміністрацыйных правапарушэннях

1. У адным адміністрацыйным працэсе могуць быць злучаны справы аб адміністрацыйных правапарушэннях:

- 1) аб некалькіх адміністрацыйных правапарушэннях, учыненых адной асобай, калі яны падведамныя аднаму і таму ж суду, органу, які вядзе адміністрацыйны працэс;
- 2) аб здзяйсненні аднаго і таго ж адміністрацыйнага правапарушэння фізічнай і юрыдычнай асобай;
- 3) аб здзяйсненні аднаго і таго ж адміністрацыйнага правапарушэння сумесна двюма ці больш фізічнымі асобамі;
- 4) пачатыя па сустрэчных заявах аб здзяйсненні адміністрацыйных правапарушэнняў, адказнасць за якія надыходзіць па патрабаванні пацярпелага або законнага прадстаўніка.

2. Аб злучэнні спраў аб адміністрацыйных правапарушэннях выносіцца пастанова суда, органа, які вядзе адміністрацыйны працэс, у якіх знаходзіцца адна з разгляданых спраў аб адміністрацыйных правапарушэннях.

3. Тэрмін разгляду злучаных спраў аб адміністрацыйных правапарушэннях лічыцца з дня атрымання суддзёй, службовай асобай органа, які вядзе адміністрацыйны працэс, справы аб адміністрацыйным правапарушэнні, якая паступіла першай.

Артыкул 11.4. Асобы, якія ўдзельнічаюць у разглядзе справы аб адміністрацыйным правапарушэнні

1. Пры разглядзе справы аб адміністрацыйным правапарушэнні ўдзел фізічнай асобы, у дачыненні да якой вядзецца адміністрацыйны працэс, законных прадстаўнікоў непаўналетняга або недзеяздольнага, у дачыненні да якіх вядзецца адміністрацыйны працэс, абавязковы. Справа аб адміністрацыйным правапарушэнні можа быць разгледжана без указаных асоб, калі:

1) фізічная асоба, у дачыненні да якой вядзецца адміністрацыйны працэс, прызнае сваю віну або пісьмова хадайнічае аб разглядзе справы ў яе адсутнасць;

2) фізічная асоба, у дачыненні да якой вядзецца адміністрацыйны працэс, законны прадстаўнік асобы, у дачыненні да якой вядзецца адміністрацыйны працэс, апавешчаныя належным чынам, адхіляюцца ад яўкі ў суд, орган, які вядзе адміністрацыйны працэс. Прывод такіх асоб ажыццяўляецца, калі не ўяўляецца магчымым разгледзець справу па сутнасці ў іх адсутнасць;

3) фізічная асоба, у дачыненні да якой вядзецца адміністрацыйны працэс, атрымала павестку і не паведаміла суду, органу, які вядзе адміністрацыйны працэс, што яго выклікалі, аб наяўнасці ўважлівых прычын, якія перашкаджаюць яго яўцы на выклік у прызначаны тэрмін;

4) пастанова аб накладанні адміністрацыйнага спагнання выносіцца ў парадку, прадугледжаным часткай 3¹ [артыкула 10.3](#) гэтага Кодэкса.

2. Абаронца ўдзельнічае ў справе аб адміністрацыйным правапарушэнні, калі аб гэтым хадайнічаюць фізічная асоба, у дачыненні да якой вядзецца адміністрацыйны працэс, або яе законны прадстаўнік. Пры няяўцы абаронцы разгляд справы адкладваецца, але не болей чым на пяць дзён.

3. Удзел прадстаўніка юрыдычнай асобы па справах аб адміністрацыйных правапарушэннях, калі артыкулам Асаблівай часткі [Кодэкса](#) Рэспублікі Беларусь аб адміністрацыйных правапарушэннях прадугледжана адміністрацыйная адказнасць юрыдычнай асобы, абавязковы, за выключэннем выпадкаў, калі прадстаўнік юрыдычнай асобы, апавешчаны належным чынам, адхіляецца ад яўкі або юрыдычная асоба пісьмова хадайнічае аб разглядзе справы ў адсутнасць яе прадстаўніка.

4. Іншыя ўдзельнікі адміністрацыйнага працэсу могуць удзельнічаць у разглядзе справы аб адміністрацыйным правапарушэнні, калі іх удзел прызнаюць неабходным суддзя, службовая асоба органа, які вядзе адміністрацыйны працэс, упаўнаважаныя разглядаць справы аб адміністрацыйных правапарушэннях, па сваёй ініцыятыве або па хадайніцтве асоб, указаных у частках 1–3 гэтага артыкула. Службовая асоба органа, які вядзе адміністрацыйны працэс і накіраваў справу аб адміністрацыйным правапарушэнні на разгляд, можа ўдзельнічаць у яе разглядзе, калі хадайнічае аб гэтым.

Артыкул 11.5. Парадак разгляду справы аб адміністрацыйным правапарушэнні

1. Разгляд справы аб адміністрацыйным правапарушэнні пачынаецца з абвешчання складу калегіяльнага органа або прадстаўлення суддзі, службовай

асобы органа, які вядзе адміністрацыйны працэс, упаўнаважаных разглядаць справы аб адміністрацыйных правапарушэннях.

2. Старшынствуючы на пасяджэнні калегіяльнага органа, суддзя або службовая асоба органа, які вядзе адміністрацыйны працэс, упаўнаважаныя разглядаць справы аб адміністрацыйных правапарушэннях, абвяшчаюць, якая справа падлягае разгляду, у дачыненні да каго вядзецца адміністрацыйны працэс, выяўляюць факт яўкі ўдзельнікаў адміністрацыйнага працэсу, растлумачваюць асобам, якія бяруць удзел у разглядзе справы, іх правы і абавязкі, да пачатку дачы тлумачэнняў сведак выдаляюць з памяшкання, у якім разглядаецца справа аб адміністрацыйным правапарушэнні, растлумачваюць права адводу, чытаюць уголас пратакол аб адміністрацыйным правапарушэнні, вырашаюць хадайніцтвы, устанаўліваюць парадак дачы тлумачэнняў і даследавання доказаў.

3. Пры разглядзе справы аб адміністрацыйным правапарушэнні доказы даследуюцца ў адпаведнасці з палажэннямі [артыкулаў 10.10, 10.11, 10.13–10.24](#) гэтага Кодэкса.

4. У выпадку прызнання асобай, у дачыненні да якой вядзецца адміністрацыйны працэс, сваёй віны, калі гэта прызнанне не аспрэчваецца кім-небудзь з удзельнікаў адміністрацыйнага працэсу і не выклікае ў суда, органа, які вядзе адміністрацыйны працэс, сумненняў, суд, орган, які вядзе адміністрацыйны працэс, са згоды ўдзельнікаў адміністрацыйнага працэсу пасля апытання асобы, у дачыненні да якой вядзецца адміністрацыйны працэс, і высвятлення ў яе, ці не з'яўляецца яго прызнанне вымушаным, мае права абмежавацца даследаваннем толькі тых доказаў, на якія паказуць удзельнікі адміністрацыйнага працэсу, або абвясціць аб заканчэнні разгляду справы аб адміністрацыйным правапарушэнні. Пры гэтым суд, орган, які вядзе адміністрацыйны працэс, павінны растлумачыць удзельнікам адміністрацыйнага працэсу, што адмова ад даследавання доказаў цягне за сабой недапушчальнасць абскарджання або апратэставання пастановы па справе аб адміністрацыйным правапарушэнні на гэтай падставе.

Артыкул 11.6. Абставіны, якія падлягаюць высвятленню пры разглядзе справы аб адміністрацыйным правапарушэнні

Старшынствуючы калегіяльнага органа, суддзя або службовая асоба органа, які вядзе адміністрацыйны працэс, упаўнаважаныя разглядаць справы аб адміністрацыйных правапарушэннях, пры разглядзе справы аб адміністрацыйным правапарушэнні абавязаны высветліць:

- ці было здзейснена адміністрацыйнае правапарушэнне;
- ці вінаватая дадзеная фізічная асоба ў яго здзяйсненні;
- ці падлягае фізічная асоба адміністрацыйнай адказнасці;
- ці маюцца абставіны, якія памякчаюць і абцяжваюць адказнасць;
- ці прычыненна шкода адміністрацыйным правапарушэннем;
- ці вінаватая юрыдычная асоба ў здзяйсненні адміністрацыйнага правапарушэння;

ці падлягае юрыдычная асоба адміністрацыйнай адказнасці, калі артыкулам Асаблівай часткі [Кодэкса](#) Рэспублікі Беларусь аб адміністрацыйных правапарушэннях за дадзенае правапарушэнне ўстаноўлена адміністрацыйная адказнасць юрыдычнай асобы;

іншыя абставіны, якія маюць значэнне для правільнага вырашэння справы.

Артыкул 11.7. Пратакол пасяджэння калегіяльнага органа

1. Пры разглядзе справы аб адміністрацыйным правапарушэнні калегіяльным органам вядзецца пратакол пасяджэння калегіяльнага органа. Калі асоба, у дачыненні да якой вядзецца адміністрацыйны працэс, пры разглядзе справы аб адміністрацыйным правапарушэнні поўнаасцю прызнае сваю віну, не заяўляе аб неабходнасці даследаваць доказы, вядзенне пратакола неабавязковае.

2. У пратаколе пасяджэння калегіяльнага органа ўказваюцца месца і дата пасяджэння, час яго пачатку і заканчэння; якая справа аб адміністрацыйным правапарушэнні разглядаецца; найменне і склад калегіяльнага органа; звесткі аб яўцы асоб, якія бяруць удзел у разглядзе справы; даныя аб асобе, у дачыненні да якой вядзецца адміністрацыйны працэс; ход пасяджэння калегіяльнага органа; хадаініцтвы ўдзельнікаў адміністрацыйнага працэсу; растлумачэнне ўдзельнікам адміністрацыйнага працэсу іх праў і абавязкаў; змест тлумачэнняў, пытанняў і адказаў, выступленняў удзельнікаў пасяджэння калегіяльнага органа; указанне на пастанову, вынесеную ў ходзе пасяджэння калегіяльнага органа, пастанова калегіяльнага органа па справе аб адміністрацыйным правапарушэнні, растлумачэнне тэрміну і парадку яе абскарджання; азнаямленне з пратаколам калегіяльнага органа і растлумачэнне тэрміну падачы на яго заўваг.

3. Пратакол пасяджэння калегіяльнага органа складаюць, падпісваюць старшынствуючы і сакратар пасяджэння калегіяльнага органа не пазней трох сутак з дня разгляду справы.

4. Старшынствуючы на пасяджэнні калегіяльнага органа абавязаны забяспечыць асобе, у дачыненні да якой вядзецца адміністрацыйны працэс, іншым удзельнікам адміністрацыйнага працэсу магчымасць азнаёміцца з пратаколам пасяджэння калегіяльнага органа.

5. Удзельнікі адміністрацыйнага працэсу маюць права прадставіць свае заўвагі ў дачыненні да паўнаты і правільнасці складання пратакола пасяджэння калегіяльнага органа на працягу трох сутак пасля яго падпісання.

6. Заўвагі на пратакол пасяджэння калегіяльнага органа разглядае старшынствуючы, які ў неабходных выпадках мае права выклікаць асоб, якія іх падалі.

7. Аб прыняцці або адхіленні заўваг на пратакол пасяджэння калегіяльнага органа старшынствуючы калегіяльнага органа выносіць матываваную пастанову. Пастанова і заўвагі на пратакол пасяджэння калегіяльнага органа дадаюцца да пратакола пасяджэння калегіяльнага органа.

Артыкул 11.8. Пратакол судовага пасяджэння

1. У судовым пасяджэнні вядзецца пратакол. Вядзенне пратакола неабавязковае, калі асоба, у дачыненні да якой вядзецца адміністрацыйны працэс, пры разглядзе справы аб адміністрацыйным правапарушэнні поўнаасцю прызнае сваю віну, не заяўляе аб неабходнасці даследаваць доказы або калі справа разглядаецца судом у адсутнасць асобы, у дачыненні да якой вядзецца адміністрацыйны працэс, у адпаведнасці з [артыкулам 11.4](#) гэтага Кодэкса.

2. У пратаколе судовага пасяджэння ўказваюцца месца і дата пасяджэння, час яго пачатку і заканчэння; якая справа аб адміністрацыйным правапарушэнні разглядаецца; які суддзя разглядае справу; сакратар судовага пасяджэння (сакратар судовага пасяджэння – памочнік суддзі); звесткі аб яўцы асоб, якія бяруць удзел у разглядзе справы; даныя аб асобе, у дачыненні да якой вядзецца адміністрацыйны працэс; ход судовага пасяджэння; хадаініцтвы ўдзельнікаў адміністрацыйнага

працэсу; растлумачэнне ўдзельнікам адміністрацыйнага працэсу іх праў і абавязкаў; змест тлумачэнняў, пытанняў і адказаў, выступленняў удзельнікаў судовага пасяджэння; указанне на пастановы, вынесеныя ў ходзе судовага пасяджэння, рашэнне суда па справе аб адміністрацыйным правапарушэнні, растлумачэнне тэрміну і парадку яго абскарджання; азнаямленне з пратаколам судовага пасяджэння і растлумачэнне тэрміну падачы на яго заўваг.

3. Пратакол складаюць, падпісваюць суддзя і сакратар судовага пасяджэння (сакратаром судовага пасяджэння – памочнікам суддзі) не пазней трох сутак з дня разгляду справы.

4. Суддзя абавязаны забяспечыць асобе, у дачыненні да якой вядзецца адміністрацыйны працэс, іншым удзельнікам адміністрацыйнага працэсу магчымасць азнаёміцца з пратаколам судовага пасяджэння.

5. Удзельнікі адміністрацыйнага працэсу маюць права прадставіць свае заўвагі ў дачыненні да паўнаты і правільнасці складання пратакола судовага пасяджэння на працягу трох сутак пасля яго падпісання.

6. Заўвагі на пратакол судовага пасяджэння разглядае на працягу трох дзён суддзя, які ў неабходных выпадках мае права выклікаць асоб, іх якія падалі.

7. Аб прыняцці або адхіленні заўваг на пратакол судовага пасяджэння суддзя выносіць матываваную пастанову. Пастанова і заўвагі на пратакол судовага пасяджэння дадаюцца да пратакола судовага пасяджэння.

Артыкул 11.9. Змест пастановы па справе аб адміністрацыйным правапарушэнні

1. Разгледзеўшы справу аб адміністрацыйным правапарушэнні, суд, орган, які вядзе адміністрацыйны працэс, упаўнаважаныя разглядаць справы аб адміністрацыйных правапарушэннях, выносяць пастанову.

2. Пастанова па справе аб адміністрацыйным правапарушэнні складаецца з уводнай, апісальнай, матывіровачнай і рэзалютыўнай частак.

3. Ва ўводнай частцы пастановы ўказваюцца дата і месца вынясення пастановы; найменне суда, органа, які вядзе адміністрацыйны працэс; прозвішча, імя і імя па бацьку суддзі, службовай асобы органа, які вядзе адміністрацыйны працэс; склад калегіяльнага органа, які вынес пастанову; звесткі аб асобе, у дачыненні да якой вядзецца адміністрацыйны працэс.

4. Апісальная частка пастановы павінна ўтрымліваць апісанне адміністрацыйнага правапарушэння, прызнанага даказаным, з указаннем часу, месца, спосабу і іншых абставін яго здзяйснення. У апісальнай частцы пастановы аб спыненні справы аб адміністрацыйным правапарушэнні выкладаюцца сутнасць адміністрацыйнага правапарушэння, у якім абвінавачваецца асоба, у адпаведнасці з пратаколам аб адміністрацыйным правапарушэнні, а таксама абставіны, высветленыя пры разглядзе справы аб адміністрацыйным правапарушэнні, якія паслужылі падставай для спынення справы аб адміністрацыйным правапарушэнні.

5. Матывіровачная частка пастановы павінна ўтрымліваць ацэнку доказаў вінаватасці або невінаватасці асобы, у дачыненні да якой вядзецца адміністрацыйны працэс, абгрунтаванне віду адміністрацыйнага спагнання, які накладаецца, або спынення справы аб адміністрацыйным правапарушэнні.

6. Рэзалютыўная частка пастановы павінна ўтрымліваць прынятае па справе аб адміністрацыйным правапарушэнні рашэнне, у тым ліку ўказанне на адпаведную частку артыкула, артыкул Асаблівай часткі [Кодэкса Рэспублікі Беларусь аб адміністрацыйных правапарушэннях](#), які прадугледжвае адказнасць за дадзенае

адміністрацыйнае правапарушэнне; від, памер (тэрмін) адміністрацыйнага спагнання (асноўнага і дадатковага), якое накладаецца; падставы спынення справы аб адміністрацыйным правапарушэнні; тэрмін і парадак абскарджання пастанова.

7. У пастанове па справе аб адміністрацыйным правапарушэнні, за якое ў якасці адміністрацыйнага спагнання прадугледжана дэпартацыя, пры прыняцці рашэння аб дэпартацыі павінна быць вырашана пытанне аб тэрміне забароны ўезду ў Рэспубліку Беларусь.

8. У пастанове па справе аб адміністрацыйным правапарушэнні павінна быць вырашана пытанне аб рэчавых доказах і аб іншай маёмасці і дакументах, адабраных пры ажыццяўленні адміністрацыйнага працэсу, у тым ліку:

1) аб знішчэнні прадметаў, якія не ўяўляюць каштоўнасці і якія не могуць быць выкарыстанымі, або аб выдачы гэтых прадметаў у выпадку іх выдачы па хадайніцтве зацікаўленых асоб або арганізацый;

2) аб пакіданні пры справе на ўвесь тэрмін яе захоўвання або перадачы зацікаўленым асобам ці арганізацыям дакументаў, якія з'яўляюцца рэчавымі доказамі.

9. Пастанова калегіяльнага органа прымаецца простаю большасцю галасоў членаў калегіяльнага органа, якія прысутнічалі на пасяджэнні.

10. Пастанова па справе аб адміністрацыйным правапарушэнні падпісваецца суддзёй, службовай асобай органа, які вядзе адміністрацыйны працэс, якія разгледзелі справу, а пастанову калегіяльнага органа – старшынствуючым і сакратаром калегіяльнага органа.

11. Матывіровачная частка пастанова складаецца судом, органам, які вядзе адміністрацыйны працэс, упаўнаважаным разглядаць справу аб адміністрацыйным правапарушэнні:

1) па ўласнай ініцыятыве, а таксама калі за ўчыненае адміністрацыйнае правапарушэнне накладаецца адміністрацыйнае спагнанне ў выглядзе адміністрацыйнага арышту ці дэпартацыі або пры наяўнасці ў матэрыялах справы аб адміністрацыйным правапарушэнні звестак, якія з'яўляюцца дзяржаўнымі сакрэтамі, – пры вынясенні пастанова;

2) па заяве асобы, у дачыненні да якой вядзецца адміністрацыйны працэс, пацярпелага, іх прадстаўнікоў, абаронцы, а таксама кіраўніка органа, які накіраваў справу аб адміністрацыйным правапарушэнні на разгляд у выпадку спынення справы аб адміністрацыйным правапарушэнні або накладання адміністрацыйнага спагнання са спыненнем справы аб адміністрацыйным правапарушэнні ў частцы;

3) у сувязі з абскарджаннем (апратэставаннем) пастанова па справе аб адміністрацыйным правапарушэнні, якая не ўступіла ў законную сілу.

12. Заява аб складанні матывіровачнай часткі пастанова можа быць пададзена на працягу тэрміну, прадугледжанага на абскарджанне (апратэставанне) пастанова па справе аб адміністрацыйным правапарушэнні, якая не ўступіла ў законную сілу.

13. Калі ў пастанове адсутнічае матывіровачная частка, то ў выпадках, указаных у пунктах 2 і 3 часткі 11 гэтага артыкула, яна складаецца ў выглядзе асобнага дакумента, які ўтрымлівае ўказанне на адпаведную пастанову, у трохдзённы тэрмін з дня паступлення заявы, скаргі (пратэсту). Матывіровачная частка пастанова падпісваецца суддзёй, службовай асобай органа, які вядзе адміністрацыйны працэс, што вынеслі пастанову, а пры яе складанні калегіяльным органам – старшынствуючым і сакратаром калегіяльнага органа. На працягу ўказанага тэрміну копія матывіровачнай часткі пастанова павінна быць уручана або

выслана заказным лістом асобе, якая падала заяву аб яе складанні або скаргу на пастанову па справе аб адміністрацыйным правапарушэнні, а таксама накіравана пракурору, які прынёс пратэст.

Артыкул 11.10. Віды пастаноў

1. Разгледзеўшы справу аб адміністрацыйным правапарушэнні, суд, орган, які вядзе адміністрацыйны працэс, упаўнаважаныя разглядаць справы аб адміністрацыйных правапарушэннях, выносяць адну з наступных пастаноў:

- 1) аб накладанні адміністрацыйнага спагнання;
- 2) аб накладанні адміністрацыйнага спагнання са спыненнем справы аб адміністрацыйным правапарушэнні ў частцы;
- 3) аб спыненні справы аб адміністрацыйным правапарушэнні;
- 4) аб перадачы матэрыялаў справы аб адміністрацыйным правапарушэнні на месца работы (службы) фізічнай асобы, якая прыцягваецца да адміністрацыйнай адказнасці, для прыцягнення яе да дысцыплінарнай адказнасці.

2. Пастанова аб спыненні справы аб адміністрацыйным правапарушэнні выносіцца пры наяўнасці абставін, прадугледжаных [артыкулам 9.6](#) гэтага Кодэкса, а таксама ў выпадку вызвалення асобы, якая ўчыніла адміністрацыйнае правапарушэнне, ад адміністрацыйнай адказнасці на падставах, прадугледжаных [артыкуламі 8.2, 8.3, 8.5, 8.7](#) Кодэкса Рэспублікі Беларусь аб адміністрацыйных правапарушэннях.

3. Матэрыялы, якія маюць дачыненне да адміністрацыйнага правапарушэння і накіраваныя ў суд у адпаведнасці з пунктам 1 часткі 3 [артыкула 10.27](#) гэтага Кодэкса, разглядаюцца ў парадку, прадугледжаным [главой 11](#) гэтага Кодэкса. Разгледзеўшы такія матэрыялы, суд выносіць адну з наступных пастаноў:

- 1) аб звароце ў даход дзяржавы маёмасці, рэчаў, прадметаў;
  - 2) аб адмове ў звароце ў даход дзяржавы маёмасці, рэчаў, прадметаў.
4. Пастанова аб адмове ў звароце ў даход дзяржавы маёмасці, рэчаў, прадметаў выносіцца пры наяўнасці абставін, прадугледжаных [артыкулам 9.6](#) гэтага Кодэкса.

Артыкул 11.11. Абвяшчэнне пастановы па справе аб адміністрацыйным правапарушэнні і ўручэнне копіі пастановы

1. Пастанова па справе аб адміністрацыйным правапарушэнні абвяшчаецца неадкладна пасля заканчэння разгляду справы. Па хадайніцтве асобы, у дачыненні да якой яна вынесена, пацярпелага, іх прадстаўнікоў, абаронцы ім пад распіску ўручаецца копія пастановы па справе аб адміністрацыйным правапарушэнні.

2. Копія пастановы па справе аб адміністрацыйным правапарушэнні на працягу пяці дзён павінна быць уручана або выслана заказным лістом асобе, у дачыненні да якой яна вынесена, у выпадку адсутнасці ўказанай асобы пры разгледзе справы аб адміністрацыйным правапарушэнні або па яго хадайніцтве накіравана пры дапамозе факсімільнай, электроннай або іншай сувязі, у тым ліку з выкарыстаннем глабальнай камп'ютарнай сеткі Інтэрнэт, а таксама органу, які накіраваў справу аб адміністрацыйным правапарушэнні на разгляд у суд.

2¹. У выпадку, калі пастанова па справе аб адміністрацыйным правапарушэнні ўтрымлівае звесткі, якія з'яўляюцца дзяржаўнымі сакрэтамі, асобам, указаным у частках 1 і 2 гэтага артыкула, уручаецца (высылаецца заказным лістом) выписка з пастановы па справе аб адміністрацыйным правапарушэнні, якая складаецца з уводнай і рэзальютыўнай частак пастановы, не ўтрымлівае звестак, якія з'яўляюцца дзяржаўнымі сакрэтамі.

3. Па справах аб адміністрацыйных правапарушэннях, звязаных з агнястрэльнай зброяй і боепрыпасамі, у дачыненні да асобы, якой яны давераны ў сувязі з выкананнем службовых паўнамоцтваў або перададзены ў часовае карыстанне юрыдычнай асобай, копія пастановы накіроўваецца адпаведнай юрыдычнай асобе для ведама і органу ўнутраных спраў для разгляду пытання аб забароне гэтай асобе карыстацца агнястрэльнай зброяй.

4. Па справах аб адміністрацыйных правапарушэннях, прадугледжаных [артыкуламі 9.1, 17.1](#), часткай 3 [артыкула 17.3](#), [артыкуламі 17.4, 17.5 і 17.8](#) Кодэкса Рэспублікі Беларусь аб адміністрацыйных правапарушэннях, у дачыненні да асоб, якія маюць непаўналетніх дзяцей, органы, якія наладзілі адміністрацыйнае спагнанне за здзяйсненне указаных правапарушэнняў, не пазней наступнага дня пасля вынясення пастановы аб накладанні адміністрацыйнага спагнання інфармуюць аб гэтым орган апекі і папярэчальства па месцы жыхарства гэтых асоб для забеспячэння кантролю за становішчам дзяцей у сям'і і свечасовага прыняцця мер па абароне іх праў і законных інтарэсаў.

5. Пры прыцягненні да адміністрацыйнай адказнасці асобы, якая не з'яўляецца ўласнікам транспартнага сродку, за здзяйсненне адміністрацыйнага правапарушэння, прадугледжанага часткай 1 [артыкула 18.16](#) Кодэкса Рэспублікі Беларусь аб адміністрацыйных правапарушэннях, орган, які наладзіў адміністрацыйнае спагнанне, не пазней наступнага дня пасля вынясення пастановы аб накладанні адміністрацыйнага спагнання інфармуе аб гэтым уласніка транспартнага сродку. Пры гэтым уласніку транспартнага сродку паведамляецца аб падставах і ўмовах магчымага прымянення спецыяльнай канфіскацыі транспартнага сродку за здзяйсненне вінаватай асобай у будучыні аналагічных парушэнняў правіл дарожнага руху.

Артыкул 11.12. Уступленне ў законную сілу пастановы па справе аб адміністрацыйным правапарушэнні

1. Пастанова па справе аб адміністрацыйным правапарушэнні ўступае ў законную сілу пасля сканчэння тэрміну на абскарджанне і апратэставанне, калі яна не была абскарджана (апратэставана) у парадку, устаноўленым гэтым Кодэксам, за выключэннем выпадкаў, прадугледжаных часткамі 3 і 3¹ [артыкула 10.3](#) гэтага Кодэкса.

2. Пастанова аб накладанні адміністрацыйнага спагнання ў выглядзе адміністрацыйнага арышту прыводзіцца ў выкананне неадкладна.

ГЛАВА 12

АБСКАРДЖАННЕ І АПРАТЭСТАВАННЕ ПАСТАНОВЫ ПА СПРАВЕ АБ АДМІНІСТРАЦЫЙНЫМ ПРАВАПАРУШЭННІ

Артыкул 12.1. Права абскарджання і апратэставання пастановы па справе аб адміністрацыйным правапарушэнні

1. Пастанова па справе аб адміністрацыйным правапарушэнні можа быць абскарджана асобай, у дачыненні да якой яна вынесена, іх прадстаўнікамі, абаронцам, пацярпелым. Пастанова аб спыненні справы аб адміністрацыйным правапарушэнні або аб накладанні адміністрацыйнага спагнання са спыненнем справы аб адміністрацыйным правапарушэнні ў частцы можа быць таксама абскарджана кіраўніком органа, які накіраваў справу аб адміністрацыйным правапарушэнні на разгляд.

2. Пастанова па справе аб адміністрацыйным правапарушэнні можа быць апратэставана пракурорам.

Артыкул 12.1¹. Змест скаргі на пастанову па справе аб адміністрацыйным правапарушэнні

1. У скарге на пастанову па справе аб адміністрацыйным правапарушэнні павінны быць указаны:

- 1) службовая асоба (суд, орган), якому адрасуецца скарга;
- 2) прозвішча, імя, імя па бацьку (найменне) асобы, якая падае скаргу, яе месца жыхарства (месца знаходжання) або месца знаходжання і працэсуальнае становішча ў справе аб адміністрацыйным правапарушэнні;
- 3) пастанова, якая абскарджваецца па справе аб адміністрацыйным правапарушэнні (дата, нумар, орган, які вынес пастанову);
- 4) доказы для адмены або змянення пастановы па справе аб адміністрацыйным правапарушэнні.

2. Скарга павінна быць падпісана асобай, якая падае скаргу, або яе прадстаўніком.

3. Да скаргі, пададзенай абаронцам або прадстаўніком, дадаецца дакумент, які пацвярджае іх паўнамоцтвы. Да скаргі, пададзенай у суд, дадаецца дакумент, які пацвярджае выплату ва ўстаноўленых парадку і памеры дзяржаўнай пошліны.

4. Скарга, якая не адпавядае патрабаванням, прадугледжаным часткамі 1–3 гэтага артыкула, лічыцца пададзенай, але вяртаецца службовай асобай (судом, органам), упаўнаважаным разглядаць скаргу, з прызначэннем тэрміну для ліквідацыі недахопаў. У выпадку пропуску прызначанага тэрміну скарга лічыцца непаданай.

Артыкул 12.2. Парадак абскарджання і апратэставання пастановы па справе аб адміністрацыйным правапарушэнні

1. Па справе аб адміністрацыйным правапарушэнні могуць быць абскарджаны (апратэставаны) не ўступіўшыя ў законную сілу:

- 1) пастанова адміністрацыйнай камісіі, камісіі па справах непаўналетніх – у раённы (гарадскі) выканаўчы камітэт (адміністрацыю раёна ў горадзе) або ў суд па месцы накладання адміністрацыйнага спагнання;
- 2) пастанова сельскага (пасялковага) выканаўчага камітэта – у раённы выканаўчы камітэт або ў суд па месцы накладання адміністрацыйнага спагнання;
- 3) пастанова іншага органа, які вядзе адміністрацыйны працэс, – у вышэйстаячы орган (вышэйстаячай службовай асобе) або ў суд па месцы накладання адміністрацыйнага спагнання;
- 4) пастанова суда – у вышэйстаячы суд.

2. Скарга (пратэст) накіроўваецца ў суд, орган, які вядзе адміністрацыйны працэс, што вынеслі пастанову па справе аб адміністрацыйным правапарушэнні. Пададзеная скарга (пратэст) на працягу трох сутак накіроўваецца разам са справай у суд, орган, якому яна адрасавана і які ўпаўнаважаны разглядаць яе ў адпаведнасці з часткай 1 гэтага артыкула.

3. Са скарг, якія падаюцца ў суд на пастановы па справах аб адміністрацыйных правапарушэннях, збіраецца дзяржаўная пошліна ў адпаведнасці з заканадаўчымі актамі.

4. Суд (суддзя), за выключэннем судовай калегіі па эканамічных справах Вярхоўнага Суда Рэспублікі Беларусь, эканамічных судоў абласцей (горада Мінска) і іх суддзяў, мае права пры падачы ў суд скаргі на пастанову па справе аб

адміністрацыйным правапарушэнні, не звязанай з ажыццяўленнем прадпрымальніцкай дзейнасці, поўнасю або часткова вызваліць ад выплаты дзяржаўнай пошліны фізічную асобу зыходзячы з яе маёмаснага становішча і на падставе яе пісьмовай заявы. Да заявы аб вызваленні ад выплаты дзяржаўнай пошліны павінны дадавацца дакументы, якія сведчаць аб матэрыяльным і сямейным становішчы фізічнай асобы.

Артыкул 12.3. Суды, якія разглядаюць скаргі (пратэсты) на пастанову па справе аб адміністрацыйным правапарушэнні

1. Раённы (гарадскі) суд разглядае скаргі (пратэсты) на пастановы органаў, якія вынеслі пастанову па справе аб адміністрацыйным правапарушэнні ў дачыненні да фізічных асоб, а таксама індыўдуальных прадпрымальнікаў або юрыдычных асоб за адміністрацыйныя правапарушэнні:

1) супраць здароўя, гонару і годнасці чалавека, праў і свабод чалавека і грамадзяніна, за выключэннем часткі 1 [артыкула 9.23](#) Кодэкса Рэспублікі Беларусь аб адміністрацыйных правапарушэннях;

2) супраць уласнасці;

3) супраць парадку мытнага рэгулявання;

4) супраць экалагічнай бяспекі, навакольнага асяроддзя і парадку прыродакарыстання, за выключэннем [артыкулаў 15.35](#) (у дачыненні да індыўдуальных прадпрымальнікаў і юрыдычных асоб), [15.37](#) (у дачыненні да індыўдуальных прадпрымальнікаў і юрыдычных асоб) Кодэкса Рэспублікі Беларусь аб адміністрацыйных правапарушэннях;

5) супраць здароўя насельніцтва;

6) супраць грамадскага парадку і маральнасці;

7) супраць бяспекі руху і эксплуатацыі транспарту;

8) у галіне аховы гістарычна-культурнай спадчыны;

9) супраць парадку выкарыстання паліўна-энергетычных рэсурсаў;

10) у галіне архітэктурнай, горадабудаўнічай і будаўнічай дзейнасці, добраўпарадкавання і карыстання жылымі памяшканнямі;

11) у галіне сувязі і інфармацыі, за выключэннем частак 2 і 4 [артыкула 22.7](#), [артыкула 22.8](#), часткі 3 [артыкула 22.9](#) Кодэкса Рэспублікі Беларусь аб адміністрацыйных правапарушэннях;

12) супраць парадку кіравання, за выключэннем часткі 1 [артыкула 23.45](#), [артыкулаў 23.57](#), [23.67](#) Кодэкса Рэспублікі Беларусь аб адміністрацыйных правапарушэннях;

13) супраць правасуддзя і дзейнасці органаў крымінальнай і адміністрацыйнай юрысдыкцыі;

14) супраць парадку прыпіскі грамадзян да прызыўных участкаў, прызыву на воінскую службу і воінскага ўліку.

2. Эканамічны суд вобласці (горада Мінска) разглядае скаргі (пратэсты) на пастановы органаў, якія вынеслі пастанову па справе аб адміністрацыйным правапарушэнні ў дачыненні да індыўдуальных прадпрымальнікаў або юрыдычных асоб, за выключэннем указаных у пунктах 1–12 і 14 часткі 1 гэтага артыкула. Эканамічны суд вобласці (горада Мінска) разглядае таксама скаргі (пратэсты) на пастановы органаў, якія вынеслі пастанову па справе аб адміністрацыйным правапарушэнні ў дачыненні да індыўдуальных прадпрымальнікаў або юрыдычных асоб, за здзяйсненне некалькіх адміністрацыйных правапарушэнняў, якія ўтвараюць

сукупнасць, калі ў такую сукупнасць уваходзіць хоць бы адно правапарушэнне, не ўказанае ў пунктах 1–12 і 14 часткі 1 гэтага артыкула.

3. Абласны (Мінскі гарадскі) суд разглядае скаргі (пратэсты) на пастановы органаў, якія вядуць адміністрацыйны працэс, па справах аб адміністрацыйных правапарушэннях, у матэрыялах якіх утрымліваюцца звесткі, што з’яўляюцца дзяржаўнымі сакрэтамі, а таксама скаргі (пратэсты) на пастановы раённых (гарадскіх) судаў.

4. Выключана.

5. Вярхоўны Суд разглядае скаргі (пратэсты) на пастановы абласнога (Мінскага гарадскога) суда па справах аб адміністрацыйных правапарушэннях, у матэрыялах якіх утрымліваюцца звесткі, што з’яўляюцца дзяржаўнымі сакрэтамі, а таксама скаргі (пратэсты) на пастановы эканамічнага суда вобласці (горада Мінска).

Артыкул 12.4. Тэрмін абскарджання і аспратэставання пастанова па справе аб адміністрацыйным правапарушэнні

1. Скарга (пратэст) на пастанову па справе аб адміністрацыйным правапарушэнні можа быць пададзена на працягу дзесяці сутак з дня абвяшчэння пастанова, а асобай, у дачыненні да якой вынесена пастанова, якая адсутнічала пры разглядзе справы, – не пазней дзесяці сутак з дня атрымання копіі пастанова. Пры паступленні заявы аб складанні матывіровачнай часткі пастанова скарга можа быць пададзена асобай, якая звярнулася з такой заявай, на працягу дзесяці сутак з дня атрымання копіі матывіровачнай часткі пастанова. Пастанова аб накладанні адміністрацыйнага спагнання ў выглядзе адміністрацыйнага арышту або дэпартацыі можа быць абскарджана (аспратэставана) на працягу пяці сутак з дня абвяшчэння пастанова.

2. Скарга (пратэст), пададзеная з пропускам тэрміну або з парушэннем парадку, устаноўленага часткай 2 [артыкула 12.2](#) гэтага Кодэкса, вяртаецца асобе, якая падала скаргу або прынесла пратэст, аб чым выносіцца пастанова.

Артыкул 12.5. Аднаўленне тэрміну на абскарджанне або аспратэставанне пастанова па справе аб адміністрацыйным правапарушэнні

1. У выпадку пропуску па ўважлівых прычынах тэрміну абскарджання або аспратэставання пастанова па справе аб адміністрацыйным правапарушэнні асобы, якія маюць права на падачу скаргі або прынясенне пратэсту, могуць хадайнічаць перад судом, службовай асобай, упаўнаважанай разглядаць скаргу (пратэст), аб аднаўленні прапушчанага тэрміну.

2. Аб адхіленні хадайніцтва аб аднаўленні тэрміну абскарджання або аспратэставання пастанова па справе аб адміністрацыйным правапарушэнні ці аднаўленні прапушчанага тэрміну выносіцца пастанова.

Артыкул 12.6. Прыпыненне выканання пастанова па справе аб адміністрацыйным правапарушэнні

У выпадку аднаўлення прапушчанага тэрміну падачы скаргі (прынясення пратэсту) выкананне пастанова па справе аб адміністрацыйным правапарушэнні, за выключэннем пастанова аб накладанні адміністрацыйнага спагнання ў выглядзе адміністрацыйнага арышту, прыпыняецца да разгляду скаргі (пратэсту).

Артыкул 12.7. Тэрмін разгляду скаргі (пратэсту) на пастанову па справе аб адміністрацыйным правапарушэнні

Скарга (пратэст) на пастанову па справе аб адміністрацыйным правапарушэнні разглядаецца суддзёй, службовай асобай, упаўнаважанымі разглядаць скаргу (пратэст), у месячны тэрмін з дня яе паступлення, а скарга (пратэст) на пастанову аб

накладанні адміністрацыйнага спагнання ў выглядзе адміністрацыйнага арышту або дэпартацыі – у трохдзённы тэрмін з дня паступлення.

Артыкул 12.8. Разгляд скаргі (пратэсту) на пастанову па справе аб адміністрацыйным правапарушэнні, якая не ўступіла ў законную сілу

1. Пры разглядзе скаргі (пратэсту) суд, службовая асоба, упаўнаважаныя разглядаць скаргу (пратэст), правяраюць законнасць і абгрунтаванасць вынесенай пастановы па справе аб адміністрацыйным правапарушэнні.

2. Асоба, у дачыненні да якой вынесена пастанова па справе аб адміністрацыйным правапарушэнні, пацярпелы, іх прадстаўнікі, абаронца маюць права прысутнічаць пры разглядзе скаргі (пратэсту), даваць тлумачэнні і прадстаўляць дадатковыя матэрыялы ў абгрунтаванне сваіх патрабаванняў. Няўка належна апавешчаныя аб даце і месцы разгляду скаргі (пратэсту) асоб у суд, орган, які вядзе адміністрацыйны працэс, упаўнаважаныя разглядаць скаргу (пратэст), не з'яўляецца перашкодай для разгляду скаргі (пратэсту).

3. Разгляд скаргі (пратэсту) пачынаецца з даклада суддзі, службовай асобы органа, які вядзе адміністрацыйны працэс, якія выкладаюць сутнасць справы аб адміністрацыйным правапарушэнні і скаргі (пратэсту). Пасля даклада асоба, у дачыненні да якой вынесена пастанова па справе аб адміністрацыйным правапарушэнні, пацярпелы, іх прадстаўнікі, абаронца, калі яны ўдзельнічаюць у разглядзе скаргі (пратэсту), даюць тлумачэнні. У выпадку прадстаўлення дадатковых матэрыялаў суддзя, службовая асоба органа, які вядзе адміністрацыйны працэс, упаўнаважаныя разглядаць скаргу (пратэст), знаёмяць з імі асоб, якія ўдзельнічаюць у разглядзе скаргі (пратэсту). Дадатковыя матэрыялы могуць паслужыць падставай для змянення пастановы па справе аб адміністрацыйным правапарушэнні або яе адмены са спыненнем справы аб адміністрацыйным правапарушэнні ў выпадку, калі звесткі, якія ўтрымліваюцца ў дадатковых матэрыялах, не патрабуюць праверкі і ацэнкі судом, органам, які вядзе адміністрацыйны працэс, якія вынеслі пастанову па справе аб адміністрацыйным правапарушэнні.

4. Па выніках разгляду скаргі (пратэсту) выносіцца пастанова.

Артыкул 12.9. Рашэнне суда, службовай асобы, якія разглядаюць скаргу (пратэст)

1. Суд, службовая асоба, упаўнаважаныя разглядаць скаргу (пратэст), пры разглядзе скаргі (пратэсту) на пастанову па справе аб адміністрацыйным правапарушэнні прымаюць адно з наступных рашэнняў:

- 1) пакідаюць пастанову без змянення, а скаргу (пратэст) – без задавальнення;
- 2) адмяняюць пастанову і спыняюць справу аб адміністрацыйным правапарушэнні;
- 3) адмяняюць пастанову і накіроўваюць справу на новы разгляд;
- 4) змяняюць пастанову ў частцы;
- 5) змяняюць меру і (або) від спагнання ў межах, прадугледжаных Асаблівай часткай [Кодэкса](#) Рэспублікі Беларусь аб адміністрацыйных правапарушэннях, такім чынам, каб спагнанне не было ўзмоцнена;
- 6) адмяняюць пастанову і накіроўваюць справу на разгляд кампетэнтнага органа, калі пастанова па справе аб адміністрацыйным правапарушэнні вынесена асобай, не правамоцнай вырашаць дадзеную справу.

2. Копія рашэння па скарге (пратэсце) на пастанову па справе аб адміністрацыйным правапарушэнні на працягу трох сутак высылаецца асобе, у дачыненні да якой яна вынесена, а таксама суду, органу, які накіраваў скаргу на пастанову па справе аб адміністрацыйным правапарушэнні, асобе (органу), які падаў скаргу на пастанову па справе аб адміністрацыйным правапарушэнні, а пацярпеламу – па яго просьбе. Аб выніках разгляду пратэсту ў той жа тэрмін паведамляецца пракурору. Справа аб адміністрацыйным правапарушэнні падлягае вяртанню суду, органу, які яе накіраваў.

Артыкул 12.10. Уступленне ў законную сілу пастановы па скарге (пратэсце)

Пастанова суда, службовай асобы, упаўнаважанай разглядаць скаргу (пратэст), уступае ў законную сілу неадкладна пасля яе вынясення.

Артыкул 12.11. Перагляд пастановы па справе аб адміністрацыйным правапарушэнні, якая ўступіла ў законную сілу

1. Пастанова па справе аб адміністрацыйным правапарушэнні, якая ўступіла ў законную сілу, можа быць перагледжана па скарге асоб, указаных у частцы 1 [артыкула 12.1](#) гэтага Кодэкса, калі яна абскарджалася да ўступлення яе ў законную сілу, або па пратэсце пракурора. Скарга (пратэст) накіроўваецца ў суд, упаўнаважаны ў адпаведнасці з часткай 2 гэтага артыкула на перагляд пастановы па справе аб адміністрацыйным правапарушэнні, якая ўступіла ў законную сілу.

2. Пастанова органа, які вядзе адміністрацыйны працэс, па справе аб адміністрацыйным правапарушэнні, абскарджаная да ўступлення яе ў законную сілу ў раённы выканаўчы камітэт або ў вышэйстаячы орган (вышэйстаячай службовай асобе), можа быць перагледжана па скарге або пратэсце судом у адпаведнасці з падсуднасцю, устаноўленай [артыкулам 12.3](#) гэтага Кодэкса, а абскарджаная да ўступлення яе ў законную сілу ў суд, – старшынёй вышэйстаячага суда. Пастанова суда па справе аб адміністрацыйным правапарушэнні, якая ўступіла ў законную сілу, можа быць перагледжана старшынёй вышэйстаячага суда незалежна ад наяўнасці скаргі або пратэсту.

3. Скарга (пратэст) на пастанову, па справе аб адміністрацыйным правапарушэнні, якая ўступіла ў законную сілу, можа быць пададзена на працягу шасці месяцаў з дня ўступлення ў законную сілу пастановы па справе аб адміністрацыйным правапарушэнні. Указаны тэрмін прынясення пратэсту не лічыцца прапушчаным, калі скарга на пастанову па справе аб адміністрацыйным правапарушэнні, якая ўступіла ў законную сілу, пададзена пракурору да сканчэння шасцімесячнага тэрміну.

4. Скарга (пратэст), пададзеная пасля сканчэння ўказанага тэрміну, разгляду не падлягае, за выключэннем пратэсту, які прыносіцца ў сувязі з наяўнасцю ў дзеяннях фізічнай асобы складу злачынства ў межах тэрміну даўнасці прыцягнення да крымінальнай адказнасці.

Артыкул 12.12. Выпатрабаванне справы аб адміністрацыйным правапарушэнні

Службовыя асобы, якія маюць права перагляду пастановы па справе аб адміністрацыйным правапарушэнні, што ўступіла ў законную сілу, маюць права выпатрабаваць справу аб адміністрацыйным правапарушэнні для перагляду пастановы. Указаныя асобы, а таксама пракурор маюць права прыпыніць выкананне

пастановы па справе аб адміністрацыйным правапарушэнні да вырашэння скаргі (пратэсту).

Артыкул 12.13. Тэрмін разгляду скаргі (пратэсту) на пастанову па справе аб адміністрацыйным правапарушэнні, якая ўступіла ў законную сілу

Скарга (пратэст) на пастанову, па справе аб адміністрацыйным правапарушэнні, якая ўступіла ў законную сілу, разглядаецца ў тэрмін не болей аднаго месяца з дня яе паступлення, а ў выпадку выпатрабавання справы – не пазней аднаго месяца з дня паступлення справы.

Артыкул 12.14. Разгляд скаргі (пратэсту) на пастанову па справе аб адміністрацыйным правапарушэнні, якая ўступіла ў законную сілу

1. Пры разглядзе скаргі (пратэсту) законнасць, абгрунтаванасць і справядлівасць вынесенай пастановы па справе аб адміністрацыйным правапарушэнні падлягаюць праверцы ў аб'ёме доказаў, якія ўтрымліваюцца ў скарге (пратэсце). Калі пры гэтым будуць вызначаны падставы для паляпшэння становішча асобы, прыцягнутай да адміністрацыйнай адказнасці, пастанова па справе аб адміністрацыйным правапарушэнні можа быць перагледжана ў адпаведнай частцы і пры адсутнасці просьбы аб гэтым у скарге (пратэсце).

2. Па выніках разгляду скаргі (пратэсту) прымаецца адно з наступных рашэнняў:

1) аб пакіданні пастановы без змянення, а скаргі (пратэсту) – без задавальнення;

2) аб адмене пастановы поўнасцю або ў частцы і накіраванні справы на новы разгляд;

3) аб адмене пастановы поўнасцю або ў частцы і спыненні справы аб адміністрацыйным правапарушэнні;

4) аб адмене апошняй па часе пастановы і пакіданні ў сіле адной з раней вынесенай па справе пастаноў;

5) аб змяненні пастановы з тым, каб спагнанне не было ўзмоцнена.

3. Пры пакіданні скаргі (пратэсту) без задавальнення аб гэтым пісьмова паведамляецца асобе, якая падала скаргу або прынесла пратэст, з указаннем матываў адмовы ў перагледзе справы. Ва ўсіх астатніх выпадках, указаных у частцы 2 гэтага артыкула, рашэнне па скарге (пратэсце) выносіцца ў выглядзе пастановы, копія якой на працягу трох сутак высылаецца асобе, у дачыненні да якой яна вынесена, а таксама суду, органу, які вядзе адміністрацыйны працэс, што вынеслі абскарджаную пастанову па справе аб адміністрацыйным правапарушэнні, асобе (органу), які падаў скаргу на пастанову па справе аб адміністрацыйным правапарушэнні, пракурору, які прынёс пратэст, пацярпеламу. Справа аб адміністрацыйным правапарушэнні ў выпадку яе выпатрабавання разам з прынятым па скарге (пратэсце) рашэннем падлягае вяртанню суду, органу, які яе накіраваў.

Артыкул 12.14¹. Падставы да адмены або змянення пастановы па справе аб адміністрацыйным правапарушэнні

1. Падставамі да адмены пастановы па справе аб адміністрацыйным правапарушэнні, якая не ўступіла або ўступіла ў законную сілу, з'яўляюцца:

1) аднабаковасць, непаўната і неаб'ектыўнае даследаванне абставін адміністрацыйнага правапарушэння;

2) істотнае парушэнне гэтага Кодэкса;

3) няправільнае прымяненне норм, якія ўстанаўліваюць адміністрацыйную адказнасць.

2. Падставай да адмены або змянення пастановы па справе аб адміністрацыйным правапарушэнні, якая не ўступіла або ўступіла ў законную сілу, з'яўляецца неадпаведнасць прызначанага судом, органам, які вядзе адміністрацыйны працэс, упаўнаважаных разглядаць справу аб адміністрацыйным правапарушэнні, адміністрацыйнага спагнання цяжару здзейсненага адміністрацыйнага правапарушэння.

Артыкул 12.14². Змест пастановы, якая выносіцца па выніках разгляду скаргі (пратэсту)

У пастанове, якая выносіцца па выніках разгляду скаргі (пратэсту), указваюцца:

час і месца вынясення пастановы;

найменне суда, органа, да кампетэнцыі якога аднесены разгляд скаргі (пратэсту);

прозвішча, імя і імя па бацьку суддзі, службовай асобы, якая разгледзела скаргу (пратэст);

звесткі аб асобе, якая падала скаргу або прынесла пратэст;

звесткі аб пастанове па справе аб адміністрацыйным правапарушэнні, на якую пададзена скарга або прынесены пратэст (дата, нумар, орган, які вынес пастанову, асоба, у дачыненні да якой вынесена пастанова);

сціслы змест пастановы па справе аб адміністрацыйным правапарушэнні, на якую пададзена скарга або прынесены пратэст;

доказы і патрабаванні, якія ўтрымліваюцца ў скарге (пратэсце);

абставіны, высветленыя пры разглядзе скаргі (пратэсту);

абгрунтаванне прыняцця рашэння па выніках разгляду скаргі (пратэсту) з указаннем на адпаведныя артыкулы гэтага Кодэкса;

рашэнне па выніках разгляду скаргі (пратэсту).

Артыкул 12.15. Наступствы адмены пастановы па справе аб адміністрацыйным правапарушэнні са спыненнем справы аб адміністрацыйным правапарушэнні

Адмена пастановы па справе аб адміністрацыйным правапарушэнні са спыненнем справы аб адміністрацыйным правапарушэнні цягне за сабой вяртанне грашовых сум, канфіскаваных прадметаў, а таксама адмену іншых абмежаванняў, звязаных з раней прынятай пастановай. Пры немагчымасці вяртання канфіскаванага прадмета кампенсуецца яго кошт.

ГЛАВА 13

ВЫКАНАННЕ ПАСТАНОВЫ АБ НАКЛАДАННІ АДМІНІСТРАЦЫЙНАГА СПАГНАННЯ

Артыкул 13.1. Абавязковасць пастановы аб накладанні адміністрацыйнага спагнання

Пастанова аб накладанні адміністрацыйнага спагнання, якая ўступіла ў законную сілу, абавязковая для выканання дзяржаўнымі органамі, іншымі арганізацыямі і фізічнымі асобамі. Пастанова аб накладанні адміністрацыйнага спагнання ў частцы маёмасных спагнанняў з'яўляецца выканаўчым дакументам.

Артыкул 13.2. Накіраванне пастановы да выканання

1. Пастанова аб накладанні адміністрацыйнага спагнання падлягае выкананню пасля сканчэння тэрміну абскарджання (апратэставання), калі скарга (пратэст) не

была пададзена ў вызначаны тэрмін, за выключэннем пастаноў аб накладанні штрафу, які накладаецца ў адпаведнасці з часткай 3 [артыкула 10.3](#) гэтага Кодэкса, а таксама адміністрацыйнага арышту і дэпартацыі.

2. Пры абскарджанні (апратэставанні) пастановы аб накладанні адміністрацыйнага спагнання яна падлягае выкананню пасля пакідання скаргі (пратэсту) без задавальнення.

3. Пастанова аб накладанні адміністрацыйнага спагнання ў выглядзе штрафу падлягае выкананню пасля сканчэння тэрміну, вызначанага часткай 1 [артыкула 15.3](#) гэтага Кодэкса для добраахвотнага выканання.

4. Пастанова аб накладанні адміністрацыйнага спагнання накіроўваецца да выканання судом, органам, які вядзе адміністрацыйны працэс, якія вынеслі гэту пастанову.

Артыкул 13.3. Выкананне пастановы аб накладанні адміністрацыйнага спагнання

1. Пастанова аб накладанні адміністрацыйнага спагнання прыводзіцца ў выкананне ўпаўнаважаным на тое органам у парадку, устаноўленым гэтым Кодэксам або іншымі актамі заканадаўства.

2. У выпадку вынясення некалькіх пастаноў аб накладанні адміністрацыйных спагнанняў у дачыненні да адной асобы кожная пастанова прыводзіцца ў выкананне самастойна.

Артыкул 13.4. Спыненне выканання пастановы аб накладанні адміністрацыйнага спагнання

Суд, орган, які вядзе адміністрацыйны працэс, упаўнаважаныя разглядаць справы аб адміністрацыйных правапарушэннях, якія вынеслі пастанову аб накладанні адміністрацыйнага спагнання, спыняюць выкананне пастановы ў выпадку:

- прыняцця заканадаўчага акта, які ліквідуе адміністрацыйную адказнасць, або акта заканадаўства, які ліквідуе проціпраўнасць дзеяння;
- смерці асобы, у дачыненні да якой вынесена пастанова;
- адмены пастановы;
- ліквідацыі юрыдычнай асобы або спынення дзейнасці індывідуальнага прадпрымальніка, у дачыненні да якіх вынесена пастанова;
- давання асобе, у дачыненні да якой вынесена пастанова аб накладанні адміністрацыйнага спагнання ў выглядзе дэпартацыі, статусу бежанца, дадатковай абароны, сховішча або часовай абароны ў Рэспубліцы Беларусь;
- узнікнення прадугледжаных заканадаўчымі актамі абставін, пры якіх асоба, у дачыненні да якой вынесена пастанова аб накладанні адміністрацыйнага спагнання ў выглядзе дэпартацыі, не можа быць выдварана за граніцы Рэспублікі Беларусь;
- асуджэння асобы, у дачыненні да якой вынесена пастанова аб накладанні адміністрацыйнага спагнання ў выглядзе дэпартацыі, да пакарання ў выглядзе пазбаўлення свабоды;
- вызвалення ад адміністрацыйнага спагнання па рашэнні Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь, Міжведамаснай камісіі па вызваленні юрыдычных асоб і індывідуальных прадпрымальнікаў ад адміністрацыйных спагнанняў і выплаты пеняў.

Артыкул 13.5. Заканчэнне выканання пастановы аб накладанні адміністрацыйнага спагнання

Постанова аб накладанні адміністрацыйнага спагнання з адзнакай аб выкананні вяртаецца ў суд, орган, які вядзе адміністрацыйны працэс, якія вынеслі постанову.

Артыкул 13.6. Даўнасць выканання пастановы аб накладанні адміністрацыйнага спагнання

1. Не падлягае выкананню пастанова аб накладанні адміністрацыйнага спагнання, калі яна не была накіравана да выканання на працягу трох месяцаў з дня ўступлення яе ў законную сілу. У выпадку прыпынення выканання пастановы ў адпаведнасці з [артыкулам 12.6](#) гэтага Кодэкса цячэнне тэрміну даўнасці прыпыняецца да разгляду скаргі (пратэсту). У выпадку адтэрміноўкі, растэрміноўкі выканання пастановы ў адпаведнасці з [артыкулам 14.7](#) гэтага Кодэкса цячэнне тэрміну даўнасці прыпыняецца да сканчэння тэрміну адтэрміноўкі, растэрміноўкі.

2. Не падлягае выкананню пастанова аб накладанні адміністрацыйнага спагнання ў выглядзе адміністрацыйнага арышту або дэпартацыі, калі яна не было выканана на працягу аднаго года з дня яе ўступлення ў законную сілу.

Артыкул 13.7. Вырашэнне пытанняў, звязаных з выкананнем пастановы

1. Пытанні, звязаныя з выкананнем пастановы аб накладанні адміністрацыйнага спагнання, вырашаюць суд, орган, які вядзе адміністрацыйны працэс, упаўнаважаныя разглядаць справы аб адміністрацыйных правапарушэннях, якія вынеслі постанову, або адпаведная службовая асоба дзяржаўнага органа, якому даручана выкананне пастановы аб накладанні адміністрацыйнага спагнання, у трохдзённы тэрмін з дня ўзнiкнення падставы для вырашэння адпаведнага пытання.

2. Асоба, у дачыненні да якой вынесена пастанова аб накладанні адміністрацыйнага спагнання, пацярпелы, іх прадстаўнікі, абаронца, зацікаўленыя ў вырашэнні пытанняў, указаных у частцы 1 гэтага артыкула, апавяшчаюцца аб месцы і часе іх разгляду. Пры гэтым няўка зацікаўленых асоб без уважлівых прычын не з'яўляецца перашкодай для вырашэння адпаведных пытанняў.

Артыкул 13.8. Кантроль за выкананнем пастановы аб накладанні адміністрацыйнага спагнання

Кантроль за правільным і своєчасовым выкананнем пастановы аб накладанні адміністрацыйнага спагнання ўскладаецца на суддзю, службовую асобу органа, які вядзе адміністрацыйны працэс, якія вынеслі постанову.

ГЛАВА 13¹

ПАКРЫЦЦЁ ШКОДЫ, ПРЫЧЫНЕНАЙ ФІЗІЧНАЙ АБО ЮРЫДЫЧНАЙ АСОБЕ НЕЗАКОННЫМІ ДЗЕЯННЯМІ СУДА, ОРГАНА, ЯКІ ВЯДЗЕ АДМІНІСТРАЦЫЙНЫ ПРАЦЭС

Артыкул 13¹.1. Шкода, якая падлягае пакрыццю

У выпадку прызнання дзеянняў і рашэнняў суда, органа, які вядзе адміністрацыйны працэс, незаконнымі фізічная асоба мае права на пакрыццё шкоды жыццю або здароўю, маёмаснай і маральнай шкоды, аднаўленне парушаных працоўных і іншых асабістых немаёмасных праў, а юрыдычная асоба – на пакрыццё маёмаснай шкоды і аднаўленне дзелавой рэпутацыі.

Артыкул 13¹.2. Асобы, якія маюць права на пакрыццё шкоды

1. Права на пакрыццё шкоды, указанай у [артыкуле 13¹.1](#) гэтага Кодэкса, мае асоба, у дачыненні да якой справа аб адміністрацыйным правапарушэнні спынена на падставах, прадугледжаных пунктамі 1, 2, 5, 6, 9 і 10 часткі 1, пунктамі 1, 2, 7 і 8 часткі 2 [артыкула 9.6](#) гэтага Кодэкса.

2. У выпадку смерці фізічнай асобы, у дачыненні да якой справа аб адміністрацыйным правапарушэнні спынена на падставах, прадугледжаных часткай 1 гэтага артыкула, права на пакрыццё шкоды пераходзіць да асоб, прызнаных ва ўстаноўленым законам парадку яго спадчыннікамі.

3. Шкода не падлягае пакрыццю, калі асоба добраахвотна абгаварыла сябе ў здзяйсненні адміністрацыйнага правапарушэння.

Артыкул 13¹.3. Парадак пакрыцця шкоды

Шкода, прычыненая асобе незаконнымі дзеяннямі суда, органа, які вядзе адміністрацыйны працэс, у частцы, не ўрэгуляванай [артыкуламі 12.15 і 13¹.4](#) гэтага Кодэкса, у тым ліку выдаткі на атрыманне юрыдычнай дапамогі і іншыя расходы, панесеныя ў сувязі з вядзеннем адміністрацыйнага працэсу, кампенсуецца ў парадку, устаноўленым грамадзянскім і гаспадарчым працэсуальным заканадаўствам.

Артыкул 13¹.4. Ліквідацыя наступстваў маральнай шкоды

1. Маральнай шкодай, наступствы якой падлягаюць ліквідацыі ў парадку, прадугледжаным гэтым Кодэксам, прызнаюцца прычыненне маральных або фізічных пакут дзеяннямі, якія парушаюць асабістыя немаёмасныя правы грамадзяніна, у тым ліку знявага яго гонару і годнасці, а таксама прычыненне ўрон у дзелавай рэпутацыі.

2. У выпадку спынення справы аб адміністрацыйным правапарушэнні на падставах, прадугледжаных пунктамі 1, 2, 5, 6, 9 і 10 часткі 1, пунктамі 1, 2, 7 і 8 часткі 2 [артыкула 9.6](#) гэтага Кодэкса, орган, які вядзе адміністрацыйны працэс, абавязаны:

- 1) прынесці асобе афіцыйныя прабачэнні за прычыненую у;
- 2) апублікаваць у сродках масавай інфармацыі абвяржэнне звестак, якія няславяць асобу, калі такія звесткі былі апублікаваны ў ходзе вядзення адміністрацыйнага працэсу;
- 3) накіраваць на патрабаванне фізічнай асобы, яе законнага прадстаўніка (спадчынніка) у тэрмін да дзесяці дзён паведамленне аб адмене незаконных рашэнняў у месца яе работы, службы, навучання або жыхарства (знаходжання).

ВЫКАНАЎЧАЯ ЧАСТКА

РАЗДЗЕЛ IV

ВЫКАНАННЕ АДМІНІСТРАЦЫЙНАГА СПАГНАННЯ

ГЛАВА 14

АГУЛЬНЫЯ ПАЛАЖЭННІ

Артыкул 14.1. Заканадаўства аб выкананні адміністрацыйных спагнанняў

Заканадаўства аб выкананні адміністрацыйных спагнанняў складаецца з гэтага Кодэкса і іншых актаў заканадаўства, якія вызначаюць парадак і ўмовы выканання адміністрацыйных спагнанняў.

Артыкул 14.2. Заканадаўства аб выкананні адміністрацыйных спагнанняў і міжнародна-прававыя акты

Заканадаўства аб выкананні адміністрацыйных спагнанняў улічвае агульнапрызнаныя прынцыпы і нормы міжнароднага права, міжнародныя дагаворы Рэспублікі Беларусь, якія датычацца абыходжання з асобамі, падвергнутымі адміністрацыйнаму арышту.

Артыкул 14.3. Дзеянне заканадаўства аб выкананні адміністрацыйных спагнанняў

1. Адміністрацыйнае спагнанне на тэрыторыі Рэспублікі Беларусь выконваецца ў адпаведнасці з гэтым Кодэксам і іншымі актамі заканадаўства.
2. Парадак і ўмовы выканання адміністрацыйнага спагнання вызначаюцца заканадаўствам, якое дзейнічае падчас яго прымянення.

Артыкул 14.4. Падстава для выканання адміністрацыйнага спагнання

Падставай для выканання адміністрацыйнага спагнання з'яўляецца пастанова суда, органа, які вядзе адміністрацыйны працэс, упаўнаважаных гэтым Кодэксам накладаць адміністрацыйнае спагнанне, якая ўступіла ў законную сілу.

Артыкул 14.5. Прынцыпы заканадаўства аб выкананні адміністрацыйных спагнанняў

Заканадаўства аб выкананні адміністрацыйных спагнанняў грунтуецца на прынцыпах законнасці, гуманізму, дэмакратызму, роўнасці асоб, падвергнутых адміністрацыйнаму спагнанню, перад законам, дыферэнцыяцыі і індывідуалізацыі выканання адміністрацыйнага спагнання, стымулявання правапаслухмяных паводзін.

Артыкул 14.6. Пракурорскі нагляд за выкананнем заканадаўства organамі, якія выконваюць пастановы аб накладанні адміністрацыйных спагнанняў

Пракурорскі нагляд за выкананнем заканадаўства organамі, якія выконваюць пастановы аб накладанні адміністрацыйных спагнанняў, ажыццяўляюць Генеральны пракурор Рэспублікі Беларусь і падначаленыя яму пракуроры.

Артыкул 14.7. Адтэрміноўка, растэрміноўка выканання пастановы аб накладанні адміністрацыйнага спагнання

1. Пры наяўнасці абставін, якія перашкаджаюць выкананню пастановы аб накладанні адміністрацыйнага спагнання ў выглядзе адміністрацыйнага арышту, дэпартацыі, штрафу, канфіскацыі даходу або выручкі, спагнання кошту ў вызначаныя тэрміны, суд, орган, які вядзе адміністрацыйны працэс, якія вынеслі пастанову аб накладанні адміністрацыйнага спагнання, па хадайніцтве асобы, падвергнутага адміністрацыйнаму спагнанню, або па ўласнай ініцыятыве могуць адтэрмінаваць выкананне адміністрацыйнага арышту на тэрмін да аднаго месяца, дэпартацыі, штрафу, канфіскацыі даходу або выручкі, спагнання кошту – на тэрмін да шасці месяцаў.
2. На падставах, узказаных у частцы 1 гэтага артыкула, суддзя, службовая асоба органа, які вядзе адміністрацыйны працэс, якія вынеслі пастанову аб накладанні адміністрацыйнага спагнання, па хадайніцтве асобы, падвергнутага

адміністрацыйнаму спагнанню, могуць растэрмінаваць выкананне адміністрацыйнага спагнання ў выглядзе:

- 1) адміністрацыйнага арышту – да двух месяцаў;
- 2) штрафу – да шасці месяцаў;
- 3) канфіскацыі даходу або выручкі – да шасці месяцаў;
- 4) спагнання кошту – да шасці месяцаў.

3. Аб адтэрміноўцы, растэрміноўцы выканання адміністрацыйнага спагнання выносіцца пастанова, у якой указваюцца тэрміны і парадак адтэрміноўкі, растэрміноўкі выканання адміністрацыйнага спагнання. Пастанова абвяшчаецца асобе, падвергнутай адміністрацыйнаму спагнанню, і накіроўваецца органу, які выконвае пастанову аб накладанні адміністрацыйнага спагнання.

4. Пры парушэнні асобай, падвергнутай адміністрацыйнаму спагнанню, тэрмінаў адтэрміноўкі, растэрміноўкі выканання адміністрацыйнага спагнання, а таксама парадку выканання растэрміноўкі адміністрацыйнага спагнання пастанова аб адтэрміноўцы, растэрміноўцы выканання адміністрацыйнага спагнання губляе сілу па рашэнні суда, органа, які вядзе адміністрацыйны працэс, якія вынеслі пастанова аб накладанні адміністрацыйнага спагнання.

Артыкул 14.8. Вызваленне ад адміністрацыйнага спагнання поўнасцю або часткова

1. Індывідуальны прадпрымальнік або юрыдычная асоба, якія падвергнуты адміністрацыйнаму спагнанню і хадайнічаюць аб вызваленні ад адміністрацыйнага спагнання ў парадку, устаноўленым заканадаўчымі актамі, могуць быць па рашэнні Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь, Міжведамаснай камісіі па вызваленні юрыдычных асоб і індывідуальных прадпрымальнікаў ад адміністрацыйных спагнанняў і выплаты пеняў поўнасцю або часткова вызвалены ад адміністрацыйнага спагнання.

2. Хадайніцтва аб вызваленні ад адміністрацыйнага спагнання разглядаецца ў парадку, прадугледжаным заканадаўчымі актамі.

3. На час разгляду хадайніцтва аб вызваленні ад адміністрацыйнага спагнання выкананне пастановы па справе аб адміністрацыйным правапарушэнні ў частцы накладання адміністрацыйнага спагнання ў выглядзе штрафу, спагнання кошту, канфіскацыі даходу, канфіскацыі выручкі прыпыняецца.

ГЛАВА 15 ВЫКАНАННЕ ПАСТАНОВЫ АБ ВЫНЯСЕННІ ПАПЯРЭДЖАННЯ, НАКЛАДАННІ ШТРАФУ

Артыкул 15.1. Выкананне пастановы аб вынясенні папярэджання

Пастанова аб накладанні адміністрацыйнага спагнання ў выглядзе папярэджання прыводзіцца ў выкананне суддзёй, службовай асобай органа, які вядзе адміністрацыйны працэс, якія вынеслі гэту пастанову, шляхам абвяшчэння яго асобе, падвергнутай адміністрацыйнаму спагнанню, а ў выпадку вынясення пастановы ў адсутнасць гэтай асобы – шляхам уручэння (накіравання) ёй копіі пастановы на працягу трох дзён з моманту вынясення пастановы.

Артыкул 15.2. Органы, якія выконваюць пастанову аб накладанні адміністрацыйнага спагнання ў выглядзе штрафу

Пастанова аб накладанні адміністрацыйнага спагнання ў выглядзе штрафу выконваецца службовай асобай органа, які вядзе адміністрацыйны працэс, які вынес пастанову, а ў выпадку вынясення пастановы судом – органам прымусовага выканання.

Артыкул 15.3. Тэрміны і парадак выканання пастановы аб накладанні адміністрацыйнага спагнання ў выглядзе штрафу

1. Штраф павінен быць аплачаны фізічнай асобай або індывідуальным прадпрымальнікам, падвергнутымі адміністрацыйнаму спагнанню, не пазней аднаго месяца з дня ўступлення ў законную сілу пастановы аб накладанні штрафу, юрыдычнай асобай – не пазней пятнаццаці дзён з дня ўступлення ў законную сілу пастановы аб накладанні штрафу, а ў выпадку абскарджання (апратэставання) такой пастановы – не пазней аднаго месяца з дня паведамлення аб пакіданні скаргі (пратэсту) без задавальнення.

2. Выключана.

3. Пры нявыплаце штрафу індывідуальным прадпрымальнікам, юрыдычнай асобай у тэрмін, прадугледжаны часткай 1 гэтага артыкула, копія пастановы аб накладанні адміністрацыйнага спагнання накіроўваецца ў банк і (або) нябанкаўскую крэдытна-фінансавую арганізацыю для спагнання сумы штрафу з грашовых сродкаў або даходаў індывідуальнага прадпрымальніка, юрыдычнай асобы.

4. Пры нявыплаце штрафу фізічнай асобай у тэрмін, прадугледжаны часткай 1 гэтага артыкула, орган, які вядзе адміністрацыйны працэс і вынес пастанову аб накладанні адміністрацыйнага спагнання, мае права накіраваць гэтую пастанову ў вядомае месца атрымання такой асобай заробтнай платы і прыраўнаваных да яе даходаў для спагнання сумы штрафу.

Артыкул 15.4. Прымусовае спагнанне штрафу

У выпадку нявыплаты штрафу асобай, падвергнутай адміністрацыйнаму спагнанню, у тэрмін, устаноўлены [артыкулам 15.3](#) гэтага Кодэкса, і немагчымасці спагнання штрафу ў парадку, устаноўленым часткай 3 [артыкула 15.3](#) гэтага Кодэкса, у сувязі з адсутнасцю сродкаў на рахунку індывідуальнага прадпрымальніка, юрыдычнай асобы, а таксама ў выпадку немагчымасці спагнання штрафу ў парадку, устаноўленым часткай 4 [артыкула 15.3](#) гэтага Кодэкса, службовая асоба органа, які выконвае пастанову аб накладанні адміністрацыйнага спагнання, не пазней трох месяцаў з дня вяртання банкам і (або) нябанкаўскай крэдытна-фінансавай арганізацыяй, наймальнікам, дзяржаўным органам, установай, іншай юрыдычнай асобай, індывідуальным прадпрымальнікам, якія выплачваюць асобе, падвергнутай адміністрацыйнаму спагнанню, заробтную плату і прыраўнаваныя да яе даходы, накіроўвае прадстаўленне аб прымусовым спагнанні штрафу, копію пастановы аб накладанні адміністрацыйнага спагнання і іншыя дакументы, неабходныя для ажыццяўлення выканання, у орган прымусовага выканання.

Артыкул 15.5. Выкананне пастановы аб накладанні штрафу, які спаганяецца на месцы

Пры спагнанні штрафу ў адпаведнасці з часткай 3 [артыкула 10.3](#) гэтага Кодэкса на месцы здзяйснення адміністрацыйнага правапарушэння асобе, якая прыцягваецца да адміністрацыйнай адказнасці, выдаецца дакумент, які пацвярджае выплату штрафу.

ГЛАВА 16

ВЫКАНАННЕ ПАСТАНОЎ АБ КАНФІСКАЦЫІ, СПАГНАННІ КОШТУ

Артыкул 16.1. Органы, якія выконваюць пастановы аб канфіскацыі, спагнанні кошту

Пастановы аб канфіскацыі, спагнанні кошту выконваюцца органамі прымусовага выканання, за выключэннем пастановы аб канфіскацыі агнястрэльнай,

газавай зброі і боепрыпасаў, якая выконваецца ўпаўнаважанымі асобамі органаў унутраных спраў, калі іншае не прадугледжана заканадаўствам.

Артыкул 16.2. Парадак выканання пастановы аб канфіскацыі

1. Пастанова аб канфіскацыі выконваецца шляхам прымусовага бязвыплатнага звароту ва ўласнасць дзяржавы маёмасці, у дачыненні да якой прынята рашэнне аб канфіскацыі.

2. Канфіскаваная маёмасць рэалізуецца ў парадку, устаноўленым заканадаўствам.

3. Суддзя мае права па пісьмовым хадайніцтве асобы, падвергнутай адміністрацыйнаму спагнанню, або яе прадстаўніка прыняць рашэнне аб вяртанні канфіскаванага прадмета (за выключэннем прылад адміністрацыйнага правапарушэння) са спагнаннем яго кошту з асобы, падвергнутай адміністрацыйнаму спагнанню, аб чым выносіцца матываваная пастанова, копія якой уручаецца асобе, падвергнутай адміністрацыйнаму спагнанню, або яе прадстаўніку.

Артыкул 16.3. Парадак спагнання кошту канфіскаванай маёмасці ў выпадку прыняцця рашэння аб яго вяртанні асобе, падвергнутай адміністрацыйнаму спагнанню

1. У выпадку прыняцця рашэння аб вяртанні канфіскаваных прадметаў са спагнаннем іх кошту асобе, падвергнутай адміністрацыйнаму спагнанню, гэта асоба на працягу пяці сутак абавязана ва ўстаноўленым парадку заплаціць грашовую суму, якая складае кошт гэтай маёмасці, пасля чаго ёй вяртаецца канфіскаваная маёмасць. Пры нявыплаце ў вызначаны тэрмін грашовай сумы, якая складае кошт канфіскаванай маёмасці, суддзя адмяняе пастанову аб яе вяртанні шляхам вынясення адпаведнай пастановы.

2. Пры прыняцці рашэння аб спагнанні з асобы, падвергнутай адміністрацыйнаму спагнанню, кошту канфіскаванай скорапсавальнай прадукцыі тая вяртаецца ёй адразу пасля вынясення пастановы. Наступная адмова асобы, падвергнутай адміністрацыйнаму спагнанню, або нявыплата ёй грашовай сумы, якая складае кошт канфіскаванай скорапсавальнай прадукцыі, не з'яўляюцца падставамі для адмены рашэння аб вяртанні канфіскаванай скорапсавальнай прадукцыі. У дадзеным выпадку кошт канфіскаванай скорапсавальнай прадукцыі спаганяецца ў парадку, устаноўленым [артыкулам 15.4](#) гэтага Кодэкса.

Артыкул 16.4. Парадак выканання пастановы аб спагнанні кошту

Пастановы аб спагнанні кошту выконваецца шляхам прымусовага адабраўня і звароту ва ўласнасць дзяржавы грашовай сумы, якая складае кошт прадмета адміністрацыйнага правапарушэння, прылад і (або) сродкаў здзяйснення адміністрацыйнага правапарушэння.

ГЛАВА 17

ВЫКАНАННЕ ПАСТАНОВЫ АБ ПАЗБАЎЛЕННІ СПЕЦЫЯЛЬНАГА ПРАВА

Артыкул 17.1. Органы, якія выконваюць пастанову аб пазбаўленні спецыяльнага права

1. Пастанову аб пазбаўленні права кіравання транспартнымі сродкамі выконваюць упавнаважаныя асобы органаў унутраных спраў.

2. Пастанову аб пазбаўленні права кіравання суднамі (за выключэннем маламерных суднаў) выконваюць упаўнаважаныя асобы Беларускай інспекцыі рачнога суднаходства. Пастанову аб пазбаўленні права кіравання маторнымі маламернымі суднамі выконваюць упаўнаважаныя асобы Дзяржаўнай інспекцыі па маламерных судах.

3. Пастанову аб пазбаўленні права палявання выконваюць арганізацыі Міністэрства лясной гаспадаркі Рэспублікі Беларусь.

Артыкул 17.2. Парадак выканання пастановы аб пазбаўленні права кіравання транспартнымі сродкамі

1. Пастанова аб пазбаўленні права кіравання транспартнымі сродкамі выконваецца шляхам адабраўня вадзіцельскага пасведчання.

2. Выключана.

3. Парадак адабраўня вадзіцельскага пасведчання вызначае Міністэрства унутраных спраў Рэспублікі Беларусь.

Артыкул 17.3. Парадак выканання пастановы аб пазбаўленні права кіравання суднамі

1. Пастанова аб пазбаўленні права кіравання суднамі (за выключэннем маламерных суднаў) выконваецца шляхам адабраўня дыплама, пасведчання, пасведчання на права кіравання суднамі і талона да яго.

2. Парадак адабраўня дыплама, пасведчання, пасведчання на права кіравання суднамі і талона да яго вызначаецца Міністэрствам транспарту і камунікацый Рэспублікі Беларусь.

3. Пастанова аб пазбаўленні права кіравання маторнымі маламернымі суднамі выконваецца шляхам адабраўня пасведчання на права кіравання маторным маламерным суднам, магутнасць рухавіка якога перавышае 3,7 кілаваты (5 конскіх сіл), міжнароднага пасведчання на права кіравання прагулачным суднам.

4. Парадак адабраўня пасведчання на права кіравання маторным маламерным суднам, магутнасць рухавіка якога перавышае 3,7 кілаваты (5 конскіх сіл), міжнароднага пасведчання на права кіравання прагулачным суднам вызначаецца Саветам Міністраў Рэспублікі Беларусь.

Артыкул 17.4. Парадак выканання пастановы аб пазбаўленні права палявання

1. Выкананне пастановы аб пазбаўленні права палявання праводзіцца шляхам адабраўня дзяржаўнага пасведчання на права палявання.

2. Парадак адабраўня дзяржаўнага пасведчання на права палявання вызначаецца заканадаўствам.

Артыкул 17.5. Падлік тэрмінаў пазбаўлення спецыяльнага права

1. Асобы, у дачыненні да якіх вынесена пастанова аб накладанні адміністрацыйнага спагнання ў выглядзе пазбаўлення спецыяльнага права, лічацца пазбаўленымі гэтага права з дня ўступлення пастановы ў законную сілу.

2. Калі пасля вынясення пастановы аб пазбаўленні спецыяльнага права асоба, пазбаўленая гэтага права, не здала дакументы, якія сведчаць наяўнасць адпаведнага спецыяльнага права, то тэрмін пазбаўлення спецыяльнага права лічыцца з моманту фактычнага адабраўня ў яго гэтых дакументаў, за выключэннем выпадкаў, калі фактычнае адабранне дакументаў ажыццёўлена пасля сканчэння тэрміну пазбаўлення такога права.

3. Пасля сканчэння тэрміну пазбаўлення спецыяльнага права асобе, падвергнутай дадзенай меры адміністрацыйнага спагнання, вяртаюцца забраныя ў яго дакументы ў парадку, прадугледжаным заканадаўчымі актамі.

ГЛАВА 18

ВЫКАНАННЕ ПАСТАНОВЫ АБ АДМІНІСТРАЦЫЙНЫМ АРЫШЦЕ

Артыкул 18.1. Выкананне пастановы аб адміністрацыйным арышце

Пастанова аб адміністрацыйным арышце прыводзіцца ў выкананне органамі ўнутраных спраў.

Артыкул 18.2. Парадак адбывання адміністрацыйнага арышту

1. Адміністрацыйна арыштаваныя ўтрымліваюцца ва ўмовах строгай ізаляцыі ў месцах адбывання адміністрацыйнага арышту, вызначаных заканадаўчымі актамі.

2. Адбыванне адміністрацыйнага арышту праводзіцца па правілах, устаноўленых гэтым Кодэксам і іншымі заканадаўчымі актамі.

Артыкул 18.3. Асновы прававога палажэння адміністрацыйна арыштаваных

1. Дзяржава гарантуе забеспячэнне праў, свабод і законных інтарэсаў адміністрацыйна арыштаваных, забяспечвае ўстаноўленыя законам умовы прымянення дадзенай меры адміністрацыйнага спагнання.

2. Пры выкананні адміністрацыйнага спагнання адміністрацыйна арыштаваным гарантуюцца правы і свабоды грамадзян Рэспублікі Беларусь з абмежаваннямі, устаноўленымі гэтым Кодэксам.

3. Адміністрацыйна арыштаваныя замежныя грамадзяне або асобы без грамадзянства выконваюць абавязкі і карыстаюцца правамі нароўні з грамадзянамі Рэспублікі Беларусь, калі іншае не вызначана гэтым Кодэксам, а таксама міжнароднымі дагаворамі Рэспублікі Беларусь.

Артыкул 18.4. Асноўныя абавязкі адміністрацыйна арыштаваных

Адміністрацыйна арыштаваныя павінны выконваць абавязкі, устаноўленыя заканадаўствам аб выкананні адміністрацыйных спагнанняў, у дачыненні да парадку і ўмоў адбывання пакарання, законныя патрабаванні адміністрацыі месца адбывання адміністрацыйнага арышту.

Артыкул 18.5. Асноўныя правы адміністрацыйна арыштаваных

1. Адміністрацыйна арыштаваныя маюць права:

1) на атрыманне інфармацыі аб сваіх правах і абавязках, парадку і ўмовах адбывання адміністрацыйнага спагнання;

2) на ветлівае абыходжанне з боку супрацоўнікаў месца адбывання адміністрацыйнага арышту;

3) звяртацца з прапановамі, заявамі і скаргамі ў адміністрацыю месца адбывання адміністрацыйнага арышту, суд, пракуратуру, іншыя дзяржаўныя органы, органы мясцовага кіравання і самакіравання, грамадскія аб'яднанні па абароне праў і свабод чалавека на роднай мове або на мове, якой яны валодаюць, у неабходных выпадках карыстацца паслугамі перакладчыка, а таксама атрымліваць

адказы на прапановы, заявы і скаргі на роднай мове або на мове, якой яны валодаюць;

4) на ахову здароўя і медыцынскую дапамогу;

5) на пенсійнае забеспячэнне ў адпаведнасці з пенсійным заканадаўствам;

6) карыстацца паслугамі адваката або іншых асоб, якія маюць права на аказанне юрыдычнай дапамогі.

2. Адміністрацыйна арыштаваныя замежныя грамадзяне маюць права ў вызначаным парадку падтрымліваць сувязь з дыпламатычнымі прадстаўніцтвамі і консульскімі ўстановамі сваіх дзяржаў у Рэспубліцы Беларусь, а грамадзяне дзяржаў, якія не маюць дыпламатычных прадстаўніцтваў і консульскіх устаноў у Рэспубліцы Беларусь, – з дыпламатычнымі прадстаўніцтвамі дзяржаў, якія ўзялі на сябе ахову іх інтарэсаў, або з міждзяржаўнымі органамі і міжнароднымі арганізацыямі, якія займаюцца абаронай указаных асоб.

3. Інфармацыю аб правах і абавязках, аб парадку і ўмовах адбывання адміністрацыйнага спагнання адміністрацыйна арыштаванаму абавязана даць адміністрацыя месца адбывання адміністрацыйнага арышту.

Артыкул 18.6. Расходы на ўтрыманне і харчаванне адміністрацыйна арыштаваных

1. Расходы на ўтрыманне адміністрацыйна арыштаваных праводзяцца за кошт сродкаў рэспубліканскага бюджэту.

2. Расходы на харчаванне адміністрацыйна арыштаваных кампенсуюцца імі ў парадку, устаноўленым заканадаўствам.

Артыкул 18.7. Парадак і ўмовы выканання пакарання ў выглядзе адміністрацыйнага арышту

1. Адміністрацыйна арыштаваныя ўтрымліваюцца ва ўмовах строгай ізаляцыі. Ізалявана размяшчаюцца мужчыны, жанчыны, а таксама асобы, якія адбывалі пакаранне ў папраўчых установах і маюць судзімасць. Нормы плошчы на аднаго чалавека ўстанаўліваецца, як правіла, не менш чатырох квадратных метраў.

2. У месцах адбывання адміністрацыйнага арышту дзейнічаюць правілы ўнутранага распарадку, якія зацвярджае Міністр унутраных спраў Рэспублікі Беларусь па ўзгадненні з Генеральным пракурорам Рэспублікі Беларусь. Гэтымі правіламі ўстанаўліваюцца пералік прадметаў, рэчаў і прадуктаў харчавання, якія адміністрацыйна арыштаваныя могуць захоўваць пры сабе, атрымліваць і адпраўляць, а таксама парадак:

прыёму і размяшчэння адміністрацыйна арыштаваных;

правядзення асабістага вобшуку, дактыласкапіравання, фатаграфавання, а таксама агляду рэчаў адміністрацыйна арыштаваных і вобшуку памяшканняў, у якіх яны размяшчаюцца;

адабрана ў адміністрацыйна арыштаваных прадметаў, рэчываў, забароненых да захоўвання і выкарыстання;

матэрыяльна-бытавога забеспячэння адміністрацыйна арыштаваных;

прыёму, атрымання, адпраўлення і агляду пасылак, бандэролей і дробных пакетаў, прыёму, атрымання і агляду перадач;

атрымання, адпраўлення і цензуры лістоў і тэлеграм;

ажыццяўлення адміністрацыйна арыштаванымі тэлефонных размоў;

накіравання адміністрацыйна арыштаванымі хадайніцтваў, прапаноў, заяў і скарг;

выканання адміністрацыйна арыштаванымі рэлігійных культаў, рытуалаў і абрадаў;

арганізацыі працы адміністрацыйна арыштаваных;

аказання медыцынскай дапамогі і забеспячэння санітарна-эпідэміялагічнага дабрабыту;

правядзення штодзённых прагулак адміністрацыйна арыштаваных;

правядзення сустрэч адміністрацыйна арыштаваных з адвакатамі і іншымі асобамі, якія маюць права на аказанне юрыдычнай дапамогі;

ажыццяўлення адміністрацыйна арыштаванымі грамадзянска-прававых здзелак;

асабістага прыёму адміністрацыйна арыштаваных кіраўніком месца адбывання адміністрацыйнага арышту і ўпаўнаважанымі ім асобамі;

давання адміністрацыйна арыштаваным кароткатэрміновага выезду за межы месца адбывання адміністрацыйнага арышту.

3. Адміністрацыйна арыштаваным дазваляецца мець пры сабе пісьмовыя прыналежнасці, літаратуру, газеты і журналы, праглядаць тэлеперадачы (пры наяўнасці магчымасці), праслухоўваць радыёперадачы ў свабодны ад начнога адпачынку час. Жылыя памяшканні абсталяваюцца сеткавымі радыёпрыёмнікамі за кошт сродкаў органаў, якія выконваюць адміністрацыйнае спагнанне ў выглядзе адміністрацыйнага арышту.

4. Адміністрацыйна арыштаваныя могуць падвяргацца асабістаму вобшуку, а іх рэчы – агляду. Памяшканні, у якіх яны пражываюць, могуць падвяргацца вобшуку.

5. Адміністрацыйна арыштаваным сустрэчы не даюцца, за выключэннем сустрэч з адвакатамі і іншымі асобамі, якія маюць права на аказанне юрыдычнай дапамогі.

6. Адміністрацыйна арыштаваным па рашэнні кіраўніка месца адбывання адміністрацыйнага арышту могуць быць дазволены тэлефонныя размовы з аплатай з асабістых сродкаў адміністрацыйна арыштаванага.

7. Адміністрацыйна арыштаваныя карыстаюцца правам штодзённай прагулкі працягласцю не менш адной гадзіны.

8. У выпадку смерці, цяжкага захворвання блізкага сваяка адміністрацыйна арыштаванага рашэннем кіраўніка месца адбывання адміністрацыйнага арышту адміністрацыйна арыштаванаму можа быць дазволены кароткатэрміновы выезд за межы месца адбывання адміністрацыйнага арышту працягласцю да трох сутак, не лічачы часу для праезду туды і назад. Указаны тэрмін не ўключаецца ў тэрмін выканання адміністрацыйнага спагнання ў выглядзе адміністрацыйнага арышту.

9. Адміністрацыйна арыштаваным дазваляецца атрыманне пасылак, перадач, бандэролей і дробных пакетаў без абмежавання іх колькасці. Максімальная вага пасылкі, бандэролі і дробнага пакета вызначаецца Правіламі аказання паслуг паштовай сувязі, якія зацвярджаюцца Саветам Міністраў Рэспублікі Беларусь. Пасылкі, перадачы, бандэролі і дробныя пакеты, якія паступілі не ад блізкіх сваякоў, уручаюцца адміністрацыйна арыштаваным з дазволу кіраўніка месца адбывання адміністрацыйнага арышту. Адміністрацыйна арыштаваныя маюць права за кошт уласных сродкаў адпраўляць пасылкі, бандэролі і дробныя пакеты бліжкім сваякам, а з дазволу кіраўніка месца адбывання адміністрацыйнага арышту – і іншым асобам.

10. Адміністрацыйна арыштаваным дазваляецца атрымліваць і адпраўляць лісты і тэлеграмы без абмежавання іх колькасці. Адпраўленне лістоў і тэлеграм ажыццяўляецца за кошт адміністрацыйна арыштаваных. Карэспандэнцыя, якая атрымліваецца і адпраўляецца адміністрацыйна арыштаванымі, падлягае цензурі.

Артыкул 18.8. Прыцягненне да працы

1. Адміністрацыя месца адбывання адміністрацыйнага арышту мае права прыцягваць адміністрацыйна арыштаваных да работ па санітарным прыбіранні памяшканняў без аплаты.

2. Адміністрацыйна арыштаваныя, прыцягнутыя да адміністрацыйнай адказнасці за здзяйсненне адміністрацыйнага правапарушэння, прадугледжанага [артыкулам 9.27](#) Кодэкса Рэспублікі Беларусь аб адміністрацыйных правапарушэннях, абавязкова прыцягваюцца да працы адміністрацыяй месца адбывання адміністрацыйнага арышту. Іншыя адміністрацыйна арыштаваныя прыцягваюцца да працы з іх згоды. Аплата працы адміністрацыйна арыштаваных праводзіцца ў адпаведнасці з заканадаўствам.

Артыкул 18.9. Выкарыстанне фізічнай сілы і спецыяльных сродкаў

Фізічная сіла і спецыяльныя сродкі могуць прымяняцца да адміністрацыйна арыштаваных у адпаведнасці з заканадаўствам.

Артыкул 18.10. Віды дысцыплінарных спагнанняў

За невыкананне вызначаных абавязкаў да адміністрацыйна арыштаваных могуць прымяняцца наступныя віды дысцыплінарных спагнанняў:

вымова;

пазачарговае дзяжурства па прыбіранні памяшканняў і тэрыторыі месца адбывання адміністрацыйнага арышту;

змяшчэнне ў карцар або адзіночную камеру на гаўптвахце на тэрмін да пяці сутак.

Артыкул 18.11. Парадак накладання дысцыплінарных спагнанняў

1. Дысцыплінарныя спагнанні на адміністрацыйна арыштаванага накладае кіраўнік адміністрацыі месца адбывання адміністрацыйнага арышту або асоба, якая выконвае яго абавязкі. За адзін факт невыканання вызначаных абавязкаў або парушэння праў іншых адміністрацыйна арыштаваных на адміністрацыйна арыштаванага можа быць накладзена не больш аднаго дысцыплінарнага спагнання.

2. Дысцыплінарнае спагнанне ў выглядзе пазачарговага дзяжурства накладаецца ў пісьмовай форме.

3. Змяшчэнне ў карцар або адзіночную камеру ажыццяўляецца на падставе пастановы кіраўніка адміністрацыі месца адбывання адміністрацыйнага арышту або асобы, якая выконвае яго абавязкі, і заключэння медыцынскага работніка аб магчымасці знаходжання адміністрацыйна арыштаванага ў карцары або адзіночнай камеры.

4. Дысцыплінарнае спагнанне можа быць накладзена не пазней адных сутак з дня выяўлення факта невыканання вызначаных абавязкаў або парушэння праў іншых адміністрацыйна арыштаваных.

5. Да накладання дысцыплінарнага спагнання ў адміністрацыйна арыштаванага бярэцца пісьмовае тлумачэнне, аб чым складаецца пратакол. У выпадку адмовы адміністрацыйна арыштаванага ад дачы тлумачэння ў пратаколе робіцца адпаведны запіс.

6. Адміністрацыйна арыштаваныя маюць права абскардзіць дысцыплінарнае спагнанне вышэйстаячай службовай асобе, пракурору або ў суд. Падача скаргі не прыпыняе выканання дысцыплінарнага спагнання.

Артыкул 18.12. Утрыманне ў карцары або адзіночнай камеры

1. Адміністрацыйна арыштаваныя могуць быць змешчаны ў карцар або адзіночную камеру за:

1) абмежаванне ў правах і дзеяннях, абразу і знявагу іншых адміністрацыйна арыштаваных;

2) непадпарадкаванне законным патрабаванням супрацоўнікаў месца адбывання адміністрацыйнага арышту або знявагу іх;

3) неаднаразовае парушэнне ўмоў строгай ізаляцыі;

4) захоўванне, выкарыстанне прадметаў, рэчываў, забароненых да захоўвання і выкарыстання;

5) удзел у азартных гульнях.

2. Утрыманне адміністрацыйна арыштаваных у карцары адзіночнае.

3. У карцары і адзіночнай камеры адміністрацыйна арыштаваныя забяспечваюцца індывідуальным спальным месцам і пасцельнымі прыналежнасцямі толькі на час сну ў вызначаныя гадзіны. У перыяд утрымання ў карцары або адзіночнай камеры адміністрацыйна арыштаваным забараняецца мець пры сабе пісьмовыя прыналежнасці, літаратуру, газеты і журналы, праглядаць тэлеперадачы, праслухоўваць радыёперадачы. Адміністрацыйна арыштаваныя, якія ўтрымліваюцца ў карцары або адзіночнай камеры, карыстаюцца штодзённай прагулкай працягласцю адну гадзіну.

4. Абмежаванні, не ўстаноўленыя гэтым артыкулам, у дачыненні да адміністрацыйна арыштаваных, якія ўтрымліваюцца ў карцары або адзіночнай камеры, не дапускаюцца.

5. Кіраўнік адміністрацыі месца адбывання адміністрацыйнага арышту або асоба, якая выконвае яго абавязкі, маюць права скараціць тэрмін утрымання ў карцары або адзіночнай камеры ці датэрмінова вызваліць адміністрацыйна арыштаванага з карцара або адзіночнай камеры.

ГЛАВА 19 ВЫКАНАННЕ ПАСТАНОВЫ АБ ПАЗБАЎЛЕННІ ПРАВА ЗАЙМАЦЦА ПЭЎНАЙ ДЗЕЙНАСЦЮ

Артыкул 19.1. Органы, якія выконваюць пастанову аб пазбаўленні права займацца пэўнай дзейнасцю

Пастанова аб пазбаўленні права займацца пэўнай дзейнасцю прыводзіцца ў выкананне службовай асобай органа, які выдаў спецыяльны дазвол (ліцэнзію). Пастанова аб пазбаўленні права займацца дзейнасцю, звязанай з кіраваннем транспартнымі сродкамі, выконваецца ўпаўнаважанымі асобамі органаў унутраных спраў.

Артыкул 19.2. Парадак выканання пастановы аб пазбаўленні права займацца пэўнай дзейнасцю

Выкананне пастановы аб пазбаўленні права займацца пэўнай дзейнасцю праводзіцца шляхам адабрання спецыяльнага дазволу (ліцэнзіі). Пастанова аб пазбаўленні права займацца дзейнасцю, звязанай з кіраваннем транспартнымі сродкамі, выконваецца шляхам накіравання копіі пастановы ў органы, упаўнаважаныя выдаваць вадзіцельскае пасведчанне.

Артыкул 19.3. Падлік тэрмінаў пазбаўлення права займацца пэўнай дзейнасцю

Тэрмін, на які праводзіцца пазбаўленне права займацца пэўнай дзейнасцю, лічыцца з моманту ўступлення ў законную сілу пастановы аб пазбаўленні права займацца пэўнай дзейнасцю.

ГЛАВА 20 ВЫКАНАННЕ ПАСТАНОВЫ АБ ДЭПАРТАЦЫІ

Артыкул 20.1. Выкананне пастановы аб дэпартацыі

1. Пастанову аб дэпартацыі выконвае орган, які вядзе адміністрацыйны працэс.
2. Выключана.
3. Парадак дэпартацыі вызначае Савет Міністраў Рэспублікі Беларусь.

Артыкул 20.2. Расходы на выкананне пастановы аб дэпартацыі

1. Расходы на ўтрыманне месцаў для замежных грамадзян або асоб без грамадзянства, якія падлягаюць дэпартацыі, праводзяцца за кошт сродкаў рэспубліканскага бюджэту.
2. Расходы, звязаныя з дэпартацыяй, праводзяцца за кошт замежнага грамадзяніна або асобы без грамадзянства, у дачыненні да якіх вынесена пастанова аб дэпартацыі, ці юрыдычнай або фізічнай асобы, якія хадайнічалі аб яе ўездзе ў Рэспубліку Беларусь, знаходжанні або пражыванні ў Рэспубліцы Беларусь.
3. У выпадку, калі пакрыццё выдаткаў за кошт асоб, указаных у частцы 2 гэтага артыкула, немагчыма, дэпартацыя ажыццяўляецца за кошт сродкаў рэспубліканскага бюджэту.

Артыкул 20.3. Выкананне пастановы аб дэпартацыі ў добраахвотным парадку

1. Замежны грамадзянін або асоба без грамадзянства, у дачыненні да якіх вынесена пастанова аб дэпартацыі, можа звярнуцца з заявай у суд, орган, які вынеслі дадзеную пастанову, з хадайніцтвам аб даванні яму права дабравольна і за кошт сваіх сродкаў пакінуць граніцы Рэспублікі Беларусь.
2. Выкананне пастановы аб дэпартацыі ў добраахвотным парадку не дапускаецца, калі маюцца падставы меркаваць, што замежны грамадзянін або асоба без грамадзянства могуць ухіліцца ад выканання пастановы аб дэпартацыі.
3. У выпадку ўхілення замежнага грамадзяніна або асобы без грамадзянства ад добраахвотнага выезду ў вызначаны тэрмін орган, які вядзе адміністрацыйны працэс, з санкцыі пракурора прымае меры для затрымання замежнага грамадзяніна або асобы без грамадзянства на тэрмін, неабходны для выканання пастановы аб дэпартацыі.

Артыкул 20.4. Прыпыненне дэпартацыі

1. Дэпартацыя прыпыняецца:

1) у выпадку звароту замежнага грамадзяніна або асобы без грамадзянства з хадайніцтвам аб даванні статусу бежанца, дадатковай абароны або сховішча ў Рэспубліцы Беларусь – на тэрмін да прыняцця рашэння па такім хадайніцтве і сканчэння ўстаноўленага заканадаўствам тэрміну для абскарджання прынятага па такім хадайніцтве рашэння ці да ўступлення ў законную сілу рашэння суда аб адмове ў задавальненні скаргі;

2) калі ў дачыненні да замежнага грамадзяніна або асобы без грамадзянства ажыццяўляецца ідэнтыфікацыя ахвяр гандлю людзьмі пры наяўнасці матываванага хадайніцтва органа, які ажыццяўляе аператыўна-вышуковую дзейнасць, або органа, які вядзе крымінальны працэс, – да спынення такой ідэнтыфікацыі;

3) калі замежны грамадзянін або асоба без грамадзянства з'яўляюцца ахвярамі гандлю людзьмі, а таксама сведкамі па крымінальнай справе аб гандлі людзьмі або злачынстве, звязаным з гандлем людзьмі, або аказваюць дапамогу органу, які ажыццяўляе аператыўна-вышуковую дзейнасць, пры наяўнасці матываванага хадайніцтва такога органа або органа, які вядзе крымінальны працэс, – да прыняцця рашэння (вынясення прыговору) па крымінальнай справе ў дачыненні да асоб, вінаватых у гандлі людзьмі або здзяйсненні злачынства, звязанага з гандлем людзьмі;

4) калі замежны грамадзянін або асоба без грамадзянства з'яўляюцца падазронымі або абвінавачванымі па крымінальнай справе – да спынення крымінальнага пераследавання або пастановы апраўдальнага прыговору ці асуджэння да пакарання, не звязанага з пазбаўленнем свабоды.

2. Аб прыпыненні дэпартацыі выносіцца пастанова.

ГЛАВА 21

ВЫКАНАННЕ ПАСТАНОВЫ АБ ПАПРАЎЧЫХ РАБОТАХ

Артыкул 21.1. Выкананне пастановы аб папраўчых работах

1. Пастанова аб папраўчых работах прыводзіцца ў выкананне органамі ўнутраных спраў у парадку, устаноўленым гэтым Кодэксам і іншымі актамі заканадаўства.

2. Пастанова аб папраўчых работах накіроўваецца на выкананне не пазней трохдзённага тэрміну з дня ўступлення ў законную сілу дадзенай пастановы.

3. Папраўчыя работы ў адпаведнасці з часткай 1 [артыкула 6.6](#) Кодэкса Рэспублікі Беларусь аб адміністрацыйных правапарушэннях адбываюцца па месцы работы фізічнай асобы, прыцягнутай да адміністрацыйнай адказнасці.

4. На падставе пастановы аб папраўчых работах з заробку асобы, у дачыненні да якой яна вынесена, на працягу тэрміну адбывання папраўчых работ праводзіцца вылічэнне ў даход дзяржавы ў памеры, які вызначаецца пастановай аб папраўчых работах.

Артыкул 21.2. Тэрмін адбывання папраўчых работ

1. Адбыванне папраўчых работ лічыцца часам, на працягу якога асоба, якой прызначаны папраўчыя работы, працавала і з яе заробку праводзілася вылічэнне.

2. Колькасць дзён, адпрацаваных асобай, якой прызначаны папраўчыя работы, павінна быць не меншай за колькасць рабочых дзён, якія прыпадаюць на ўстаноўлены судом тэрмін спагнання. Калі асоба, якой прызначаны папраўчыя работы, не адпрацавала ўказанай колькасці рабочых дзён і адсутнічаюць падставы для заліку неадпрацаваных дзён у тэрмін спагнання, адбыванне папраўчых работ працягваецца да поўнай адпрацоўкі ёй належнай колькасці рабочых дзён.

3. У тэрмін адбывання спагнання залічваецца час, на працягу якога асоба, якой прызначаны папраўчыя работы, не працавала па ўважлівых прычынах і ёй ў адпаведнасці з актамі заканадаўства выплачвалася заробная плата. У гэты тэрмін таксама залічваюцца час захворвання і час, дадзены для догляду за хвораай асобай.

4. Час захворвання, выкліканага алкагольным ап'яненнем або спажываннем наркатыхных сродкаў, псіхатропных рэчываў, іх аналагаў, таксічных або іншых адурманьваючых рэчываў або дзеяннямі, звязанымі з імі, у тэрмін адбывання папраўчых работ не залічваецца.

Артыкул 21.3. Абавязак адміністрацыі арганізацыі, у якой асоба адбывае папраўчыя работы

На адміністрацыю арганізацыі, у якой асоба адбывае папраўчыя работы, ускладаюцца:

правільнае і своєчасовае вылічэнне з заробку асобы, якой прызначаны папраўчыя работы, і пералік утрыманых сум у адпаведны мясцовы бюджэт;

працоўнае выхаванне асобы, якой прызначаны папраўчыя работы, удзел у правядзенні з ім выхаваўчай работы;

паведамленне органам, якія кіруюць выкананнем дадзенага віду спагнання, аб ухіленні асобы, якой прызначаны папраўчыя работы, ад адбывання спагнання.

Артыкул 21.4. Наступствы ўхілення ад папраўчых работ

У выпадку ўхілення асобы ад адбывання папраўчых работ пастановай суда неадбыты тэрмін папраўчых работ можа быць заменены штрафам з разліку тры дзесятых базавай велічыні за адзін дзень папраўчых работ або адміністрацыйным арыштам з разліку адзін дзень адміністрацыйнага арышту за тры дні папраўчых работ, але не больш чым на пятнаццаць сутак.

ГЛАВА 21¹

ВЫКАНАННЕ ПАСТАНОВЫ АБ АДМІНІСТРАЦЫЙНАЙ ЗАБАРОНЕ НА НАВЕДВАННЕ ФІЗКУЛЬТУРНА-СПАРТЫЎНЫХ ЗБУДАВАННЯЎ

Артыкул 21¹.1. Выкананне пастановы аб адміністрацыйнай забароне на наведванне фізкультурна-спартыўных збудаванняў

1. Пастанову аб адміністрацыйнай забароне на наведванне фізкультурна-спартыўных збудаванняў прыводзяць у выкананне органы ўнутраных спраў.

2. Пастанова аб адміністрацыйнай забароне на наведванне фізкультурна-спартыўных збудаванняў выконваецца шляхам недапушчэння асоб, падвергнутых гэтаму адміністрацыйнаму спагнанню, на тэрыторыю фізкультурна-спартыўных збудаванняў або выдварэння іх за межы ўказанай тэрыторыі падчас правядзення спартыўна-масавага мерапрыемства, спартыўнага спаборніцтва.

Артыкул 21¹.2. Падлік тэрмінаў адміністрацыйнай забароны на наведванне фізкультурна-спартыўных збудаванняў

Тэрмін адміністрацыйнай забароны на наведванне фізкультурна-спартыўных збудаванняў лічыцца з моманту ўступлення ў законную сілу пастановы аб адміністрацыйнай забароне на наведванне фізкультурна-спартыўных збудаванняў.

ГЛАВА 22

ВЫКАНАННЕ ПАСТАНОВЫ У ЧАСТЦЫ ПAKPЫЦЦЯ МАЁМАСНАГА ЎРОНУ

Артыкул 22.1. Парадак і тэрміны выканання пастановы ў частцы пакрыцця маёмаснага ўрону

Пастанову па справе аб адміністрацыйным правапарушэнні ў частцы пакрыцця маёмаснага ўрону выконвае асоба, падвергнутая адміністрацыйнаму спагнанню, добраахвотна на працягу пятнаццаці сутак з дня атрымання пастановы.

Артыкул 22.2. Наступствы невыканання пастановы ў частцы пакрыцця маёмаснага ўрону

У выпадку невыканання пастановы ў частцы пакрыцця маёмаснага ўрону ў тэрмін, устаноўлены [артыкулам 22.1](#) гэтага Кодэкса, урон спаганяецца ў парадку, вызначаным заканадаўствам аб выканаўчым вязненні.

**РАЗДЗЕЛ V
ЗАКЛЮЧНЫЯ ПАЛАЖЭННІ**

**ГЛАВА 23
ЗАКЛЮЧНЫЯ ПАЛАЖЭННІ**

Артыкул 23.1. Парадак увядзення ў дзеянне гэтага Кодэкса
Гэты Кодэкс уводзіцца ў дзеянне [спецыяльным законам](#).

Дадатак
да Працэсуальна-выканаўчага
кодэкса Рэспублікі Беларусь
аб адміністрацыйных
правапарушэннях
20.12.2006

**Пералік маёмасці, на якую не можа быць накладзены арышт у мэтах
забеспячэння адміністрацыйнага спагнання**

Арышту не падлягаюць наступныя неабходныя для асобы, прыцягнутай да адміністрацыйнай адказнасці, і асоб, якія знаходзяцца на яе ўтрыманні, віды маёмасці і прадметы, якія належаць ёй на праве ўласнасці або з'яўляюцца яе доляй у агульнай уласнасці:

1) жылы дом з гаспадарчымі пабудовамі ці асобныя яго часткі або кватэра, калі асоба, прыцягнутая да адміністрацыйнай адказнасці, і яе сям'я пастаянна ў ім (у ёй) пражываюць;

2) у асоб, якія пражываюць у сельскай мясцовасці, – адзіная карова, пры адсутнасці каровы – адзіная цялушка; у гаспадарках, якія не маюць ні каровы, ні цялушкі, – адзіная каза, авечка або свіння; свойская птушка;

3) корм для жывёлы і свойскай птушкі, неабходны да збору новых кармоў або да выгану жывёлы на пашы;

4) у асоб, якія займаюцца сельскай гаспадаркай, – насенне сельскагаспадарчых культур, неабходнае для чарговага пасеву;

5) прадметы хатняга абсталявання, начыння, адзенне:

адзенне – на кожную асобу: адзін плашч і асенняе паліто, адно зімовае паліто або кажух, адзін зімовы касцюм (для жанчын дзве зімовыя сукенкі або два касцюмы), галаўныя ўборы па аднаму на кожны сезон (для жанчын, акрамя таго, дзве летнія хусткі і адна цёплая хустка або шаль), іншае адзенне і галаўныя ўборы, якія працяглы час знаходзіліся ў выкарыстанні і не ўяўляюць каштоўнасці;

абутак, бялізна, пасцельныя прыналежнасці, кухоннае і сталавае начынне, якія знаходзіліся ў выкарыстанні (за выключэннем прадметаў, зробленых з каштоўных матэрыялаў, а таксама прадметаў, якія маюць мастацкую каштоўнасць);

мэбля – па адным ложку (або тахце) і стуле на кожную асобу, адзін стол, адна шафа для адзення на сям'ю;

бытавая тэхніка – адзін халадзільнік, адзін тэлевізар на сям'ю;

усе дзіцячыя прыналежнасці;

6) харчовыя прадукты ў колькасці, неабходнай для асобы, прыцягнутай да адміністрацыйнай адказнасці, і яе сям'і да новага ўраджаю (для жыхароў у сельскай мясцовасці), а ў астатніх выпадках – харчовыя прадукты і грошы на агульную суму ў памеры месячнай заробтнай платы даўжніка, але не меншую чым чатырохкратны памер базавай велічыні, устаноўленай заканадаўствам;

7) паліва, неабходнае для прыгатавання ежы і ацяплення жылога памяшкання сям'і на працягу ацяпляльнага сезона;

8) інвентар (у тым ліку дапаможнікі і кнігі), неабходны для працягу прафесійных заняткаў асобы, прыцягнутай да адміністрацыйнай адказнасці, за выключэннем выпадкаў, калі асоба, прыцягнутая да адміністрацыйнай адказнасці, пастановай суда пазбаўлена права займацца адпаведнай дзейнасцю або калі яна выкарыстоўвала інвентар для здзяйснення адміністрацыйнага правапарушэння;

9) транспартныя сродкі, спецыяльна прызначаныя для перамяшчэння інвалідаў;

10) міжнародныя і дзяржаўныя ўзнагароды і прызы, якімі ўзнагароджана асоба, прыцягнутая да адміністрацыйнай адказнасці.

Прэзідэнт Рэспублікі Беларусь

А.Лукашэнка